НАВРЎЗИНГ МУБОРАК БЎЛСИН, ОНА ЮРТ!

2003 YIL 21 mart, JUMA

Qishloq HAYOTI

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-iqtisodiy gazetasi

1974 yil 1 yanvardan chiqa boshladan

№36–39(6561-6564). Sotuvda erkin narhda

ЭЗГУЛИК ВА НАФОСАТ АЙЁМИ

"Деразамнинг олдида бир туп
ўрик оппоқ бўлиб гуллади...
Ҳар баҳорда шу бўлар такрор..."

Дарҳақиқат, оташнафас шоир айтганидай, бу йил ҳам юртимизда кўклам ўз сепини ёйди. Қир-адирлар яшил майсазорлар билан қопланиб, ранг-баранг гулу чечаклар, дов-дарахтлар куртак ёзган жаннатмонанд боғларни қушларнинг чуғурию, ўйноқи ариқларнинг жилдираши тутиб кетди. Ҳа, бу йил ҳам шу бўлди такрор! Аммо...

Табиатнинг, борлиқнинг бу галги уйғониши бошқача. Мустақиллиги бир мучал ёшга кираётган мамлакатимизда улуғ айём, қутбарака элчиси – Наврўзи оламнинг ҳам шукуҳи, кўрки, тароватi, маъно-мазмуни ўзгачадек, назаримизда. Чунки, Наврўз, яъни янги кун – баҳор ва уйғониш, яшариш ва янгиланиш, меҳнат ва бунёдкорлик фаслининг ибтидоси. Ана шу кундан бошлаб табиатдаги илиқлик, ажиб таровaт, фасли баҳор ғамзаларидан баҳра олган ҳазрати инсон кўнглига туккан эзгу ниятлари, орзу-умидларини рўёбга чиқаришга бел боғлайди. Табиат уйғонгани баробарида инсонлар дилидаги мудроқлик ўрнини ҳам ажиб бир бедорлик, ҳаётга нисбатан чексиз муҳаббат туйғулари эгаллайди. Бу улуғвор ва бетакрор жараёндир. Демак, Наврўз нафақат табиатни жонлантиради, балки инсонларни ҳам эзгуликка ва нафосат оламига чорлайди, ўзининг латиф жозибаси билан уларнинг қалбини сеҳрлайди.

Бугун заҳматкаш деҳқон она замин кўксига уруғ қадаяпти, қаноатли чўпон суруvлар ортидан эргашиб элга ризқ улашяпти, ғаллакор мўл ҳосил иштиёқида эртаги кун ниятида даласида парвона.

Обод маҳаллаларда яшаётган нуроний отахону онахонларимиз гўзал ва бетакрор бу айём ташрифига шукроналар айтиб, дастурхонимиз янада қут-баракали, хонадонларимиз файзли, осмонимиз мусаффо, элимиз омон бўлсин, дея дуога қўл очишади. Одамлар айём арафасида ҳашарга чиқишиб, кўча-кўйларни обод қилишади, турфа хил гул-кўчатлар ўтқазишиб, янги боғлар яратадилар. Таъбир жоиз бўлса, бу эзгу одат минг йиллар давомида халқимиз руҳиятига сингиб, бетакрор қадриятга айланиб кетгандир.

Нигоҳ

Бугунги улуғ айём – Наврўзи оламнинг ҳар инсонга, ҳар оилага, қолаверса, мамлакатимизга яшариш ва яшнаш, бахту саодат, ризқ-рўз ато этиши, энг аввало, осмонимиз беғуборлигига, тинчлигига, элимизнинг омонлигига, дунёдаги энг қудратли ва ривожланган давлатлар билан тенглигимиз, дўстона алоқа ва муносабатларнинг мустаҳкамлигига боғлиқлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди.

Мана шундай бетакрор кунларда юртимизнинг жаҳондаги мавқеи, обрў-эътибори ошиб бораётганлиги, мамлакатимиз раҳбариятининг нафақат минтақада, балки бутун дунёда тинчликни, барқарорликни сақлаш, дўстлик ва ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш йўлидаги эзгу сиёсати ўз самарасини бераётганлигини яна бир бор тилга олиш ўринлидир. Бу билан ҳар бир юртдошимиз фахрланади. Айниқса, муҳтарам Юртбошимиз ер юзида терроризм деган балои азимни таг-томири билан йўқотиш йўлида собитқадамлик билан олиб бораётган сиёсати, нафақат жонажон Ўзбекистонимизнинг, балки бутун дунё тинчликсевар мамлакатлари халқларининг ҳам орзу-истакларидир.

Бугун она-Ватанимиз пойтахти Тошкентда, барча шаҳар ва қишлоқларимизда, бепоён дашту далалар ва қир-адирларда Наврўзи олам барчамизга чексиз хурсандчилик, шодлик, бахтиёрликни, нафосат ва баҳорий кайфиятни улашмоқда. Илло, табиат ҳозирданоқ ўз неъматларини меҳнаткаш элимизга инъом этаётир. Бу йил ҳам бошиданоқ серёғин келиб, ризқ-рўзимиз баракали бўлишидан, омборларимиз донга тўлишидан, пахта хирмонларимиз ўтган йилдан-да юксакроқ бўлишидан дарак бермоқда. Демак, юртимизга, дастурхонимизга яна файзу барака ёғилгай!

Наврўзи олам барчамизга муборак бўлсин!

ВАТАНИМ

Мен дунёни нима қилдим,
Ўзинг ёруғ жаҳоним,
Ўзим хоқон,
Ўзим султон,
Сен тахти Сулаймоним,
Ёлғизим,
Ягонам дейми,
Топинган кошонам дейми,
Ўзинг менинг улуғлардан
Улуғимсан Ватаним...

Шодон куним гул отган сен,
Чечак отган изимга,
Нолон куним юпатган сен,
Юзинг босиб юзимга,
Синглим дейми,
Онам дейми,
Ҳамдарду ҳамхонам дейми,
Офтобдан ҳам ўзинг меҳри
Илиғимсан, Ватаним.

Сен Машрабсан,
Халқда тумор,
Балхда дорга осилган,
Навоийсан, шоҳ ёнида
Фақирни дуо қилган,
Яссавийсан, меники деб,
Кўринган даъво қилган,
Минг бир ёғи очилмаган
Қўриғимсан, Ватаним.

Сен Хўжандсан,
Чингизларга
Дарбозасин очмаган,
Темур Малик орқасидан
Сирдарёга сакраган
Муқаннасан қорачиғи
Оловларга сачраган,
Широқларни кўрган чўпон
Чўлиғимсан, Ватаним.

Ким Қашқарни қилди макон,
Ким Энасой томонда,
Жалолиддин – Курдистонда,
Бобуринг – Ҳиндистонда,
Бу қандай юз қаролик деб,
Ётарлар зимистонда,
Тарқаб кетган тўқсон олти
Уруғимсан, Ватаним...

Ўғлим, десанг осмонларга
Ғирот бўлиб учгайман,
Чамбил юртда Алпомишга
Навкар бўлиб тушгайман,
Падаркушдан пана қилиб
Улуғбекинг қучгайман,
Ғичир-ғичир тишимдаги
Сўлиғимсан, Ватаним...

Ўтган кунинг – ўтган кундир
Ўз бошингга етган кун,
Қодирийни берган замин,
Қодирийни сотган кун.
Қўлин боғлаб,
Дилин доғлаб,
Етаклашиб кетган кун,
Воҳ болам! деб айтолмаган
Дудуғимсан Ватаним.

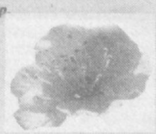

Ёнида қон йиғлаган бир
Шоирингга қараб қўй,
Гар Кўқонга йўлинг тушса,
Детдомларни сўраб қўй.
Ҳеч бўлмаса Усмон хокин
Келтирмоққа яраб қўй,
Олисларда қуриб қолган
Қудуғимсан, Ватаним...

Сен – шохлари осмонларга
Тегиб турган чироғим,
Ота десам,
Ўғлим деб,
Бош эгиб турган чинорим,
Қўйнимдаги ифтихорим,
Бўйнимдаги туморим,
Ўзинг менинг улуғлардан
Улуғимсан, Ватаним!

Муҳаммад ЮСУФ

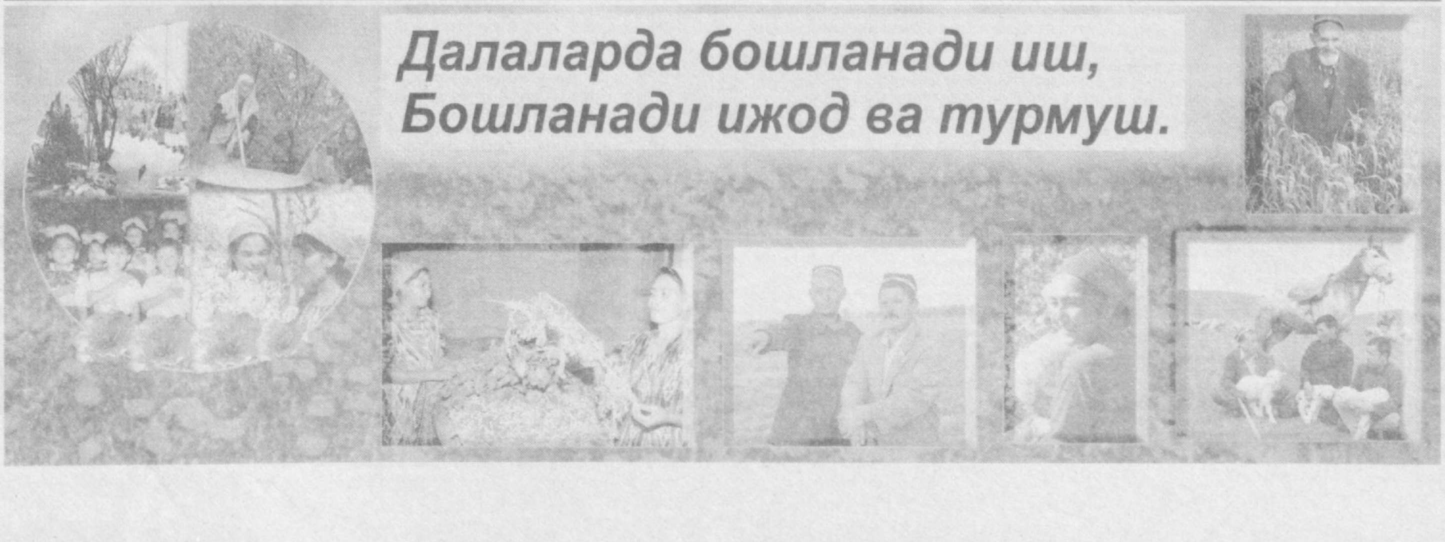

“ҲАР КУНИНГ ЎЛСИН НАВРЎЗ...”

Давра суҳбати

Юртимизда баҳор айёми-Наврўз нишонланаётган айни кунларда республикамизнинг бир гуруҳ зиёлилари - Ўзбекистон Қаҳрамонлари Озод Шарафиддинов, Паркент тумани “Заркент” ширкат хўжалиги раиси Тожибой Ризаев, шунингдек Ўзбекистон Бадиий Академияси раиси Турсунали Қўзиев, таниқли бастакор Дилором Омонуллаева, Тошкент Давлат Шарқшунослик институти проректори, тарих фанлари номзоди, доцент Музаффар Комиловларни таҳририятимизга таклиф этдик. Улар ўзларининг Наврўз ҳақидаги мулоҳазаларини биз билан ўртоқлашдилар.

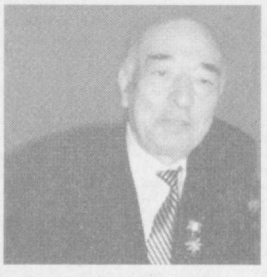

Давра суҳбатини Озод ШАРАФИДДИНОВ бошлаб берди.

- Донишмандларнинг биридан: “Дунёда энг паҳлавон нима?” деб сўрашибди. Шунда у: “Буғдой донаси” деб жавоб берган экан. Назаримда донишманд бу ўринда буғдой донасининг устида ётадиган қанча тупроқ, қанча тошларни назарда тутгандир, лекин буғдой донаси шуларни ҳам ёриб чиқади. Аслида эса бу ҳаётнинг қудратидандир. Гап шундаки, Наврўз байрами, ҳар йилги табиатнинг уйғониши ҳаёт қудратининг намоён бўлиши билан боғлиқ. Бу пайтда кун билан тун тенг бўлади. Бизни қуршаб турган мулки борлиқда, осмон ажойиб товланадиган, қуёш чарақлаб чиқадиган кун бўлади. Анҳордаги сув ҳам ажиб товланади. Эҳтимол, Наврўз зардуштийлик давридан қолгандир. Инсоният асрлар давомида ўзининг заҳматли меҳнатининг якунини байрам сифатида нишонлаб келган. Наврўз ҳам шулар жумласига киради. Шу боис у инсоният учун улуғ кунлардан бири, айни шу кунларда биз ризқу насибамизни ерга қалаймиз. Мустақиллик йилларида биз бу байрамни нишонлашнинг янги-янги шаклларини йўлга қўйдик. Энг аввало, у эзгулик байрами сифатида юртдошларимиз руҳиятига сингиб бормоқда.

Дилором ОМОНУЛЛАЕВА:

- Озод ака, дарҳақиқат, Наврўз биз учун янгиланиш, покланиш, сиз айтгандек эзгуликлар байрами. Афсуски, ана шу бебаҳо қадрият ҳам Шўролар замонида беаёв топталди. Болалигимда хотирамда муҳрланиб қолган бир воқеани айтиб берай.

Биз ўша пайтлар кўп қаватли уйларнинг бирида турардик. Бир гал ён қўшнимизнинг уйига узоқдан қариндоши келди. Аммо мезбондан дарак йўқ, эшиги қулфлоғлиқ эди. Меҳмон анча вақт кутди. Онам унга ачинди шекилли бир чойнак чой чиқариб берди. Бу вақт оралиғида атрофни шом қоронғуси қоплаган, мезбондан дарак ҳам йўқ эди. Шунда дадам ва онам уни уйга олиб кириб меҳмон қилган, узоқ жойдан келган мусофир бизникида бир кеча тунаб кетганди. Янглишмасам, ўша кун ҳам Наврўз эди. Эҳтимол Наврўзни эзгулик, маънан юксалиш сари қўйилган қадам деб билган дадам ва онам шу эзгуликни унга раво кўргандир. Ҳар қалай мендаги Наврўз ҳақидаги илиқ хотиралар ўша болалик кунлари билан боғлиқ. Афсуски, кейинги вақтларда кишиларга эзгулик улашиш, уларнинг кўнглига йўл топиш шоир айтмоқчидек: мушкул ишга айланиб бормоқда.

Музаффар КОМИЛОВ:

- Тарихий маълумотларга кўра, умрбоқий бу байрамнинг келиб чиқиши уч ярим минг йиллик мозийга эга. Унинг юзага келиши ҳақида кўплаб афсона ва ривоятлар мавжуд. Баъзилар уни пешдодийлар сулоласи ҳукмдори Жамшиднинг тахтга ўтириши билан изоҳлашса, яна бошқа бир ривоятга кўра унинг юзага келиши Сулаймон пайғамбарга нисбат берилади. Буюк қомусий олим Абу Райҳон Беруний эса ўзининг “Осорул боқия” номли асарида Наврўз байрами Туронзамин ва Эрон ҳудудларида қадимдан нишонланиб келганини айтади. Улуғ риёзиётчи аллома, ҳассос шоир Умар Ҳайём бу байрамга бағишлаб “Наврўзнома” номли китоб битганини маълум.

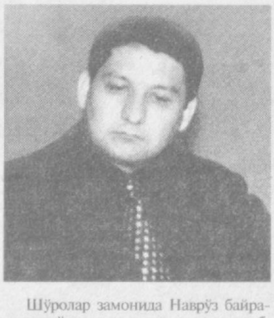

Шўролар замонида Наврўз байрами диний удумлар сирасига киритилиб, уни нишонлаган кишиларнинг қаттиқ қатағонга учрагани бугун сир эмас. Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, Наврўз турфа хил диний тасаввурлар, ақидаларга йўғрилиб кетгани ҳам тарихий ҳақиқат. Аслида, Туронзамин ҳудудларига араблар бостириб киришидан минг йиллар муқаддам Наврўз байрам қилинган. Шу боис бу байрам қадимиятга дахлдор.

Турсунали ҚЎЗИЕВ:

- Музаффар ака, боя сиз бу байрамнинг шўролар замонида қаттиқ қатағон қилингани ҳақида гапирдингиз. Менинг хотирамга муҳрланиб қолган бир воқеа ҳеч ёдимдан чиқмайди. Янглишмасам 80-йиллар эди. Ўшанда биз Сурхондарё вилоятининг Жарқўрғон туманига боргандик. У ерда йиғилиш бўлиб ўтди. Йиғилишда фақатгина дала-қирларда Наврўзни нишонлаган кишиларга партиявий жазо қўллаш масаласи муҳокама этилди. Йиғилишни олиб бораётган райком вакили баҳор айёми ҳақида жуда қўпол иборалар ишлатди. Орияти келган кекса отахонлардан бири эса унга эътироз билдирди. Шунда туман фаоли: “Биламан, сизлар Наврўз баҳонасида тоғу даштларга чиқиб диний маросимлар ўтказасизлар”, деган эди. Бундан шу нарса маълум бўладики, миллий урф-одатларимиз, қадриятларимизга болта уриш орқали бизнинг том маънодаги миллий менталитетимизга путур етказиш асосий мақсад бўлган.

Ваҳоланки, миллий эътиқод, иймон туйғулари кучли бўлган инсон маънан бой, юксак инсоний ғояларга содиқ бўлади. Куни кеча Юртбошимиз Ўзбекистон тарихи давлат музейида бўлганида ҳудди шу ҳақда гапирди. Бу борада рассомларимиз ҳам четда тургани йўқ. Айниқса, бир қатор мўйқалам усталари, юртдошларимиз қалбида миллий ифтихор туйғуларини жўш урдирадиган мукаммал асарлар яратиш устида иш олиб бормоқда. Энг асосийси, бу йилги Наврўз айёми дастурхонимиз тўкинчилиги, халқимиз фаровонлиги йўлидаги хайрли қадам бўлсин.

Тожибой РИЗАЕВ:

- Турсуналижон, сиз фаровонлик, тўкин-сочинлик ҳақида гапириб қолдингиз. Дарҳақиқат, дастурхони тўкин, халқи фаровон юртнинг эртасига ишонч бўлади. Оламлари ўзини бардам, тетик ҳис қилади. Албатта, ҳар бир жойда Наврўз ўзига хос шукуҳ, катта тайёргарлик билан кутиб олинади. Лекин қишлоқда кутиб олинадиган Наврўз бошқача бўлади, десам янглишмайман. Илик узилди пайтлари бошланганда қариялар “Наврўзга етиб олсам” дея ният қиладилар. Ризқу насибасини ерга қадаб, фаровонлик яратишга интилаётган боболеҳқон “Наврўзгача экиб олайлик”, “Наврўзгача чопиқ қилайлик” дея ҳаракатини жадаллаштиради. Наврўздан кейинги кунларни эса улар учун синов даври, аниқроғи меҳнат қилишнинг энг қизғин палласи, дейиш мумкин.

Кейинги пайтларда қишлоқ жойларда фермерлик ишларини ташкил қилиш, уларнинг фаолиятига самарали ҳисса қўшиш мамлакатимиз иқтисодиётининг асосий тамойилларига айланиб бормоқда. Шу жумладан, бизнинг хўжаликда ҳам қатор ишлар амалга оширилаётир. Бир неча йиллардан бери Наврўз кунларида халққа сумалак тарқатиш, моддий кам таъминланган оилаларга ёрдам кўрсатиш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш биз қиладиган ишларнинг асосийларини ташкил этмоқда.

Озод ШАРАФИДДИНОВ:

- Тожибой ака, бугунги иқтисодий аҳвол ҳақида тўхталдингиз. Наврўз айёми арафасида бу мавзу хусусида жиндак тўхталиб ўтсак. Гап шундаки, тадбиркорлар ва тадбиркорлик ҳақида кўп ёзилаяпти, кўп чиқишлар бўлаяпти. Лекин ҳали ҳамон бу борада арзирли ютуқлар қўлга киритилмаган. Назаримда, тадбиркор озодлигини юзага чиқариш керак. Тадбиркорни озод қилишнинг учтагина шарти бор. Биринчиси, ерни унга тўла ҳуқуқ билан бериш. Уларга қанча экиш, қандай суғориш кераклигини биров ўргатмаслиги зарур. Қанчага сотиш ҳам ўзининг иши бўлиши керак. Иккинчидан, тадбиркорни турли хил майда текинхўрлардан озод қилиш мақсадга мувофиқ. Авваллари, битта одам ишласа, еттита одам тепасида турарди. Ҳозирда эса етмишта одам етиб келади. Тадбиркорлар атрофида таъмагирлар кўпайиб кетган. Агар тадбиркорга кредит бериладиган бўлса, камида 15 фоизини қолдириб кетиш керак. Ҳеч ким буни сўраб ҳам ўтирмайди. Учинчиси, солиқ масаласи: Бир америкалик ўртоғим бор, у ҳозир шу ерда яшайди. Етмишлардан ошиб қолган. Яқинда Америкадан қайтди. У негадир хуноб эди. Табиийки, бунинг сабабини сўрадим. Шунда ўртоғим: “Мен солиғимни тўлолмай қайтдим”, деб жавоб берди. Бизда бундай тушунча йўқ. Иложи борича даромадимизни яширишга уринамиз. Холбуки, солиқ ишлаб чиқаришни ривожлантиришга ёрдам бериш керак. Тадбиркорни янги ишларга рағбатлантирмоғи лозим. Минг карра ачиниш билан айтиш мумкинки, бу бизда ҳали аҳлоқий маданиятнинг етишмаслигидан далолатдир.

Дилором ОМОНУЛЛАЕВА:

- Менинг назаримда, кўпгина ишларимизда сансоларлик, бошбошдоқлик авж олаётгандек. Биргина қўшиқчилик соҳасини олиб қарайлик. Авваллари бизда саноқли қўшиқчилар бўлар эди. Афсуски, улар кейинги вақтларда ёмғирдан кейин пайдо бўладиган қўзиқориндек бодраб, кўпайиб бормоқда. Сон бору сифат масаласи чатоқ. Ғарб мусиқалари “ўғирланиб”, уларга бўлар-бўлмас савиясиз шеърий матнлар “ёпиштирилаяпти”. Бу биз учун фожиали ҳол, албатта.

Аммо, шундай бўлсада - биз ижодкорлар, умуман санъат аҳли Наврўзга жуда катта тайёргарлик кўрдик. Наврўз шодиёнаси кунларида мустақиллик майдонида байрам концерт дастури намойиш этилади. Бунга Республикамизнинг турли бурчакларидан фольклор-этнографик жамоалар, вилоят театрларининг фаол ижодий гуруҳлари жалб этилади. Шуни таъкидлаш жоизки, халқимиз истеъдодларга, катта-катта қобилият эгаларига бой. Бу ҳам бизнинг юксак миллий менталитетга эга эканлигимиздан далолатдир. Хабарларингиз бор, ўтган йили Наврўз шодиёнаси кунларида бевосита муҳтарам Президентимиз ташаббуси билан пойтахтимизда барпо этилган Ўзбекистон давлат консерваториясиининг янги, муҳташам биноси фойдаланишга топширилган эди. Мен ҳозирги кунда ана шу санъат даргоҳининг эстрада хонандалиги кафедраси мудирасиман. Албатта, ҳар бир байрамда камчиликлар билан бир қаторда ютуқлар ҳақида гапиришга ҳаққимиз бор. Ижодкор сифатида байрам шодиёналари ҳақида ҳам, эришилаётган ютуқлар ҳақида икки оғиз гапириб ўтсам.

Бунга қатор фестиваллар, кўрик-танловларнинг ўтказилаётганлиги исботдир. Яқинда Мақомчилар кўрик-танлови ўтказилди. Бундан ташқари консерваториямизда “Азиз она юртимиз наволари” номли концерт дастури бўлиб ўтди. Шогирдларимиз бу анжуманларда қатнашиб биринчи, иккинчи ва учинчи ўринларни эгаллашди. Бу биз учун фахр, албатта. Яна бир гапни мамнуният билан қайд қилиб ўтмоқчиман, 2001 йили Самарқанд шаҳрида бўлиб ўтган “Шарқ тароналари” халқаро мусиқа фестивали том маънода халқимизнинг Наврўз байрамига айланиб кетди.

Ана шундай шодиёналар юртимизда тез-тез ўтказилиб турилса, қандоқ яхши!

Албатта, ҳар бир халқнинг қадриятлари узоқ асрларга бориб тақалади. Шу жумладан бизнинг халқимиз ҳам бундан мустасно эмас. Наврўз эса Туронзамин халқларининг муштарак байрамларидан биридир. Унинг келиб чиқиши ва бардавомлиги бизнинг буюк тарихга эга эканлигимизнинг, ота-боболаримизнинг юксак умуминсоний ғояларга содиқлиги рамзидир.

Давра суҳбатини Хидирали ПАНЖИЕВ ёзиб олди.

Юрган дарё

БЕШКЕНТ ТОЛАСИ

Дарвоза пештоқидаги битикни ўқиб билдимки, керакли манзилга етиб келибмиз. Бу хушманзара маъво - Бешкент пахта тозалаш заводи. Мазкур ташкилот ҳақида бу ердаги жамоа аъзолари ҳақида кўп бор илиқ сўзлар эшитгандик. Ҳамма эшитганларимиз чин бўлиб чиқди.

-Бултурги йилда, - дейди жамият раиси Иноят Очилов, - заводимиз 28 минг 787 тонна хомашё қабул қилиб олган эди. Ана шу ҳосилдан 10 минг 40 тонна тола ишлаб чиқарилди. Даромадимиз 2 миллиард 471 миллион 255 минг сўмни ташкил этди. 98 миллион 898 минг сўм соф фойда олишга эришилди. 8 минг 305 тонна тола хорижга чиқарилди. Биздан тола сотиб олган Италия, Англия, Бельгия, Жанубий Корея, Швейцария, Австрия, россиялик мутахассислар сотиб олинган маҳсулот сифатидан хурсанд эканликларини айтишяпти. Биз ҳам бундан қувонамиз, албатта.

Бу каби ютуқларга эришишда тажрибали механик Шокир Мустафоев, техника назорати бўлими бошлиғи Исмоил Қодиров, ишлаб чиқариш илғорларидан Нодир Жумаев, Улуғбек Абдуллаев, Нортош Шарипова, Аҳмад Раҳмонов, Исмоил Бобоёров, Одил Боқиев, Ражаб Рўзиев, Собир Тўйчиев, Расул Мирзаевларнинг катта улуш қўшаётганларини алоҳида кўрсатиб ўтмоқчимиз. Улар ўзларига топширилган вазифаларни сидқидилдан бажариб кўпчиликка ибрат бўлишаяпти.

Жамоа аъзолари қўлга киритаётган ижобий кўрсаткичларда бу ерда яратилган қулай шароитлар, имкониятлар катта аҳамият касб этаяпти. Чунки, бизда одамларнинг унумли меҳнат қилишлари учун барча қулайликлар яратилганки, бу масалага бундан кейин ҳам алоҳида эътибор билан қараймиз. Одамларимиз ошхона, чойхона хизматидан хурсанд эканликларини яширмаймиз. Ишчиларга бепул сут бериш йўлга қўйилган. Бизда ўртача ойлик иш ҳақи 40 минг сўмдан ошади. Бундан ташқари уларга вақти-вақти билан мукофотлар бериб борилади...

Корхона раҳбарининг сўзларини тинглар эканмиз, вилоятдаги бошқа корхоналарни кўриш, у ерлардаги ўзгаришлар билан танишиш фикрига тушдик. Шу мақсадда вилоят “Пахтасаноат” ҳудудий акциядорлик бирлашмасига йўл олдик. Бирлашма раҳбари Рустам Жўраев билан суҳбатлашганимизда масала анча равшанлашди.

-Вилоятимизда 12 та пахта тозалаш очиқ акциядорлик жамиятлари ишлаб турибди. Уларнинг деярли ҳаммасида эришилаётган натижалар кишини қувонтиради, - деб сўзини давом эттиради суҳбатдошимиз. — 2002 йилда 323667 тонна пахта хомашёси қайта ишланди. Олинган тола 34 фоизни ташкил этди. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 51315563 минг сўмдан ошиб тушди. Аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, бу олдинги йилга нисбатан 113 фоизга кўп. Қўлга киритилаётган ютуқларимизнинг яна бири шу бўлдики, бултур 1202326 минг сўм соф фойда олишга эришилди. Рентабеллик 4,2 фоиздан ошди. 111239 тонна толанинг 104071 тоннаси хориж давлатларига жўнатилди. 2002 йилда 169130 тонна техник чигит Косон, Қарши, Шаҳрисабз ёғ-экстракция заводларига жўнатилган эди. Тола сифати 96 фоизни, момиқ сифати 100 фоизни ташкил этди. Шаҳрисабз, Қарши, Яккабоғ, Ғузор, Косон, Чироқчи, Бешкент, Нишон, Муборак пахта тозалаш очиқ акциядорлик жамиятларида тола ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш режаси ошиғи билан бажарилди.

Бу йил ҳур диёримизда қутлуғ мустақиллик байрамининг ўн икки йиллиги нишонланади. “Пахтасаноат” жамоаси аъзолари қутлуғ байрамни ёруғ юз билан кутиб олишни дилга тугишган. Улар ўз сўзларига амалий иш билан жавоб беришларига шубҳа йўқ. Бу йил эл хирмонига камида 410 минг тонна “оқ олтин” тўкилиши мўлжалланган. Ҳосил бундан ҳам кўп бўлиши мумкин: Чунки йил яхши келаяпти. Табиат бизга тантилигини кўрсатаётир. Вақти-вақти билан ёғингарчилик бўлиб дарёларимиз тўлиб оқаяпти, сув омборлари оби ҳаётга тўлмоқда. Ҳа, бу йил сув, демакки ҳосил ҳам кўп бўлади.

Яхши ниятни дилга жойлаб уруғлик, сара чигит тайёрлаб қўйганмиз. Ўзимизга етиб-ортади.

-Бу йил Наврўз байрами қандай қарши олинмоқда?

-Наврўз янги кун дегани. Демак, бу байрам ўзи билан бирга янги кунни, баҳорни, меҳнат айёмини бошлаб келади. Борлиқ ёшаради. Дов-дарахтларга “жон” киради. Наврўз деҳқонни далага чорлайди. Ҳадемай осмонимиз узра қуёш ҳар қачонгидан кўпроқ нур соча бошлайди. Қир-адирлар янги либосга ўралади. Аҳил жамоамиз аъзолари ана шу улуғ байрамни муносиб туҳфа билан қарши олишмоқда. Янгидан-янги боғ-роғлар барпо этилмоқдаки, буни барча жамоалар мисолида яққол кўриш мумкин.

Байрам кунлари катта дошқозонларда сумалак пишади. Тўкин дастурхон ёзилиб одамларимиз байрам шодиёнасидан баҳраманд бўладилар. Илғор жамоалар учун алоҳида мукофотлар ажратилган.

Бозор ЭРКОРОВ,
“Қишлоқ ҳаёти” мухбири.

КЎКЛАМ - ИЖОД ФАСЛИ

Баҳор ва санъат кўп жиҳатдан бир-бирига ўхшайди. Ҳар иккиси ҳам гўзалликни, нафосатни ўзида ифодалайди, тараннум этади. Шу боисдан бўлса керак, ижодкор аҳли бу фаслни севади, ардоқлайди. Ўзбекистон Бадиий академияси раиси, таниқли мусаввир, Олий Мажлис депутати Турсунали ҚЎЗИЕВ билан байрамолди суҳбатимиз ҳам асосан ана шу мавзуда кечди.

-Сиз билан қутлуғ айём арафасида учрашиб турганимиздан бениҳоя хурсандмиз. Наврўз – янгиланиш, яшариш фасли. Бу жараён академия истеъдод эгалари, тасвирий санъат усталари ижодида қай тариқа акс этмоқда?

-Ўзбек рассомини энг аввало баҳор куйчиси, деб атасак хато бўлмасди. Яқиндагина мамлакатимиз раҳбари Ўзбекистон тарихи Давлат музейига ташриф буюрганларида музейга кираверишда ўрнатилган, иқтидорли мусаввирларимиз томонидан ишланган маҳобатли ранг-тасвир панноси олдида тўхтаб, бу санъат асари хоҳ ёш, хоҳ нуроний бўлсин, ҳар бир томошабин қалбида "Мен нечун севаман Ўзбекистонни" деган шоирона сўроқ уйғотиши ва шу дамнинг ўзида Ватанга муҳаббат, фахр, ғурур туйғуларини кўзғотишини таъкидлаб ўтдилар. Менимча, санъат аҳли учун бундан-да улуғвор таҳсин ва эътироф бўлмаса керак.

Юртбошимиз эътиборини қозонган шу асар рассомларимизнинг бу йилги баҳор айёми учун ҳозирлаган энг гўзал туҳфаларидан бири, десак янглишмаймиз. Чунки бу ижод маҳсули устида узоқ вақт мобайнида Акмал Икромжонов, Озод Хабибуллин, Зайниддин Фахриддинов каби мусаввирларимиз иш олиб боришди. Шунингдек, Икром Баҳромов, Қутлуғ Башаров, Мамат Қўзибоев, Раҳим Аҳмедов, Ғафур Қўзибоев, Собир Раҳматов каби ижодкорларимиз ҳам мазкур йирик асарнинг дунёга келишига ўз ҳиссаларини қўшдилар. Бу улкан, маҳобатли ранг-тасвир асари халқимизнинг бир неча минг йиллик тарихи, бугунги куни, келажагини ўзида акс эттиради, десак муболаға бўлмайди. Таъкидлаш жоизки, ана шу бетакрор ижод намунасининг ўзиёқ ўзбек тасвирий санъати истиқлол йилларида қанчалик юксак поғонага кўтарилганидан далолат беради. Паннони диққат билан томоша қилар экансиз, сарҳадсиз она-Ватанимизнинг гўзал манзараси кўз олдингизда бутун борлиғи билан намоён бўлади. Шунда беихтиёр хаёлингиздан шоирнинг

Ўхшаши йўқ бу гўзал бўстон —
Достонларда битган гулистон
Ўзбекистон дея аталур
Уни севиб эл тилга олур —

деган жарангдор мисралари ўтади.

-Юртбошимиз мамлакат келажаги ёшлар қўлида эканини тез-тез такрорлайдилар. Ёшликни эса бежиз баҳор фаслига қиёсланмайди.

-Албатта, ёшларимиз бугунги ўзбек рассомчилигида ўз ўрни, мавқеига эга эканини алоҳида таъкидлаш жоиз. Ёшларимиз ҳозирги ўзбек санъатида тарихий жанговар йўналиши ривожига алоҳида ҳисса қўшишмоқда, десак янглишмаймиз. Бу йўналишда ижод қилувчилар байналмилал тилда баталист рассомлар, деб юритилади. Ҳозирги кунда Алишер Алиқулов раҳбарлигидаги бир гуруҳ ёшлар ана шу йўналишда қатор гўзал асарларни яратишди. Баҳор айёми арафасида Ўзбекистон тарихи Давлат музейидан ёшларимиз ижодига мансуб яна бир тарихий бебаҳо деворий асарлар ўрин олди. Унда ҳам халқимизнинг бой ўтмиши янгича талқинда ўз аксини топган. Музейнинг биринчи қаватида тарихимиз энг шавкатли лавҳаларидан бири, соҳибқирон Амир Темур салтанатининг ёрқин манзаралари, улуғ саркарданинг узоқ юришдан музаффарона қайтиши, ўша давр маданиятининг сўнмас қирралари ўз ифодасини топган бўлса, учинчи қаватда мозийнинг энг мусибатли, қайғули даври, юртимизнинг ғанимлар томонидан истило этилиши, халқимиз бошига тушган мислсиз кулфатлар, қатағонлар акс эттирилган. Мазкур деворий асарлар ёш мусаввирларимизнинг нафақат юксак даражадаги ижодий маҳорати, балки юртимиз тарихидан чуқур хабардорлиги, теран билим ва тафаккуридан далолат беради.

-Ана шу ўлмас анъаналаримиз, қадриятларимиз ўзбек ижодкорлари яратган санъат асарларида қай тарзда ўз талқинини топаётир?

-Тўла ишонч билан айтиш мумкинки, бугунги ўзбек рассомлари халқимизнинг миллий қиёфасини акс эттиришга астойдил ҳаракат қилишмоқда. Марказий Осиё халқларининг муштарак ёдгорлиги бўлмиш "Авесто" китоби, халқимизнинг миллий қаҳрамони Алпомиш сиймосига бағишланган, халқ бахшиларининг сувратли ва сийратли акс эттан бир қатор асарлар вужудга келдики, биз буларни бемалол ўзбек миллий қадриятларининг бадиий санъатдаги инъикоси дея оламиз. Собир Раҳматов, Муборак Йўлдошев каби рассомларнинг миллийликка йўғрилган кўплаб асарларини мисол қилиб келтиришимиз мумкин. Умуман олганда, ўзбек рассомининг қайси асарини томоша қилманг, албатта, унда қайсидир маънода Ўзбекона руҳ, жозиба, теранлик кўзга ташланади.

- Бу йилги Наврўзни қандай қарши олаяпсиз?

-Яқинда Японияда, Токио миллий мусиқа ва тасвирий санъат университетида "Буюк Ипак йўли этюдлари" ҳамда "Ўзбекистонда - Наврўз" деб номланган туркум бадиий фотокўргазмамизнинг очилиши режалаштирилган. Японияда юртимиз тарихи, маданиятига қизиқиш ниҳоятда баланд. Бугун эрталаб электрон почта орқали кунчиқар мамлакатидан мактуб келди. У ердаги машҳур музейлардан бири ўзбек миллий кийимларидан иборат кўргазма очиш учун биз билан ҳамкорлик қилишни сўраган. Кўргазма ташаббускорлари Ўзбекистондан харид қилиниб олиб кетилган миллий кийим-кечакларнинг қайси даврга, қайси ҳудудларга тааллуқли экани, қай мавсум ва маросимларда кийилиши ҳақида маълумотлар беришни илтимос қилган. Яқинда Соко университетида Алишер Навоий таваллудининг 562 йиллигига бағишланган тадбир ўтказилиши ҳам япон халқининг Ватанимизга бўлган қизиқиши, эҳтироми белгисидир.

Шу кунларда яна бир ишни режалаштиряпмиз. Сурхондарёнинг Шеробод туманида тоғлар орасида Вандоб деган қишлоқ бор. Ўн икки йил муқаддам Иккинчи жаҳон урушида шаҳид бўлган вандобликлар хотирасига ўша ерда кичик бир ёдгорлик ўрнатилган эди. Унда шаҳидлар руҳи рамзий маънода қанот қоқаётган турналар тимсолида акс эттирилганди. Ушбу ёдгорлик лойиҳасини ўзим тузганман. Кечагина вандобликлардан мактуб олдим. Унда ўша ёдгорлик анча таъмирталаб бўлиб қолгани ҳақида ёзилганди. Наврўз арафасида шогирдлар билан Шерободда бўлиб, ёдгорликни таъмирлаб бериш ниятим бор.

Ҳар йили Наврўзни янги йил сифатида қарши оламан. Тўғри, мелодий ҳисобдан йил 1 январдан бошланади. Бироқ Наврўз табиат қонуниятларига, мукаммал тақвимга асосланган йилбоши байрамидир. Шу кунда тун билан кун бир-бири билан тенглашади. Бинобарин, бу тенгликни, тинчлик-тотувликни тараннум этувчи байрамдир.

-Дунёни гўзаллик асрайди, дейишади. Шу маънода ўзбек рассомлари яратган қандай асарлар дунё томошабинлари нигоҳини ўзига қарата олди?

-Яқинда Франциянинг Сорбонна университети ректори жаноб Молинер академиямизга ташриф буюрди. У юртдошимиз, истеъдодли рассом Эркабой Машариповнинг бир асари олдида узоқ тўхтаб қолди. Бу сувратда Ўзбекистоннинг тарихий бугунги куни тўла маънода ўз ифодасини топган экан, деди у асарга баҳо бераётиб. У халқимиз рассомчилик тарихи билан танишар экан, унинг Афросиёб деворий суратларини, Камолиддин Беҳзод асарларини беҳато ажрата олгани бизни беҳад қувонтирди. Европалик меҳмоннинг ўзбек санъатига бу қадар қизиқиши ҳар биримизнинг ғурурланишимизга асос бўла олади.

Мустақиллик ўзбек санъатининг жаҳон саҳнасига чиқиши учун ҳам кенг имкониятлар яратди. Ўнлаб рассомларимизнинг хорижий давлатларда кўргазмалари бўлиб ўтди. Жумладан, Алишер Алиқуловнинг АҚШда ташкил этган кўргазмаси юзлаб америкаликларда қайрат ва қизиқиш уйғотди. Япония, Франция, Малайзия, Ҳиндистон, Буюк Британия, Миср каби етакчи давлатларда ижодий кўргазмалар ташкил этдик. Кичкинтой болаларимиз ҳам ўз асарлари билан дунё нигоҳини лол этаётирлар. Масалан, Хиросима, Деҳли, Қоҳира каби машҳур шаҳарларда ўтказилаётган халқаро мусобақаларда болаларимиз қувонарли ютуқларни қўлга киритишмоқда. Қолаверса, Юнонистон, Англия, Бельгия каби давлатларда ўзбек болалари чизган суратлар катта муваффақият қозонди.

-Мазмунли суҳбатингиз учун ташаккур.

Рустам ЖАББОРОВ суҳбатлашди.

МАЪНАВИЯТ

БАРҲАЁТ ҚЎШИҚ

Оқ ёмғир тўкилар - ҳаётнинг суйи,
Қизғалдоқ ийманиб қилади салом,
Ё рақиб! Мен бугун сени ҳам суйдим —
Эшикни чертмоқда Наврўзи олам!

Яшнаган дашт қадар кенгайди бағрим,
Атак-чечак бўлди бойчечак — болам.
Бир лахтак қор каби эриди қаҳрим...
Эшикни чертмоқда Наврўзи олам!

Туркулар куйлашиб, турналар қайтди,
Қанотлари қоғоз, чумдуғи-қалам,
Турналар қатори энг гўзал байтдир:
"Эшикни чертмоқда Наврўзи олам!"

Яшадим чиройли кунларни кутиб,
Мени кутиб, кунлар санайди онам...
Онажон, мен келдим! Ёнимда туриб, -
Эшикни чертмоқда Наврўзи олам!

Наврўз ҳадяси – "Йилбоши" маросими республикамизнинг турли вилоятларида ўзига хос шаклда ўтказилиб келинмоқда. Биргина Жиззах вилоятининг Ғаллаорол тумани тоғу дашт қишлоқларида ушбу маросим ўзгача руҳда сақланиб қолган ва ғаллаороллилар шевасида "жилғўжа" деб ном олган.

"Жилғўжа" оммавий тадбир бўлиб, унда ҳар бир оила ўз ички имкониятларидан келиб чиқиб, кўклам кўкатларидан тайёрланган турфа таомларни пиширишиб, баҳор поёндозидан даври қуриб ўтирганларга улашишади. Бу кун айниқса, болалар учун қувончли бўлади. Гуруҳ-гуруҳ бўлишиб кураш, узоққа сакраш, арқон тортиш, ошиқ уриштириш каби турли спорт мусобақалари ўтказилади. Болалик пайтларимда чиллак, ўйнаш, варрак учиришга жуда қизиқардим. Тоғам раҳматли оппоқ соқоллари кўксига тушса-да, биз билан болалардек баб-баравар чиллак ўйнарди. Қоғоздан варрак ясаб осмону фалакка учирардик.

-Тоға, шамол бўлмаганидан варрагим учмаяпти, - дея куйинардим Абдуқаюм тоғамга қараб. Назаримда тоғам сеҳргардай туюларди ҳаммамизга.

"Ғув-ғув шамол кел, кел,
Варрагимни учирай,
Аста-аста ип берай.
Қуёш томон кўчирай,
Ғув-ғув шамол, кел, кел..."-

дея сўзлашимиз билан оҳиста шамол эсиб, варракларимиз булутларга тенглашарди. Оппоқ варракларга қўшилиб ўзимиз ҳам учиб кетгандек бўлардик гўё...

Ана шундай Наврўз кунларининг бирида Абдуқаюм тоғам бизни етаклаб Ҳожар момо деган бир тул кампирнинг кулбасига бошлаб борди. Ҳожар момодан ҳаммамиз қўрқардик. Сунюқлари нурган, ним қоронғу уйидан нари чиқмасди. Уни кўрган заҳоти эртаклардаги ялмоғиз кампир хаёлдан ўтиб, жуфтакни ростлаб қолардик. Ҳожар момонинг нега бундай оламони бўлиб, одамлардан ажралиб қолганини кейинчалик тушуниб етдик. Айтишларича, момонинг турмуш ўртоғи 37-йилнинг қурбони бўлган, уч алпдай ўғли эса урушдан қайтмаган экан...

"Жилғўжа" кунларида ана шундай бева-бечоралар, ижтимоий аҳволи ночор оилалар ҳолидан хабар олинар, ҳашар йўли билан томи, деворлари тиклаб берилларди. Наврўзнинг оммавий тадбирларидан яна бири "даристона" деб номланади. Бунда одамлар ўртада пул йиғишиб жонлиқ сотиб оладилар ва уни сўйиб ҳамжиҳатликда баҳам кўришади. Баъзан бундай жонлиқ бирон-бир эзгу ният йўлида элдан дуо олишни истаган оила томонидан ҳам қилинади.

Узоқ ўтмишга назар ташласак, Наврўз байрами Шарқий Туркистондан тортиб то Болқонгача ёйилган туркий элатларда асрлар оша нишонланиб келинаяпти. Форс тилида "янги кун" деган маънони англатувчи ушбу байрам эрамиздан аввалги X-IX асрларда маълум бир ҳудудда истиқомат қилган қабилалар орасида мақбул бўлгани ҳақида маълумотлар бизгача етиб келган. Наврўз айёмининг қадимги шумерларда, форс давлатларида, Ўрта Осиёда, Туркияда, ҳатто кун фарқи билан Хитой, Япония, Корея каби бир қатор ўлкаларда мақбуллиги туркий қадриятларнинг нечоғли кенг тарқалганлигидан далолат беради. Наврўз байрами қуёш тақвимига асосланган 12 ҳайвон номи билан аталувчи турк тақвимида йилнинг бошланиши сифатида қаралганки, бу анча давр ўз аҳамиятини йўқотмади. Илк йил сичқон номи билан бошланиб то маймун йилига қадар давом этади. Ҳар бир йилга қараб мунажжимлар томонидан аниқ башоратлар қилинган.

Наврўз билан боғлиқ урфларимиздан бири ҳали ҳануз хотирамдан кетмайди. Онам раҳматли Наврўз айёмидан бир кеча аввал қўлларимизга сариқ бойич боғлаб қўярди ва бу бойични Наврўз тонгида қизил бойич билан алмаштирарди. Нега бундай қиларкан, дея ҳайрон бўлардик. Сариқ бойич касалликни, ёмонликни ифода этувчи бўлгани сабаб уни ташлаб юборар ва унинг ўрнига соғлик, саломатликни акс эттирувчи қизил рангли тасмани боғлар экан. Отам ўқитувчи эмасми, ўша пайтдаги мафкура сабаб "Эскилик сарқитлари билан болаларни заҳарлама" дея онамни койирди.

Истиқлолга минг шукроналар бўлсинки, миллий қадриятларимиз, анъаналаримиз, Наврўзимиз хонадонимизга қайтди.

Юртбошимиз таъкидлаганидек "...Биз уни курашиб қайта қўлга киритдик. Бир вақтлар Ўзбекистон ва ўзбеклар шаънига маломат тошини отган кимсалар Наврўзни ҳам бадном қилмоқчи бўлдилар, халқни табаррук байрамдан айирмоққа уриндилар. Яратганга шукрлар бўлсинки, уларнинг бу қараши амалга ошмади. Истиқлол шарофати билан халқимиз кўҳна байрамини расмана яратиб тантана қилишга муяссар бўлди. Бу адолатнинг тантанасидир".

Келинчакдек товланиб ёниб,
Ўзинг қайтдинг, Наврўз уйингга.
Севганингчун эл-халқинг дилдан
Сўлиш келмас асло уйингга...

Шароф СУЛТОНОВ, журналист.

Қумқўрғоннинг эллари, Жарқўрғоннинг гуллари, Термиз ота диллари, Бойсунтов булбуллари, Шерободнинг шерлари, Қизириқнинг зўрлари, элга Наврўз келди-я, тилимга сўз келди-я, Алпомишга қўшилиб, минг томирим эшилиб, Қалмоққа бориб қайтайин, дўмбирамни чертайин, бир майдон мен ҳам айтайин...

Бахши гувранади, дўмбирага қўшилиб тебранади. Бел бойлаган бовалар, бош ўраган момолар, бахшини излаб келаётир, Наврўзни тўпланаётир, неча юз, неча минг гул тўпланаётир. Бахшиқул бахшининг манглайидан кўзи-келин кекелиб қараётир, "Бизларга ҳам айтинг-да, бахши бобо", деб, терма сўраётир.

Қайрилиб-қайрилиб келади дўмбиранинг ноласи, зириллаб-зириллаб боради кўнгилларнинг толаси. Келин-куёв турибди бир-бирига ярашиб, бахшига сўз келади ҳаволарга қоришиб:

Кади тўла қатиқ бўлсин,
Давлатлари ортиқ бўлсин,

БАХШИ ЖЎШАЁТИР, ДАРЁ БЎЛИБ ТОШАЁТИР

сўзлаб келаётир. Худойим бериб ёмғир-жолаларни, яшнатиб юборди қир-адир, далаларни, Наврўз куни кўринг энди ўйнаётган болаларни.

Бахши қўшиғини бошлаётир, эл кўнглини хушлаётир:

-Мустақил замондан кўнглимиз бойиб, ўз юртимизга ўзимиз сойиб, душманлар кетди оёқдан тойиб, Наврўз келди, ризқ-рўз келди, касаллар кулди соғайиб, мени дейди ёронлар, Бахшиқул бахши Тоғаев...

Мавжли куйлар таралаётир, сўзлар сўзга уланаётир.

Жовиб-жовиб ёмғир минан жолалар,
Алвон-алвон очилибди лолалар,
Турли-турли поёндоздир далалар,
Баҳоройим хуш келдинг-а элима...

Гул-гул ёнган Наврўзга қаранг, атлас кийган ҳар қизга қаранг, учади зарғалдоқлар, топланар қизғалдоқлар, қизларга гап отади, суйиб қолган бўйдоқлар. Бахши эса жўшаётир, дарё бўлиб тошаётир.

Ўйлаб кўрсам қишнинг музи узилди,
Наврўз келиб хумор кўзлар сузилди,
Эл-юртимнинг қанотлари ёзилди,
Баҳоройим хуш келинг-а элима...

Бахшининг атрофига эл

Наврўздайин болли бўлсин,
Баҳордайин гулли бўлсин,
Келаси йил Наврўзда эй,
Қўш кокилли улли бўлсин...

Биров юрак тутаётир, биров чапак чалаётир. "Ҳа-а дўст", дейди нечови "а-ҳа-ай", дейди тўрттови. "Яшанг", дейди қанчаси, "Раҳмат" дейди келиннинг амма, хола, чечаси...

Бир улини Юсуф десин,
Бир улини Туроп десин,
Қайси ули қайсар бўлса,
Қулоғини бурап қўйсин...

Наврўзда айтилган сўз бўлди, узукка қўйилган кўз бўлди. Куёв жилмаяди, келин иймаnади. Элюрт суюниб-суюниб, яйраб-қувнаб кулаётир, Наврўз баҳордай бўлиб гулаётир. Сурхон юртни эсга олаётир, тўлиб-тўлиб қут-барака келаётир, Бахшиқул бахши Сурхон Наврўзини жўшиб-жўшиб куйлаётир...

Ёзиб олувчи: Менгнор ОЛЛОМУРОДОВ, "Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

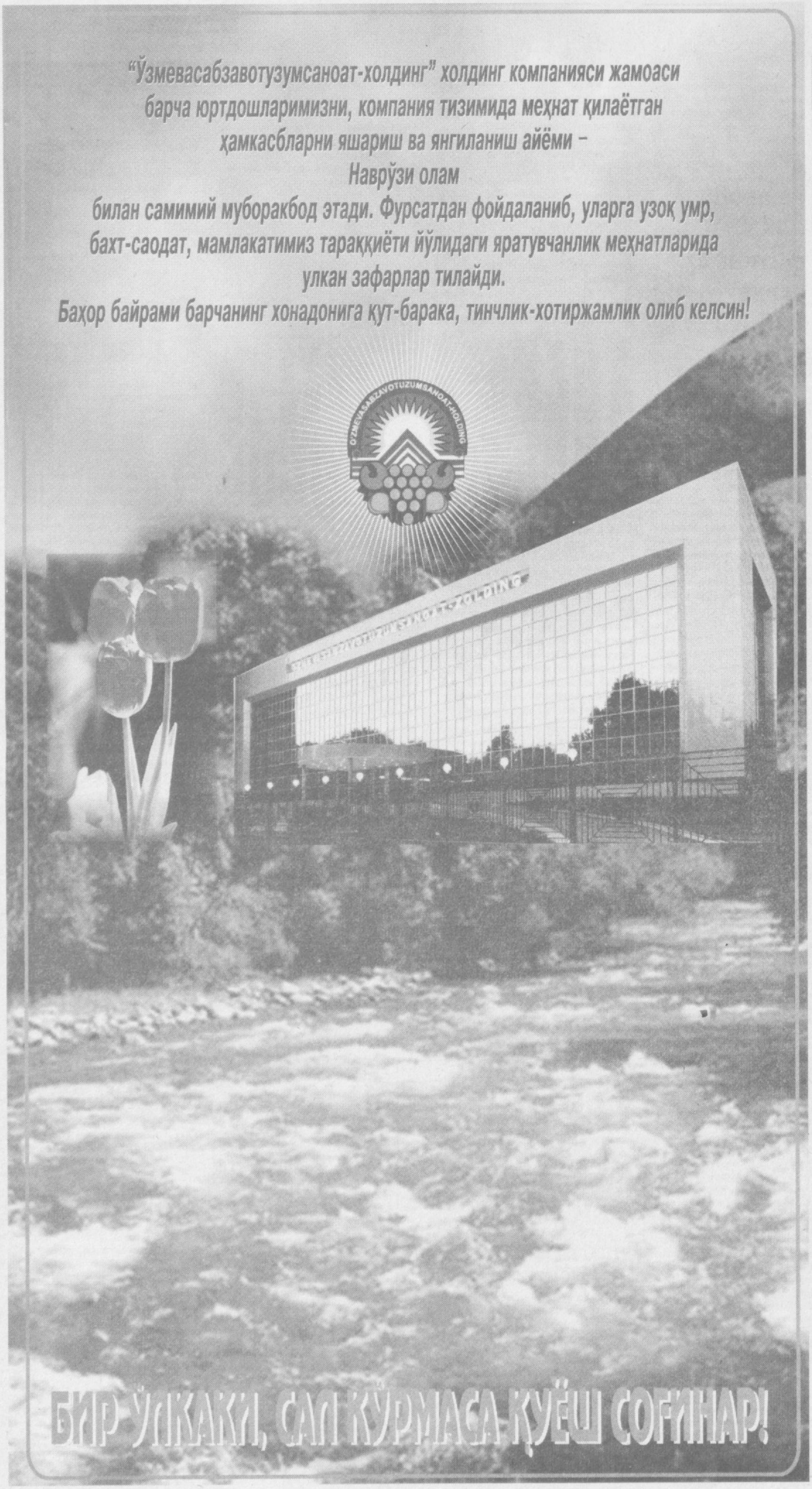

QISHLOQDA DUV-DUV GAP

"ҚОВУН ТУШИРДИ"

Воқеа рўза кунларида юз берган эди. Қайнотаси қизи билан Турсуналини ифторликка чақириб қолди. Қизиқ бўлди-ю! Турсунали рўзадор бўлмаса!

Тўғри, рўзанинг бошида бир-икки кун тутиб кўрди. Кўп овқат еб ўрганганi учунми, иши пича оғирлиги туфайлими, пешинга бормай сулайиб қолаверди. Ўшандан бери (Худо кечирсин-у) "оғзи очиқ".

Минг қилса-да, янги куёв. Хотинини олдига солиб қайнотасиникига тўлиб-тошиб кириб борди. Тузалган дастурхон бошида рўзадорлардек ўтириб шом азонини кутди. Қайнотасининг "Рўза бўлсангиз керак-а?" деган сўроғига ҳам сиполик билан бош ирғаб қўя қолди. Ифторлик пайти ҳамма қатори "оғиз очди". Дастурхондаги ноз-неъматларга "уятчанлик" билан қўл узатди. Кўп ўтмай, паловхонтўра сузиб келтирилди. Турсунали бироз тўйиб қолгани учунми икки-уч ошамдан сўнг қўлини артди.

-Вой, болам! Нега олмадингиз, яна бир-икки ошам...

-Йўқ, ойижон, бўлдим, - қимтинибгина лабини арта бошлади Турсунали. - Ўзи қорним тўқ эди. Боягина чойхонада оғайнилар билан ўтириб ошхўрлик қилувдик. Ўша ердан чиқдим-у, қизингиз билан бу ёққа...

Иқбол ХУМОЮН

ДАРД УСТИГА ЧИПҚОН

Табиий газ энди тортилган кезлар, маҳалламизда бир одамнинг уйида қувур ёрилиб, ундан катта миқдорда газ отилиб чиқди.

Илгари бундай ҳолатга дуч келинмаганиданми ёки газ эндигина қишлоққа кириб келганиданми, кимга мурожаат қилишни ҳеч ким билмасди. Қишлоқдаги яккаю ягона пайвандчининг ҳам боши гаранг.

Табиий газ ходимларини қаердан қидиришу, қаерга телефон қилиш кераклигини бирор жон билмайди. Кўпчилик йиғилган бўлсада, ҳаммаси томоша қилишу "ҳозир ўт кетади-ёв" дейишдан нарига ўтишмайди. Шу пайт орқароқда ўйланиб ўтирган Абдужалил ака бошини қашиганча гап бошлади.

-Энди бундай қилсак, биродарлар, - ҳамма унинг оғзига қараб турибди. Зора шу Абдужалил тушмагурдан биринчи бор яхши фикр чиқса, деган хаёлда. - Ўйланиб ўтирганимиздан фойда йўқ. Яхшиси, шу чиқаётган газга гугурт чақсак-да, ўт ўчирувчиларни чақирсак.

Орага ноқулай жимлик чўкди. Шу пайт йиғилганларнинг орасидан кимдир пиқиллаб кулиб юборди. Кейин шундай кулгу кўтарилдики, бу кулгининг садоси бир ҳафтагача Абдужалилни кўчага чиқмайдиган қилиб қўйди.

Бахтиёр ЁҚУБОВ

"ГАП УҚМАС КАШАНДА"

Бу воқеани тижорат иши билан Хоразмга қатнайдиган самарқандлик бир танишим айтиб берганди: "Урганч" шоҳбекатида чўнтагимдан "Marlboro" қутисидаги охирги сигаретани тутатган эдим, одмигина кийинган ўрта ёшли бир киши лабига "Прима" қистириб келиб қолди.

-Оға, алиштирсак майлими?

Ғалати бўлиб кетдим. Ҳар доим бир хил сигарета чекаман. Қўлимдагини берворай десам — охиргиси.

-Ака, мен "Прима" чекмайман, - дедим узрли оҳангда.

-Алиштирворайлик, - деди ҳалиги киши пинагини бузмай.

-Тушунинг, бу охиргиси. Мен фақат "Marlboro" чекаман.

-Алиштирайлик, деятирман, - деди у негадир аччиқланиб.

Бўғилиб кетдим. Ўхшатиб сўквормоқчи бўлиб турганимда боядан бери бизни кузатиб турган бир танишим кулимсираб келдида, ёндирғич чиқариб "инжиқ" ҳамсуҳбатимга тутди. Қизиқ, у сигаретини тутатиб, раҳмат айтганча нари кетди. Ҳайрон бўлиб елка қисдим.

Кейин билсам, хоразмчада "алиштириш" шунчаки "тутатиб олиш" дегани экан...

Шу-шу ҳамқишлоқ оғайниларим мени кўришса, "алиштирмаймизми?" дея ҳазиллашишади".

Рустам БЕК

МАРДЛАР ЮРТИ БУ!

Ибрат

Очиғини айтганда, "Андижон технологияси" мустақиллигимизнинг ўзига хос кашфиёти бўлди.

Бу таърифни бутун мамлакат қишлоқ хўжалиги билимдонлари, олим-у фузалолари ҳам эътироф этишмоқда. Албатта ҳалол меҳнат қилиб, эл-юрт ишончини оқлаш, муҳтарам Президентимиз эътиборини қозониш юксак шараф. Аммо, бу шарафни йиллар давомида қўлдан бермай келиш осон эмас. Унинг замирида андижонча виқор, ғурур ва ор-номус, энг асосийси, чидам, меҳнат ва масъулият ётади.

Бугун оддий ижарачи-ю пудратчидан тортиб хўжалик раисигача, ташкилот раҳбаридан тортиб мутахассисгача - ҳамма ҳаммаси ўзида ана шундай ноёб фазилатларни мужассамлаштира олган.

Фикримиз исботини вилоятнинг Олтинкўл, Хўжаобод, Жалақудуқ ва Қўрғонтепа туманлари мисолида ўрганишга чоғландик.

Олтинкўл туманидаги "Намуна" ширкат хўжалиги раиси, бу йил умрининг етмиш бешинчи Наврўзини кутиб олаётган Мамажон ота Ҳамроев андижонлик деҳқонларнинг ҳақиқий оқсоқоли ҳисобланади. Қишлоқ хўжалиги равнақи билан боғлиқ кўпгина ташаббуслар айнан шу ерда "чиғириқ"дан ўтган.

Яқинда Қашқадарё вилояти ҳокими бир гуруҳ мутахассислари билан деҳқончилик сир-асрорларини ўрганиш мақсадида водийга келди. Унинг биринчи суҳбатдоши ҳам айнан Мамажон ота бўлди.

-Отахон, "Андижон технологияси"нинг асл мағзи нимада?

Раис бу саволни республиканинг турли воҳаларидан ташриф буюрган кўплаб азиз меҳмонлардан эшитади. Ва ҳар доим бу сўровга қалби тўлқинланиб, сидқидилдан жавоб қайтаради.

-Бу усулнинг учта нозик жиҳати бор, - дейди отахон, - биринчиси - ҳалол меҳнат, иккинчи шарти – қулай шарт-шароит, учинчиси – меҳр. Ҳа, ерга, касбга меҳр бўлмаса, у ўз бағрини очмайди, деҳқонни эркалатмайди.

Отахон - ҳақ. Боя айтганимиздек, Андижонда энг аввало қишлоқ хўжалиги ривожи учун зарур шарт-шароитлар куздаёқ ҳозирлаб қўйилади. Деҳқон минерал ўғит, ёқилғи, техника воситаларининг шайлиги, плёнка таъминоти каби масалалар билан вақтини ўғирлатмайди, Бу муаммолар вилоят ҳокимлиги зиммасида.

Пахта йиғим-терими эрта якунланиши ҳисобига барча пайкаллар тезда шудгорланиб, пушта олиб қўйилади. Баҳорда эса фақат плёнка тортиб чигит экиш қолади, холос.

-Бу йил хўжалигимизда асосий майдонларга капсулланган уруғ қададик, - дейди Мамажон ота. – Бунинг афзаллик томони шундаки, кўклам серёғин келса ҳам уруғ тупроқ остида чириб қолмайди, 95-98 фоизи униб чиқади.

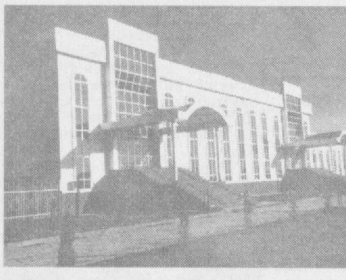

Меҳмонлар "Намуна"нинг яна бир намунали ишига тан берадилар. Барча дала шийпонлари худди кичик оромгоҳдай соя-салқин, шинам ва файзли. Энг муҳими, даланинг ўзида меҳнаткашлар учун иссиқ овқат тайёрланиб, эрталабданоқ тандирдан сўлқиллоқ нон узилади.

Гарчи барча пудратчилар билан ҳисоб-китоб ишлари ниҳоясига етказилган эса-да, ҳозир омборда қарийб 100 тонна буғдой, 16 тонна пахта ёғи, қўйинг-чи, кийим-бош-у, пойафзалгача бор.

Ҳозир Олтинкўлнинг барча хўжаликларида ана шундай иш тизими яратилган, десак янглишмаймиз. Шу боис ҳам туман бўйича ҳосилдорлик йилдан-йилга ортиб боряпти. Ўтган йили 6574 гектар ернинг ҳар гектаридан режалаги 31,4 ўрнига 41,4 центнердан пахта ҳосили етиштирилди. Олтинкўлликлар кетма-кет икки марта Юртбошимизнинг табрик мактубини олишга эришдилар.

Шунингдек, туманда ғаллачилик ҳам йилдан-йилга равнақ топаётганлигини таъкидлаш жоиз. 2002 йили миришкорлар буғдой ҳосилдорлигини 76 центнерга етказдилар. Туман далаларидан 33,5 минг тоннадан зиёд сара дон йиғиштириб олинди.

Андижоннинг тоғолди ҳудудларида деҳқончилик қилиш бамисоли игна билан қудуқ қазишдай машаққатли саналар эди. Янги технология шарофати билан бу қийинчиликлар барҳам топди ҳисоб. Фикримизни Хўжаобод тумани мисолида асосламоқчимиз. Ўтган йили пахта тайёрлаш режаси илғорлар қатори адо этилди.

Ашурали Ибрагимов раҳбарлик қилаётган Фурқат номли фермер хўжалиги эса маррага август ойининг охирдаёқ етиб келди. Мавсум охиригача йиллик режа 168 фоизни ташкил этди.

Айнан "Андижон технологияси" шарофати билан узоқ йиллар қолоқлик ботқоғига ботиб қолган Абдулла Набиев номли ширкат хўжалиги бугунги кунда тумандагина эмас, вилоятда ҳам илғорлар қаторидан жой олди.

Туман раҳбарияти қўшма корхоналар ташкил этишга ҳам алоҳида аҳамият бермоқда. "Хўжаобод шароб" ҳиссадорлик жамияти томонидан тайёрланаётган десерт винолар Берлин ва Нью-Йоркдаги халқаро кўргазмаларда муваффақиятли иштирок этди. Туманда ноёб технологиялар асосида ишлаётган мева қуритиш корхонасида ҳам юртимизда етиштирилган сархил мевалардан қоқилар тайёрланмоқда. Корхона маҳсулотларига Европа давлатларидан, Россия Федерациясидан талаб катта. "Навигул" Ўзбекистон – Болгария қўшма корхонасида ҳам спиртли ичимликларнинг хилма-хил турлари ишлаб чиқилмоқда.

Бундай илиқ фикрларни Жалақудуқ тумани мисолида ҳам кўриш мумкин. Туман миришкорлари ўтган йили 7224 гектар майдонга плёнка остига чигит қалаб режани муддатидан олдин бажаришга муваффақ бўлишди. Мавсум якуни билан ҳар гектар ердан 38 центнердан ҳосил олиниб, жами 27 минг тоннадан зиёд "оқ олтин" тайёрланди. Шартнома режаси 136 фоизга адо этилди.

Жалақудуқликлар ғалла етиштиришнинг ҳам хадисини олишган. Бултур мавжуд 8237 гектар майдонга экилган буғдойнинг ҳар гектаридан 76 центнердан хирмон кўтарилди. Ялпи ҳосил 62,7 минг тоннага етказилди. Шундан 28,4 минг тоннаси давлат омборларига топширилди.

Йил якуни бўйича таҳлилларга кўра, туманда пахтачиликдан 3,7 миллиард, дончиликдан 4,6 миллиард сўм даромад олинган. Бу кўрсаткич 2001 йилга нисбатан тегишли равишда 1,5 ва 1,7 миллиард сўмга кўплир.

Шуни айтиш кераккки, бу ерда аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш масалаларига алоҳида аҳамият берилмоқда. Ўтган йил давомида 1074 та янги ишчи ўринлари яратилди. Иш сўраб келган 2884 кишидан 2465 нафари халқ хўжалигининг турли тармоқларига ишга жойлаштирилди.

Туманга чет эл инвестицияларини киритиш борасида ҳам муайян ишлар амалга оширилмоқда. Айни кунларда "Ойимтекстил" қўшма корхонаси фойдаланишга топширилиш арафасида турибди. Ҳозиргача 30 миллион АҚШ доллари миқдорида технологик жиҳозлар келтирилди. Шунингдек, "Ёркишлоқ" ширкат хўжалигида ўсимлик ёғи ишлаб чиқарувчи мини-завод қурилмоқда. Бунинг учун республика "Пахта Банк"и томонидан 611 минг АҚШ доллари миқдоридаги чет эл кредитлари ишлаб чиқаришга жалб қилинди.

Туманда истиқомат қиладиган 141 мингдан зиёд аҳолининг сиҳат-саломатлигини сақлаш ва турмуш фаровонлигини мустаҳкамлаш соҳасида ҳам анчагина ишлар рўёбга чиқарилмоқда. 53 та умумтаълим мактабларида 36 мингга яқин ўқувчига 2682 нафар ўқитувчи сабоқ бераётир. 51 та мактабгача таълим муассасаларида 3883 нафар кичкинтой тарбияланаяпти. Тумандаги иккита коллежда 200 га яқин билимли, малакали ўқитувчилар 1150 нафар талабаларга замонавий педагогик технологиялар асосида сабоқ бермоқда.

Қўшни Қирғизистон билан туташ Қўрғонтепа туманида ҳам иқтисодийислоҳотларни чуқурлаштириш борасида бир мунча муваффақиятларга эришилмоқда.

Ўтган йили ушбу туман ғаллакорлари 62120 тонналик улкан хирмон бунёд этдилар. Ўртача ҳосилдорлик гектарига 71,1 центнерни ташкил этди. Бу аввалги йилдагига нисбатан 3 центнерга ортиқдир. Туманнинг "Намуна" ва "Деҳқончек" ширкат хўжаликларида дон ҳосилдорлиги 78-79 центнерга кўтарилди.

Ўтган йилда об-ҳавонинг нисбатан салқин иқлим шароитида деҳқончилик қилаётган пахтакорлар йиллик режани сентябрдаёқ бажаргандилар. Соҳани равнақ топтиришда Ш.Рашидов номли, "Қорасув", "Бирлашган", "Савай" ширкат хўжаликларида катта тажриба тўпланган.

Бир пайтлар туманда пахтадан вилоятнинг бошқа ҳудудларига нисбатан анча паст ҳосил етиштирилар эди. Бир неча йиллардан буён деҳқонлар учун биринчи ҳаётий эҳтиёжга айланган "Андижон технологияси" шарофати билан Қўрғонтепада ҳам пахта ҳосилдорлиги сезиларли даражада ортди. Мисол учун "Қорасув" ширкат хўжалиги 45 центнерлик маррани забт этди. Шу хўжаликнинг Анваржон Холматов бошчилигидаги пудратчилар эса салкам 57 центнердан хирмон яратди. Тажрибали пахтакор йил якунида туман ҳокимлиги томонидан енгил машина билан мукофотланди.

Бугунги кунда туманда 254 та деҳқон-фермер хўжаликлари фаолият кўрсатмоқда. Уларга 2000 гектардан зиёд ер майдони ажратилган. Хусусий секторда меҳнат қилаётганлар сони 2000 нафардан ортиқ.

Ҳозир фермер хўжаликлари ихтиёрида 1975 бош қорамол, 332 бош сигир, 1062 бош қўй, 90 бош от боқилмоқда.

Қўрғонтепада жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришга ҳам алоҳида аҳамият берилмоқда. Энг муҳими, спортнинг оммавийлиги таъминланмоқда. Шуни айтиш кифояки, қорасувлик Тўлқин Турғунов бокс бўйича жаҳон биринчилигининг кумуш медал совриндори бўлди. Унинг ҳамқишлоғи Сергей Михайлов эса Сидней олимпиадасида кумуш медал олишга муваффақ бўлди. Умуман, бу ерда спортнинг футбол, кураш, каратэ ва бошқа жанговар турлари ҳам изчил ривожланмоқда.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, "Андижон технологияси" туфайли андижонликларнинг турмушига файз-баракот, ҳаётига мазмун кирди. Ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш соҳасида ҳам илгарилаб кетилди. Ҳар йили ўтказилаётган "Андижонни гуллар вилоятига айлантирайлик" кўрик-танлови вилоят меҳнаткашларининг қон-қонига сингиб кетди.

...Андижонга яна фусункор баҳор ташриф буюрди. Зумрад майсалар Наврўзи олам пойига зангор поёндоз бўлиб тўшалди. Бобурдек саркардаларни, Нодирабегимдек ҳассос шоираларни дунёга келтирган кўҳна замин яна яшарди. Андижон халқи шукуҳ ва шодиёна, қувонч ва шукроналик билан улуғ ва қутлуғ байрамга пешвоз чиқишаётир.

Бу йилги баҳор, бу галги Наврўз андижонликларга янгича сурур, кучғайрат бахш этишига шубҳа йўқ, бу сертаровват гўшага қут-барака, фаровонлик олиб киражак, иншоолло!

Қобилжон АСҚАРОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.
Х.АРАББОЕВ олган суратлар.

Иқтисод

БАНККА УМИД БИЛАН КЕЛИШАДИ

дейди Касби туманидаги Муғлон "Пахта Банк" бошқаруви раиси Исмоилбек Юнусов

– Шундай бўлгандан кейин биз мижозларга намунали хизмат кўрсатишга алоҳида эътибор билан қарашимиз шарт. Масалан, банкка янги мижоз келди. У биздан қарз сўрайди.

Мижознинг бу илтимосини бажариш учун унинг қўлида бир талай ҳужжатлар бўлиши лозим. Унинг ҳужжатлари синчковлик билан кўздан кечириб чиқилади. Камчилиги бўлса кўрсатилади. Янги мижоз биз томонимиздан айтилган талаб ва таклифларни назарда тутган ҳолда ишга киришади. Қарабсизки, кўп вақт ўтмасдан мижоз банкдан хурсанд бўлиб чиқиб кетяпти. Бундай пайтларда мижозлар энг аввало ходимимиз Толиб Бобоқуловдан кўпроқ миннатдор бўладилар. Чунки у узоқ йиллардан буён шу соҳада ишлаб катта тажриба тўплаган. Мижозларни хушнуд этиб, кўпчиликка ибрат бўлаётган бу мутахассис ходимимиз билан ҳақли равишда фахрланса арзийди.

Бизда бундай жонкуяр ходимлар талайгина. Тажрибали иқтисодчи Озода Чўлиева, иқтидорли мутахассис Ҳуснидин Обидов, Жамила Караматова, Санобар Аҳмедова, Холхўжа Аҳмедовлар ишни мижозлар талаби даражасида ташкил этиш йўлида кучқувватларини аямаяпти. Бу эса ўз навбатида ишимизга ижобий таъсир кўрсатаяпти. Бултурги йил якунига кўра 187 миллион 319 минг сўм даромад қилинди. Катта миқдорда соф фойда олинди.

-Яна мижозлар масаласига қайтсак, ҳақиқатан ҳам улар банк хизматидан хурсанд кўринишади.

-Бизгача мижозлар билан суҳбатлашибсиз. Улар бор гапни айтишгандир. Нима бўлганда ҳам банк хизматидан хафамиз, дейишмагандир. Яна ким билади. Кўпчилик билан ишлаш осон кечмайди. Ҳозирги кунда 645 мижозга хизмат кўрсатилмоқда. Шу жумладан, қишлоқ хўжалиги корхоналаридаги мижозлар 234 тани ташкил этади. Деҳқон-фермер хўжаликлари 170 тадан ошади. Бундан ташқари 100 га яқин бюджет ташкилотлари, кўплаб қурилиш корхоналари, хусусий корхоналар ва якка тартибдаги тадбиркорлар билан ҳамкорлик ўрнатганмиз.

-Банкдан кредит сўрайдиган мижозлар кўпайиб кетганга ўхшайди.

-Худди шундай. Бултурнинг ўзида 749 миллион 912 минг сўмлик кредит берилди. Биргина қишлоқ хўжалиги корхоналарига берилган кредит 420 миллион сўмдан ошди. Кичик ўрта бизнес учун ажратилган кредит 177 миллион 851 минг сўмни ташкил этди.

-Кредитлардан фойдаланиш ҳақида нима дея оласиз?

-Бу масалада ҳам ижобий фикр айта оламиз. Дейлик, тумандаги "Қашқадарё" ширкат хўжалигининг марказида тўшитни қайта ишлаш мини заводи қурилиб фойдаланишга топширилган эди. Ҳозирги кунда бу ерда консерва маҳсулотлари ишлаб чиқарилягти. Бу хайрли ишга тажрибали тадбиркор Барака Пўлатова бош-қош бўляпти. Ишчан тадбиркорлар ҳақида гапирганда Саодат Муродова, Яйра Равшанова, Дилбар Суяроваларнинг номларини ҳурмат билан тилга оламиз. Чунки уларнинг ҳиммат ва жасорати туфайли кичик корхоналар фаолият кўрсатаётир. Юқорида номлари тилга олинган тадбиркорларимиз берилган кредитларни ўз вақтида қайтаришаяпти. Шунинг ҳисобига банк даромадлари йил сайин кўпайиб, мижозларга яхши хизмат кўрсатишга эришилмоқда.

-Банкда мижозларга кўрсатилаётган омонат турлари кўп бўлса керак?

-Ўндан ортиқ омонат турлари мавжуд. "Барака", "Навниҳол", "Оқ олтин", "Фаровонлик", "Пахтакор", "Обод юрт", "Болалар - келажагимиз" сингари омонат турлари шулар жумласига киради.

-Туман меҳнат аҳли ойлик маошларини ўз вақтида олишаяптими?

-Деҳқон бозорига ё бўлмаса бирор савдо дўконига кириш учун чўнтакка қўл суқасиз. Чўнтакдан кўнгил тўлса, савдонгиз юришади. Акс ҳолда... Кайфият бузилади, кўнгил хира тортади. Бундай ҳолат юз бермаслиги учун одамларни ойлик маоши билан ўз вақтида таъминлаб туриш зарур. Банк ходимлари бу масалага алоҳида эътибор билан қарашади. Ойлик маошларини белгиланган муддатда бериб борилиши таъминланмоқда.

-Идора ходимларининг деярли ҳаммаси компьютер билан бемалол ишлашади, деяпсиз!

–Рост. Компьютер тилига тушунмаган одам банкда ишлашга қийналади. Хоналарда компьютер ишлаб турибди. Бундан ташқари кўпгина хўжалик ва ташкилотларда модем алоқаси ўрнатилган. Натижада хўжалик ўз жойидан туриб банкимизга тўлов топшириқларини ташлайди. Банк ходимлари бу топшириқларни олишлари билан билан ўша хўжалик ёки ташкилотга керакли пулни жўнатади. Бу билан вақт тежалади. Энг муҳими, тўрт-беш киши бажарадиган юмушни бир одам бемалол уддалайди. Яна бир янгилик, кўпчилик хўжаликларда кичик банклар фаолият кўрсатаяпти. Бу эса, ишимизни яхшилашда ҳар жиҳатдан қулайлик туғдирмоқда.

-Наврўз байрами ҳақида нима дея оласиз?

-Бу кунга келиб ҳамма нарса янгиланади. Юртимизга гўзал баҳор кириб келади. Кўнглимиз шоду хуррамликка тўлади. Байрам кунлари бизга бир меҳмонга келсангиз. Катта қозонларда сумалак қайнашига, тўкин дастурхон ёзиб, дилдан яйраб ҳордиқ чиқаришимизга гувоҳ бўласиз.

Банк раҳбари ўзи ҳақида сўз очмади. Бу унинг ўта камтарлигидан дарак. Ахир шу камсуқумлик ва поклик сифатлари раҳбарга шон-шуҳрат келтираяпти. Катта-кичик давраларнинг тўридан жой олаяпти. Раҳбарга яна нима керак!?

Бозор ЭРҚОРОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

ҚИЗИЛҚУМ ДАРҒАЛАРИ

Форишнинг қир-адирларига, бепоён яйловларига ҳам улуғ кун Наврўз сепини ёйди. Бепоён далалар инсонни эзгуликка, ёшликка чорловчи ажиб бир гўзалликка бурканди.

Баҳор элчилари бўлган бойчечаклар, Етимтоғ бағриларида ниш уриб унган бу гўзаллик тимсоллари қуёшга юз кўрсатиб, инсонларга қувонч улашмоқда.

Кўм-кўк кўклам қуёшидан кўкарган қирларда сурув-сурув бўлиб ўтлаб юрган қўй-қўзилар ҳам оғизлари кўк майсага текканидан шодлангандек.

Қишнинг қаҳратон кунларидан отарларини нобуд қилмасдан олиб чиққан чўпонлар шукроналар айтиб, кўкламнинг яхши келишини истаб ният қилмоқдалар. Чунки ҳозир чорвадорлар учун жуда масъулиятли жараён кечаётир. Қўйлар қўзиламоқда, яъни тўл олиш даври. Кўклам кунлари илиқ бўлса, ўт сероб бўлса, қўйлар қийналмайди. Чўпонларни табиат билан боғлиқ ортиқча ташвишлар қийнамайди.

Яхши келса ҳутни кўринг,
Қозон тўла сутни кўринг.
Ёмон келса ҳутни кўринг,
Ағдарилган путни кўринг.

Ушбу нақл бекорга айтилмаган. Ота-боболаримиз йиллар давомида ўтказилган кузатиш ва тажрибаларининг хулосаси бу.

Ҳозир айни ҳут. Чўпонлар туну кун уйғоқ ва ҳушёр. Табиат уйғониш фаслида қўйлар қўзиламоқда. Озгина эътиборсизлик кейин қимматга тушиши мумкин.

Фориш туманидаги "Қизилқум" ширкат хўжалиги чўпонлари ҳам ҳозирги кунда айнан шундай ташвишлар билан банд. Бугунги кунда хўжалик яйловларида 25 минг қўй, 235 та отлар боқилаётир.

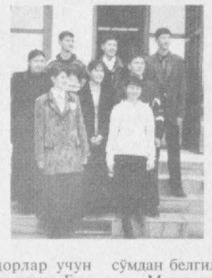

Мавжуд қўйлар 39 та оилавий пудратчиларга бўлиб берилган.

Ўтган йили қизилқумлик чорвадорлар учун ҳам омадли йил келди. Бир неча йил давом этган қурғоқчиликдан сўнг, ўтган йили серёғин келишидан сўнг бепоён Фориш яйловларини яна майсалар қоплади. Ўт мўл бўлди. Чўпонларнинг шодлиги ундан-да мўл бўлди. Чунки қурғоқчилик уларни жуда қийнаб юборган эди. Ем-хашак камлиги туфайли қўйлар сони ҳам бироз камайди.

Халқда бир мақол бор: "деҳқон бир йилда, чорвадор қирқ йилда бойийди" деган. Чўпон қўй сонини камайтирмасагина иши ривож топади, қўйига қўй қўшилади, янги отарлар пайдо бўлади.

Шукрона

"Қизилқум" хўжалигида ҳам ўтган йили 6001 та қўзи боқишга қолдирилди. Чорва маҳсулотлари етиштиришда ҳам ижобий силжиш бўлди. Ушбу хўжалик ҳам асосан қоракўл тери етиштиради. Ўтган йили шартномавий режа бўйича 5620 та қоракўл тери топширилиши керак эди. Амалда эса бу кўрсаткич олти мингдан ошиб кетди. 134 тонна гўшт, 33 тонна жун топширилди. Ҳар бир қоракўл терининг нархи 3,5 минг сўмдан белгиланди.

-Маълумки, кейинги йилларда республикамизда чорва сони анча камайиб кетди, - дейди "Қизилқум" ширкат хўжалиги бошқаруви раиси, тажрибали чорвадор Темурхон Мусаев. – Эндиликда чорвани ривожлантириш учун асосий эътиборни яйловларни кенгайтиришга қаратиш керак. Қўй агар ҳар куни битта яйловда юрса, авваламбор семирмайди ва турли касалликларга ҳам чалиниши мумкин. Яйловларни алмаштириб туриш керак. Шунда маълум вақт тин олган яйловда ўт ҳам яхши ўсади.

Бугунги кунда ширкат хўжалигида 47 минг гектар яйлов бор. Бу мавжуд қўйлар сонига нисбатан

меъёрдагидан анча кам. Бундай ҳолатда қўйлар сонини кўпайтириш анча муаммо. Лекин қизилқумлик чорвадорлар имкон қадар бор имкониятдан фойдаланиб, чорва туёғини кўпайтиришга ҳаракат қилмоқдалар. Улар бу йил ҳам ҳар юзта қўзининг 80 тасини боқишга қолдиришмоқчи.

Ҳозир айни қўзилатиш мавсуми бошланган. Қир-адирлардаги қўй-қўзиларнинг маъраши узоқ-узоқларга ҳам эшитилади.

Соғлом қўзи ва сифатли қоракўл тери олиш учун чўпонлар қўзилатиш мавсумига пухта тайёргарлик кўрдилар. Қўйлар ем-хашак ва омухта ем билан меъёр даражасида таъминланди. Ўтган йили қиш мавсуми учун 2542 тонна сомон ва табиий хашак жамғарган эдилар. Қиш мавсумидан чорвани талафотсиз олиб чиқишда заҳира ем-хашаклар жуда асқотди. Чўпонлар ширкат хўжалигидаги мавжуд чорвани бирортасининг ҳам нобуд бўлишига йўл қўймасдан қишдан олиб чиқишди.Совлиқ қўйларга кунига 3-4 килограммдан ем берилди. Зарур ветеринария хизмати кўрсатилди.

Натижада қўзилатиш мавсуми муваффақиятли ўтаётир. Ҳар юз совлиқдан 100-105 тадан қўзи олинаётир.

Айниқса, тажрибали чўпонлар Темирбой Кушербоев, Пардабой Абдуллаев, Қуролбой Номозбоевларга қарашли отарларда ҳар юз совлиқдан 110-115 тадан қўзи олинмоқда.

Жингалак жунлари кўклам қуёшидан камалак мисол товланаётган айни баҳор чоғида Қизилқум яйловларини тўлдириб, қўзичоқлар Наврўзи олам шукронаси сифатида чўпончўлиқларнинг қўзини қувонтирмоқда.

Абдураззоқ КАРИМОВ.
Бахтиёр АКРАМОВ олган суратлар.

ХАЛҚ БАНКИ – МЕНИНГ ОИЛАМ БАНКИ!

Аҳоли омонатларининг сақланиши давлат томонидан кафолатланган ягона банкдир!

Ўзбекистон Республикаси Давлат тижорат Халқ банкининг Сирдарё вилоят бошқармаси томонидан 2002 йил давомида қуйидаги ишлар амалга оширилди:

1.Аҳолига берилган кредитлар сони 100 та, суммаси - 386000 минг;
2.Таълим ва талаба кредитлари сони 100 та, суммаси - 15200 минг;
3.Уй-жойга берилган кредитлар сони 367 та, суммаси - 34300 минг;
4.Тўёна кредитлар суммаси 11700 минг;
5.Қишлоқ хўжалик учун берилган кредитлар суммаси 24000 минг;
6.Тадбиркорларга берилган кредитлар 60000 минг;
7.Жами жалб қилинган омонатлар 1500000 минг;
8.Аҳолини ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш борасида 520 минг кишига 3 миллиард сўм маблағлар тарқатилди.
9.Очилган омонат ҳисоб рақамлари 380 минг;

Халқ банки Сизнинг оилангиз банки. Биз билан ҳамкорлик қилинг, ҳамиша хурсанд бўласиз!.

Сизга қуйидаги омонат ва хизматларни таклиф қиламиз:

1.Ўрта ва кичик бизнес субъектларини молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш;
2.Аҳолига тўй маросимларини ўтказиш учун кредитлар;
3.Аҳолига рўзғор буюмлари хариди учун кредитлар;
4.Уй-жой таъмири учун кредитлар;
5.Шахсий автомобилларни сотиб олиш учун кредитлар;
6.Талабаларга ўқиши учун узоқ муддатли кредитлар;
7.Барча турдаги корхона ва ташкилотларга замонавий банк хизматлари кўрсатиш;
8.Ҳар бир оилага оила ҳисоб рақами очиш.

Омонат турлари:

"Тантана" "Кексаларга иззат ва ҳурмат"
"Ишонч" "Болалар"
"Даромад" "Сармоя плюс"
"Кафолат" Автокредит
"Нуроний" "Фахрий"
"Наврўз совғаси"

Азиз ватандошлар! Халқ банкининг Сирдарё вилояти бошқармаси Сизларни Наврўз байрами билан қизғин муборакбод этади. Сизларга сиҳат-саломатлик, оилангизга тинчлик-хотиржамлик, фаровонлик, бахт тилайди!

Ҳамиша хонадонингиздан кут-барака аримасин!

ДЕҲҚОННИНГ БАХТИ

-Бир замонлар мактабдан тўғри далага кетардик,-дейди Касби туманидаги Шароф Рашидов номли ширкат хўжалиги ижарачиси, Ўзбекистон Қаҳрамони Ғайбулло Раҳмонов. - Газетага ўроғлиқ китоб-дафтаримизни бир чеккага қўйиб пахта терардик. Ўқитувчилар ҳам доим биз билан бирга эди. Қош қорайгандан кейин уйга қайтардик.

Бу ҳолат уч-тўрт ой давом этарди. Қор ёққан кунларда ҳам пахта терганимизни эслаймиз. Биров "бор, дарсингни тайёрла, китобингни ўқи", демасди. Биз бунга кўникиб қолгандик. Осмонимиз узра мустақиллик офтоби чиқди-ю, яшаш тарзимиз тубдан янгиланди. Мулкка эгалик ҳуқуқи берилди. Ерли, сувли бўлдик, яйраб-яшнаб яшаш насиб этди. Меҳнатимизнинг баҳорини кўра бошладик.

Оила аъзоларимизнинг бир ойлик ўртача иш ҳақи 100 минг сўмдан ошиб турибди. Иккита соғин сигиримиз бор. Сут, қатиқ, ёғ, ҳаммаси - деҳқончилик. Омбордаги ғалламиз икки йилга бемалол етади. Тегирмон излаб юрмаймиз. Қишлоқларда иккита-учтадан тегирмон ишлайди. Тўй-маърака бўлса, бозорга югурмаймиз. Деярли ҳамма нарса ўзимиздан чиқади. Узоқ-яқинга борадиган бўлсак, от-улов тайёр. Ўғил-қизлар ўқишаяпти. Деҳқонга яна нима керак!

Эътироф

-Мустақиллик туфайли бадавлат яшаяпмиз дедингиз. Бу замоннинг деҳқонлари ўзини бахтиёр ҳис этиб, янада кўпроқ ишлашга, элига, юртига кўпроқ фойда келтиришга интилади. Сиз ҳам шундай ниятни дилга туккан кўринасиз.

-Юрагимдаги гапни айтдингиз. Ҳозирги кунларнинг қадрига етишимиз керак. Чунки мустақиллик деган осмондан чалпак бўлиб ёғилмади. Узоқ йиллар курашилди бунинг учун. Деҳқон учун поншолик бу кунлар. Оддий деҳқон эдим, Ўзбекистон Қаҳрамони деган унвон берилди. Қирқ йил далада ишлаб бундай иззат-икромни энди кўраяпман. Шунақа экан, мен яхши ишламай ким ишласин. Мен хурсанд бўлмай ким хурсанд бўлсин.

Ўргилай мустақилликдан. Юртимизда мустақиллик бўлмаганда ҳозирги тўй-томошалар, бой-бадавлат ҳаёт қайда эди! Мухбир экансиз, газетангизга Президентимизга мингдан минг раҳмат, деб ёзинг. Дунё тургунча турсинлар, деб ёзинг. Деҳқонларнинг юракдан айтилган дуолари ўз кучини кўрсатади, деб ёзинг. Хўжаликка бир йил ичида келтирилган даромадимиз 20 миллион сўмдан ошди. Янги йилда янада кўпаяди.

Ўзбекистон Қаҳрамони ҳис-ҳаяжон билан сўзлашда давом этарди. Биз эса у билан бўлган суҳбатнинг бир қисмини қоғозга туширдик, холос. Шу куни деҳқоннинг даласини кўздан кечирдик. Ғаллазорда ажиб манзарага дуч келасиз. Кўм-кўк майсалар кўзни қамаштиради.

-Бу йил ҳосилдорлик 60 центнердан кам бўлмайди, - дейди суҳбатдошимиз. – Бунинг устига ғалламиз уруғ учун мўлжалланган. Насиб этса, яхшигина даромад оламиз.

-Янги йил ҳаммамиз учун қутлуғ саналади, - дейди қаҳрамонимиз, - негаки, бу йил мустақиллигимизнинг шонли ўн икки йиллигини байрам қиламиз. Байрамга ҳар кимнинг ўз совғаси бўлади. Пахта ҳам, ғалла ҳам мўл бўлади. Чорвадорларимизнинг иши беш бўлади, юзи ёруғ бўлади, иншооллоҳ.

Суҳбатдош: Бозор ЭРҚОРОВ.

"ЗАРБДОР"ЛИК ЗАРБДОРЛАР

Қорақум бағрида ташкил қилинган бу жамоа хўжалигида фақат матонатли кишиларгина меҳнат қилишмоқда.

Бир пайтлар чорва ва дончиликка ихтисослашган хўжалик ерларида сўнгги йилларда пахтадан ҳам мўл ҳосил етиштириляпти. Чўлнинг бошланиш жойида қип-қизил қум устида қурилган турар-жой биноларига ўша пайтда бирин-кетин одамлар кўчиб кела бошлади. Эндиликда бу уйларда 374 нафар аҳоли яшамоқда.

Бир неча йилки, хўжаликка ўтли, шудли йигит Эргашбой Бекжонов раҳбарлик қилиб келмоқда. Ширкат ерлари воҳанинг энг жанубида, сув йўлининг энг охирида жойлашган. Каналдан олинадиган оби-ҳаёт икки жойда насослар ёрдамида юқорига кўтариб берилади. Яна бир қийин томони, "Зарбдор"га ажратилган сув бешта хўжалик ҳудудидан ўтиб келади.

Файз

"Қаловини топсанг, қор ҳам ёнади" деганларидек, зарбдорликлар ҳамиша вилоятда биринчилардан бўлиб шартномавий режаларни уддалаб келмоқдалар. Ўтган йили улар 240 гектар майдонга чигит экиб, гектар ҳисобидан 25 центнердан "оқ олтин" етиштирдилар. Ғаллачиликда ҳосилдорлик муттасил оша бориб, 2002 йилда 50 центнерданга тўғри келди. Шунингдек, хўжалик даромади ҳам йилдан-йилга ошиб бормоқда. Сув бошида бўлган, унумдор тупроқли ерларда деҳқончилик қилаётган айрим хўжаликлар қарз ботқоғига ботиб бораётган бир пайтда бу хўжаликда фойда тўғрисида гапиришнинг ўзи катта гап. Далиллар келтирайлик. Хўжаликда 2002 йили 13408 минг сўм соф фойда олинган бўлса, шунинг 5363 минг сўми ишчиларга дивиденд учун ажратилган. Бу эса хўжаликнинг Қобулбой Давлетов, Одамбой Раҳимов каби бош пудратчилар ва бутун жамоа аҳлининг фидойилик билан меҳнат қилганликларидан далолат беради.

Қ.ХОЛОВ

Сурур

ГУЛЛАТАР, ЯШНАТАР ҲАР ДИЛНИ

Варрак учираётган болани кўп марта кузатгансиз. Шунда қалбингиз осмон бўлиб кетади. Унинг кўзидаги Варрак бўлиб учиб юрган Завқни кўрасиз. Варрак билан гўё болакай ҳаммаҳаммадан баландда сезади ўзини, юксакликка интилади.

Сўлим Косонсой ҳудудига кириб борарканмиз, бир тўп бўлиб варрак учириб юрган болакайларни кўриб беихтиёр ана шу ўйлар хаёлимиздан кечди. Боланинг ҳар бир хатти-ҳаракатида унинг орзуси ётади, демак, юксакликка интилаётган варраклар бу болаларнинг орзуларига ўхшайди. Варрак учираётганлардаги завқни биз – катталар ҳис қилолмаслигимиз боиси эса болалардан кўра орзу-умидларимиз

чекланганлиги, улар каби ҳаётга кўп талаб қўймаслигимиз, имконият, мавжуд шарт-шароитлар билангина кифояланишимиздир. Юксаклик сари кураша олмаслигимиз, тўғрироғи, ҳаётимизни орзуларимиздек қуришда дуч келган тўсиқлар бизни изланишдан мосуво этади. Кўп ўтмай тушкун кечган ўйларимиз тумандай тарқалди ва бундан қувондик. Болакайлар сингари шижоат, ўзига ишонч, интилиш ва изланишни бир умр ҳаётига дастуриламал қилган инсонларни Косонсойда учратдик. Фермерлар билан суҳбатлашсангиз, дилингиз ёришади. Яширмаймиз, ҳозир турмуш икир-чикирлари билан ўралашиб қолиб, баъзан бирор муаммога дуч келса, ўзиданмас, ўзгалардан нолийдиганлар оз эмас. Косонсойлик фермерларимиз фаолияти билан танишиб, ўшандай кимсаларга "Излаган имкон топаркан-ку!" дегимиз келди.

* * *

Зокиржон Мусаев, "Истиқбол" фермер хўжалиги раиси.

Фермер хўжалиги ихтиёрида 250 гектар ер бўлиб, асосан ғалла ва пахта етиштирилади.

Камтарин ва дилкаш Зокир ака билан суҳбатимиз экин-тикиндан бошланиб, Наврўзга қалалди. Чунки фермер айни пайтда байрам тадориги билан машғул экан.

-Кимга қанақа, билмадим-у, лекин мен баҳорда кўпроқ яшагим, кўпроқ ҳаётга интилгим келади, - дейди Зокир ака самимийлик билан. – Ҳаётга, одамларга муҳаббат кучаяди. Ҳатто қурт-қумурсқаларнинг қимирлаб қолиши, қушларнинг уя ташвишида бўлиши, чўпоннинг қўрасини қирадирга алмаштириши... бизга ўхшаган ер билан тиллашадиганларнинг далани макон қилишимиз ҳаётнинг қайта жонланиши, тўғрими?! Албатта... биз – фермерлар қишда ҳам ер ташвиши, экин ташвиши билан бўламиз, лекин қишдан зерикасан киши. Ана шунда баҳорни соғинасан.

Зокир аканинг бироз шоирона, аммо киши завқини уйғотадиган бу сўзларини тингларканмиз, Наврўз байрамини қай тарзда нишонлаши билан қизиқдик.

-Фермер хўжалигимизда 60 нафар киши ишлайди. Уларга байрам дастурхони қиламиз, ҳар бирининг оиласи, болаларига совға-салом берамиз. Биласизми, чумолидай тиним билмай ишлаётган ҳар бир ишчим (ёшидан қатъи назар)нинг байрамларда кўнглини кўтаришга бор кучимни сарфлайман. Яширмайман. Баъзида қаттиққўллик билан улардан ишнинг самарасини талаб қилиб, кўнгилларини оғритган пайтларим ҳам бўлади. Байрам баҳона булар унутилади. Ҳар бир одамга меҳримни байрамларда кўрсатаман.

Ҳар Наврўзни 6 қизим, куёвларим, невараларим даврасида қарши оламан. Байрам арафасида бири-биридан ширин қизларим ота уйига келишиб, онаси – Сабоҳатхон билан сумалак қайнатишади. Ана шундай пайтларда шу кунга етказганига шукр қиламан.

Отам оламдан ўтгач, бош фарзанд бўлганим учун мактабни битирибоқ ишлай бошладим. Механизатор эдим. Меҳнатдан бошимиз чиқмасди-ю, лекин елкамизга офтоб тегмасди. Эгнимизда битта кўйлак, ейишимиз қуруқ нон, чой. Шунда ич-ичимдан эзилардим. Мактабни битириб ўқитувчи бўлмоқчи эдим. Адабиётни яхши кўрардим, ҳозир ҳам бўш пайтим китоб ўқиш билан ўтади. Орзуларим ушалмаганидан афсусланардим.

Мустақиллик йилларигача механизатор бўлиб ишладим. Сўнг 1994 йилда дастлаб 10 гектар ер олиб, фермерликни бошладим. Кам бўлмадим. Ҳамма қийинчиликлар унут бўлди...

Дарвоқе, кўрсаткичлардан шу маълум бўладики, "Истиқбол" фермер хўжалиги, мана бир неча йилдирки, ғаллаю пахтадан шартномани ортиғи билан бажаради. Хўжалик ихтиёрида 12 та техника бор. Барчаси замонавий русумда. Ишчилар учун қурилган дала шийпонида эса барча зарур шарт-шароитлар муҳайё. Буларнинг барчаси Зокиржон аканинг тиришқоқлиги, изланувчанлигининг самараси эканлигига ишондик.

* * *

Ҳамидхон Мўйдинхўжаев, "Чашмаи сафед" фермер хўжалиги раиси.

Фермер хўжалиги 1994 йилда ташкил этилган бўлиб, ихтиёрида хусусий кичик корхона ва 110 гектар ер бор. Корхона бугунги кунда 12 турдаги сут маҳсулотларини ишлаб чиқаради. Унинг бир кунлик қуввати 5 тонна сутни қайта ишлашга тенг. Корхона Германия технологияси билан жиҳозланган бўлиб, ундан чиқарилаётган маҳсулотлар сифат жиҳатидан истеъмол талабига тўлиқ жавоб беради ва республикамизнинг кўпгина вилоятларида сотиш йўлга қўйилган.

"Чашмаи сафед"да 112 нафар косонсойликлар иш билан таъминланган ва уларнинг 80 фоизи ёшлар. 400 бошдан зиёд қорамол бўлиб, уларга озуқа ҳам хўжалик еридан олинади.

Эндиликда гўшт маҳсулотларини ишлаб чиқариш тараддуди кўрилмоқда.

Ҳ.Мўйдинхўжаев "Ташаббус-2000" кўрик-танловининг "Энг яхши фермер" номинацияси бўйича ғолиби.

"Чашмаи сафед" ҳақида пойтахтимизда эшитгандик. Унинг раиси қаттиққўл, ишига ниҳоятда пухта, деб таъриф беришганди.

Ҳамидхон ака билан учрашганимизда, бу таъриф айни ҳақиқатлигига амин бўлдик. Фақат у кишини дастлаб ишда учратолмадик. Чунки куни кеча Ҳаж зиёратидан келганди, дейишди. Раис то идорасига етиб келгунча "Чашмаи сафед"даги иш жараёни билан танишдик.

Корхона маҳсулотларига талаб катта экан. Демак, иш ҳам шунга яраша.

Бизни кўпроқ ишчиларнинг моддий таъминоти қизиқтирди.

-18-25 минг атрофида пул оламиз. Тўғри, бу унчалик катта пулмас, лекин гўшт, ёғ ҳар ойда оилавий аҳволимизга қараб берилади. Ҳар куни икки маҳал бепул иссиқ овқат ҳам бор. Ишимизга қараб ҳақ тўлашади, - дейди ўзини Зафар деб таништирган йигит.

- Бу ерда меҳнат билан банд бўлиб, эгнимиз бут, қорнимиз тўқ бўлгани яхши-да, - дейди қақажон сут соғувчи қиз.

Шу орада бироз чарчоқ сезилиб турган чеҳрасига қандайдир нур инган Ҳамид ака ҳам келди.

-Энди... элга озми-кўпми нафимиз тегса, шунинг ўзи бахт-да, - Ҳамидхон ака камтаринлик билан сўз бошлади. Табиатан камгап бу инсон билан суҳбатимиз, очиғи, лўнда савол-жавоб билан кечди. Даставвал, Ҳаж зиёрати қабул бўлишини тиладик.

-Муқаддас фарзимизни бажаришни анча вақтдан буён дилимга тугиб юрардим, Ҳажга бориб савоб олишдан олдин шу ердаги бевабечораларга ёрдам қилиш, уларнинг кўнглини кўтаришни маъқул кўрдим. Насиб экан, шу йил зиёратга бордик.

Ўрни келди деб, қандай хайрия ишларини амалга ошираётганликларини сўраганимизда Ҳамидхон ака жилмайиб "Шу-шу ишни қилдик, десам, мақтангандай бўламан. Элдан сўранг, эл баҳо беради", деди.

Ҳақиқатан, кейинроқ билдикки, "Чашмаи сафед" жойлашган хўжаликдаги барча кам таъминланганларга мунтазам равишда гўшт маҳсулотлари бепул бериб келинаркан. Муҳими, "Чашмаи сафед" оталиғида "Ёшлик массиви"да 280 ўринли мактаб қурилиб, шу йил Мустақиллик байрамига тўёна қилиш режалаштирилибди. Қурилиш жадал бораётганининг гувоҳи ҳам бўлдик.

-Эрта-индин сумалак қайнатамиз, буғдой ҳам униб қолди. Агар қолсанглар, сумалакдан тотиб кетардинглар, - бояги қақажон сут соғувчи қизнинг бу таклифига бажонидил рози бўлардигу, аммо ҳали косонсойлик бошқа фермерлар билан ҳам суҳбатлашишимиз лозим эди.

Дарвоқе, "Чашмаи сафед"да Наврўзни катта байрам қилиб кутиб олиш, элга ош бериш тайёргарлиги кўрилаётган экан. Йўлингиз тушса, Сиз ҳам "Чашмаи сафед"га ўтинг!

* * *

Карима Бобохонова, "Тошкент" фермер хўжалиги раисаси.

Фермер хўжалиги 1996 йилда ташкил топган ва ҳозирда 100 гектар ерда ғалла ва пахта етиштирилади.

Косонсойликлар Карима опани "Ая" деб эъзозлашаркан.

-Ая жуда қаттиққўл-у, аммо кези келса улардан меҳрибон, мурувватли инсон йўқ, -уни яқиндан билганлар шундай дейишди.

Косонсой фермер хўжаликлари вакиллиги раҳбари Ёқубжон акага Ая билан учрашмоқчилигимизни айтганимизда "Кеча унинг бироз мазаси йўқ дейишувди, уни ишида топишинглар даргумон, уйида бўлса керак" дегач, иккиланиб қолдик. Таваккал қилиб фермер хўжаликнинг дала шийпонига йўл олдик. Не ажабки, Аяни ўша ерда учратдик.

-Касалман, деб кўрпа-тўшак қилиб ётаверсанг, вақт ўтади. Вақт эса мен учун бебаҳо. Тўғри, саломатлик ҳаммага азиз, менга ҳам, аммо соғликни ҳам унутмаган ҳолда ишлаймиз-да. Баҳорда бир кун ҳам иш орқага сурилмаслиги керак, – Ая ўзини ниҳоята тетик , бардам тутарди.

-Аёлман, деб ўзимни авайлаш менга ёт. Мен оилада она, бекаман, лекин далада аёллигимни унутаман. Айниқса, ерга меҳринг тушса, баъзан уйинг ҳам кўзингга кўринмай қоларкан. Яшириб нима қилдим, кун исиб то совуқ тушгунча мана шу дала шийпонидан жилмасликка ҳаракат қиламан. Келиним бор, уй ишлари унинг бўйнида.

Аяни кўп савол бериб ортиқча уринтиришни истамасдик.

-Касалхонада даволанинг, дейишди дўхтирлар. Касалхонада бўлмасаям, даволанаяпман. Лекин ҳар куни даламга келиб, бирров қилинаётган ишларни ўз кўзим билан кўриб кетмасам, кўнглим тинчимайди. Байрам яқин, сумалак, ҳалим дегандай. Шийпонда ҳам Наврўз куни байрам қиламиз. Ишчиларим кўп эмас, 13 нафар. Уларнинг ҳар бири унумли ишлашга интилишади. Шунга яраша меҳнат ҳақидан ташқари ҳар ойда ун, ёғ, гўшт берилади.

-Каримахоннинг иш фаолияти ҳақида газеталарда кўп ёзишган. Аммо мен Каримахонга таъриф беришда, биринчи галда "ажойиб бека" дердим, - дейди Аянинг турмуш ўртоғи Рустам ака. – У қўлигул чевар. Яна таомларни шундай ширин қиладики... Барака топсин, келин ҳам қайнонасининг тарбиясини олган.

Каримахон доим иш-иш дейди-ю, лекин рўзғорни, оила ҳаловатини унутмайди. Ҳаммасига қандай улгураркин, ҳайронман...

Рустам аканинг бу ҳайратига жавобан шоир айтмоқчи, аёл бир қўлида бешигу, бир қўлида дунёни тебратади, дегимиз келди.

* * *

Маматхон Муртазаев, "Турсунхонобод" фермер хўжалиги раиси.

Хўжалик ихтиёридаги 45 гектар ерга ғалла ва сабзавот экилади. 30 нафар ишчи меҳнат қилади. Айнан шундай номдаги чойхона ҳам эл хизматида.

-Биз чуқур илдиз отган бақувват дарахтлар олдида худди ниҳолдаймиз-да, – Маматхон ака самимийлик билан шундай деркан, сўзини изоҳлайди. – Уч йил бўлди иш бошлаганимизга. Мақтовга арзирлик кўп ишлар қилишга улгурганимиз йўқ ҳали.

Тўғри, ердан ҳосилни режадан ортиғи билан кўтаряпмиз. Бу сўзларнинг замирида косонсойликларга хос камтаринликни сездик. Аслида "Турсунхонобод" "тетапоя қилаётган" фермер хўжалик бўлса-да, фаолияти таҳсинга лойиқлиги, кўрсаткичлари ошаётганлиги, келажаги порлоқ эканлигини эшитгандик.

Маматхон акани билганлар "Отасига тортган. Отаси ҳам ниҳоятда ишбилармон ва очиққўл инсон эди. Ҳали йўл қуриб, эл дуосини олган, ҳали кам таъминланган оиланинг ўғилчалари суннат тўйини қилиб берган, хуллас, ўз манфаатимас, ўзгалар қайғуси билан яшарди. Маматхон ҳам шундай", дея фермернинг "Ёшлик" фуқаролар йиғинидаги барча хайрия ишларига бошқош бўлишини айтишганди. Бу ҳақда сўз очганимизда, Маматхон ака "Ақлимни танибманки, отамнинг ўгитларига амал қилиб яшайман. Бундан кам бўлмадим.

Отам айтарди: "Эл корига ярамасанг, инсонман, деб кўкрак кермагин. Эл назарига тушмасанг, қуриган дарахтман деб ҳисоблайвер. Чунки унинг на сояси бор, на меваси".

Эл назарига фақат яхшилик билан тушасан. Имконим бор экан, бир ночорга беминнат ёрдам қўлини чўзсам, шу-да яхшилик!" – деди.

Айниқса, Маматхон аканинг ҳар йили Наврўз арафасида қариялар, кам таъминланганларга байрам совғаларини уйма-уй юриб улашиши, "Ёшлик"даги мактаб, боғчаларда болаларга байрам дастурхони қилиб ва элга ош тортиши, бу Наврўзни ҳам шундай кутиб олишга ҳаракат борлигини билдик.

-Наврўз шундай байрамки, ҳамма уни қувонч билан кутиб олиши керак. Қувонч эса ҳар бир дилни яйратади. - Маматхон аканинг бу "ақида"си кўнгилларни эзгуликка, меҳр-мурувватга ундайди.

Фарида МАҲКАМОВА,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

ВОҲАНИНГ БОШ КЕНТИ

Кўҳна Хоразмнинг маърифатпарвар хонларидан бири Абулғозий Баҳодирхон асос солган Урганч шаҳри истиқлолдан сўнг буткул янгича қиёфа касб этди.

1646 йилда Абулғозий хонлик марказини Кўҳна Урганчдан Хивага кўчиргач, бу муқаддас шаҳарнинг номи ўчмасин; деган истак билан шаҳар аҳолисининг бир қисмини Хоразмнинг сўлим жойига кўчириб келди ва уни Урганч деб атай бошлади.

Яшариш фасли бошланиши билан вилоят маркази – Урганч ўзгача чиройга бурканади. Шаҳарнинг қоқ ўртасига ўрнатилган бахту истиқлолимиз абадийлиги рамзи бўлмиш муқаддас Хумо қуши теварагидаги фаввоaлардан камалакранг биллурий томчилар жилваланиб кўкка интилади. Шовот каналининг чап соҳилида қад ростлаган Миллий қаҳрамонимиз, она Ватан ҳимоячиси, жасур саркарда ва давлат арбоби Жалолиддин Мангуберди бобомизнинг салобатли ҳайкали ва унга туташ "Авесто" боғи ёки буюк донишмандлар ал-Хоразмий, Беруний, Огаҳий, Абулғозий Баҳодирхонларнинг ўчмас сиймолари, "Хотира хиёбони"нинг ўзи бир олам. Замонавий услубда қурилган маъмурий ва турар жой бинолари... Буларнинг барчаси истиқлол шарофатидан руҳланган шаҳарликларнинг яратувчан меҳнатлари самарасидир. Улар шаҳарни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш борасида муайян натижаларга эришмоқдалар. Тадбиркорликни ривожлантириш, ишлаб чиқаришда хусусий сектор улушини ошириш, хусусийлаштириш жараёнини тезлаштириш, иқтисодиётта чет эл инвестицияларини жалб қилиш, аҳоли бандлигини таъминлаш борасида ибратли тадбирлар амалга оширилаяпти. Йўл ёқалари ва бинолар атрофини кўкаламзорлаштириш, аҳолини тоза ичимлик суви билан таъминлаш, даволаш масканларини замонавий тиббий асбоб-ускуналар, зарур дори-дармонлар билан таъминлаш шаҳар ҳокимлигининг диққат-эътиборида. Шаҳар ҳокимлигига тажрибали раҳ-

Фасл

бар, жонкуяр инсон Жумабой Сапарбоевич Ўтамов бош бўлгач, бундай тадбирлар кўлами янада кенгайди.

Иқтисодий ўсишнинг асосий омили бўлган ишлаб чиқаришга чет эл инвестицияларини жалб қилиш, қўшма корхоналар барпо этиш бўйича изланишлар олиб борилаётгани қувончли ҳолдир. Ўтган йилда шаҳар иқтисодиётига 13 миллиард 276 миллион сўмлик инвестиция жалб қилинди. Шунинг 7 миллиард 736 миллион сўми ёки 10 миллион 176 минг доллари чет эл инвестициясидир. Ушбу маблағлар ҳисобига шаҳардаги касб-ҳунар коллежлари, вилоят касалхонаси ва кўп қаватли биноларда таъмирлаш ишлари бажарилди. Шунингдек, бу ерда қўшма корхоналар сони яна биттага кўпайиб, қурилиш материаллари ишлаб чиқаришга мўлжалланган "Хоразм-метэкспо-савдо уйи" Ўзбекистон – Россия қўшма корхонаси ташкил қилинди Шаҳарда фаолият кўрсатаётган 13 та қўшма корхоналар томонидан 4 миллиард 241 миллион сўмлик маҳсулотлар ишлаб чиқарилди ва турли маиший хизматлар кўрсатилди. Бу эса йил давомида шаҳарда ишлаб чиқарилган товар маҳсулотининг салкам бешдан бир қисмини ташкил этади. Шаҳардаги "Нуртоп" Туркия-Ўзбекистон қўшма корхонаси, экскаватор ишлаб чиқарувчи ва қишлоқ хўжалиги техникаларини таъмирлаш заводлари маҳсулотлари қўшни вилоятлар ва чет элликларга ҳам манзур бўлмоқда.

Яқин ўтган вақт ичида шаҳарда 321 та хўжалик субъекти янгидан ташкил этилган бўлиб, шуларнинг 317 таси ёки 98 фоизи ўрта ва кичик бизнес субъектларидир. Уларни ҳар томонлама, хусусан, молиявий томондан қўллаб-қувватлаш, яъни имтиёзли кредитлар ажратиш ишлари яхши йўлга қўйилган. Шулар ҳисобига 729 та янги ишчи ўринлари яратилган. Шаҳар аҳолисига жамоат транспорти хизмати кўрсатиш аҳволи яхшиланмоқда. Вилоят бўйича олинган янги русумдаги 60 та "Отайўл" кичик автобусларининг 19 таси шаҳар аҳолисига хизмат кўрсатаяпти.

Шу кунларда бу ерда одатий қурилиш ва ободончилик ишлари билан бир қаторда "Умид ниҳоллари - 2003" спорт ўйинларига ҳам жиддий ҳозирлик кўрилаяпти. Бир сўз билан айтганда, "Обод маҳалла йили"да Урганчнинг янада обод ва гўзал бўлишига ишончимиз комил.

Қ.МУРОДОВ

Ибрат

ЧЎЛ САХОВАТИ

Қизилқум бағрида жойлашган "Конимех" наслчилик ширкат хўжалиги нафақат Конимех туманида, балки республика миқёсида ҳам тилга тушган хўжаликлардан саналади.

Кейинги пайтларда бу ерда чорвачилик соҳасида қўлга киритилаётган ютуқлар анча салмоқлидир. Ўтган йили халқ депутатлари Навоий вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқида Юртбошимиз вилоятда бу борада қилинаётган ишлар ҳақида гапира туриб, "Конимех" ширкати чўпонларининг ютуқларини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтган эди.

-Сирасини айтганда, ёзнинг жазирама иссиғи-ю, қишнинг қаҳратон чилласида сурувнинг ортидан эргашиш, уни парваришлашнинг ўзи бўлмайди, - дейди хўжалик раҳбари, тажрибали чорвадор Жондилла Букаев. – Бунинг учун чўпон иродали, сабр-тоқатли, чидамли бўлиши керак. Ана шундагина у бирон бир натижага эришиши мумкин.

Очиғини айтганда, сурункасига икки-уч йил давом этган қурғоқчилик "Конимех" ширкат хўжалиги чорвадорларини ҳам қийин синовлардан ўтказди. Аммо ана шундай шароитда ҳам улар бор имкониятлардан унумли фойдаланиб, мавжуд чорва молларини ортиқча талофотларсиз асраб қолишга эришдилар. Бу борада, айниқса, кўп йиллик бой тажрибалар ниҳоятда қўл келганлигини алоҳида таъкидлаш жоиз. Ўтган йилги мавсум эса чорвадорлар учун ҳам баракали бўлди. Баҳорнинг серёғин келиши натижасида яйловларда мўл-кўл озуқа манбаи тўпланди. Ризқ-насибаси, тирикчилиги ёмғир билан боғлиқ бўлган чўпонларнинг ҳам чеҳрасига табассум югурди.

Хўжаликнинг ўтган йилги кўрсаткичларига назар ташлайдиган бўлсак, барча соҳаларда муайян ютуқлар, ижобий ўзгаришлар юз берганлигига гувоҳ бўламиз. Хусусан, мавжуд қўйлар сони 2001 йилдагига нисбатан 2 минг бошга кўпайтирилиб, 39 мингтага етказилган.

Режада белгиланган 24 минг 480 ўринга 31 минг 646 бош қўзи олиниб, бу борадаги режа 129,3 фоизга бажарилган. Бу – республикамиз миқёсида ҳам анча юқори кўрсаткич ҳисобланади. Ўсишга қолдирилган қўзилар сони эса 18 минг 622 бошни ташкил қилди. Шу билан бирга, 12 минг 984 дона сифатли қоракўл терилари тайёрланиб, режа 132,6 фоизга адо этилди.

-Чиндан ҳам 2002 йил чорванинг йили бўлди, - дейди хўжалик бош зоотехниги Асқар Қолмонов. – Аввалги йилларда юз берган қийинчиликларни ҳисобга олиб, ҳар юз бош совлиқдан 96 тадан қўзи олишни мўлжаллаган эдик. Амалда эса бу рақам ўртача 124,2 тани ташкил қилди. Бундан ташқари, давлатга гўшт, жун топшириш режалари ҳам ортиғи билан адо этилди.

Бундан хўжалик ҳам, оддий чўпонлар ҳам яхшигина манфаат кўрдилар.

Манфаатдорлик ҳақида гап кетганда, биргина жонли мисолни тилга олиб ўтмоқчи эдик. Биз хўжаликнинг 4-бўлимига қарашли яйловларда чорва парваришлаётган тажрибали бош чўпон Увақ Қувватов билан ҳам суҳбатлашдик.

-Чўпонлик мен учун ота касб ҳисобланади, - дея ҳикоя қилади Увақ ога. – Отам Қувват Оботов ҳам қирқ йилдан зиёд вақт сурув боққан. У кишининг ишини давом эттириб, асло кам бўлганим йўқ. Рўзғоримиздаги тўкислик ҳам чорванинг шарофатидан. Биз оилавий пудрат асосида 576 бош совлиқни парваришлаяпмиз. Бултур ҳар юз бош она қўйдан ўртача 141 тадан қўзи олган эдик. Шунинг 70 фоизи ўстиришга қолдирилди. 140 бош қўзини мукофот тариқасида ўзимизга қолдиришди. Шунинг ўзидан камида 5 миллион 600 минг сўм фойда кўришимиз тайин. Оддий бир чўпонга бундан ортиқ нима керак? Биз жорий йилги мавсумда бултургидан ҳам юқорироқ натижаларга эришишга ҳаракат қилаяпмиз. Чунки қанча яхши ишласак, бундан ўзимиз ҳам манфаатдор бўлишимизни яхши биламиз.

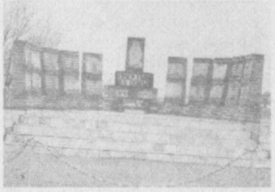

"Конимех" наслчилик ширкат хўжалиги 2002 йилги мавсумни жами 161 миллион 176 минг сўм соф фойда билан якунлашга муваффақ бўлганлиги кишини қувонтиради. Самарадорлик эса 68,9 фоизни ташкил қилди. Йил давомида хўжалик аъзоларига 90 миллион 434 минг сўм иш ҳақи сифатида тарқатилди. Салкам 33 миллион сўм эса пайчиларга дивиденд сифатида берилади. Ҳар бир сўмлик пайга 3,90 сўмдан фойда тўғри келаётганлиги эса кишини қувонтиради.

"Сарижал" қўрғони "Конимех" наслчилик ширкат хўжалигининг маркази ҳисобланади.

Кейинги пайтларда ушбу маскан ҳам тобора чирой очиб, кўркамлашиб бораяпти. Бу ерда фаолият кўрсатаётган "Жанарис" кичик корхонасида чўпонлар учун қишки иссиқ кийим-бошлар, болалар боғчаси учун тўшаклар, қоракўл теридан бош кийимлар тикиш, кигиз бостириш ҳам йўлга қўйилган. 5 киши ишлаётган ана шу цехда биргина ўтган йилнинг ўзида салкам 6 миллион сўмлик маҳсулот тайёрланди.

Хўжалик ҳудудидаги 4 та овулда 2,5 мингдан зиёд аҳоли истиқомат қилади. 4 та мактабда эса 720 ўқувчи таълим олаяпти. Хўжалик маъмурияти уларга доимий равишда кўмак бериб келмоқда. Мисол учун, кам таъминланган оилалар фарзандлари учун 500 минг сўмга дарсликлар олиб берилиб, ана шундай оилаларнинг 1-2 синфда ўқиётган фарзандлари ҳафтасига бир марта бепул иссиқ овқат билан таъминланаяпти. Ўтган йили ёлғиз ва муҳтож кишиларга ёрдам тариқасида умумий қиймати 980 минг сўмлик 40 бош қўй ҳамда 289 минг сўм пул тарқатилди. Шунингдек, байрам ва турли тадбирларда илғорларни тақдирлаш учун 1 миллион 324,5 минг сўм сарфланди. Ўз навбатида, қарияларни қадрлаш, кам қонли оналар ва болаларга бепул дори-дармонлар олиб бериш, мактабларни спорт анжомлари билан жиҳозлаш мақсадлари учун ҳам анчагина маблағ сарфланган. Бир сўз билан айтганда, бу ерда аҳолини ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш борасида амалга оширилаётган ибратли ишлардан ҳар қанча ўрнак олса арзийди.

Мустақиллигимизнинг 11 йиллик байрами арафасида "Конимех" наслчилик ширкат хўжалигига бир хушхабар тарқалган эди. Юртбошимиз Фармони билан хўжалик раҳбари Жондилла Букаев кўп йиллик ҳалол меҳнатлари учун "Эл-юрт ҳурмати" ордени билан мукофотланди.

-Бундай юксак эътибордан бошим осмонга етди, - дейди у киши. – Эсимни таниганимдан бери умрим мана шу чўлларда, яйловларда ўтаяпти. Биз ҳам юртимизда қоракўлчиликни ривожлантириш йўлида қўлимиздан келганча ҳаракат қилаяпмиз. Бу борадаги камтарин меҳнатларимиз қадр топаётганлиги эса бизни янги-янги муваффақиятлар сари ундайди.

Ғафур ШЕРМУҲАММАД,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.
Б.АКРАМОВ олган суратлар.

МАҚСАДИ УЛУҒ, НИЯТЛАРИ ПОК...

Наврўзи айём арафасида бизни нафақат мамлакатимиз, балки Марказий Осиёда ягона бўлган кичик ГЭСлар ва йирик насос станциялари учун металлоконструктив маҳсулотларни тайёрловчи "Иргидромаш" очиқ акциядорлик жамиятига таклиф этишди.

Бу ерда корхона ходимлари учун Наврўз сайли уюштирилаётган экан. Дид билан безатилган дастурхонлар баҳорий неъматларга тўла. Ўйин-кулгу, қаҳ-қаҳа авжида.

-Ходимларингизнинг кайфияти юқори бўлса, иш унумдорлиги ҳам ортиб бораверади, - дейди биз билан суҳбатда корхона раҳбари Баҳром Назаров. – Бу тажрибада исботланган. Ахир, ота-боболаримиз "яхши дам – меҳнатга ҳамдам" деб бежиз айтишмаган-да...

Баҳром Назаровнинг бу гапи нечоғли тўғрилигига корхонанинг ўтган йилги натижалари билан қизиққанимизда яна бир карра амин бўлдик.

Аввало, корхона хусусида икки оғиз сўз: "Иргидромаш" заводи 1979 йилда Сибир дарёсини Ўрта Осиё ҳудудига буриб юбориш режали дастурига асосан бунёд этилган ва бу қурилишни металлоконструктив анёлар, ностандарт анжомлар, кўприк устунлари, чидамли тўғон арматуралари билан таъминлаш кўзда тутилганди. Завод олдига қўйилган талабни тўлиқ бажариб, ҳаттоки чет элдаги айрим мамлакатлар, хусусан Сурия ва Афғонистонда қурилган гидроэлектростанция ҳамда насос станциялари учун ҳам металлургия саноати маҳсулотларини етказиб берарди.

Янгиланиш

Давлат мулк қўмитасининг 1999 йил 11 октябрда чиқарган қарорига биноан завод очиқ акциядорлик жамиятига айлантирилди. Унинг низом фонди 824492 минг сўм этиб белгиланиб, ҳар бири 1000 сўмлик номинал қийматга эга бўлган 824492 та акция чиқарилди. Уларнинг маълум фоизи давлат ҳиссаси учун қолдирилиб, қолган ярми корхона жамоасига ва чет эллик инвесторларга сотиш учун ажратилганди.

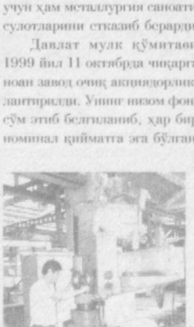

-Очиқ акциядорлик жамиятимиз, - дейди Баҳром Назаров. – Бугунги кунда мамлакатимизда бунёд этилаётган кичик гидростанциялар ва йирик насос станциялари учун металлоконструкциялар, ностандарт анжомлар, гидроқурилиш маҳсулотларини тайёрлаб берувчи бош корхона саналади. Бизнинг имкониятларимиз кенг, нафақат янги маҳсулотларни ишлаб чиқариш, балки эскирган тўғон арматуралари, кўприк кранларини ҳам қайта таъмирлаш қувватига эгамиз. Биргина мисол, ўтган йили тайёр маҳсулотларни реализация қилишни тўғри ташкиллаштириш натижасида режани 150 фоизга уддаладик.

Корхона ишчилари ўтган қисқа вақт давомида Фарҳод ГЭС, Тошкент ГЭС, Ҳисорак ГЭСларидаги эскирган ва таъмирга муҳтож бўлган металлоконструкциялар ҳамда тўғон арматураларини қайтадан алмаштирдилар. Айни дамда эса корхона Тўполон сув омбори, Сурхон гидроэлектростанцияси, Арнасой-I ва Арнасой-II насос станциялари учун қурилиш материалларини етказиб бермоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 5 сентябрда қабул қилган қарорига кўра, "Иргидромаш" очиқ акциядорлик жамияти импорт ўрнини босувчи маҳсулотлар ишлаб чиқаришга жалб этилган корхоналар рўйхатига киритилганди. Бугунги кунда бу ерда олиб борилаётган иқтисодий ислоҳотлар натижаси ўлароқ ЭО-41-11 экскаваторлари учун импорт ўрнини боса оладиган эҳтиёт қисмлар ва деталлар ишлаб чиқарилмоқда. Биргина бу эмас, корхона томонидан ЭО-41-12 экскаваторлари, "Klass" русумидаги комбайнлар учун эҳтиёт қисмлар ҳамда зарурий деталларни ишлаб чиқариш ҳам кенг йўлга қўйилган.

Етарли даражадаги малака ва тажрибага эга бўлган ишчигина корхона нуфузини, унинг сифат даражаси-ю, салоҳиятини оширa олади. Тезкорлик ва ахборот асри бўлмиш бугунги кунимизда илмий-техникавий янгиликлардан бехабар бўлсангиз ҳамда замонавий технологиялардан фойдаланишни билмасангиз, иш юритишингиз анча қийин кечади. Шу оддий ҳақиқатни теран англаган корхона маъмурияти ишчилар малакасини ошириш ҳамда соҳанинг етук мутахассисларини жалб этиб, иш юритишга катта эътибор қаратмоқда. Шу мақсадда "Иргидромаш" очиқ акциядорлик жамияти Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти билан ўзаро шартнома имзолаган. Унга кўра, олийгоҳ ҳар йили заводни ёш мутахассислар билан таъминлайди. Шунингдек, завод ҳудудида ишчилар малакасини оширишга кўмаклашувчи "Илмий-маслаҳат маркази" ҳам фаолият кўрсатмоқда.

-Ҳали қилинажак ишлар кўп, - деди суҳбатимиз якунида жамият раиси Баҳром Назаров. – Насиб қилса, белни маҳкам боғлаб, олдимизга қўйилган мақсадга эришиш учун ҳаракат қиламиз.

Биз ортга қайтарканмиз, оқ тонглардан-да ойдин орзулари бўлган корхона ишчиларига омад тиладик. Уларни яна бир бор уйғониш, яшариш ва янгиланиш айёми бўлмиш Наврўзи олам билан муборакбод этдик.

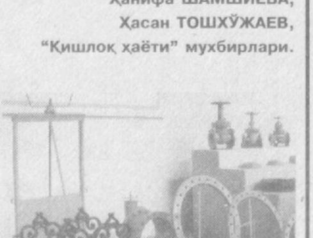

Ҳанифа ШАМШИЕВА,
Ҳасан ТОШХЎЖАЕВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбирлари.

Банк тизими

Яқинда Вазирлар Маҳкамасида 2002 йил якунларига бағишлаб ўтказилган йиғилишда Юртбошимиз қилинган ишларни таҳлил эта туриб, мазкур субъектлар эҳтиёжларини таъминлашнинг ривожланган замонавий тизимини яратиш ҳақида тўхталар экан, уларга банк хизмати кўрсатишни ҳар томонлама яхшилаш, имтиёзли кредитлар ҳажмини кенгайтириш ҳақида ҳам гапирдилар.

Хўш, бу борада "Пахта Банк"-нинг Хонқа туман бўлимида қандай ишлар амалга оширилмоқда? Бу ҳақда банк бошқарувчиси

МАДАД БИЗДАН

Қурамбой Сатторов бизга қуйидагиларни гапириб берди:

-Банкимиз мижозларининг аксарият қисми ширкат хўжаликлари, фермер хўжалиги эгалари, кичик ва ўрта бизнес билан шуғулланувчи тадбиркорлардир. Булардан ташқари, бир неча савдо ташкилоти ва саноат корхоналари ҳам асосий мижозларимиздан. Уларнинг кўплиги туман аҳлининг ходимларимиз меҳнатию, муомаласидан мамнунлигини билдиради.

Маълумки, кейинги йилларда ширкат хўжаликларида янги техника сотиб олишга эҳтиёж туғилди. Ана шу каби масалаларда улар мадад истаб бизга мурожаат қилишади. Шу йилнинг ёзида туманимиздаги "Ўзбекистон", "Ғалаба" ширкат хўжаликларига 15500 минг сўмдан, "Хоразм" ширкат хўжалигига 16500 минг сўм миқдорида қарз берилди ва улар биттадан ҳайдов тракторлари сотиб олишга эришдилар.

Шу йилнинг бошида 20 гектар ерда деҳқончилик қилаётган "Моҳира" фермер хўжалиги бошлиғи Марҳабо Жуманиёзова техника сотиб олмоқчи эканлиги, унга маблағи етишмаётгани сабабли 3000 минг сўм миқдорида кредит ажратишимизни сўраб мурожаат қилди. Ходимларимиз унинг ишлари билан танишдилар. Марҳабо ердан унумли фойдаланаётганлиги, олган қарзини ўз муддатида узиш имкони борлигига ишонч ҳосил қилгач, унинг талаби қондирилди. Худди шундай ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш мақсадида "Техника" таъмирлаш фирмаси 2800 минг сўм кредит олиб фаолиятни анча яхшилашга эришди.

Мен шу ўринда "Робия" хусусий дорихонаси ҳақида қисқача тўхталиб ўтмоқчиман. Унинг раҳбари малакали доришунос Робия Олимова мана бир неча йилки, банкимиз билан ҳамкорлик қилиб келмоқда. У биздан олган 8200 минг сўм пулнинг бир қисмини дорихона қурилишига, бир қисмини ишларни ривожлантиришга сарфлади. Бугунги кунда дорихонада беш киши фаолият кўрсатиб, аҳолининг дори-дармонга бўлган эҳтиёжини қондиришга ҳаракат қилмоқдалар. Шу билан бирга нақд пул тушумининг кўпайишига ҳисса қўшиб келаяптилар. Ҳозирдан улар ойига банкимизга 6-8 милион сўмгача нақд пул топширмоқдалар.

Туманимизда кейинги пайтда иш бошлаган "Хонқа қоп" масъулияти чекланган жамияти ҳам банкимиз мадади билан қад ростлаган корхоналар қаторига киради. У Осиё тараққиёт банки йўналиши ҳисобидан 495000 АҚШ доллари миқдорда кредит олиб иш бошлаган эди. Корхона Хитой технологияси асосида йилига 10 миллион дона полипропилен қоплари ишлаб чиқаради. Шу билан бирга маҳаллий ёш йигитлардан юз нафари иш билан таъминланди.

Холмурод ҚУРБОНОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

ОРОЛ БЎЙЛАРИДА ЎРИК ГУЛЛАДИ!

Мувофиқ кийдилар, бўлмиш магар Наврўз ила байрам,
Чаман сарви яшил хилъат, менинг сарви равоним ҳам.
...Кўнуб ул сарв уза булбул, чекиб гул шавқидин гулгул,
Бу сарв узра очилиб гул, анга тердин тушуб шабнам.

Алишер НАВОИЙ

Қорақалпоғистон Республикаси овул ва шаҳарларида Наврўз байрами тантаналари бу йил бирмунча олдин бошланди.

Марказий Осиёда ягона ҳисобланадиган Қўнғирот сода заводи қурилаётган Устюртдаги Кийиксой мавзеси-ю Мўйноқ туманининг энг олис овуллари, Қизилқум яйловларидаги чўпон-чўлиқлар, Тахтакўпир шоликорлари, Тўрткўл пахтакорлари, Элликқалъа чўлқуварлари, хуллас барча меҳнат жамоаларида, яшариш ва янгиланиш байрамини ғоят баланд руҳда нишонлай бошладилар. Кайвонилар дошқозонларда сумалак қайнатишда бош-қош бўляпти. Нуроний отахонлар ҳар хил миллий байрамлар ўтказилиши учун ёш-ялангларга оқ фотиҳа бермоқдалар.

Байрам арафасида Қорақалпоғистоннинг айрим овуллари ва посёлкаларида, Қизилқумдаги яйловларда чўпонлар ҳузурида бўлиб, Наврўз тантаналарида иштирок этдик.

"АМИРОБОД" АМФИТЕАТРИДА НАВРЎЗ ТАНТАНАЛАРИ

Элликқалъа туманидаги "Амиробод" овули аҳолиси Наврўз арафасида муносиб совға олишди. Овулдаги салкам ўн гектарлик боғ марказида амфитеатр фойдаланишга топширилди. Ҳашар йўли билан қурилган янги иншоотга Наврўзни нишонлаш учун мингдан кўпроқ ота-оналар, ёшлар йиғилишди. Барча оҳорли, миллий кийимлар кийишган. Чеҳраларда шодлик ва севинч тўлқинлари мавж урадди. Ўйин-кулги, ёшларнинг қаҳқаҳаси баралла эшитилади. Амфитеатрнинг бир чеккасидаги чўғдек гиламлар тўшалган сўриларда ҳар хил мева-чевалар, миллий таомлар билан безатилган тўкин-сочин дастурхон теварагида йигирма нафарга яқин қариялар кўр тўкиб ўтирибди. Юз ёшдан кўпроқ умр кечирган Отабой ота, овулнинг ёшуллиларидан Ҳикматулла ҳожи, Отахон ака, Ибодулла ҳожилар дамба-дам юзига фотиҳа тортиб, ёшларни дуо қилишади. Овул фуқаролар йиғини оқсоқоли Шокир Сапоев бир неча ёрдамчилари билан миллий таомлар кўрик-танловига кўз-қулоқ бўлиб юришибди. Полвонлар беллашувини бу йил мучал ёшини нишонлаётган 8 нафар болалар бошлаб беришди. Хўроз ва қўчқор уриштириш томошаларининг ихлосмандлари фикр-мулоҳазаларини баралла изҳор қилишади.

Биз фурсат топиб овул оқсоқоли Ш.Сапоевни гурунгга тортамиз.

-Овулимизда 5 та аҳоли яшаш пункти бўлиб, 9 мингдан зиёд одамлар истиқомат қилади, - дейди у киши. Асосан қишлоқ хўжалиги билан шуғулланамиз. Ҳар йили мўл-кўл маҳсулот етиштириш – аҳолининг тўқ-фаровон яшашига омил бўлаяпти. Масалан, ўтган йили ҳар гектаридан 45,5 центнердан 1012 тонна буғдой, 1450 тонна пахта сотилди. Шу боис бугун халқимиз Наврўз тантаналарини юқори савияда, шодлик-хурсандчилик билан ўтказмоқда.

Ёшлар спортига катта эътибор берилаяпти. 10 ва 28-мактабларда кураш, каратэ тўгараклари ишлаб турибди. Бугунги байрам тантаналарида ҳам асосан ёш спортчилар хизмат қилиб, томошабинларни хушнуд қилмоқда. Улар орасида ўсмирлар ўртасида Ўзбекистон чемпиони Жавлон Ортиқов, полвон Қудрат Бегимбетов, Азизбек Нуржоновлар бор.

ТОЖИГУЛ РАИСНИНГ ИККИНЧИ БАҲОРИ

"Тоза Амиробод" ширкат хўжалиги марказий қўрғони бугун эрталабдан одамлар билан гавжум бўлди. Хўжаликнинг минг нафарга яқин аъзолари, ўқувчи ва талабалар, отахон ва онахонлар бу ерга Наврўз байрамини нишонлашга тўпланишди. Байрам иштирокчилари шўх-шодон, кайфиятлар аъло. Бунинг ўзига хос сабаби бор, албатта. Ширкат хўжалигининг 705 нафар пудратчилари ўтган йилни самарали якунлаб, Қорақалпоғистон Республикасида олдинги ўринлардан бирини эгаллади. Давлатга 1416 тонна пахта, 810 тонна буғдой, 112,8 тонна оқ жўхори ва макка дони, 130 тонна сабзавот, 75 тонна полиз маҳсулотлари етказиб берилди. Пудратчиларга 60 тонна буғдой тарқатилди. "Тоза Амиробод"чилар амалдаги йил мўл ҳосили учун тайёргарликни барвақт бошлаб юбордилар. Жами 2 минг гектардан зиёд экин майдонлари шудгорланди, сифатли қилиб шўри ювилди. Бу юмушларга раис бош-қош бўлаяпти. Олдин раис ўринбосари, овул оқсоқоли бўлиб самарали ишлаган Тожигул Аширова, мана бу йил иккинчи баҳорни ширкат хўжалиги раиси сифатида кутиб олаяпти. Ишнинг кўзини

биладиган, ташаббускор бу шаддод қиз раҳбар бўлган мазкур хўжаликда амалдаги йил ютуқлари янада кўпаяди. Наврўзи оламни олам-олам шодликлар, кўтаринки руҳ билан кутиб олган катта-ю кичикнинг азми-қарори ана шундай! Яхши кунда, муборак дамларда қилинган ниятлар, албатта ижобат бўлгай!

ТАДБИРКОРНИНГ ҚЎШМА КОРХОНАСИ

Қодирбердининг касби қурувчи. Тошкент политехника институтини битказгач, Беруний туманининг кўпгина хўжаликларида, "ЖанубийҚорақалпоқсувхўжалигиқурилиши" трестида муҳандис-қурувчи бўлиб ишлади. Мустақилликдан кейин ўзи туғилиб ўсган Ўрозбой Жуманиёзов номли фермер хўжаликлар бирлашмасига ёрдамчи хўжаликка раҳбар бўлиб келди. "Баҳодир ва К" фирмасини очди. Лекин Қодирберди Авазимбетовни кўп йиллардан буён қизилмия (буян) илдизини олиш, қайта ишлаб, экстракт ва концентрат тайёрлаш фикри безовта қилар эди.

"Интилганга толе ёр", деганларидек, уч йиллик елиб-югуришлар натижаси ўлароқ, Хўжайли туман ўрмон хўжалиги билан шартнома тузиб, Қорабойли участкасидан 10 гектар буянзор ажратиб олди. Экиш ва илдиз олишда анчагина тажриба тўплади. Тошкентдаги товар биржаси орқали 30 тонна буян илдизи хорижга сотилди. Эндиликда ишни кенг кўламда ташкил этиш мавриди келди. Мамлакат Ботаника, ўсимлик кимёси, фармацевтика институтлари олимлари билан ҳамкорликда қизилмия (буян) экиш, илдизини қайта ишлаш технологияси тайёрланди. 400 гектар ер ажратиб берилди. Маркетинг ишлари олиб борилди.

Энг муҳими, хорижлик ҳамкорлар топиш керак эди. Германиянинг Гамбург шаҳридаги "Юнус Трайдент ГМБХ" компанияси билан "Lico-Roots"

қўшма корхонаси тузилди. Ушбу бўлган қўшма корхона Наврўз байрами арафасида Адлия вазирлигида рўйхатдан ўтказилди. Беруний туман ҳокимлиги кўмагида қўшма корхона учун бино ажратилди.

Тадбиркорнинг таъкидлашича, қизилмия (буян) илдизини Қорақалпоғистонда қайта ишлаш ҳар томонлама фойдалидир. Айни пайтда Оролбўйида қизилмия илдизини қазиб олиш, хорижга жўнатиш иши билан асосан "Қорақалпоқбуян" ҳиссадорлик бирлашмаси шуғулланади. Унинг Нукус, Кегайли ва Қўнғирот туманларида илдиз олувчи, буян экиш билан шуғулланувчи махсус бўлинмалар бор. Аммо, пахта яккаҳокимлиги даврида буянзорлар бузилиб, пахта экилди.

-Бизнинг қўшма корхонамиз буян экиш, илдизини олиш ва қайта ишлаш билан шуғулланади, - дейди Қодирберди Авазимбетов. – Демак, хомашё эмас, тайёр маҳсулот олинади. Экологик мураккаб вазиятда истиқомат қиладиган аҳолига сифатли дорилар тайёрлашга, лак-бўёқ саноатини ривожлантиришга ҳиссамизни қўшамиз. Яқин келажакда эса қишлоқ хўжалигида етиштирилган бошқа маҳсулотларни қайта ишлаш имкони туғилади. Камида 400 кишилик янги иш ўринлари яратилади.

ҚИЗИЛҚУМ ЯЙЛОВЛАРИДА

"Қизилқалъа" ширкат хўжалиги Қорақалпоғистондаги қоракўлчиликка ихтисослашган турдош 8 та хўжаликлар орасида пешқадамлардан ҳисобланади. Умумий майдони 63 минг гектарни эгаллаган Қизилқум яйловларидаги 40 та отарларда салкам 15 минг бош қўй-қўзилар боқилмоқда. Улар 3 та фермага бирлашган бўлиб, бугунги Наврўз байрами тантаналарида қатнашиш учун ҳар бир отардан бир чўпон хўжалик марказига таклиф қилинди. Наврўз байрами тантаналарини оқинлар айтишув билан бошлашди. Хўжаликдаги ёшлар ансамблининг хушовоз қизлари қорақалпоқ, қозоқ ўланлари ва термалари билан байрамга янгича руҳ бағишлади. Аммо аксар чўпон-чўлиқлар эса яйловларда, қўй-қўзиларни боқиш билан шуғулланмоқда. Шунинг учун ҳам "Қизилқалъа" овул фуқаролар йиғини оқсоқоли Азамат Дарёбоев ҳамроҳлигида Қизилқум яйловларига йўл олдик.

Ака-ука ферма мудирлари Бектурсун ва Қувончбой Пўлатов бир кун олдин чўпонлар ҳузурига жўнаб кетишган экан. Бугун эса №3-ферма мудири Собир Қоражонов энг олис яйловларга отланди. Улар ўзлари билан йил-ўн икки ой қўй-қўзи изидан юрадиган қоракўлчиларга Наврўз совғалари беришди.

Шу куни марказдан 180 километр узоқликдаги Сипали яйловига етиб бордик. Баҳор нафаси билан Қизилқум ўзгача тус олган. Қум бетини кўк майсалар қоплаяпти. Юлғунлар ҳам кўк олаяпти. Бундай кўринишлар Қорасов, Тузқудуқ, Бузон, Қорасўр, Шақшақолган, Оқ уй, Сейил, Ойимтўбе, Шубартубе яйловларида ҳам кўзга яққол ташланади. Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган чорвадор Сарсенбой оға Аҳмедов ўтган йилги натижани бу йил ҳам такрорлаш, яъни бир отардан икки отар олиш имкони бор эканлигини комил-ишонч билан таъкидлади.

-Чунки, - дейди тажрибали чўпон, - ёғингарчилик мўл бўлди. Ем-хашак етарли. Қўй-қўзилар соғлом. Раҳбариятимиз ҳам бизга етарли шароитлар яратиб берган. Раҳмат, бугун Наврўз байрами билан табриклашди.

Чўпонлардан Урозали Кеулов, Райҳон Алжонов, Жумаддин Оқхўжаев, Райбек Оқхўжаевларнинг кайфиятлари аъло, байрамона. Ҳаммаси қўзилатиш мавсумига пухта тайёргарлик кўрилганини мамнун ҳолда айтишди. Бироқ улар қоракўлчиликда ҳали ҳам ташвиш-у муаммолар бор эканлиги, айниқса, қоракўл тери, жун харид нархи қаноатланарли эмаслигини таъкидлашди.

* * *

"Бухон-Мерей" ширкат хўжалигининг "Чуқурқоқ" овули шундайгина "Қоратоғ – Учқудуқ" асфальт йўлининг бўйида жойлашган. Юзга яқин хонадон, 33-мактаб, қишлоқ врачлик пункти, кутубхона бор. Биз овулга келганимизда қувончли воқеа гувоҳи бўлдик.

Мактаб илмий бўлим мудири Бахитжон Сонсизбоев туман марказлашган кутубхоначилик тизимининг 15-филиали учун 2 хонали бино қуриб фойдаланишга топширган экан.

-Кутубхона мактабнинг битта тор хонасига жойлашган эди, - дейди Бахитжон. – Болалар билан маслаҳатлашиб, уй қошидан 2 хонали шинамгина бино қуриб олдик. Фарзандларим Жумағали, Мусоғали, Лизо, Асел ва ўзим ҳеч кимдан кўмак олмасдан ишладик. Қизим Асел шу филиал мудираси. 7123 дона ҳар хил адабиётлар бор. 510 китобхон фойдаланади. 3 жойда кўчма кутубхонаси бор. Ҳафта – ўн кунда янги китобларни яйловларга етказамиз. Хуллас, кутубхона нормал ишлаши учун баҳоли қудрат ёрдам берганимиздан мамнунмиз.

"ТОЗА БОҒЁП"ЛИКЛАР ҲУЗУРИДА

Кейинги йўлимиз Тўрткўл туманидаги "Тоза Боғёп" овулига бўлди. "Қирққиз-Гулдурсин-Тўрткўл" магистрал асфальт йўл бўйида жойлашган овулнинг маркази "Намуна" ширкат хўжалиги идораси олдидаги майдонга тумонот одам йиғилган. Дид билан безатилган столларда ҳар хил миллий кийимлар кийишган аҳоли Наврўз байрами тантаналарини бошлаб юборишган экан. Овулда бир неча миллат вакиллари оғзибирлик билан, тинч-тотув яшаб, яратувчанлик меҳнати билан машғул бўлишаяпти. Бугун ўзбеклар билан бирга қозоқ миллати вакили Асанбой оға Бектурдиев, Алишер оға Бисеров, туркманлардан Ҳожи оға Бегалиев, Қурбон оға, Нури оға Бердиев, узоқ Латвиядан келин бўлиб тушган Марианна Греткутте, юз билан юзлашган Сапарбой ота Наримов, Ободон момо Байрамовалар байрам дастурхонининг тўридан жой олишган. Ёшлар хизматда. Сумалак, кўк сомса, гўжа ва бошқа миллий таомлар дастурхонга пешма-пеш тортилаяпти.

Бир сўз билан айтганда тўкин-сочинлик. Ҳа, ҳавас қилса арзигулик мўлкўлчилик "Тоза Боғёп"ликларга насиб қилибди. Бу албатта, юртимиз тинчлиги, одамларнинг баракали яратувчанлик меҳнатларидан манфаатдор бўлиб, ер ҳақиқий эгаларини топганлиги шарофатидир. Хўжалик бошқаруви раиси Бобожон Сапоев тақдим қилган далилларнинг гувоҳлик беришича, "Намуна" Тўрткўл тумани фермер, деҳқон ва ширкат хўжаликлари орасида ўтган йилни энг яхши кўрсаткичлар билан якунлаган. Яъни 512 гектарга чигит экиб, салкам минг тонна пахта топширилган. Пилла, ғалла, чорвачилик режалари ҳам кўзланганидан анча зиёд бажарилган. Айниқса, томорқалардан фойдаланиш бўйича ютуқлар алоҳида таъкидлашга арзигулик. Ҳар бир хонадондаги 24 сотих деҳқон хўжалигида етиштирилган маҳсулотлар ҳамиша Нукус, Тўрткўл, Қўнғирот бозорлари расталарини тўлдириб туради. Деярли барча хонадонларда боғ бор. Тилими тилни пайвандлайдиган қовунлар ҳам "Тоза Боғёп"ликлар шуҳратига шуҳрат қўшаяпти.

-Амалдаги йил мўл ҳосилига пух-

та тайёргарликлар кўрилди, - дейди раис Бобожон Сапоев. – 470 гектарга чигит экишни режалаштирганмиз. Экин-тикин ишларига барча нарса тахт. Шунингдек, 173 гектардаги кузги буғдойдан ҳам юқори ҳосил олиш ниятимиз бор. 67 гектарга шоли, 60 гектарга кунгабоқар экилади. 25 гектарда сабзавот, 20 гектарда полиз етиштирамиз. Барча пудратчиларимиз ана шу мақсадларга эришиш учун комил ишонч билан баракали меҳнат қилаверади. Чунки улар қанча кўп ва сифатли маҳсулот тайёрлашса, манфаатдорлиги шунча ортади.

...Раис ҳақ гапни айтди. Қаерда манфаатдорлик кўнгилдагидек бўлса, ўша жойда тўю томоша ҳам кўп бўлади. Бундай лафзи ҳалол инсонларга Найрўз байрамини хушхандон ўтказиш ҳам хўб ярашади.

* * *

Биз бориб кўрган овуллар-у яйловларда Наврўз тантаналари кўтаринки руҳда, миллий ўйин-кулгилар, спорт мусобақалари, ҳар хил томошалар, тўкин дастурхонлар ёзилган ҳолда ўтди. Айниқса, ёшлар орасида ота-боболаримиз яратган мумтоз ашулалар-

ни давом эттирувчи талант соҳиблари кўпайгани, елкаси ер искамаган полвонлар етишиб чиққани қувонарли бўлди. Тантаналар қатнашчилари бир-бирини мустақил мамлакатимизга кириб келган Наврўзи олам билан чин дилдан табриклашди.

Биз ҳам Оролбўйига хуш келибсан, азиз Наврўз, деймиз.

Зеро, шоир айтганидек:

Истиқлол шонини қучган эй диёр,
Бағрингда яшасин ҳамиша баҳор!

Абдураҳмон ИСКАНДАРОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

МУБОРАКБОД ЭТАМИЗ!
MEDICAL COTTON INTERNATINOL LTD
ЎЗБЕКИСТОН ЛИХТЕНШТЕЙН ҚЎШМА КОРХОНАСИ ЖАМОАСИ МАМЛАКАТИМИЗ ХАЛҚИНИ НАВРЎЗИ ОЛАМ БИЛАН ТАБРИКЛАЙДИ.КЕЛГУСИ ИШЛАРИГА ЮТУҚЛАР, СОҒЛИҚ, МУСАФФО ОСМОН ТИЛАЙДИ. ЎЗБЕКИСТОНИМИЗНИНГ БУЮК КЕЛАЖАГИНИ ЯРАТИШДА ЗАФАРЛАР ЁР БЎЛАВЕРСИН!

Водийларни яёв кезганда

Бахмал тумани инсониятнинг илк бешиги тебранган обод ва сўлим гўшалардан биридир. Тоғ-қоя тошларига ибтидоий одамлар чизиб қолдирган ов тасвирлари, тош асри топилмалари – қайроқтошлар, давлат пойтахти мақомидаги Сарюзи қўрғони, Данғара тепа қолдиғи, Науқат шаҳри харобалари, Нўша Равон йўли бунга гувоҳ.

Бахмалда асосан чорвачилик билан шуғулланган қадимий сўғд қабилалари ўтроқ бўлмаган ҳолда ҳаёт кечирганлар.

Археологик тадқиқотлар шуни кўрсатадики, Бахмалда кушонлар даврида хўжалик жиҳатдан анчагина юксалиш бўлиб, ирригация иншоотлари бирмунча ривожланади. Қадим Бурнақан (ҳозирги Сарюзи) қўрғонига Туркистон тоғ тизмаси этагидан дарёнинг ҳар икки соҳили бўйлаб сопол қувурлар орқали ер ости канализацияси келтирилган.

Бахмалликларнинг аждодлари бундан икки минг йил бурун сунъий суғориш шохобчаларини амалда синай бошлаганлар. Сувсиз майдонлардаги экин ерларига ҳаёт бағишланган. Бутун Туркистон тоғ тизмаси этаклари бўйлаб, айниқса, Қорабулоқ, Олдошмон, Бойкўнғир, Палохмоннинг кўз илғамас кенгликларидаги кўҳна канал типидаги ариқ излари, боғу роғ ва серунум далаларнинг полиз қолдиқлари, катта-кичик ҳовуз ўринлари ҳозиргача кишини ҳайратда қолдиради.

Қорабулоқ қишлоғидаги кўҳна ариқ ўзанидан топилган тубида тешиги бор сопол кўза антик сув ўлчови вазифасини ўтаганлиги ўзига хос антиқа кашфиётдир.

Ҳозирда ҳам Бахмал тумани ерларининг каттагина қисмини сув билан таъминлайдиган Туятортар канали ҳам боболардан қолган қадрли меросдир.

Сангзор дарёси билан туташувчи бу муҳим канал қурилиши билан боғлиқ турли ривоятлар бор. Каналнинг Туятортар деб номланиши ҳақида ҳам антиқа ривоят бор:

Эмишки, канал ишлари авж олган пайтда қўшимча ишчи кучига эҳтиёж сезилиб, хон бир бойга қирқ нафар қарол беришни амр қилибди. Бой эса амрингиз бош устига, қирқ ишчи берайми ёки қирқ ишчи юмушини уддаловчи бир ишчи берайми? - дебди.

Хон бир кишига рози бўлибди. Бой қаролни чақириб хон навкарларига топширибди.

Маълум бўлишича, бу одам ниҳоятда тақводор бўлиб, Қуръон оятларини такрор-такрор қироат қилар, қиладиган иши эса фақат канал йўналишига белги қўйиб беришдан иборат экан. Унинг бу юришини кўролмаган ғанимлар кунлардан бир куни қарол саждага бош экканда бўйнига қилич солишибди. Танадан айрилган бош пастликка юмалаб, у тўхтаган ерда оқ туя пайдо бўлади. Шундан сўнг канал йўналишини то Аламли қишлоғигача шу туя белгилаб берган. Нима бўлганда ҳам ота-боболаримиз устига оғир юк ортилган туянинг мумкин қадар текис йўл танлаб юришини яхши билишган ва ундан канал қурилишида унумли фойдаланишган. Шунинг учун ҳам мазкур канал Туятортар деб номланган экан.

САНГЗОР ШИДДАТИ

Сангзор унча катта дарё эмас, лекин энг тез оқади. Шунинг учун кўп жойни сув билан

таъминлайди. Бахмалликларнинг шиддати ҳам шу дарёга ўхшайди. Қолаверса, Бахмалнинг беўхшов табиатидаги тантилик, гўзаллик одамларининг қалбига саховат, мардлик бўлиб кўчган.

Кейинги йилларда Бахмал туманининг ижтимоий-иқтисодий ҳаётида сезиларли ўзгаришлар юз берди. Бу ўринда бозор муносабатларини қарор топтириш, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш, ишлаб чиқаришни янги технологиялар асосида юксалтириш, янги иш жойларини ташкил этиш, демократик жамиятга мос бозор инфраструктурасини такомиллаштириш борасида катта тажрибалар қўлга киритилди. Туманда янги саноат корхоналарининг ишга туширилиши кўплаб янги иш ўринларини юзага келтирди. Туманда ҳам кўплаб хусусий тадбиркорлар ва фермерлар эркин фаолият юритишиб, юрт фаровонлигига ўз ҳиссаларини қўшишаётир.

Мавжуд имкониятларни излаб топганликлари натижасида кейинги йилларда туман иқтисодиётида юксалиш кўзга ташланаётир. Туманда саноат корхоналари томонидан ўтган йили 5895,0 минг дона ғишт, 230 тонна оҳак, 25,3 декалитр арoқ, 30,1 декалитр вино, 48 минг дона минерал сув, 25 минг дона яхна ичимлик маҳсулотлари ишлаб чиқарилди.

Янги саноат корхоналарини барпо қилиш, мавжудларини янги замонавий дастгоҳлар билан жиҳозлаш учун туманга четдан 113 минг АҚШ доллари қийматига тенг янги технологик ускуналар олиб келинди.

Бахмал катта имкониятларга эга туман. Фақат изланиш ва мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланиш керак. Буни бахмаллик иқтидорли тадбиркор инсонлар аъло даражада эплашаётир. Бу заминдаги шифобахш булоқларнинг сувини ичган киши минг дарддан фориғ бўлади. Ҳозирги вақтда Бахмал шифобахш суви қадоқланиб, савдога чиқарилаётир. Бу сувни қўшни давлатларга ҳам олиб кетишаётир.

Бахмалнинг тоғларидаги ўсган.ҳар бир гиёҳи ҳам, суви ҳам, тоши ҳам бойлик. Бу муболаға эмас. Бахмалда мармарнинг энг аъло нави қазиб олинмоқда.

Туманда ўтган йили Ўзбекистон – Россия ҳамкорлигидаги "Самарқанд консерва" қўшма корхонасининг "Бахмал консерва" шўъба корхонаси очилди. Айни пайтда ушбу шўъба корхонани мустақил корхонага айлантириш чоралари кўрилмоқда. Корхонада шу йилдан бошлаб йилига ўртача 625 тонна томат пастаси, 171 тонна олма концентрати ишлаб чиқариш ва ҳар йили ўртача 250 минг АҚШ доллари қийматидаги маҳсулотлар экспорт қилиш мўлжалланаётир.

"ТАШАББУС"НИНГ АҲАМИЯТИ

Иқтисодий ислоҳотларнинг моҳияти ҳар бир фуқаронинг ўз қобилиятини, ўз истеъдодини намойиш этишга, ўз юртининг, ўз оиласининг фаровонлигини оширишга қаратилгандир. Истиқлол туфайли одамлар онгида юз берган ўзгаришлар, боқимандалик кайфиятининг аста-секин йўқолиб бориши, иқтисодиётимизни юксалтиришнинг муҳим шарти бўлган хусусий тадбиркорликни ривожлантириш имконини берди.

Бахмал туманида ҳам тадбиркорлик, ўрта ва кичик бизнесни ривожлантиришга алоҳида эътибор берилмоқда. Туман ҳокимининг қарорига асосан "Туманда кичик ва ўрта бизнесни, хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни мувофиқлаштирувчи Кенгаш" тузилган бўлиб, у мунтазам фаолият кўрсатиб келмоқда.

Бахмалда ҳозирги кунда 1134 та хўжалик юритувчи субъект фаолият юритмоқда. Якка тартибдаги тадбиркорлар сони эса 961 тани ташкил этади. Улар маҳаллий бюджетга ўтган йили 38596 минг сўм пул туширишди.

Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришда тадбиркорлар ўртасида ҳар йили ўтказиб келинаётган "Ташаббус" кўрик-танловларининг аҳамияти катта бўлаётир.

Натижада туманда ишлаб чиқарилган халқ хўжалиги маҳсулотлари миқдорида хусусий секторнинг салмоғи йилдан-йилга ортиб бораётир. Ўтган йили кичик ва ўрта бизнес субъектларининг ишлаб чиқаришдаги улуши саноатда юз фоизни, қишлоқ хўжалигида 93 фоизни, маиший хизматда 68 фоизни, аҳолига транспорт хизмати кўрсатишда 40 фоизни ташкил этди.

Маълумки, бозор ва бозор муносабатларини мулк эгалари пайдо бўлмасдан тасаввур қилиш қийин. Чунки бозор, иқтисодий эркинлик ўзига хос кишилар – мулк эгаларисиз амал қилолмайди. Ҳар қандай иқтисодий ривожланган мамлакатда ҳал қилувчи куч мулкдорлар синфи ҳисобланади.

Бахмалда ҳам истиқлол туфайли мана шундай мулкдорлар пайдо бўлди ва бўлмоқда. Демак, келажакда туманнинг. иқтисодий ривожланиши учун ишончли замин бор. Булар Бахмалнинг шижоатли тадбиркор инсонларидир.

МУҚАДДАС ҚАДАМЖОЛАР

Бахмалдаги кўплаб қишлоқларнинг номлариёқ узоқ тарихимизнинг қайсидир даврларидан ёдгорлик бўлиб қолганлиги бу заминнинг ўтмишдаги ўрнига бир ишорадек. Қўрғонтепа, Данғара, Оққўрғон, Нўшкент, Сарюзи қўрғони, Ўсмат, Новқа, Темирқадам қишлоқларининг барчаси қадим тарихнинг изларидир.

Сойқишлоқ яқинида топилган "Сукунат" тепалиги зардўштийлик динига оид энг мукаммал даҳма сифатида катта аҳамиятга эга обидадир. Молгузар тоғидаги Қирқ чилтон ғори ҳақида эса кўплаб афсона ва ривоятлар бор. Ушбу тоғнинг энг баланд чўққисида Малик Аждар зиёратгоҳи бор. Бу улуғ зотнинг асл исми Абдумалик бўлиб, Малик Аждар лақабидир.

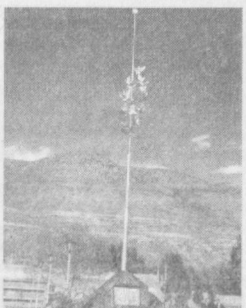

Ривоят қилишларича, бу улуғ зот ислом оламининг донгдор намоёндаси бўлган. У киши ислом динини тарғиб қилиш учун Моварооуннаҳрга келган. Ҳазрат инсон маскан қурган бу тоғ чўққисига хонақоҳ қурилган, пастида булоқ бор. Ҳайратланарлиси шундаки, булоқ суви қалқиб туради: на оқади, на қурийди. Бу мўъжизавий булоқ сувидан ичиш, сахоба қадамжосини тавоф қилиш учун узоқ-яқиндан келган зиёратчилар қадами узилмайди.

Туман марказидаги Қўрғонтепа пойида эса ҳазрат Усмон ота зиёратгоҳи бор. Бу киши ҳақида Самарқанддаги Шоҳи Зинда ривоятига ўхшаш ҳайратли афсона кезиб юради. Ҳазрат кофирлар таъқибидан қочиб, шу тепа пойига яширинади ва сирли равишда ғойиб бўлади. Замонлар ўтиб, эътиқодга собит халқимиз бу жойни муқаддас деб билган ва мўъжазгина ҳужра қуриб, ичига ҳазрат Усмон ота учун рамзий тобут қўйдилар. Ўсмат номи ҳам Усмон ота номи билан боғлиқ бўлиши мумкин. Чунки тарихий асарларда Ўсмат шаҳарчаси Ўсманд, Усманд, Усмат, халқ орасида эса Ўсмат ота номлари билан тилга олинади.

Бахмалдаги Темирқадам қишлоғининг этагида бутун мусулмон оламига машҳур бўлган Хўжа Кўндаланг зиёратгоҳи бор. Ривоят қилишларича, у киши ислом оламининг танилган сахобаларидан бири бўлиб, асли исми Хожа Зайниддинхон бўлган. Оллоҳнинг суйган бандаси бўлган бу улуғ зот ислом оламига келган барча балоларга кўндаланг туриши шартини қабул қилган экан.

Оймоқ чўққиси пойидаги зиёратгоҳни аксарият кишилар Новқа ота деб атайдилар. Аслида бу муқаддас жой Биби Нақадир. Демак, Нақа лақабли туя миниб келган аёл шаънига қўйилган.

Ривоятга кўра қадим замонда бир подшоҳ ўтган бўлиб, унинг гўзалликда тенгсиз ягона

қизи бўлган экан. Қиз балоғат ёшига етганда ғойибдан ҳомиладор бўлиб қолади-ю, отасининг қаҳрига дучор бўлади. Бу айтиб бўлмас сирни сирлигича сақлаб қолиш учун подшоҳ қизини эл уйқуга кетганда Нақа лақабли нор туяга миндириб юртидан номаълум томонга ҳайдайди. Узоқ йўл босган ҳомиладор қиз бир тоғ пойига келиб, тўлғоқ ҳиссини сезади. Туясини чўктириб панароқ жой излашга тушади. Бу жой ҳозир ҳам Норчўкти ошуви, деб аталади. Тоғ томонга талпина-талпина ҳозирги булоқ ўрнига йиқилиб, кўз ёради. Гўдаги ва ўзини поклаб олиш илинжида сув излайди. Сув тополмай гўдаги ёнига қайтиб келса, унинг ер тирнаётган бармоқлари орасидан зилол сув чиқиб ётган эмиш. Лекин кўп ўтмай она-бола шу ерда оламдан ўтади. Ҳозир ҳам ушбу булоқда беш панжа изидан сув чиқиб турибди.

-Бахмалнинг ҳар бир қаричида кўҳна тарих мужассам,- дейди тумандаги «Дониёр» фермер хўжалиги раҳбари, тажрибали деҳқон Мавлон Исмоилов.-Биз бу билан ҳар қанча фахрлансак арзийди.

БАҲОДИРЛАР ЧИҚАДИ БУНДАН

Бахмалда қадим-қадимдан от спорти, яъни кўпкари жуда ривожланган. Халқда чавандоз полвонларни ниҳоятда ҳурмат қилишган, эъзозлашган. Бахмал табиати бу ерда яшовчиларнинг жисмоний жиҳатдан кучли бўлишига ёрдам берган. Кўплаб бахмаллик полвонлар довруғи узоқ-узоқларга таралган.

Албатта, полвон бўлиш, спорт билан шуғулланиш учун зарур шарт-шароит керак. Туман ҳокимияти ёш авлодни соғлом ва бақувват қилиб тарбиялаш учун қишлоқларда, асосан мактабларда спорт билан шуғулланиш учун барча имкониятларни ишга солаётир. Ўтган йили бир неча спорт иншоотлари ишга туширилди.

Ҳозирги кунда Бахмалда 475 та спорт шохобчаларида саккиз мингга яқин ёшлар спортнинг 8 тури билан мунтазам шуғулланаётир. Бу йил эса ҳар бир мактабда спорт зали қурилиши режалаштирилаётир. Бу ишлар асосан ҳашар йўли билан амалга оширилади.

Насиб этса яқин йилларда жаҳон спорт ареналарида бахмаллик спортчилар юртимиз шарафини ҳимоя қилиши шубҳасиз.

ОҚ ТОНГЛАР, ОППОҚ ТОНГЛАР

Бахмалда кишини ҳайратга соладиган нарса-бу ерда ўзгача гўзаллик билан тонг отади. Қуёшнинг илк шуъласи Ойқорнинг чўққиларидаги азалий қорликларга тушганда ҳали пастликни туннинг сурмаранг пардаси тарк этмаган бўлади. Тоғ чўққиларидан бошланган ёруғлик уни секин-секин кўздан узоқлаштиради.

Шунинг учун Бахмалда тонг оппоқ бўлиб отади. Бу Ойқор тоғларидаги азалий қорликлар билан боғлиқдир. Маҳаллий халқ: "Шу тоғдан қор кетса, дастурхондан нон кетади" дейишади. Ҳақиқатда бу тоғларда йил бўйи қор туради.

Бутун табиат уйғонди. Бахмалликлар эртанги кун ризқ-насибасини яратиш учун зўр шижоат ва ғайрат билан ишга киришдилар. Улар Бахмалнинг оқ тоғлари каби гўзал туманнинг порлоқ келажагини яратиш иштиёқидалар. Уларнинг ниятлари ҳам Ойқор тоғларидаги қордек оппоқ ва боқийдир.

Абдураззоқ КАРИМОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.
Бахтиёр АКРАМОВ олган суратлар.

АЙДАРКЎЛДАН ҚЎЙ СУҒОРГАН ЧЎПОНЛАР

Арафа

Нурота тизма тоғлари этагида жойлашган “Нурота” наслчилик ширкат хўжалигининг бепоён яйловларига ҳам кўклам ўз сепини ёйди. Қир-адирлар кўм-кўк тусга кириб, гўё бахмалдек товланади.

Узоқ-узоқларда кўзга чалинадиган чўпон отарлари гўё яшил уммон узра сузиб бораётган оппоқ кемаларга ўхшайди. Адоқ тарафда эса узунасига чўзилиб кетган Айдаркўл офтоб нурида зарҳал тасмадек жимирлаб товланади. Хуллас, кўкламда бу маскан ҳам бениҳоя гўзал қиёфага кириб, яшнаб кетади. Тўғриси, бундай тароватли манзарани мукаммал тасвирлашга қалам ҳам ожизлик қилади.

“Нуроталик” чорвадорлар ушбу дамларни орзиқиб кутишган эди. Чунки ҳадемай улар учун ҳам масъулиятли давр — қўзилатиш мавсуми бошланади. Улар ана шу тадбирни бекаму кўст, пухта ўтказиш учун аллақачон барча зарур чораларни кўриб қўйишган эди. Насиб этса, бу йил ҳам юзлари ёруғ бўлишларига чўпонларнинг ишончи комил.

-Хўжалигимиз меҳнаткашлари, барча пайчилар чорвачилик ва деҳқончиликда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, Президентимиз фармонлари ҳамда ҳукуматимиз қарорларини ҳаётга татбиқ этишга астойдил ҳаракат қилишмоқда, - дейди “Нурота” наслчилик ширкат хўжалиги раиси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими Зайнутдин Омонов. — Натижада хўжаликнинг иқтисодий салоҳияти йиллан-йилга мустаҳкамланиб бораяпти. Мисол учун, ўтган йили мавжуд 29 минг 908 бош совлиқдан ўртача 110,5 тадан қўзи олинган эди. Шунинг 22 минг 246 боши ўстиришга қолдирилди. 7,5 минг дона сифатли қоракўл тери олиниб, ҳар бири ўртача 8500 сўмдан сотилди.

Дарҳақиқат, хўжалик чорвадорлари кейинги пайтларда ушбу тармоқда сезиларли ютуқларни қўлга киритишмоқда. Республикамизда қоракўлчиликни янада ривожлантириш, унинг довруғини дунёга ёйишга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшишга ҳаракат қилишаяпти. Бунинг учун тармоқда иқтисодий ислоҳотларни тобора чуқурлаштириш, наслчилик ишларини янада яхшилашга алоҳида эътибор қаратилаяпти. Дарвоқе, “Нурота” чўпонлари ва мутахассислар ҳамкорлигида сур қоракўл қўйларининг “Олмос”, “Зармалла” сингари бир қанча истиқболли типлари яратилганлиги ҳам шундан далолат беради.

Кези келганда, яна бир нарсани алоҳида таъкидлаш лозим. Самарқанд шаҳрида уюштирилган наслли қўчқорларни сотиш бўйича республика аукционида хўжалик чорвадорлари биринчи ўринни эгаллашди. Улар савдога қўйган наслли қўчқорларнинг ҳар бири нақ 210 минг сўмдан нархланди.

Яқинда бир гуруҳ ўзбекистонлик чорвадорлар ва мутахассислар Копенгаген халқаро мўйна марказининг таклифига биноан у ерда бўлишиб, улкан аукционда иштирок этиб қайтишган эди. Ана шу иштирокчилар орасида “Нурота” ширкат хўжалиги раҳбари Зайнутдин Омонов ҳам бор эди.

-Дания сафари чоғида дунёнинг турли чеккаларидан ташриф буюрган ҳамкасбларимиз билан учрашиб, ўзаро фикр алмашдик, - дейди Зайнутдин ака. — Жаҳон бозорида қайси турдаги қоракўл териларга талаб юқори эканлиги билан ҳам қизиқдик. Маълум бўлишича, ҳозир қалам гулли, қовурға гулли, ясси гулли қоракўл териларининг бозори чаққон экан. Биз ҳам келажакда ушбу маҳсулотнинг ноёб, харидоргир турларини яратиш устида иш олиб бораяпмиз. Ишқилиб, яқин келажакда Копенгаген аукционида ўзбек қоракўлларининг ҳам довруғ таратишига ишончимиз комил.

“Нурота” наслчилик ширкат хўжалиги аъзолари нафақат чорвачилик, балки лалми деҳқончилик билан ҳам шуғулланиб, яхши натижаларни қўлга киритишаяпти. Айниқса, ўтган йил бу борада жуда баракали келди. Улар мавжуд 1886 гектар майдонга лалми ғалла экиб, ҳар гектаридан режада белгиланган 10 центнер ўрнига амалда ўртача 18 центнердан ҳосил олишди. Давлатга 652 тонна сара дон топширилиб, бу борадаги шартномавий режа 144 фоизга удаланди.

2002 йили хўжаликда жами 611 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган. Шундан 169 миллион сўм соф фойда олинди. Самарадорлик 38,2 фоизга етказилди ва ушбу кўрсаткич олдинги йилдагига нисбатан 3 фоизга оширилди. Эътиборли жиҳати, чўпонларнинг ҳар бирининг ойлик маоши ўртача 56 минг сўмданга тўғри келди. Бу эса уларнинг ўз ишларига бўлган муносабатини янада яхшилашга хизмат қилиши, шубҳасиз.

Табиийки, хўжаликнинг иқтисодий қуввати нечоғли юксалса, бундан биринчи галда унинг аъзолари, пайчилар манфаат кўришади. “Нурота”да йиллик фойда ҳисобидан қарийб 17 миллион сўм пайчиларга дивиденд сифатида тарқатилаётганлиги ҳам шундан далолат беради.

-Бултур кам даромадли оилалар, ёлғиз қариялар, уруш қатнашчилари ва меҳнат фахрийларига умумий ҳисобда 8,5 миллион сўмлик ёрдам кўрсатдик, - дейди хўжалик етакчиси. — Режадан ортиқча етиштирилган ғалла ҳисобидан 26 тонна буғдойни ҳам бепул улашдик. Кам қонли аёлларга дори-дармон ва ўқувчиларга дарсликлар сотиб олиш мақсадлари учун ҳам 500 минг сўм ажратилди. Қарияларни қадрлаш йили муносабати билан хўжалик марказида бунёд этилган “Отахонлар чойхонаси” кексаларимизнинг энг севимли масканига айланган.

Бу ерда аҳоли учун қўшимча иш ўринлари яратиш масаласи ҳам доимий эътиборда. Шу мақсадда янги тегирмон, гилам ва кигиз ишлаб чиқарувчи, тикувчилик, бетон ғишт тайёрлаш цехлари ташкил этилган. Бундай хайрли тадбирлар натижасида қўшимча 83 та ишчи ўрни юзага келганлиги таҳсинга сазовор.

Таъбир жоиз бўлса, ҳар қатра сув тиллога тенг бўлган “Нурота” ширкат хўжалигида одамлар омилкорлик билан иш юритиб, боғдорчилик соҳасини ҳам ривожлантиришга ҳаракат қилишаяпти. Хусусан, улар томчилатиб суғориш усули билан 40 минг туп мевали дарахт ниҳолларини парваришлашмоқда. Ишқилиб, яқин вақтлар ичида хўжалик ўзининг шириндан-шакар олма-ю анорлари, ўрик ва шафтолилари билан ҳам тилга тушса, ажабмас. Ўтган йили 18 оила ижара шартномаси асосида Фозилмон тоғи этакларида картошка экиб, яхши ҳосил олишган эди. Ана шу усул бу йил ҳам давом эттирилади.

Сирасини айтганда, “Нурота”лик чорвадору деҳқонлар ҳам кўнгилларига бир дунё орзу-умидларни тугиб яшашаяпти. Уларнинг эртанги эришажак ютуқлари бугунгидан-да залворлироқ бўлишига ишончимиз комил.

Ғ.ЭШМУРОДОВ,
“Қишлоқ ҳаёти” мухбири.

Суратлар Б. АКРАМОВники.

Мана, бугун Наврўзи олам,
Дўстларимга гуллар тутарман.
Қайлардасан, севгили эркам...
Қўлимда гул, сени кутарман,
Умрим бўйи чорлаб ўтарман:
-Сен баҳорни соғинмадингми?

Абдулла ОРИПОВ

МУЛКИ АЗИМ, ТАРИХИ ҚАДИМ ЎЗБЕКИСТОНИМИЗДА ИСТИҚОМАТ ҚИЛАЁТГАН АЗИЗ ЮРТДОШЛАР!

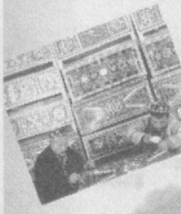

Бугун биз ҳурмиз, бахтиёрмиз. Тер тўкиб қилган меҳнатлар маҳсулини ғанимлар ташиб кетадиган замонлар ортда қолди. Ўзбекистоннинг номи ёнига “Мустақил” деган муборак сўз олтин ҳарфлар билан ёзилди. Бу кунларнинг қадрига етиш, аждодлар руҳини шод этмоқдир. Истиқлолимиз пойдеворини мустаҳкамлаш йўлида тадбиркору ишбилармонлар қўлни қўлга берайлик!

Бухоролик тадбиркорлар номидан хусусий тадбиркор Л.Ҳаётов барчангизни диллерга қувончлар билан кириб келган мўъжизакор Наврўз билан муборакбод этади. Илоҳо толеларимиз нурли бўлсин!

ШОДЛИКЛАР МАЛИКАСИ – НАВРЎЗИНГИЗ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН!

Жаҳон илму фани ва маданиятига Абу Али ибн Синодек улуғ алломани, Имом ал-Бухорийдек буюк муҳаддисни, Рудакийдек беназир шоирни, тожик ва ўзбек халқининг мутафаккири Аҳмад Донишни, ёзувчи Садриддин Айнийдек жамоат арбобини, Абдурауф Фитратдек атоқли олим ва маърифатпарварни етиштириб берган Бухоро замини муқаддасдир. Шу тупроқда ризқ-насиба — дон ундираётган ва уни қайта ишлаб, эл дастурхонига тортиқ этаётган “Бухородонмаҳсулотлари” ҳиссадорлик жамияти жамоаси мамлакатимиз аҳлини баҳор айёми — Наврўзи олам билан табриклайди.

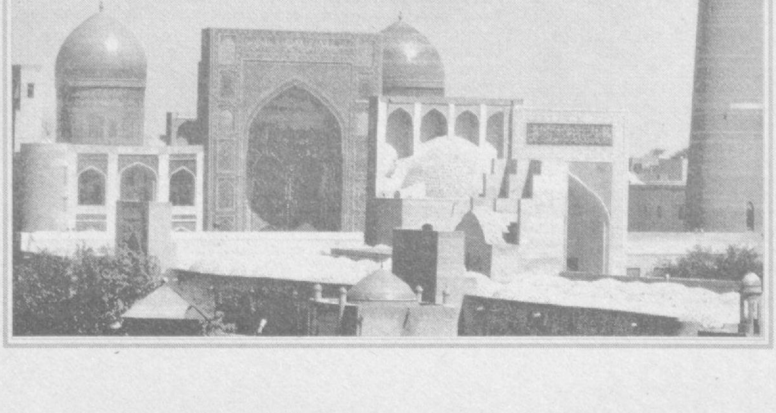

МОЛИЯВИЙ МАДАД МЕВАСИ

Банкимиз Наманган вилояти иқтисодида салмоқли ўрин тутади. Шаҳар ва туман бўлимларида 5,4 мингга яқин мижозга универсал банк мақомида хизмат кўрсатиб келинмоқда.

Фаолиятимизнинг асосий йўналишларидан бири этиб банк капиталини ошириш, мижозларга юқори даражада банк хизматларини кўрсатиш, самарали инновацион лойиҳаларни молиялаштириш орқали мустақил мамлакатимиз иқтисодиётининг ривожланишига ўз ҳиссамизни қўшиш, деб белгилаб олганмиз.

Агар ўтган йилга назар ташлайдиган бўлсак, берилган кредитнинг умумий миқдори 7 миллиард 255 миллион сўмдан ортди. Улар асосан қишлоқ хўжалиги, саноат, кичик ва ўрта бизнес субъектларини ривожлантиришга йўналтирилди. Бу ўринда шуни ҳам айтиш лозимки, 2002 йилда ажратилган 6 миллиард 31 миллион сўм кредит мижозлар томонидан самарали фойдаланилиб, банкка ўз вақтида қайтаришга эришилди. Банкимизнинг асосий барқарорлик кўрсаткичи бўлган жамланма капитал 2 миллиард сўмга етиб, бу ўтган йилгидан 600,9 миллион сўмга кўпдир.

Қишлоқ хўжалигидаги ислоҳотларнинг иқтисодий пойдеворини таъминлаш ва хусусий мулкчиликни ривожлантиришда "Пахта Банк" юритаётган барқарор фаолиятнинг аҳамияти катта. Биргина пахта йиғим-терими мавсумини оладиган бўлсак, теримчи ва ҳашарчиларнинг иш ҳақи учун 6 миллиард 343 миллион сўм нақд пул берилди ва унинг мақсадли ишлатилиши ишчи гуруҳи томонидан назорат қилиб борилди. Қишлоқ хўжалиги, таъминот-тайёрлов ва саноат корхоналарининг молиявий-иқтисодий кўрсаткичлари бўйича мониторинг ўрнатилган. Ўтган йили ушбу корхоналарни ривожлантириш учун жами 3 миллиард 354 миллион сўм қисқа муддатли кредит ажратилди ва 1 миллиард 330 миллион сўмлик факторинг хизмати кўрсатилди.

Жумладан, "Ўзагромашсервис" тизимидаги корхоналарга эҳтиёт қисмлар сотиб олиш учун 51 миллион сўм кредит ва 557,7 миллион сўм факторинг ажратилди. Бу маблағлар кўпроқ қишлоқ хўжалиги ва қишлоқ инфратизилмасини ривожлантиришга йўналтирилмоқда. Чунончи, уруғ, ўғит, техника, нефть маҳсулотлари учун ҳамиша кредит линиялари очиқ.

Уй-жой коммунал хўжалигидаги ислоҳотларда газ ва сув ўлчаш асбоб-ускуналари ўрнатиш дастури алоҳида аҳамият касб этади. Маълумки, ҳамон газ ва сув ўлчагич асбоблари ўрнатиш долзарб вазифа бўлиб турибди. Ажратаётган кредитларимиз қисман бўлса-да, ана шу хайрли мақсадга сарфланмоқда. "Вилоятгазтаъминот" шўъба корхонасига газ ўлчагичлар сотиб олиш учун 20 миллион сўм кредит ажратиб, бу борадаги муаммоларнинг ечимига ҳам ўз ҳиссамизни қўшдик.

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, кредитларимиз хўжалик ва корхоналарнинг узлуксиз, бир маромда фаолият кўрсатиши, маҳсулот ва хизмат кўрсатиш сифатининг яхшиланишида катта аҳамият касб этмоқда.

Ҳисоб-китоблар механизмини такомиллаштириш, бюджетга тўловлар интизомини мустаҳкамлаш бўйича ҳукумат комиссиясининг 2002 йил 17 декабрдаги йиғилиши баённомасига асосан фермер хўжаликларидан давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган пахта ва ғалла етиштириш харажатларини кредитлашни ташкил этиш самарали йўлга қўйилган. Санацияга тортилган ширкат хўжаликларининг молиявий ҳолатлари ойма-ой таҳлил қилиб борилмоқда. Улардаги дебиторлик-кредиторлик қарзлари аҳволи, махсус ҳисоб рақамига тушган маблағларнинг мақсадли сарфланиши ҳам доимий назоратда.

Хизмат

Юқорида таъкидлаганимдай, кичик ва ўрта бизнесни молиявий қўллаб-қувватлаш фаолиятимизда етакчи ўрин тутади. Ўтган йили бундай субъектларга барча молиялаштириш манбалари ҳисобидан ажратилган кредитларнинг умумий миқдори бир миллиард 320 миллион сўмдан ортиб кетди. Ушбу кредитларнинг бир миллиард 101 миллион сўми банкнинг ўз маблағлари ҳиссасига тўғри келади. Имтиёзли микрокредит миқдори эса 472 миллион сўмга етди.

Ўтган йили ана шу кредитлар ҳисобига 1100 дан зиёд янги иш ўринлари яратилди. Шунинг қарийб 40 фоизи қишлоқ хўжалиги тармоғига тўғри келади. Бу тармоқда фаолият бошлаган тадбиркорларга 379 миллион сўм кредит берилиб, бунга улар техника, асбоб-ускуналар, уруғлик, чорва моллари сотиб олишди.

2002 йилда фермер хўжаликлари вилоятда етиштирилган ғалланинг 16 ва пахтанинг 21 фоизини етказиб беришди. Эндиликда улар орасида йирик мулкдорлар, катта ер эгалари пайдо бўлди. Табиийки, бу ҳол техника ва ускуналарга бўлган талабни ҳам оширмоқда. Мулкдорларнинг ана шу эҳтиёжини қондириш учун трактор сотиб олишга ҳам кредит бериш йўлга қўйилди. "Пахта Банк" вилоят бошқармасининг Поп туман бўлими томонидан Аҳмад Яссавий номли (280 гектар ери бор) ҳамда "Мунаввар тонг" (73 гектар) фермер хўжаликларига ўз маблағларимиз ҳисобига 7 миллион сўмдан имтиёзли кредит ажратилди. Шу ўринда яна бир гап: натижада ҳар икки фермер хўжалиги ҳам пахта-ғалла етиштириш бўйича энг юқори кўрсаткичга эришиб, давлат буюртмасини биринчилар қатори адо этди. "Она ер саховати" кичик корхонаси (Мингбулоқ тумани) эса бюджетдан ташқари жамғарма ҳисобидан берилган 25 миллион сўм кредитга мева қуритиш линияси сотиб олди. Бунинг самараси шу бўлдики, қишлоқ шароитида янги иш ўринлари бунёдга келди, аҳолининг боғ ва томорқасида етиштирилган хом ашёни шу ернинг ўзида қабул қилиш ва қайта ишлаш имкони пайдо бўлди.

Фаолиятимиз муваффақиятини таъминлаётган муҳим омиллардан яна бири узлуксиз ишлаб турган минибанклардир. Улар компьютер ва бошқа техник воситалар, "модем" алоқаси билан таъминланган. Биргина Поп туманидаги минибанк 320 га яқин мижозга намунали хизмат қилмоқда. Учқўрғон тумани марказидан 12 километр олисдаги чекка Қўғай қишлоғидаги бундай шохобча ҳам мижозларимизни кўпайтириш билан бирга уларнинг узоғини яқин, оғирини енгил қилмоқда.

Айни пайтда АТ "Пахта Банк" вилоят бошқармаси томонидан хорижий кредит линияси ҳисобидан кредит олиш учун 9 та лойиҳа тайёрланган. Чуст туман агрофирмаси қошида мевадан шарбат ва пюре тайёрлаш лойиҳаси Бош банк томонидан маъқулланди. Ҳозирда ушбу лойиҳа экспертиза учун ва келгусида молиялаштириш учун ЕТТБга тақдим этилган. Бунинг учун 1 миллион 780 минг АҚШ доллари миқдорида кредит ажратиш кўзда тутилган.

Умуман, жорий йилда бизнес-режага мувофиқ 6 миллиард 641,1 миллион сўм қисқа, ўрта ва узоқ муддатли кредитлар бериш режалаштирилган. Йил давомидаги фаолиятимиздан 738 миллион сўм соф фойда олишни мўлжаллаб турибмиз. Шу кунларда пластик карточкали тўлов тизимини жорий этиш, савдо шохобчаларига терминаллар ўрнатиш режалаштирилмоқда. Банк жараёнлари бўлимида банкомат ўрнатилди ва ишга тушди.

Мақсадимиз ўрта ва узоқ муддатли кредитлар салмоғини кўпайтириб, иложи борича кўпроқ инвестицион лойиҳаларни молиялаштиришга қаратилган. Бу билан хизмат сифати яхшиланиб, барқарор мижозлар сони кўпаяди ва берган кредитларимиз самарадорлиги ортади.

Муҳаммадали НИЁЗОВ,
акциядорлик-тижорат "Пахта Банк" Наманган вилоят бошқармаси бошлиғи.

ДУО ОЛТИН ЭМАСМИ?

Сирдарё вилояти Янгиер шаҳридаги Ховос бирлашган шифохонаси ҳовлисига кирган одамнинг бу ердаги файзу тароватни кўриб, бахри-дили очилади.

Қўли гул ижодкор, истеъдодли усталарнинг меҳнатлари туфайли бу ер энг чиройли масканларидан бирига айланибди. Муолажа хоналари, палаталар, ошхона, коридорлар дид билан безатилгани кишининг кайфияти, руҳини кўтаради. Йўлакчалардаги юмшоқ поёндозлардан юрар экансиз, ўзингизни пойтахтдаги нуфузли санаторийдагидек ҳис қиласиз. Демак, марказдан узоқда, чекка бир шаҳарчада ҳам шундай шароитларни яратса бўларкан. Ҳамма гап ташкилотчиликда экан.

-Ички касаллар бўлимида даволандим, - дейди меҳнат фахрийси Абдуллажон Ширинбоев, - шифокорларга минг раҳмат, дардимга даво топишди, дори-дармон, шароитларни айтмайсизми, беморларга эътибор кучли.

Темир йўл фахрийси Келдиёр Қаршиев, Янгиер шаҳридан тиббиёт билим юрти ўқитувчилари Г.Убайдуллаева, С.Нормуродовалар ўз миннатдорчиликларини ёзиб қолдиришибди.

-Беморни тезроқ, яхши даволаш учун энг аввало тўғри ташхис қўйиш керак, - дейди шифохона бош шифокори Абдуғани Вайдуллаев. – Аниқ ташхис учун эса замонавий диагностика аппаратлари керак. Бизда ана шундай замонавий тиббий технологияга асосланган диагностика ва муолажа аппаратлари: рентген, компьютер кардиограмма, УЗИ аппарати, ошқозон-ичакни текширув эндоскопия аппарати ва 60 миллион сўмлик турли аппаратлар мавжуд. Яқинда 10 миллион сўм турадиган ингалятор ва Чехияда тайёрланган когулятор олдик. Буларнинг ҳаммаси беморлар хизматида.

Шифохонада Отамурод Турдимуродов, Омонбой Очилов, Ўлмасқул Ғойипов, Матлуба Шокирова каби тажрибали шифокорлар беморлар дардига даво топишяпти. Ўғилой Нурмуҳамедова, Сайёра Ражабова, Муҳаббат Ортиқова, Марҳамат Мадаминова каби ҳамшираларнинг маҳоратидан, меҳрибонлигидан беморлар ҳамиша хурсанд бўлишяпти.

Эътироф этиш керак, айрим

Тиббиёт

шифохоналарда таъмирлаш ёки жиҳозлар олиш учун маблағ топилмаслиги мумкин. Шифохона бу ишларга маблағни қаердан топаяпти?

- Ойига 1,5 миллион сўмлик пуллик хизмат кўрсатамиз, - дейди Абдуғани

Вайдуллаев. – Биз кўпгина ишларни, яъни, таъмирлаш ишлари ва бошқа харажатларни қоплаш учун маблағни ўзимиз топамиз. Давлат бизга қачон таъмирлаб берар экан, деб кутиб ўтириш, бугунги замон раҳбарига ярашмайди. Бизда асосан темирйўлчилар ва уларнинг оилалари бепул даволанади. Лекин шу билан бирга пуллик хизматни ҳам ташкил қилганмиз. Бошқа беморлар учун шартнома асосида барча хизмат тури прейскурантини тузиб, муолажа хоналарига осиб қўйганмиз. Барча даволаш ишларини юқори даражада бажарганлигимиз туфайли бошқа жойлардан ҳам шифо истаб келишади. Мисол учун жарроҳлик бўлими энг замонавий аппаратлар билан жиҳозланган. Лазер ва сунъий нафас олдирувчи аппаратлар ёрдамида энг мураккаб операциялар ҳам муваффақиятли ўтказилаяпти. Жарроҳлик бўлимида ошқозон резекцияси, ўт-тош касалликлари, холиситит, эхинакок (жигар ва ўпкадаги), бачадон ўсимталари, қулоқ, бурун, томоқ касалликлари бўйича жарроҳлик амаллари муваффақиятли ўтказилмоқда.

Беморлар дардига дармон топиш, унинг ташвишига шерик бўлиш, ҳамдардлик қилиш ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди. Йилига 2,5 минг нафардан зиёд беморлар даволанадиган каттакон бир шифохонани бошқариш, унинг майда-чуйда муаммоларидан бошлаб каттасигача ҳал этишнинг ўзи бўлмайди. Бозор иқтисодиёти шароити раҳбардан ташаббускорликни, изланишни талаб қилади. Шифохона бош ҳакими фақатгина қўли енгил жарроҳгина эмас, балки одамлар қалбига йўл топа оладиган, янгиликка интилувчан инсон ҳамдир. Шу боис ҳам минглаб одамлар олқишига сазовор бўлаяпти.

Тиббиёт масаласига бағишланган йиғилишда вилоят раҳбари Ховос бирлашган тармоқ шифохонасининг бош шифокори Абдуғани Вайдуллаевни бошқаларга ибрат қилиб кўрсатди.

Байрам арафасида темирйўлчилар маданият саройида "Балли, ҳамширалар" кўрик-танлови ўтказилди. Бу ерда 5 нафар шифохона ҳамширалари ўз маҳоратлари, билимлари, топқирликларини намойиш этдилар. Бундай кўрик-

танловлар ёшларимизнинг касбга бўлган меҳр-муҳаббатини оширади. Биз меҳри дарё, қалби пок шифокорларимизни Наврўзи олам билан муборакбод этиб, хайрли, саховатли ишларида муваффақиятлар тилаймиз.

Ш. ХОЛМАТОВ.

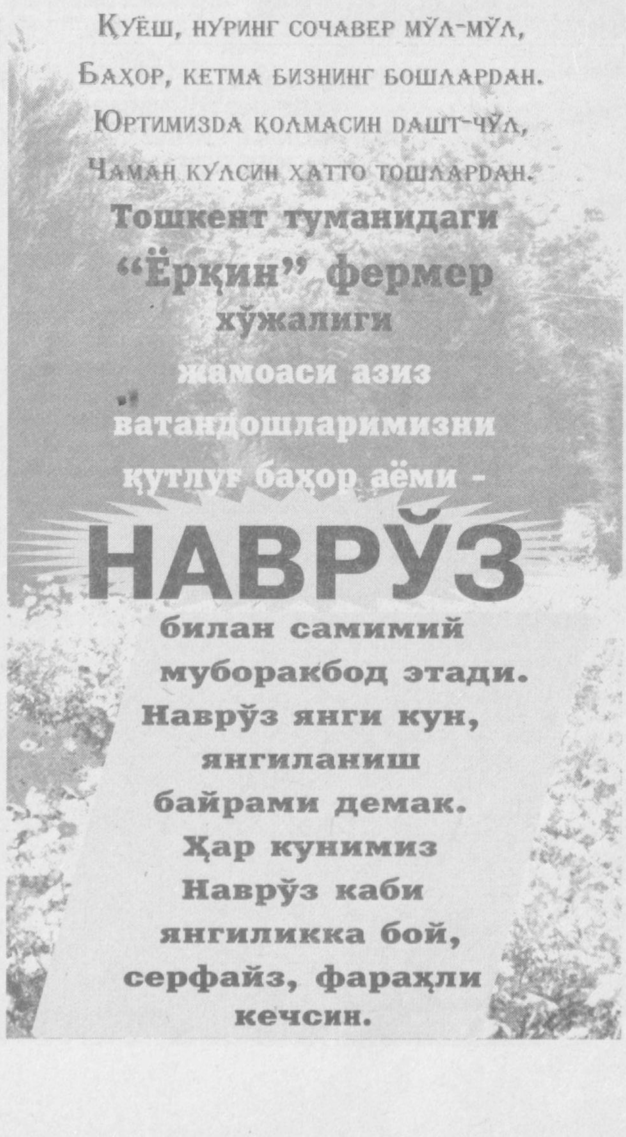

ДУНЁ БИЛАН ТИЛЛАШГАН МАСКАН

Хидирназар ***АЛЛАҚУЛОВ,*** *Термиз Давлат университети ректори, профессор.*

Юзи наврўзи, васли ийдини,
Бобур, ғанимат тут,
Ким мундин яхши бўлмас,
бўлса юз Наврўзу байрамлар.
Заҳириддин БОБУР

Ўн саккизга кирмаган ким бор,
Боғингдан гул термаган ким бор.
Сен ҳақингда ёзиб тўрт сатр,
Сирдошига аста кўрсатиб,
Қўшни қизга бермаган ким бор.
Эркин ВОҲИДОВ

Мустақиллик шарофати туфайли Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1992 йил 28 февралдаги «Республикада янги ўқув юртлари ташкил қилиш тўғрисида»ги Фармонига асосан 1954 йилдан буён фаолият кўрсатиб келаётган Термиз педагогика институтининг Термиз давлат университетига айлантирилиши Сурхон воҳаси учун ғоят муҳим воқеа бўлди.

Зеро, бу заминда илм-фан ривожининг теран илдизлари узоқ мозийга бориб тақалади. Самарқанд, Бухоро, Хива сингари кўҳна ва ҳамиша навқирон Термизда ҳам асрлар оша дунё илм-фани, адабиёти ва санъати тараққиётига муносиб ҳисса қўшган буюк алломалар яшаб ўтишган.

Термиз ўзининг икки ярим минг йилдан кўпроқ тарихи давомида жаҳон тан олган тамаддун ўчоқларидан бири ҳисобланган. Қадимда будда таълимоти мактаблари-махасангхика, сарвастивадиларга эътиқод қўйганлар ҳам яшаб ўтишган. Будда монастирлари шаклланган. Солихобод (Солиобод, ҳозирги «Саловат») да кўплаб мадрасалар очилган, Жоме масжидлар фаолият кўрсатган. XV асргача (аникроғи 1307 йили) зарб этилган пул-тангаларнинг орқа томонига Термиз сифатини ифода этувчи «мадина-тур-рижол» («Мардлар шаҳри» ибораси ўймакорлик усулида ёзиб қўйилган. Жез қадаҳ, тош муҳр, сопол идишлар, будда тасвири туширилган бактриялик жангчи боши ва бошқа топилмаларнинг гувоҳлик беришича, саводхонликни ривожлантиришга катта эътибор қаратилган. «Қирққиз» мақбараси ҳудудида хотин-қизларни ўқитадиган мадрасаи олиялар (қизлар олий мактаби) бўлганлиги ҳақида аниқ тарихий маълумотлар бор.

Хитойлик сайёҳлар Хой Чао, Сюань Цзань, араблардан Ибн Батута, Ибн Халдун, Испания қироли элчиси Руи Гонсалес де Клавихо ва дунёнинг кўплаб олимлари Буюк ипак йўлида жойлашган Термизда бўлишиб, шаҳарнинг бекиёс гўзаллигини таърифлашган.

Мир Муҳаммад Хофиз Таниш томонидан яратилган «Шарафномаи шоҳий» («Абдулланома») асарида Термиз «Авлиёлар, саҳобалар макони» дея таърифланган. Шайхулислом унвонига эга бўлган машҳур шайх Муҳаммад Абу Бакр Варрок ибн Умар Ҳаким Термизий каби эллик нафардан зиёд улуғ алломаю ҳазратлар фаолият кўрсатганлар. Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Мирзо Бобур, Алишер Навоийдек буюк зотларнинг назари тушган шаҳримизнинг қиёфаси, айниқса, мустақиллик йилларида таниб бўлмас даражада ўзгарди. Унинг бағрида аждодлар аньанасини давом эттириб келаётган университетимиз тараққиёти ҳам шу бепоён ўлка тарихи билан боғлиқ. Зотан, университетнинг фаолияти йилдан-йилга серқирра бўлиб бормоқда.

Университетда 13 та факультет, 48 кафедра мавжуд бўлиб, 7 минг талабага таълим-тарбия бераётган 560 нафардан зиёд профессор-ўқитувчилар «Таълим тўғрисида»ги Қонун ва «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури»ни ўз фаолиятларига асос қилиб олганлар. Дастурнинг иккинчи-сифат босқичида кўзда тутилган тадбирларнинг муваффақиятли рўёбга чиқарилиши кўп жиҳатдан янги педагогик технологиялар, ўқитишнинг замонавий усулларини қўллашимизга, компьютерлар, интернет тармоқларидан ижодий фойдаланишимизга боғлиқ. 30 га яқин таълим йўналиши бўйича мутахассислар тайёрланмоқда. Бунинг учун мутахассислигини чуқур биладиган, пок кадрларни танлаш, уларни жой-жойига қўйиш ҳамда билим ва малакаларини мунтазам ошириб боришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу ҳақда Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йилда республиканинг ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ҳамда 2003 йилда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг асосий йўналишларига бағишланган мажлисида ҳам алоҳида таъкидланди.

Таълим беришнинг замонавий усулларини қўллаш техник воситалар, ахборот коммуникация технологиялари билан таъминлашни талаб этади. Масофадан ўқитиш жараёни ҳам, мустақил равишда компьютерда дастур тайёрлаш ҳам чуқур билим эгаллашга асос бўлади. Президентимизнинг «Компьютерлаштиришни янада ривожлантириш ва ахборот коммуникация технологияларини жорий этиш тўғрисида»ги Фармони асосида университетда ахборот технологиялари ва масофадан ўқитиш маркази ташкил этилди. 9 та махсус компьютер синфлари, 3 та электрон кутубхонага мўлжалланган ўқув заллари, 3 та локал тармоққа уланган синфлар, 4 та интернет нуқталари талабалар ихтиёрида. «Таълимда ахборот технологиялари ва масофавий ўқитиш» мавзуида Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятлари мутахассислари учун минтақавий курс ташкил этилди. 60 нафардан зиёд профессор-ўқитувчилар ўз малакаларини оширишди. Юқори босқич талабаларининг иштироки ҳам таъмин этилди. «Интеллект» бизнес инкубатори ўқув-илмий семинарини мунтазам ўтказиб турибди. Университетда компьютер ёрдамида ўтилаётган машғулотлар ҳам, тадбирлар ҳам ўзининг самарадорлиги билан диққатни тортади. Деярли барча нуқталарда, жумладан, физика-математика факультетида 60 ўринли, молия-менежмент факультетида 65, чет тиллар факультетида 25 ўринли, тарих ва иқтисод факультетларида эса 120 ўринли замонавий ўқув заллари ишлаб турибди. Фаолият кўрсатаётган қатор илмий лабороторияларда тадқиқотлар устида ишлаш йўлга қўйилган. Айниқса, «Лазер физикаси», «Нематодлар» номлари билан аталувчи лабораторияларнинг ишлари ижобий самара бермоқда.

Иқтидорли, ижодкор талабалар билан ишлаш ва уларни мақсадли тайёрлаш аниқ режалар асосида олиб борилаяпти. Улар орасидан илмий маъруза, мақола, лойиҳа тайёрлаётган, ижодий-бадиий ишлар билан шуғулланаётган, университет театр саҳнасида бадиий образлар яратаётган ўнлаб ёшларни кўрсатиш мумкин. 180 нафардан зиёд танланган иқтидорли талабалар билан университетнинг етакчи профессор- ўқитувчилари мунтазам машғулот олиб боришади. Иқтидорли талабалар орасида Зулфия номидаги республика Давлат мукофоти соҳибаси, Алишер Навоий, Абу Райҳон Беруний, Мирзо Улуғбек номидаги давлат стипендиатлари бор. Уларнинг шеърий асарлари, илмий мақолалари республика нашрларида чоп этилмоқда.

Миллий дастурда ривожланган хориж давлатлари билан алоқа боғлаш ва уни мустаҳкамлаб бориш ҳақида алоҳида банд бор. Университетимиз жамоаси ҳам чет эллик олимлар билан ҳамкорлик қилиб келмоқда. 2002 йилнинг ўзида ўн нафардан ошиқ профессор-ўқитувчилар чет элга бориб, тажриба алмашиб, маърузалар ўқиб келишди. Жанубий Кореянинг Сун-Мун ва Кенг-Бук университетлари билан илмий-педагогик халқаро ҳамкорлик шартномалари имзоланди. Жамоамиз Осиё университетлари Федерацияси аъзолигига қабул қилинди. Голландия, Россия, Жанубий Корея, Сингапурда малакасини ошириб қайтган профессор-ўқитувчиларимиз янги педагогик технология унсурларини ўқитиш жараёнида қўлламоқдалар.

ДАЛИЛ ВА РАҚАМЛАР

1954 йили Термиз давлат ўқитувчилар институти (ҳозирги Термиз давлат университети) ташкил этилди.

1956 йили институтни биринчи марта 180 нафар ёш мутахассис-кадрлар битиришди.

1956-1957 ўқув йилининг 1 сентябридан бошлаб Термиз ўқитувчилар институти Термиз давлат педагогика институтига айлантирилди.

1992 йили Президентимиз Фармонига асосан Ойбек номидаги Термиз давлат педагогика институти негизида Термиз давлат университети ташкил этилди.

1999 йили «Алпомиш» достонининг 1000 йиллигига бағишланган илмий-назарий анжуман бўлиб ўтди.

2000 йили «Ат-Термизий» ёшлар театри республика «Ниҳол-2000» кўрик танловида (Тошкент, 11-15 апрель) лауреат бўлиб қайтди.

2000 йили университетда вилоят «Ёш ижодкорлар маркази» ташкил этилди.

2002 йили республика олий таълим муассасалариаро ўтказилган «Ўзбекистон қўшиқ байрами» кўрик-танловида Термиз давлат университети ғолиб бўлди.

2002 йили Термиз давлат университети Осиё университетлари Федерацияси аъзолигига қабул қилинди.

2002 йили Термиз давлат университети билан Жанубий Кореянинг Сун-Мун ва Кенг-Бук университетлари ўртасида халқаро ҳамкорлик шартномалари тузилди.

Республика ва халқаро грантларга эга бўлган профессор-ўқитувчилар сони оз эмас. Сорос фонди, ACCELS, USAID, TA'SIS, Евразия, ISAR ПРООН, CEU, УВКБ Tempus TASIS, CRDF ва бошқа халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлик ҳам яхши самара бермоқда.

Университет жамоасини ижтимоий ҳимоя қилиш йўлида қатор ишлар амалга оширилди. Айниқса, «2002 йил-Қарияларни қадрлаш йили» муносабати билан Бухоро, Самарқандга экскурсиялар уюштирилди, моддий ва маънавий рағбатлантирилди. Ўтган йили ижтимоий ёрдам учун 58,8 миллион сўм сарфланди. Университет Илмий кенгашининг қарори билан мазкур даргоҳда барчанинг ҳурмат-эътиборини қозонган 10 нафар устоз - мураббий домлаларимиз фаолияти ва ҳаёти ҳақида вилоят телевидениеси билан ҳамкорликда ҳужжатли фильмлар яратилиб, намойиш этилди.

Вазирлар Маҳкамасининг ўқитувчилар турмуш шароитини яхшилашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисидаги қарорига асосан 2002 йилнинг 1 сентябридан эътиборан профессор-ўқитувчилар фаолияти рейтинг баллари асосида баҳоланиб, уларнинг тўпланган балларига қараб, маошларига табақалашган ҳолда устама иш ҳақи тўлаш жорий этилди. Бу йўналишдаги тадбирлар Йўлбошчимизнинг Вазирлар Маҳкамаси мажлисида таъкидлаб айтган «Кадрларнинг профессионал ўсишини ҳар томонлама рағбатлантириш, ходимларнинг тоифа ва малака мезонларини белгилаш ҳамда иш стажига қараб қўшимча ҳақ тўлашни йўлга қўйиш керак», деган сўзлари билан ҳамоҳанглик касб этади.

Таълим-тарбия соҳаси билан биргаликда илмий-тадқиқот ишлари бўйича ҳам муайян муваффақиятларга эришилаяпти. Давлат таълим стандартлари шартларига жавоб берадиган дарсликлар ва ўқув қўлланмалар ҳамда монография, рисолалар яратилмоқда. Яқинда ана шундай дарсликлардан учтаси вазирлигимиз томонидан маъқулланди ва нашр этишга тавсия этилди. Биргина 2002 йил университет олимлари томонидан республика олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги тавсиясига биноан учта дарслик, 10 дан зиёд ўқув қўлланмалар, шунингдек, 25 та монография нашр этилди.

1 миллион 200 минг сўмлик илмий-тадқиқот, 540 минг сўмлик фундаментал-тадқиқот ишлари бажарилди. Қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш кафедрасининг профессор-ўқитувчилари янги ихтиролари учун патентларни қўлга киритган бўлса, 5 нафар профессор-ўқитувчиларимиз муаллифлик гувоҳномалари олишга муваффақ бўлишди.

Университетда олиб борилаётган илмий-тадқиқот ишларининг кўлами кенг. Кейинги йилларда 4 та докторлик, 25 та номзодлик диссертацияларининг ҳимоя қилиниши университет илмий салоҳиятига катта ҳисса бўлиб қўшилди.

Дарслик, ўқув қўлланмалар, монография ҳамда илмий мақолалар чоп этиш борасида «Назарий физика», «Ўзбек адабиёти», «Жаҳон тарихи», «Умумий физика» кафедраларидаги ишлар салмоқли. Айниқса, инновацион илмий лойиҳалар танлови бўйича бажарилган ишланмалар яхши натижа бераяпти. Кўпчилик кафедралар Ўзбекистон Фанлар академияси ҳамда тармоқ илмий-тадқиқот муассасалари билан ўзаро манфаатли «ҳамкорлик дастури» (2001-2003) бўйича самарали ишлар олиб боришмоқда.

Маънавият ва маърифат соҳаларида олиб борилаётган тадбирлар талабаларни Ватанга муҳаббат, ота-оналар, устозларга ҳурмат руҳида тарбиялашда ўзига хос аҳамият касб этаяпти. «Ўзбекистон – Ватаним маним», «Мустақиллик- муқаддас неъмат», «Наврўз келди гулгул очилиб», «Қизлар ҳаёси ва иффати-одоблик рамзи», «Талабалар уйи - иккинчи уйим» каби мавзулардаги тадбирлар алоҳида ажралиб турди.

«Термиз университети» газетаси 13 йилдирки, фаолият кўрсатиб келаяпти. Унинг мавзу диапозони кенг, турли рукнлар очилаяпти. «Қадриятларимиз», «Сўз мулкига саёҳат», «Илмий кенгашда», «Адабиёт ва санъат» каби туркумдаги мақолалар газетхонларга маъқул тушаяпти, илмий мақолалар кенг ёритиб борилаяпти.

Университет ўзининг йирик спорт баъзасига эга. Бугунги кунда 25 та турли спорт шўъбаси ишлаб турибди. Улар ихтиёрида иккита футбол майдони, зал, бешта волейбол майдончаси, иккита гимнастика, битта қўл тўпи, иккита баскетбол майдони, иккита теннис корти, битта бокс зали мавжуд. 1200 нафардан ортиқ талабалар «Алпомиш» ва «Барчиной» тест синовларини аъло баҳоларга топширишди. Бунинг натижасида ҳар томонлама чиниқаётган талабалар вилоят, республика ҳамда халқаро мусобақаларда қатнашиб, фахрли ўринларни эгаллашмоқда. Чунончи, 2002 йилнинг 9-11 декабрь кунлари Ҳиндистоннинг Деҳли шаҳрида Ўзбек кураши бўйича Осиё чемпионатида талабамиз Тўрабой Ўтаев олтин медаль соҳиби бўлди. Университет жамоаси вилоятда болалар спортини ривожлантиришга катта ҳисса қўшмоқда. Чунончи, болалар спорти бўйича дарслик ва ўқув ҳамда услубий қўлланмалар яратилмоқда. Мактаб, академик лицей, касб-ҳунар коллежлари ўқувчилари, маҳаллалардаги ўсмир ёшлар учун университет спорт майдонларида барча зарурий шарт-шароитлар яратилиб, мураббийлар бириктилмоқда. Қобилиятли спортчи талабалар стипендиясига 20 фоиз миқдорида устама бериш жорий этилди.

Талабаларнинг кўрик-танловлардаги иштироки, театрлаштирилган саҳналардаги беллашувлари мақтовга лойиқ. 2003 йилдаги дастлабки «Қизлар даврасиу» республика телекўрсатувини тайёрлаш университетимиз қизлари зиммасига тушди. Маълумки, «Қизлар даврасиу» телекўрсатуви Мустақиллик йилларида катта ютуқларни қўлга киритди. Етти паризод иштирокидаги бу кўрсатув телеэкранлар орқали нафақат республикамиз, балки қатор қўшни давлатлар аҳолисига ҳам манзур бўлмоқда. Чунки ўзбек қизлари ўзларининг бадиий чиқишлари билан дунёда бетакрор, қиёси йўқ, ранг-баранг миллий маданиятимиз ва санъатимизни, аньанамиз ва қадриятларимизни кўз-кўз қилиб, намойиш этишмоқда.

Термиз давлат университетидаги таълим-тарбия, ўқув илмий-услубий ишлар қизғин бораяпти. Фидойи олимлар, ўқитувчи-мураббийлар «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури»нинг иккинчи-сифат босқичини бажариш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қилишмоқда.

Анора ЯҲЁЕВА,
Қудрат ХЎЖАЕВ ёзиб олди.

Баҳор Сурхондан бошланади, деб бежиз айтишмаган. Бодом, ўрик биринчи бўлиб шу заминда гуллайди. Қир-адирлар яшил либосга бурканиб, оламга ўзини кўз-кўз қилади. Термиз Давлат университетининг кўп минг кишилик жамоаси азиз ватандошларимизни янгиланиш, нафосат ва эзгулик байрами — Наврўзи олам билан самимий табриклаб, барчага келгуси ишларида равнақ, мустаҳкам соғлик ва оилавий бахт тилайди.

ТЕГИРМОННИНГ ГУВИЛЛАШИ ХУШ ЁҚАР ДОИМ...

Нон – жаннат неъмати, уни эъзозламайдиган халқ йўқ. Қадимги юнонлар Афинада новвойга тилла ҳайкал қўйганлар. Бу хусусда айтилмаган сўз, битилмаган ривоят қолган эмас. Улар орасида ушбу ҳам бор.

Шайтондан сўрабдилар:

-Кесак ейсанми?

У саволга савол билан шундай жавоб қилган экан:

-Ейман, фақат буғдой унидан қўшиб берасизми?..

Дон ҳақида, нон тўғрисида яна дунё тургунча гапириш мумкин. Тегирмоннинг ўзи ҳам мўъжизадай нарса. Ўзбек тегирмон деганда айқирган сувни, 40-50 пудлик гардим тошни, бир маромдаги ғувва-ғувва шовқинни ўйлайди. Дейдиларки, охир замоннинг тала-тўпида Исосага (Дажжолнинг эшаги) эргашмайдиган, унинг макридан омон қоладиган саноқли мўминлардан бири тегирмончи ва унга буғдой келтирган ғаллакор бўлар экан. Боиси, икковлари ҳам меҳнатлари маҳсулига маҳлиё ҳолда иссиқ нонннинг хаёлига ғарқ бўлишаркан. Шу пайт ҳаммани йўлдан оздириб ортидан эргаштириб кетаётган Дажжолнинг карвонидаги ёлғон шодиёналар тегирмоннинг ғувва-ғувваси туфайли қулоқларига кирмай қолармиш...

Замонавий тегирмонларда ҳам ўша сурон бор, албатта. Бироқ на сув, на тош сўрамайдиган бу тегирмонга электр энергияси кифоя. Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган корхона 1963

йили ишга тушган. Орадан қирқ йил ўтиб, дастгоҳлар эскирган, қуввати кетганди. Бир кеча-кундузда белгиланган 250 ўрнига 60-70 тонна буғдойни қайта ишлайдиган ҳолга тушиб қолганди. Харажатлар кўпайгани сабабли маҳсулот таннархи ортиб, фойда ўрнига зарар кела бошлаганди. Ишни изга солиш учун йўл-йўлакай кўрилган енгил-елпи чораларнинг самараси сезилмаганди.

Бу аҳволда меҳнат унумдорлиги ўнғарилмаслиги, маҳсулот сифати яхшиланмаслиги, алалоқибат жамоанинг косаси оқармаслиги аниқ бўлиб қолди. Наманган вилоят ҳокимлиги ва "Ўздонмаҳсулот" давлат акциядорлик корпорацияси раҳбарияти мавжуд аҳволни бартараф этиш юзасидан бир қарорга келишди. Шунга биноан тегирмон тўхтатилиб, 2001 йил ноябрдан реконструкция ишлари бошлаб юборилган.

Республика ихтисослашган акциядорлик тижорат "Ғаллабанк"и ва вилоят ҳокимлиги ажратган маблағ билан реконструкция лойиҳасини молиялаштириш осон кўчди.

-Кўзда тутилган мақсад эскирган технологияни батамом янгилаш, ун ишлаб чиқариш жараёнини энг замонавий ускуналар билан қайта жиҳозлаш эди, - дейди "Наманган-донмаҳсулот" акциядорлик уюшмаси раиси Раҳмонжон Назаров. – Биз бу жараёнда вилоят ҳокимлигининг, "Ўздонмаҳсулот" корпорацияси раҳбариятининг моддий ва маънавий кўмагини ҳис этиб турдик. Уларнинг маслаҳати билан Швейцариянинг жаҳонга машҳур "Бюлер" фирмаси лицензияси асосида Россиянинг "Микрон" фирмаси ишлаб чиқарадиган унумли машиналар олиб келинди. Бунда Тошкентдаги "Сайхун-ЛТД" хусусий фирмаси воситачилик қилди.

ИНТИЛИШ

Мўлжалнинг аниқ олингани, аҳиллик ва режа билан иш юритилгани тез фурсатда ўз самарасини берди. Катта кўламдаги реконструкциялаш жараёни ниҳоятда қисқа муддат – 15 ойда ниҳоясига етди. Истиқлолнинг ўн иккинчи баҳори корхонага қўшалоқ қувонч олиб келди. Кўклам ташриф буюрган илк кунларда янгиланган Наманган тегирмони катта тантаналар билан ишга туширилди. Унинг бир кеча-кундуздаги қуввати 250 тоннадан кам эмас. Бу Республика Вазирлар Маҳкамасининг "Дон тайёрлаш ва нон маҳсулотлари ишлаб чиқариш тизимида харажатларни қисқартириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги (2002 йил 4 декабр) Қарори ижросига наманганлик соҳа ходимларининг амалий жавоблари бўлди.

-Бош тегирмоннинг шунча вақт ишламай туриши вилоятда ун таъминотига таъсир кўрсатмадими?

-Саволингиз ўринли, - дейди суҳбатдошимиз. – Уюшмамизга 11 та акциядорлик жамияти, 4 та МЧЖ ва 15 та нон цехи бирлашган, жами 2,3 минг киши меҳнат қилади. Акциядорларнинг 565 нафари бош корхонамизда ишлашади. Биз реконструкцияга тўхтаганимизда Поп ва Учқўрғон шаҳарларидаги тегирмонларимиз тўла қувват билан ишлаб, аҳолининг эҳтиёжини тўла қондира оладиган миқдорда маҳсулот чиқариб турди.

Шуни ҳам айтиш лозимки, бош корхона ғалла қабул қилиш билан боғлиқ барча жараёнларга етакчилик қилди. Ўтган йили уюшма корхоналарига давлат ресурслари учун 225 минг 623 тонна ғалла, шу жумладан 19557 тонна уруғлик қабул қилинди. Буни етиштириб берган хўжаликларга 14 миллиард 737 миллион сўм ҳақ тўланди.

Уюшма жамоаси йил давомида 99 минг 247 тонна ун, салкам 37 минг тонна омухта ем, 11,3 минг тонна нон маҳсулотлари, 2190 тонна макарон ва 162 тонна қандолат маҳсулотлари тайёрлаб, истеъмолчиларга етказиб берди. Амалдаги нархларда бу 14 миллиард 302 миллион сўмдан ортиқ бўлиб, ўсиш 2001 йилга нисбатан 113 фоизни ташкил этди. Шунинг ҳисобига бюджетга 2 миллиард 881 миллион сўмлик тўлов берилди. Акциядорларнинг соф фойдаси 183 миллион сўмга етди.

Айни пайтда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "2003 йил ҳосили учун бошоқли дон экинларини кузги экишни уюшқоқлик билан ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги (2002 йил 13 август) Қарори асосида жорий йил ҳосили учун пухта тараддуд кўрилмоқда. Вилоятда ғалла етиштириш давлат режаси 227 минг тонна миқдорида белгиланган бўлиб, бунинг учун 145 та ширкат ва 2019 фермер хўжалиги, турли мулк шаклидаги 86 та бошқа субъектлар билан контрактация шартномалари тузиш тўлиқ якунланган. Экиш олдидан уюшманинг 6 корхонаси томонидан уларга 19 минг 742 тонна юқори навли, унувчан ва серҳосил уруғ етказиб берилди. Ҳозир вилоят бўйича 78 минг гектар майдонда (6118 гектари уруғлик) ғалла парваришланмоқда. 2003 йил ҳосили учун ажратилган қарийб 2 миллиард сўм маблағ икки траншда ғаллакорлар ҳисоб рақамларига ўтказилди.

Р.Назаровнинг айтишича, тизимдаги барча жамоаларда, айниқса, бош корхонада меҳнат ва ижро интизоми қатъий йўлга қўйилган. Ёшлар масъулиятли вазифаларга кўтарилмоқда.

-Ҳурматли Президентимизнинг ёшларга муносабати барчамизга ибрат бўлиши лозим, - дейди у. – Ёшларга суянган одам кам бўлмайди.

Ташаббускор ходимлар фаолияти ҳамма жойда ибратдир. "Намангандонмаҳсулот" жамоасида шу ҳақда гап кетар экан, ишчилардан Аҳмаджон Каримов, Собиржон Раҳмонов, Турғунбой Ғофуров, иқтисодчи Зоя Подъячая, муҳандис Исмоил Нурмирзаев, бўлим бошлиғи Камолхон Жамолов, "Дўстлик" ордени билан тақдирланган Любовь Мусина ва бошқа кўплаб ҳалол, меҳнаткаш ишчи-хизматчилар номини тилга олиш мумкин.

"Намангандонмаҳсулот" ишчилар қадр топган корхона. Бу ерда узоқ йиллар ишлаб пенсияга чиққан 130 дан зиёд кексалар ҳали ҳам жамоанинг тенг ҳуқуқли аъзоси мақомида. Байрамлар, оммавий тадбирлар уларсиз ўтмайди, улуғ айёмларда бу отахон-онахонлар ҳамиша йўқлаб турилади. Ўтган йили корхонада қарияларга ғамхўрликнинг ўзига 3 миллион сўм маблағ сарфланди. Уюшма бўйича бу кўрсаткич 10 миллион сўмга боради. Пенсионерлар истиқомат қилаётган уйларни хусусийлаштириш, тиш протезлаш, ногиронлар аравачаси олиш, даволаниш ва коммунал тўловлар масаласида уларга катта ёрдам, моддий ва маънавий кўмак берилди. Табиийки, бу эзгу анъана жорий йилда ҳам давом этмоқда. Кечагина ёзилган Наврўз дастурхони, қувноқ давра кексалар иштирокида файзли бўлди.

"Намангандонмаҳсулот" жамоасининг қаламга олса арзийдиган ибратли ишлари кўп. Янгиланиб иш бошлаган тегирмон туфайли энди ун мўл, супралар урвоқли, тандирлар ҳароратли ва элаклар юкли бўлмоғи аниқ. Дастурхони тўкин одамнинг эса гапи ҳамиша бутун.

Янги корхонадан кўчага чиқар эканмиз, Раҳмонжон Назаров барча Ватандошларимиз учун ҳикматдай бўлиб қолган жумлани такрорлади:

-Худо хоҳласа, биз ҳеч кимдан кам эмасмиз, кам ҳам бўлмаймиз! Чунки далада ғалламиз яшнаб турибди, тегирмонда донимиз бор.

Иншооллоҳ, ҳамиша шундай бўлғай.

Рустамжон УММАТОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

БУНИ ҲАЁТ ДЕЙДИЛАР

"ДАСТУРИНГИЗНИ ОБКЕЛИНГ!"

Туманда "Дастурингизни обкелинг!" деган гап тез тарқалди. Катта раҳбар. Янги келган. Ҳамма нарсани тартибга солмоқчи, ишларни бошқаришни йўлга қўймоқчи, шекилли. Аммо сир бошқа томонда экан...

Эркин Саидмаратовни ҳам чақириб қолди: "Дастурингиз билан етиб келасиз". Саидмаратов ўйлаб қолди. Тадбирлар аниқ, режалар маълум. Дастурлар йил бошида топширилган. Эркин ака ўша дастурни олиб, таваккал қилиб катта бошлиқ ҳузурига кирди. Бошлиқ варақлар-варақламас, қовоғини солиб деди:

-Шу дастурми? Дастур бунақа бўлмайди! Тузукроқ дастур билан келинг?!

Саидмаратов бошлиқ ҳузуридан яна икки марта қайтди. Бошлиқнинг важоҳати тобора ёмонлашмоқда. Нима қилсин?! Ўзи нима гап? Ҳайрон. Бошқалардан сўради. Ҳаммаси бир хил гапни айтишди:

-Тош қотмай, эриш керак..

Саидмаратов эриди. Буни ўзи билди, бошлиқ билди. Икки кун ўтиб дастурини олиб борди. Бошлиқ жилмайиб, дастурни варақлаб деди:

-Мана буни дастур деса бўлади! Яхши! Ғайрат қилинг!

Саидмаратов бошлиқ ёнидан хурсанд чиқди. Аммо икки ой ўтар-ўтмас, юрагига яна ваҳима тушди: бошлиқ навбатдаги чоракка дастур сўрай бошлади...

Менгнор ОЛЛОМУРОДОВ

"СУПЕРЖАННАТИ" ОДАМЛАР

Битта фарзандни оқ ювиб, оқ тараб камолга етказишнинг ўзи бўлмайди. Ҳаётнинг шундай аччиқ синовлари, чиғириқлари борки, сабр-матонат, ирода билангина уларни енгиш мумкин. Таассуфки, камдан-кам инсонларгина бунинг уддасидан чиқа оладилар.

Муборак ҳадисларимиздан бирида уч қизни мукаммал тарбиялаб, вояга етказган ота-она жаннати бўлади, дейилади. Шунинг учун ҳам "Бирлашган" қишлоғидагилар Йўлдошбой отани "супержаннати" дейишади. Чунки, ота ва Эътиборхон аялар уч эмас, ўн битта қизни одоб-ахлоқли, инсофли ва билимли қилиб ўстирдилар. Ҳозирда уларнинг барчасини турмушга берган, асосийси, ўн бир қизнинг бирортаси ҳам турмушидан норози эмас. Борган жойида кўним топиб, бахтли ҳаёт кечирмоқдалар.

У ҳолда Йўлдошбой отанинг уйи ҳувиллаб қолгандир, деб ўйларсиз? Йўқ, асло. Ҳар куни бу хонадонга ўғилларидек бўлиб қолган куёвлари ташриф буюришади. Ҳар куни бу ердан невараларнинг қийқириқлари, шўх-шодон кулгилари аримайди.

Насимжон МАМАДАЛИЕВ

МУЛЗАМ БЎЛДИ

Хурсанд ака 50 ёшдан ошиб, ёмон одат чиқарди. Товламачилик қилади денг. Бировни алдайди, бировни чалғитади, ниманидир ваъда қилади, хуллас пулини олади. Ва пулни қайтармайди. Неча кишилар сарсон. Акаси Юнус бобо ҳам чорасиз...

Юнус бобо катта дарвозанинг ёнида, курсида ўтирарди. Бир эмас, икки эмас, бир кунда беш киши "Хурсанд очко"ни излаб келди. Ҳаммасининг дарди бир хил: қарзини сўраб келган. Олтинчи киши келганда Юнус бобонинг тоқати тугади:

-Хурсанд очконинг уйими?

-Ҳа.

-Қарз олганди. Хурсанд ака бормикан?

-Ўтиринг ука, - деди Юнус бобо, - Хурсанд бечора вафот қилди... Эрта кетди... Оят ўқиб юборай.

Юнус бобо оят ўқиди. Келган киши пулдан умидини узиб кетди. Қарзини сўраб келувчилар тўхтади...

Юнус ота курсида ўтирганди. 60 ёшлардаги киши келди:

-Хурсандбойдан пул олиб эдим. Шуни бераман деб обкелдим...

Юнус бобо укасини чақирди:

-Хурсан! Буёққа қара! – Хурсанд очко ҳовлидан чиқиб келди. Меҳмон деди:

-Бобо, Хурсанд-ку иймонини ютган. Уни ўлди, деб сиз ҳам иймонингизни йўқотиб ўтирибсиз. Хурсанд "Ўғлим касал бўлиб қолди", деб 20 минг сўм пулимни олган. Воз кечдим. Барибир бермайди бу. Икковингизни ҳам худога солдим...

Меҳмон кетди. Юнус бобо ерга тикилиб жим бўлиб қолди...

О.МУРОДОВ

САРИБЕЛЛИКЛАРНИНГ БЕЛИ БАҚУВВАТ

Қору музлар эришди,
Тоғлар суви оқишди.
Кўкда кўкчил булутлар
Қайиқ янглиғ сузишди.

Ёмғир ёғиб сочилди
Турфа чечак очилди.
Инжу қопи очилди
Ер ифорга қорилди.

Маҳмуд ҚОШҒАРИЙ

Янгиқазган қўрғони катта асфальт йўлнинг ёқасида жойлашган. Кўркамлик ва озодалик бу ерлик одамларнинг мақсад-муддаоси. Дов-дарахтлар қувончдан новдаларга барг ёзди. Офтоб нури борлиқни яшнатиб юборди.

Ҳар хонадон дарвозаси меҳмонларга ланг очиқ. Қозонларнинг остида лов-лов олов ёнади.

-Бу азиз кунни, - дейди Конимех туманидаги "Сарибел" ширкат хўжалиги бошқаруви раиси Ўрмонбой Кукенов, - зўр шодиёналик билан кутиб олдик. Отарларда қўзилатиш мавсуми бошланди. 42700 бош она қўйнинг ҳар

юз бошидан 115 тадан қўзи олиш ва унинг 90 фоизини, ёинки жами 34160 бош қўзини ўстиришга қолдириш устида иш олиб бормоқдамиз. Ўлкамизга Наврўз байрамининг келиши билан, чўпонларимизнинг ҳосил тўйи ҳам бошланди.

Ўрмонбой раиснинг дили пок, нияти баланд. У хўжалик иқтисодиётини янада баландлатиш, бунинг учун терини қайта ишлайдиган ва қоракўл теридан аёллар мантоси, қўй терисидан ҳаммабоп кийим-кечаклар тикиш мақсадида янги цех қурдирди.

Ўтган йили бу хўжалик ҳар бир дона қоракўл терини 13308 сўмдан сотди. Бу мамлакат қоракўлчилик хўжаликлари ичида энг баланд натижа бўлди. Бу йил яна 14945 дона қоракўл тайёрлашга киришилди.

Яйлов кезар эканмиз, донгдор чорвадор Сейпназар Шаубаевга дуч келдик.

У яйловда туғилган ёш қўзиларни кўздан кечираётган экан. Чеҳраси очиқ бу инсон ниятига, меҳнатига яраша ҳосилини олмоқда.

-Шаубаев, - дея унинг елкасига оҳиста бир қўлини қўйди ширкат бош иқтисодчиси Серикбой Шуленбаев, – барчани қойил қилмоқда.

-Қандай қилиб? – сўради ҳамроҳимиз.

Шуленбаев буни оҳиста тушунтирди.

-Отасига минг раҳмат бу йигитнинг, ўтган йили боқимидаги 609 бош она қўйнинг ҳар юз бошидан 130 тадан қўзи олди, - деди у, - йил якунида ғалвир сувдан кўтарилганда жами даромади 3 миллион 802 минг сўмни ташкил этди. Буни 12 ойга бўлсангиз, ҳар бирига 317 минг сўмдан тўғри келади. Бу мамлакатимизда олиб борилаётган ислоҳотларнинг натижаси. Пудратнинг афзаллиги.

Шуленбаев яна бир бош чўпон Жалғасбой Тойрбековни ҳам мисол келтирди. Унинг ўртача ойлик даромади 254,5 минг сўмни ташкил этишини айтди. Бундай мисоллар ягона эмас.

Бош ҳисобчи Сафарбой Қарсакбаев даврага қўшилди.

-Биласизми, - деди у босиқлик билан., - 2002 йилдаги соф фойдамиз 324,5 миллион сўмни ташкил этди. Хўжаликнинг рентабеллик даражаси эса 93 фоизга етди. Чорвадорларимизга тўланган дивиденд 65 миллион сўмни ташкил этди.

Мамлакатимиздаги меҳнати аъло, ҳосили мўл бундай ширкатлар иқтисодий ислоҳот туфайли баланд натижаларга эришмоқдалар. Ва бугунги Наврўзи айёмни ғолиблик шоҳсупасида тургандек нишонламоқдалар. Хўжаликнинг Янгиқазган, Дўнгалак, Пахтакор, Прекс қўрғонларида баҳор байрамини зўр қувонч билан нишонламоқдалар.

Саксон беш ёшли Савли Намурадова дилидагини тилига чиқарди:

-Кўп йил чўпон бўлдим. Ҳозир

Я Й Л О В

фароғатдаман, етти нафар болам атрофимда гирдикапалак. Оллоҳга минг қатла шукрки, шу кунларга етказди. Наврўзга бағишлаб қозонтўлдир қилдик. Янги кийимларимизни кийиб, еттита хонадонга кириб, уларнинг оила аъзоларини Наврўзи олам билан табрикладик. Янги йилга етдик, деб қувондик.

Янгиқазган қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Кенжа Тўхмуродов овулу қишлоқларни ободонлаштиришда халқнинг кўтаринки руҳда ишлаганлигини алоҳида таъкидлади.

-Наврўз кунида, - дейди Тўхмуродов, - ҳудудимиздаги ҳамма қўрғонлару ўтовларда байрам шодиёналари давом этади. Янгиланиш фаслида Янгиқазган қўрғонидаги тўртта маҳаллада истиқомат қилаётган қозоқ, қорақалпоқ миллатига мансуб аҳоли ўз урф-одати бўйича байрамга ёрма пиширишади.

Қадимий байрам кунида маҳалла аҳлари столни ҳар хил пишириқлар билан тўлдирадилар. Кўк сомсаю қатлама сингари қирқга яқин таом турлари дастурхонга қўйилади. Ҳар бир маҳалла ўз концерт программасини намойиш этади. Қозоқ, қорақалпоқ термалари басма-басига айтилади.

Спорт ўйинлари: чавандозлик, арқон тортиш, тош кўтариш, шахмат-шашка сингари йигирмага яқин турларда барча иштирок этади.

Наврўзи оламга бағишлаб онахон Қундузой Саъдибонова терма куйлайди:

Баҳорда ёмғир севалаб,
Кўк майсалар ёйилсин,
Наврўз нури ёғилиб,
Ёмонликни кеттирсин.

Кунни-тунни яшартиб,
Қадим дунё ранг олар,
Улуғ кунда қари-ёш,
Кучоқлашиб кўришар.

Овулдошлари қатори кайфияти баланд ширкат хўжалиги бошқаруви раиси Ўрмонбой Кукеновни суҳбатга тортдик.

-Наврўз – тўкин-сочинлик, меҳр-оқибат, қадриятларимизни қадрлаш байрамидир, - дейди у, - Ўрта Осиё халқлари бу жозибали ва гўзал байрамни қадим-қадимдан нишонлаб келадилар. Дунё халқларининг ҳаммасида ҳам ўзларининг севимли байрамлари бор.

"Сарибел" яйловларида Наврўз айёми билан қўзилатиш мавсуми бақамти ўтаяпти. Бир отардан бир отар ташкил этиляпти. Бу қут-барака, тўкинликка заминдир. Чўпонзодалар кунни-тунга улаб, ҳуррият офтобидан нур эмиб меҳнат нашидасини сурмоқдалар, тилсимотлар эшигини очмоқдалар. Бу уларга бахт, омад, фаровонлик ато этмоқда. Уларга ҳамиша омад ёр бўлишини тилаймиз.

Ҳ.ВОХИДОВ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикаси ички ишлар идоралари фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони (2001 йил 27 март)ни бажара бориб, бошқармамизда самарали ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Замон талабларига жавоб берадиган маъмурий бино ички имкониятлар билан қуриб битказилди ва янги йил арафасида кўчиб ўтдик.

Эски бинода эса "Ёнғин-техник марказ" иш бошлади. У олти бўлимдан иборат, ҳаммаси амалий-услубий ва тарихий-маънавий аҳамиятга эга. Чунончи тарихий бўлимда Наманганда ёнғин хавфсизлиги хизматининг ташкил этилиши, илк одимлари, ривожланиш жараёнлари, 1928-1990 йилларда ёнғин ўчириш қисмларининг ташкил этилиши, техник таъминот, ўт ўчириш воситалари акс эттирилган.

Ёнғин хавфсизлигини ташкил этиш бўлими эса Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 25 июндаги 267-44 сонли қарори ижросига бағишланган. Бу бўлимда тизимни ислоҳ қилиш юзасидан ушбу қарорда белгилаб берилган вазифалар, бажарилган ва бажарилаётган долзарб юмушлар кўпроқ ўз аксини топган. Мавжуд стендларда ёнғин хавфсизлиги хизматининг асосий вазифалари ифодаланиб, уларнинг аксарияти фотолавҳа тарзида намойиш этилган. Шунингдек, бўлим мазкур марказдаги етакчи экспозиция ҳисобланиб, сўнгги йилларда вилоятимизда ёнғин хавфсизлиги мавзусида қанча рангли плакат ишлаб чиқарилган бўлса, қарийб барчаси намойиш этилган.

Ёнғинларнинг келиб чиқиши билан боғлиқ сабаб ва оқибатлар бўлими эса ўзига хос огоҳликка даъват вазифасини бажармоқда. Ёнғин ҳодисалари, улар келтирган аянчли оқибат ва фожиалар ифодаланган суратлар, фалокат жойидан олинган турли ашёвий далиллар кишиларни ўт билан ўйнашмасликка, доим хушёр бўлишга чақиради. Чет элларда ва республикамизда содир бўлган ёнғинлар, 1986 йили Чернобиль АЭС ҳалокати, 1992 йили Мингбулоқ нефть конидаги ёнғин ҳақида ҳикоя қилувчи стендлар "Ёнғин-техник марказ"га ташриф буюраётган ёшларга ўзига хос сабоқ вазифасини ўтамоқда, десак муболаға эмас.

Мазкур марказ якшанбадан ташқари ҳар куни эрталаб соат 9 дан кеч 17 гача ишлайди. У эндиликда музей даражасидаги маърифий масканга айланиб, кўплаб фуқаролар, ўқувчи ва талаба-ёшлар ташриф буюришмоқда. Бу ҳам фаолиятимиз самарадорлигини ошириб, ёнғин билан боғлиқ фожиалар сонини кескин камайтирди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 27 декабрдаги 452-сонли қарорига биноан "Тошкент-Ўш" А-373 автойўлининг "Қамчиқ" ва "Розак" туннеллари ёнғин хавфсизлигини таъминлаш учун ҳарбийлашган ўт ўчириш қисми ташкил этилди. У тегишли штат бирликлари, техника, зарур шарт-шароитлар билан таъминланди.

Косонсой шаҳридаги ёнғин хавфсизлиги қисми янги бинода фаолият бошлади. Наманган шаҳри, Поп, Чортоқ ва Мингбулоқ туманлари ҳокимларининг қарорларига асосан ёнғин хавфсизлиги қисмларига янги бино қуриш ва фаолият кўрсатаётган қисмлар ҳудудини кенгайтириш учун ер майдонлари ажратиб берилди.

ЭҲТИЁТ-ШАРТ

Бу борада амалга оширилаётган яхши ишларимиздан яна бири шуки, ёнғин хавфсизлиги қоидаларини кенг жамоатчиликка яхшироқ ва муфассалроқ етказиш учун "Тарғибот автобуси" ташкил этдик. У ўт ўчириш қуроллари, ёнғин сабаблари акс эттан плакат ва суратлар, видео ва радиотехника воситалари билан таъминланган. "Тарғибот автобуси" мактабгача тарбия ва халқ таълими муассасаларида, ўқув юртлари ва меҳнат жамоаларида, маҳалла ва гузарларда ёнғинга қарши фаол тарғибот-ташвиқот ишларини олиб бормоқда.

Гап шу ҳақда кетганда алоҳида таъкидлаш жоизки, аҳоли яшаш хонадонларини ёнғиндан сақлаш масаласи тизим ходимлари эътиборида асосий юмушлардан бирига айланган. Шунинг учун тарғибот-ташвиқот ишларида ҳам, барча профилактик тадбирларда ҳам бу йўналиш етакчи ўрин тутади. Чунки кўнгилсизликларнинг аксарияти уйларда содир бўлмоқда. Ҳозирги кунда 261 минг хонадоннинг ёнғин хавфсизлиги ҳолати текширилиб чиқилди, уй эгаларига тегишли маслаҳатлар берилди, зарур бўлса чора-тадбирлар ҳам кўрилди. Ўтказилган учрашув ва суҳбатларга 114 мингта яқин фуқаро жалб этилди, уйма-уй эслатмалар тарқатилди. Бунда асосий эътибор очиқ оловдан, газ ва электр асбобларидан эҳтиёткорлик билан фойдаланишга қаратилган.

Ҳисоб-китобларнинг кўрсатишича, умумий ёнғинларнинг 11,4 фоизи болаларнинг олов ва гугурт ўйнашларидан келиб чиқмоқда. Вояга етмаганлар орасидаги ёнғинга қарши профилактик тадбирларимизда "Ёнғин хавфсизлиги болалар тасаввурида" мавзуидаги расм чизиш танлови катта аҳамиятга эга. Йилдан-йилга тақдим этилаётган суратлар кўпайиб, ранг-баранг бўлиб бормоқда. Декабрь ойида минглаб ҳаваскор мусаввирлар иштирок этган ушбу беллашувнинг вилоят босқичи ниҳоясига етди. Косонсой туманидаги 15-ўрта мактаб ўқувчиси Зоҳир Каримов унинг ғолиби бўлди.

Вилоятда байрамлар, тантана ва сайиллар кўплаб ўтказилади. Уларнинг тинч, осойишта якунланиши доимий эътиборимизда. Шахсий таркиб эса бундай айёмларда жанговар постда бўлади. Чунки хотиржамликнинг ўзи ҳам биз учун катта байрам. Энг муҳими, ҳар қандай офатга қарши хушёр турмоқ, огоҳ бўлмоқ ва унинг олдини олмоқ мақсадга мувофиқдир.

Бойназар ДЕДАБОЕВ,
Наманган вилоят ИИБ ЁХБ бошлиғи,
ички хизмат подполковниги.

НУРОТА ДОСТОНИ

Наврўз байрамини нишонлашга, қадриятларимизни тиклашга имкон яратди. Бутун элда бўлганидек, тоғли ўлка Нуротанинг шаҳару қишлоқларида Наврўз тантаналари доимо кенг нишонланади. Оммавий сайилларда дошқозонларда тансиқ таомлар сумалак, ҳалим, палов пиширилиб, халққа улашилади. Қизиқчию хонандалар, полвонлару чавандозлар майдон узра ўз маҳоратларини кўрсатишади.

ОЙДИН ОРЗУЛАР

Офтоб чараклаб турибди. Замин яшариш палласига кирди. Чўпонзодалар ватани Нуротада ҳосил тўйи қўзилатиш мавсуми қизғин. Қозону карсонлар суту қатиққа тўлди. Кенг-

ликлар қўй-қўзининг маърашидан жозиба кашф этди.

-Хўжалигимизда, - дейди "Ғозғон" ширкатининг раиси Ҳусен Боқулов, - бу йил 14 минг бошдан зиёд совлиқ қўзилайди. Бугунгача тенг ярми ҳосилини берди. Ҳар юз совлиқдан 115 тадан қўзи олмоқдамиз.

Ўз ишининг фидойиси бўлган Боқулов майсазор узра оҳиста борар экан:

-Ниятимиз бу йил туёқ сонини ўн фоизга ошириш, 2005 йилга бориб она қўйлар 20 минг, жаъми туёқ сони эса 30 минг бошга етади, - деди. – Буларни ҳисобга олган ҳолда бу йил 12 минг бошдан зиёд соғлом қўзини ўстиришга қолдирмоқчимиз.

Етти минг аҳоли яшайдиган жозибали Ғозғон қўрғонининг тўққизта маҳалласида Наврўз байрами ўзининг бўй-бастини кўрсатди.

-Эндиликда, - дейди мамлакатнинг машҳур чорвадори Ғаффор Обидов, - ширкатимиздаги Ҳамид ва Абдуназар Шеровлар, Насим Ҳасанов, Шомурод, Абдуҳаким Бомуллаевлар, Шермат Сафаров, Ибод Муродов каби ҳамкасбларим ҳар юз бош совлиқдан 125-127 тадан қўзи олиш ниятида фидойилик кўрсатмоқдалар.

Ҳа, Нуротанинг Оқтоғ, Қоратоғ ва Пашшот этакларию Қизилқум кенгликларида Наврўз бўсағасида қўзилатиш мавсуми намунали олиб борилди. Эндиликда туман ширкатларида 153 минг бошдан зиёд қўй-қўзи боқиляпти. 92323 бош совлиқнинг ҳар юз бошига 90 тадан қўзини ўстиришга қолдириб, туёқ сонини янада кўпайтириш чоралари кўриляпти.

Деҳқонларнинг ҳам кайфияти баланд. Улар ўтган йили ғалладан режадаги 3594 тонна ўрнига 6659 тонна ҳосил йиғиштириб олдилар ва бу йилги натижаларини янада ошириш ниятидалар.

Туманнинг "Нурота", "Қизилча", "Ғозғон" ва Файзулла Хўжаев номли ширкатларининг қоракўлчилари Наврўз айёми арафасида чинакамига жонкуярлик кўрсатиб иш юритмоқдалар.

Қўй келади қўзи билан, бир-бирининг изи билан, деганларидек, қадимий юрт ўғлонлари яйловларни қўй-қўзига тўлдириш учун матонат кўрсатмоқдалар. Мустақил юртнинг фарзандларига шу одат ярашади.

МУСТАҚИЛЛИК ДАРАХТЛАРИ

Умрқул Нарзуллаев юртнинг жонфидо фарзанди сифатида ном қозонди. Қандай қилиб? Қайси хусусиятлари учун? Бу саволларимизга жавоб излашга қийналмадик. Чунки у халқнинг кўз ўнгида камол топди. Инсон ақл-заковати нималарга қодир эканлигини кўрсата олди.

Ўз фаолиятини оддий тиш докторлигидан бошлаган Умрқул тезда ўзининг билимдонлиги, ширинсўзлиги билан одамлар эътиборини қозонди. Тиш касалликлари учун янги поликлиника биноси қуриб, унга замонавий асбоб-ускуналар келтирди. Ва бу ерда стомотология соҳасида хизмат турларини кўпайтирди. Шу тарика унинг эл ўртасидаги обрўйи ошаборди.

Мустақиллик офтоби Умрқул Нарзуллаевга бахт эшигини очди. У Нуротада биринчи бўлиб фермер хўжалигини ташкил этди. Мана ўшанга ҳам қарийб ўн бир йилдан ошди. Эндиликда "Семруғ"да 65 гектар ер майдони бўлиб, унда ғалла, маккажўхори ва беда етиштирилади.

-Ўтган йили, - дейди Умрқул, - 120 тонна дон олишга эришдим. Бу гектар бошига 43 центнерни ташкил этди. Шунинг 65,5 тоннасини давлатга топширдим. 2 тоннасини ҳайру эҳсонга бердим.

Фермерлик ишининг ривожи техника паркининг кенгайишига боғлиқдир. Нарзуллаев бу борада кўп иш қилган. Ғилдиракли ва занжирли тракторлари, "Херсон" комбайни, жаъми 17 та техникага эга. Иккита ун тегирмони ишлаб турибди.

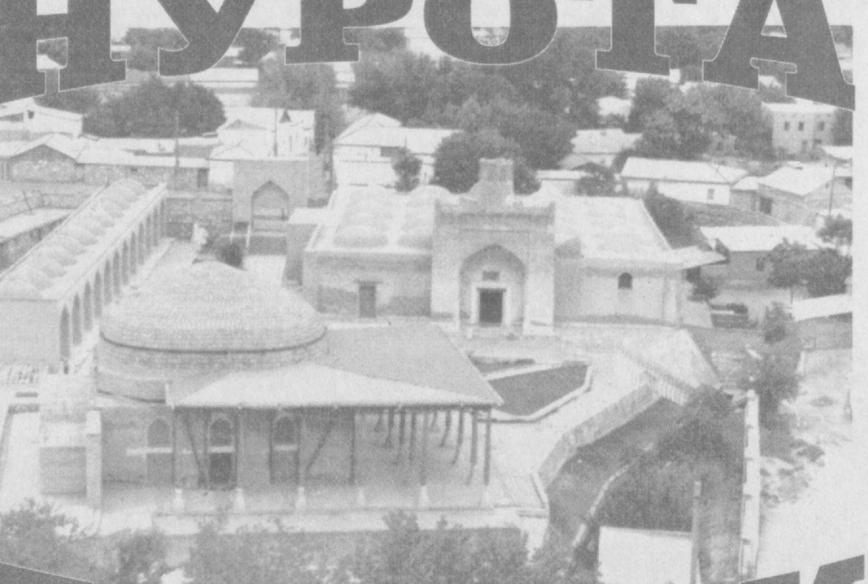

-Эндиги мақсад, - дейди суҳбатдошим, - тумандаги фермер хўжаликларига хизмат қиладиган машина-трактор паркини очиш ва ҳозирда ишлаб турган техникани таъмирлаш устахонасини янада кенгайтиришдир.

Мулк мулкдорники, унга эгалик қилиш ғоят билимдонликни талаб этади. Нарзуллаевда бу хислатлар жамулжам бўлганлиги учун ҳозир учта автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчалари ишлаб турибди. Иккита шахсий поликлиникасига эга. Уларнинг бири умумий касалликлар бўйича, бири эса тиш касалликлари соҳасида иш олиб бораяпти.

-Ҳозир, - дейди Умрқул, - корхонамизда аввалги 4 ишчи ўрнига 71 киши ишлаяпти. Наврўз байрамига атаб қарияларга чойхона қуриб бердим. Бу ишга ўз жамғармамдан икки миллион атрофида харажат қилдим.

Нарзуллаев келгусида ўз корхонасини ҳам бўйига, ҳам энига кенгайтирмоқчи. Унга бу ишда ўғиллари Фурқат ва Ғайрат кўмаклашмоқда. Ёшлар мустақиллик берган имкониятларни Ватан ва халқ фаровонлигига сарф этиш йўлида тинимсиз изланмоқдалар.

..."Шодия" ишлаб чиқариш кичик корхонаси 1997 йилдан бери фаолият кўрсатмоқда.

-Жамоамиз, - дейди корхона раҳбари Шаҳло Мерганова, - жойлардаги қурилиш-монтаж ишларини олиб бормоқда. Бир нечта маъмурий биноларни, Хатирчи ва Навбаҳор туманларидаги коллежларни, бир неча қишлоқ врачлик пунктларини мармар билан пардозладик. Бундай мисолларни яна давом эттириш мумкин.

2002 йилда корхона тендерда қатнашиб, Нуротадаги қишлоқ хўжалигига йўналтирилган касб-ҳунар коллежи биносини таъмирлаш ишларини ютиб чиқди ва ўтган йили 450

Ф А Х Р

ўқувчи ўқишга мўлжалланган бино вақтида фойдаланишга топширилди. Ҳозирги кунда иккинчи навбати бўйича қурилиш ишлари амалга оширилмоқда.

...Нурота маъданларга кон. Улардан бири "Нурбулоқ" шифобахш сувидир. Бу сувда инсон учун фойдали бўлган 15 та микроэлемент мавжуд.

-Бу йил "Нурбулоқ" ишлаб чиқариш тижорат корхонаси, - дейди директор ўринбосари Нормуҳаммад Худоёров, - Зарафшон, Учқудуқ, Навоий шаҳарларидаги мижозларга етарли миқдорда маъданли сув етказиб беради. Бундан ташқари бир литрли полиэтилен идишларда уч хил: апельсин, олма ва олчадан ичимликлар тайёрлаб бермоқдамиз.

Корхона қудратини янада ошириш учун 40 миллион сўмлик кредит олиб, уни кенгайтириш бўйича сўнгги ишлар амалга ошириляпти.

Бундай тадбиркор ва ишбилармонларнинг фаолиятини мустақиллик дарахтларига қиёс қилгимиз келди.

Мустақиллик дарахтлари. Улар ўз ҳосилини бера бошлади. Бу дарахтлар ўнлаб, юзлаб, минглабдир. Бундай дарахтлар мамлакатимиз келажагидир.

ФИНЛЯНДИЯ, ИТАЛИЯ УСКУНАЛАРИ ҚЎЛ КЕЛАЁТИР

Бундан икки йил муқаддам Нурота шаҳридаги туғруқхонага Финляндиянинг "Медика-медикал" фирмасидан 1200 минг АҚШ долларига акушерлик-тиббиёт жиҳозлари келтирилиб ўрнатилди. Чорвадор юрт оналари бу ноёб жиҳозлардан фойдаланмоқдалар. Туғруқхонада мустақил юрт фарзандлари туғилмоқда. Акушерлик комплексининг мудири Шаҳобиддин Фахритдинов бизга қуйидагиларни сўзлаб берди:

-Ўзбекистонда ягона саналган бу ноёб ускуналарда УЗИ аппарати, кордиомониторлар, чақалоқларни жонлантирувчи Кювез аппаратлари, мослаштирилган кроватлар, жарроҳлик столлари, наркоз ускуналари мавжуд. Улар ёрдамида она ва бола ҳолати аниқланиб, вақтида керакли ёрдам кўрсатиш имкони туғилади.

...Бир донишманд Нурота халқини унинг тоғлари боқади, деганида минг бора ҳақ эди. Эндиликда "Нуротамармар" ва "Ғозғонмармар" корхоналарида ҳар йили 120 минг квадрат метр мармар тахтачалари тайёрлаб буюртмачиларга сотмоқдалар.

Нуротанинг кулранг, оқ, Ғозғоннинг камалакранг ва қора тошлари ҳамдўстлик мамлакатларига сотилмоқда ҳамда республикамизда қурилаётган биноларнинг пардозлаш ишларида фойдаланилмоқда.

Ҳар бири бир миллион 250 минг АҚШ долларига харид қилинган иккита Италия ускуналари юрт кўрки сифатида ишлатиляпти. Ундан чиқарилаётган жаҳон стандартларига мос бўлган мармар маҳсулотларининг харидори кундан-кун ошиб бормоқда. Эндиликда мармар билан ишлайдиган кичик корхоналар сони юзтадан ошиб кетди. Бу ҳол аҳолини иш билан таъминлашга кенг имконият яратди. Бу корхоналарнинг ишчилари қадимий ва улуғвор Наврўз байрамини шоду хуррамлик билан қаршиладилар.

ТУПРОҒИ ЗАР – ОНАЖОН ЮРТ

Олам яшарган, сумалаклар дошқозонда пиширилган, барчада баҳорий кайфият бўлган кун Нуротани айланар экансиз, бўйингиз кўкка етгудек бўлади.

-Бу йилги байрамга, - дейди туман оқсоқоллар кенгаши ва "Маҳалла" жамғармасининг раиси Шерали Пўлатов, - халқимиз кўтаринки кайфиятда келди. "Ёшлик" ўйингоҳида тонгдан шомгача фольклор дасталарининг чиқиши қалбингизни хушнуд этади. Қўчқор уриштириш, хўрозлар жанги, дорвозлик, мотоциклчилар пойгаси, каратэ ва шахмат-шашка ўйинлари авжига чиқади. Пазандаю ҳунармандларнинг 29 хил йўналиш бўйича танлови ўтказилади. Тирик бурчакда бўри, тулки, туя, от ўз қизиқувчиларини кутади.

Байрам арафасида Нуротада икки ойлик тозалик ва ободончилик ойлиги ўтказилди. Ўша кунлари шаҳару қишлоққа зеб берилди. Беш минг туп тут, 120 минг дона терак ўтқазилди.

2003 йил – Обод маҳалла йили муносабати билан обод хонадон, обод маҳалла кўрик-танлови ўтказилди. Ҳар пайшанба кунида Эргаш Жуманбулбул ўғли номидаги дам олиш ва истироҳат боғида бадиий ҳаваскорларнинг чиқишлари анъана тусини олди.

Файзулла Хўжаев, "Бўдиқ", Аҳмад Яссавий, "Эшони судир", "Нурота 60 йиллиги", Ибн Сино номли маҳаллаларда сумалак сайили ўтказилди. Тумандаги 26 маҳалланинг барчасида ҳалим, ёрма, кўк сомса, чалпак, қатлама, патир сингари тансиқ таомлар тайёрланиб, дастурхонларга қўйилади. Чавандозлар тулпорлари билан от ўйини ўтказиладиган ўйингоҳга келиб, ўзларининг чапдаст чавандоз эканликларини намойиш этишади.

Нуротада Наврўзнинг кўрки обод маҳаллалардаги аҳиллигу иноқликка боғлиқдир. Бу соҳада уларга тенг келадигани камдан-камдир.

Нурота каштадўзлик тарихи минг йиллардан зиёддир. Нурота шаҳридаги тадбиркор Адизқул Қаҳҳоров хонадонида 20 хотин-қиз момоларимиздан қолган ҳунарни давом эттириб, бу ноёб санъатни элга манзур этмоқдалар.

-Республикамизда каштачилик санъати бўйича 6 та мактаб мавжуд, - дейди Навоий тасвирий, амалий санъат лицей-интернати директори Амин Қодиров. – Улар Нурота, Самарқанд, Бухоро, Шаҳрисабз, Фарғона ва Тошкент мактабларидир. Нурота каштачилиги алоҳида ўринга эга. Бу мактаб X-XI асрда бошланган.

Нуротада каштачилик мактабини тиклаш мақсадида туман ҳокимлиги, Ўзбекистон Бадиий академияси билан ҳамкорликда иш бошлади. Бунга Швейцария жамғармаси ҳомийлик қилмоқда. Мақсад Нурота тарихи каштачилик мактабини тиклашдир.

...Тоғли эл, боғли эл, чорвадор юрт Нурота Наврўз кунларида янада чирой очди. Халқнинг ғайрат ва ҳиммати ошди. Бу борада туман ҳокимлиги ўзининг катта саъй-ҳаракати билан юртни обод, халқ турмушини фаровон этишдаги эврилишларга етакчилик қилмоқда.

Эй, она юрт, бағрингни кенг оч! Жаҳон сандиғида жавоҳир мисол ярқираган улуғ Наврўзни қабул эт!

Ҳамдам ЭШОНҚУЛОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

УСМОН АКАНИНГ "ТИКО"СИ

"Хайрулло" номли фермер хўжалиги тузиб бойиб қолдим, - дейди жомбойлик фермер Усмон Донокулов. – Ерни суйиб, астойдил меҳнат қилдик-да..., Набираларим менга елкадош бўлди.

Дастлаб 10 гектарга, кейинчалик 27,5 гектарга деҳқончилик қилдик. Даромадга иккита бутун агрегатлари билан МТЗ-80 тракторини сотиб олдим. Хўжалигимизда нимаики иш бўлса ўзимизнинг техникада бажарамиз. Фақаттина ғаллани ўриб-йиғиб олишда комбайнни ёрдамга чақирамиз. Тегирмон қурдик, одамларга беминнат хизмат қилиб турибди.

Усмон бобо билан суҳбатлашаяпман-у, сўзидаги қатъийлик, дилидаги ишонч, билагидаги қувватни кўриб, ҳақиқий фермер мана шундай бўлади, деб ўйладим. Фермернинг ўтган йилги кўрсаткичлари ҳам чакки эмас. Мавжуд майдоннинг 8,5 гектарига пахта, 17 гектарига ғалла, қолган икки гектарига эса помидор экиб, шартномаларни ортиғи билан уддалаган. Ҳозир фермернинг 13 гектар ердаги ғалла майсаси кўзни қувонтиради. 12,5 гектар пахта, 2 гектар помидор ери минерал ва маҳаллий ўғит берилиб, шудгорлаб қўйилган.

-Ютуқлар-ку ўзимизники. Бундан хурсандмиз. Бироқ ечими топилмаётган муаммоларни айтмайсизми? – дейди Усмон бобо. – 1999 йилда мутахассислар келиб, ернинг балини чиқариб берганди. Аввалига айтмади. Ҳеч қўймагандик "Майли, айтаман, фақат катталар билиб қолмасин сизга айтганимни" деб, ернинг балини айтди. Буни қарангки, ернинг бали 42 экан. Бу дегани ғалладан 27 центнер, пахтадан 18 центнер ҳосил олса бўлади, дегани. Бироқ, юқоридаги "тўра"ларнинг талаби ундан-да баланд. Эмишки, ернинг бали уларни қизиқтирмасмиш.

Яна бир гап, пахта ҳосилини юқори навларда заводга топширганмиз. 1 миллион сўмдан ортиқ пулимиз бор. Ҳеч ятчитмайди-да улар. Қарзни (пулингни) ўз вақтида бермай гаранг қилади. Ҳисоб рақамим "Миллий банк"да. Улар ҳе йўқ, бе йўқ мендан ҳам сўрамай пулимни хоҳлаган жойга, хоҳлаганча ўтказаверадими-ей. Ҳа десам, ҳокимнинг буйруғи шундай, дейишади. Дардингни кимга айтишингни-да билмай қоласан. Мана, банк пул бермаганлиги боис ерим атрофидаги лойқа тўлиб қолган зовурни қазиролмай юргандим. Ҳеч иложи бўлмагач, чорвамиздан сотиб ҳар метрига 250 сўмдан пул тўлаб 1000 метр жойни қаздираяпман.

Гап келганда отангни ҳам аяма, дейди. 1999 йил ҳосил байрами пайтида туманимизнинг ўша пайтдаги ҳокими кўпчилик олдида "Сиз кўп йиллардан буён ер билан тиллашиб, зиммангиздаги режаларни ошиғи билан уддалаб келаяпсиз. Шу меҳнатларингиз эвазига туман ҳокимлиги сизга "Тико" енгил автомобилини совға қилади", деб қўлимга автомашина китобчасини топшириб хурсанд қилганди.

Бундай эътибордан кўнглим тоғдек кўтарилди.- Байрамдан сўнг тенгқурлар билан "совға" "Тико"ни роса ювибмиз. Туманимиз газетасида "Тико" муборак, Усмон ака" деган шапилоқдек мақола ҳам чиқди. Табрикларни айтмайсизми? Орадан учтўрт кун ўтиб "совға"ни олиб келгани бордим. Отангга бор, онангга бор қабилида иш тутиб, роса югуртиришди. Икки ўртада харажатларга керак бўлиб қолар деб иккита эски "Жигули" машинасини сотгандим. Бунинг пули ҳам сарфланиб кетди. Афсуски, мана орадан шунча йил ўтибди ҳамки, ўша-ўша автомашинанинг китобчасига эгаман, холос. Бу ҳақда газета, радио ҳам бонг урганди, бироқ, натижа бўлмаса бефойда, ўғлим. Тўғри, "Тико"сиз ҳам меҳнат қилаверамиз, аммо, ёш боладек алданиш одамга алам қиларкан.

Суҳбатдош: Беҳзод ҲОТАМОВ

"АГРОСУҒУРТА"НИНГ ИШОНЧЛИ КАФОЛАТИ

Ҳар бир инсон ҳаёти тўкис бўлишини, соғ-саломат юришни, меҳнат қилиб, даромад қилишни ўйлайди. Бироқ, ҳаёт тасодифларга, турли синовларга тўла.

Ҳар доим ҳам турмушимиз биз ўйлаганчалик жўн ва осон кечавермайди.

Бахтсиз тасодифлар, табиатнинг турли хил ҳодисалари – гоҳ жонимизга, гоҳ молимизга биз истаймизми-йўқми, зарар келтириб туради. Яратганнинг ўзи ҳаммамизни асрасин-у, лекин баъзи-баъзида ана шундай кўнгилсизликлар рўй берганда, жонимизга оро кирадиган, кўнглимизга илинж ва умид бағишлайдиган бир даргоҳ бор. Бу – "Агросуғурта". Унинг Самарқанд вилоят дирекцияси ходимлари ҳам ўз хизмат вазифаларини сидқидилдан адо этишаётир. Шу туфайли қўлга киритилган ютуқлар салмоқли. 2002 йили 362 миллион ўрнига 395 миллион сўмлик хизмат кўрсатилди.

2002 йили дон етиштирувчиларга аванс тариқасида берилган маблағларни суғурталаш бўйича 16 асосий битим тузилиб, 4 миллиард 526 миллион 200 минг аванс маблағи суғурталанди. Пахта етиштириш учун аванс тариқасида берилган маблағларни суғурталаш бўйича 11 та асосий битим тузилиб, 6 миллиард 322 миллион 10 минг аванс маблағлари ҳам амалдаги қонунчилик бўйича суғурталанди.

Қишлоқ хўжалик корхоналари, деҳқон ва фермер хўжаликлари мол-мулки ва экинлари ҳосилини ихтиёрий суғуртага тортиб, уларни ҳимоя қилишга алоҳида эътибор берилди. Қишлоқ хўжалик корхоналари билан 223 та, деҳқон ва фермер хўжаликлари билан 323 та ихтиёрий суғурта шартномалари тузилиб, кучга кирди.

Йилнинг серёғин келиши, айниқса баҳор ойларида ёғингарчилик кўп бўлганлиги натижасида чигит экилган майдонларни бузиб экишга тўғри келди. Суғурта шартномалари тузган қишлоқ хўжалик корхоналари ва фермерларга кўрган зарарлари учун 2 миллион 30 минг сўм суғурта қопламалари тўлаб берилди. Жумладан, Нуробод туманидаги "Каттақўрғон", Оқдарё туманидаги "Янгиқўрғон" ширкат хўжаликларига 124 минг сўмдан, Амир Темур номли ширкат хўжалигига 111 минг сўм, "Зарафшон" ширкат хўжалигига 96 минг сўм миқдорида суғурта қопламалари тўланди.

Жами 2002 йилда вилоят аҳолисининг мол-мулки, ҳаёти ва саломатлиги суғуртаси бўйича минглаб ихтиёрий шартномалар тузилди, мажбурий ва ихтиёрий турлар бўйича 221 миллион сўмдан зиёд суғурта тушуми бадаллари таъминланди ва 28 миллион 979 минг сўмдан ортиқ суғурта қопламаси тўлаб берилди.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Юқоридагилардан кўриниб турибдики, Агросуғурта турли ҳодиса ва бошқа ҳолатлардан ишончли кафолатлайди. У сизга доимий ҳамкор ва нажот манбаи. Шундай экан, ҳаётингизни, мол-мулкингизни суғурталашда ҳеч иккиланмасдан "Агросуғурта"-ни танлайверинг!

Мамадиёр НАЖИМОВ

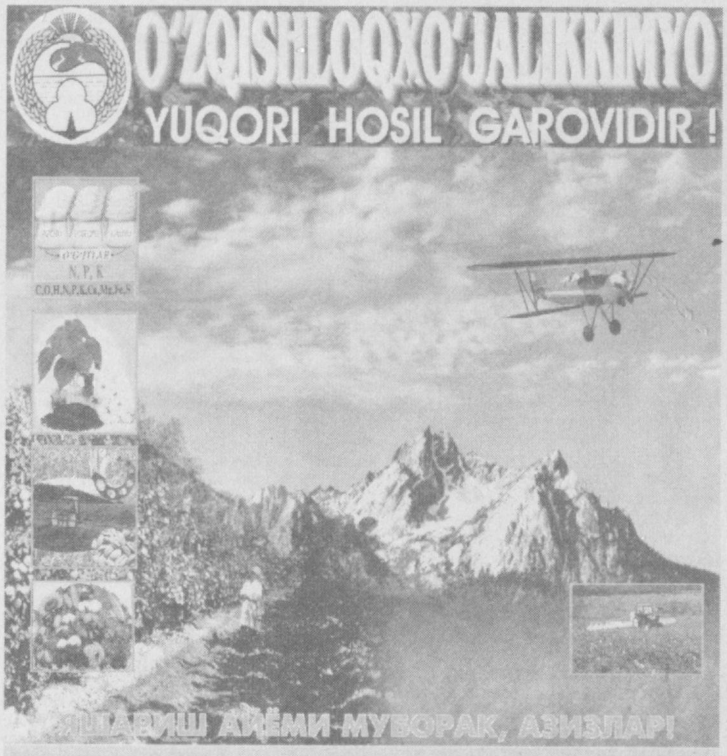

Қишлоқ хўжалигига агрокимёвий хизмат кўрсатиш ва ўсимликларни ҳимоя қилиш – "Ўзқишлоқхўжаликкимё" давлат акциядорлик компанияси, унинг Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлардаги бирлашмалари, туманлардаги ташкилотлари меҳнат жамоалари

мамлакатимиз халқини янгиланиш, гўзаллик байрами – Наврўз билан самимий қутлайдилар.

Республикамизда мўл-кўлчиликни таъминлашга, экинлар ҳосилдорлигини оширишга ўзларини дахлдор деб билган тармоқ ходимлари юртдошларимизга сиҳат-саломатлик, тинчлик-хотиржамлик тилайдилар.

Изланиш

ЯНГИАРИҚЛИК ЯЛОВБАРДОРЛАР

Оқмачитлик Юсуфбой ака Хударганов ана шундай инсонлардан бири. Юсуфбой ака каттагина оиланинг бошлиғи, ишбошиси. У турмуш ўртоғи муаллима Малика опа билан бир этак фарзандларни одоб-ахлоқли, меҳнатга, эл-юртга меҳр-муҳаббатли қилиб тарбияладилар.

Шу боисдан улар хонадони 2002

йилда ўтказилган "Намунали оила" республика кўрик-танловининг ғолиби бўлди. 20 нафар кишидан иборат бу оила аъзолари ўртасидаги ўзаро ҳурмат, эҳтиром, хушмуомалаликка қишлоқ аҳли ҳавас билан қарашади. Айниқса, келинлари Шоира, Ойбиби, Санобар, Умидаларни кўрган киши уларни овсинлар эмас, опа-сингиллар дейди.

Улар мустақилликнинг илк кунлариданоқ "Худорганов Неъмат" фермер хўжалиги ташкил қилиб, чорвачилик билан шуғулланмоқдалар. Қорамоллар 30 бошни, паррандалар 530 тани ташкил қилади. Ўтган йилда шу ҳисобдан 2,3 тонна гўшт, 7 тонна сут, 29 минг дона тухум эл дастурхонига тортиқ қилинди.

Тумандаги "Каттабоғ" қишлоғи аҳли ҳам истиқлол яратган имкониятлар туфайли ўз иқтидорини намоён қилаётганлардан. Бу ерда деҳқончилик, боғдорчилик ва ҳунармандчилик қадимий касб-корлардан саналади. Қишлоқ кулоли Султонбой Отажонов ясаган буюмлар Россия, Болгария, Чехия каби қатор хорижий мамлакатларда ўтказилган халқаро кўргазмаларда юқори баҳо олиб келганлиги улар иқтидоридан дарак беради. Ҳозирда 200 дан ортиқ хонадон кишилари тандирчилик билан шуғулланиб, рўзғорларини бекаму кўст тебратиб келмоқдалар.

– "Каттабоғ" боғлари қадимдан машҳур, - дейди ширкат хўжалиги раиси Комилжон Шомуродов. - Хива хонларининг энг катта боғи шу қишлоқда бўлганлиги бежиз эмас. 100 ёшни ҳамон меҳнатда қаршилаётган Собир бобо Бобожонов боғбонлар авлодидан. У пайванд қилган нашватиларни 300 йилча мева беради дейишади. Бобо ҳамон бардам ва тетик. Пайвандлаш, шакл бериш ишларини бошқаларга ишонмайди.

Агар туманда фермерлар ҳақида сўз кетса, илғорлар қаторида илк бор Исмоил ҳожи Бекжоновнинг номи тилга олинади. 30 йил ширкат хўжалигига раислик қилган Исмоил ота нафақага чиққач, 1994 йилдаёқ "Қўриқтом" фермер хўжалигини ташкил қилиб, унга бош бўлиб келмоқда. Ҳозирда 80 бошдан ортиқ қорамолга эга бу кичик жамоа элни чорва маҳсулотлари билан таъминлашга ҳисса қўшаётир.

"Янгиариқликлар бу йил барча со-

ҳалар бўйича илғорлар сафидан ўрин оладилар!" Бу - туман ҳокимининг биринчи ўринбосари Бозорбой Ёқубовнинг ишонч билан айтган сўзи.

Х. МУРОДОВ

«ЯХШИ КИШИ КЎРМАГАЙ, ЁМОНЛИК ҲАРГИЗ»

Қалбида эҳтиром ва эътибор гавҳари яширинган одамлар билан бир дақиқа суҳбат қуринг-а, дилларингиз мафтун бўлиб, кўнгилларингиз ором олади.

Ҳа, элини ҳурмат қиладиган, унинг манфаатига кўз олайтирмайдиганларнинг қадр-қиммати доим баланд бўлаверади. Қўлидан ҳам, сўзидан ҳам бошқалар озор топмайдиган кишилар шаънига қанча яхши гап айтилса ҳам кам. Янгийўллик Ўлмас ота Машарипов шундай олийжаноб инсонлар сирасидан.

Салкам етмиш беш ёш, эллик йиллик раҳбарлик. Мартабаю лавозимларнинг роҳатларию, машаққатлари. Тинимсиз меҳнат. Ўн бир фарзандни ўстириб вояга етказиш. Олийгоҳларда ёшларни ўқитиш, ҳунарли қилиш. Эл орасига қўшиш. Уларнинг орқасидан раҳмат эшитиш. Доимо бирдай обрў-эътибор билан юриш. Тўғри сўзлаш. Мухтожу-мусофирларга, етим-мискинларга меҳр-мурувват кўрсатиш. Йўғида сабр, борида шукр қила билиш. Юзлаб шогирдлар тайёрлаш. Ўлмас ота ана шунақа бахтга мушарраф бўлган инсон.

-Парвардигори олам ўзи суйган бандасининг юмушларини мўлроқ қилиб яратар экан, - дейди Янгийўлнинг Халқобод қишлоғида жойлашган Одил Бекхўжаев номли нон корхонаси раҳбари Ўлмас ота Машарипов. – Яратганнинг ўзи суйса дастурхонларини мўлроқ, топганларини барокатлироқ қиларкан. Улуғ аллома Баҳоуддин Нақшбандий айтганларидек, дил Аллоҳдаю, қўл меҳнатда бўлса, киши ҳеч қачон хор-ночор қолмайди.

Ўлмас ота жуда зийрак, кўп меҳнат қилганни қадрлайдиган, тўғрилик йўлидан борувчиларни қўллаб-қувватлашга одатланган. Корхонада барча бирдек уни Ота деб аташади. Ўзи ҳам барчага отадек меҳрибон.

Ота дуосини тоққа, она дуосини боққа қиёслайман. Кўзи тириклигида отасининг хизматларини қилиб ризочилигини ололган киши учун бу дуо тоғдек қалқон бўлиб довулу бўронлардан асрайди. Ундайларнинг ғурури ҳам тоғдай баланд юради. Агарки, киши ўз муниса онажонисининг ҳаёт чоғларида дуоларини ололса, ундайларнинг насибаси боғларга сочилган. Доимо ризқи бутун, дастурхон-

Шундай одамлар бор

лари мўл бўлади. Яна бир ҳақиқат мавжудки, бу ёруғ оламда энг машаққатли нарса ҳам ота-онанинг дуоларини олишдир. Бу ёруғ оламда энг лаззатли нарса ҳам дуога мушарраф бўлишдир. Бундай бахт ҳамма фарзандларга ҳам насиб этавермайди. Ўлмас Машарипов ота-она олдидаги фарзандлик бурчини бошқалардан кўра яхшироқ бажаргани учун ҳам ўзини бахтиёр ҳис қилади.

Шундай табаррук инсонлар борки, улар босган изларда гуллар очилади, дарахтлар мевага киради. Улар юрган жой файзли бўлади.

Ўлмас Машарипов раҳбарлик қилаётган нон корхонасида юздан ортиқ киши меҳнат қилади. Йиллар давомида қўшимча ишчи ўринлари очилаётир. Корхона иқтисоди бир меъёрда ривожланиб бораётир. Ўн миллионлаб соф фойда кўрилаётир.

Иқтисодий ва молиявий барқарор корхонада ишлаётганларнинг кўнгли ғурурга тўлади. Ишлаб чиқаришни мўътадил ривожлантиришга омил бўлаётган шарт-шароитлар бор. Саксон ўринли ошхонада мазали таомлар арзонлаштирилиб берилади. Иссиқ овқат учун сарфланаётган эллик фоиз маблағ корхона ҳисобидан. Байрамларда барча тақдирланади. Совға-саломлар улашилади.

Бозор иқтисодиётида меҳрибон инсонларга талпинар экансан киши. Ҳаётда кўпроқ хайрли ва эзгулик ишларни қилганларни одамлар ҳам билади, қадрини ҳам жойига қўйишади. Фақат ўзининг ҳузур-ҳаловатини ўйлайдиган марҳаматсиз, даромад орқасидан қувадиган, кибрли кимсалар кўпайган чоғларда Ўлмас отага ўхшаганларга эҳтиёж ҳам кўпроқ сезиларкан.

Дўстларига содиқ ва меҳрибон кишиларга минг қуллуқ қилгинг келади. Болаликдан бирга ўсган дўсти, беназир инсон, туғма иқтидорли олим, академик Алибек Рустамов "Адиблар адаб ҳақида" деб номлаган рисоласида Ўлмас Машариповни ўзининг валинеъматим, деб ёзган.

Мурувват майдонининг шоҳсуворидек яшаш учун эҳсонли бўлиш керак. Беозорлик ҳам Ўлмас отага ярашиб туради. Ўзи ҳам билмай қолади, бировларга яхшилик қилиб қўйганини. Одамлар қалбига, хотирига яхши деган ном билан ёзилмоқликнинг ўзи ҳам бир бахт. Буюклар таъбири билан айтар бўлсак, "Яхши киши кўрмагай, ёмонлик ҳаргиз". Муқаддас китобларда одамлар ичида энг яхшиси – у кишиларга энг кўп фойда етказган киши, дейилган.

Ногаҳон, Асаканинг Оқ буйра қишлоғида истиқомат қилувчи мўйсафид, қишлоқ хўжалигининг фидойиларидан бири Хошимжон ака Тешабоевнинг "Ориф-босиқлик, камтаринлик умр кемасининг лангаридир" деганлари ёдимга тушди. Фикрларини мушоҳада ва хокисорлик билан баён этишга одатланган, камтарликни умрининг мазмуни деб билгувчи Ўлмас оталар омон бўлсин.

Ўлмас ота Машариповнинг инсонийлик ҳислатларию, хайрли амаллари ҳақида бир китоб ёзишни кўнгилга тукканман...

Д.ҚИРҒИЗБОЕВ, "Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

ИСЛОҲОТ КЎМАКЧИСИ

учун банкнинг ўз маблағлари ҳисобидан харажатларни қоплаш учун 713 миллион сўм кредит ажратилди. Жами ссуда қарзлари эса 1700,8 миллион сўмни ташкил этди.

Қишлоқ аҳолисининг турмуш шароитларини янада яхшилаш мақсадида бундай масканларда ичимлик суви ва табиий газ билан таъминлаш дастурини бажариш учун 2002 йилда банк муассасалари томонидан 1744,2 миллион сўмлик маблағ молиялаштирилди. Натижада 85,7 километр ичимлик суви қувури тармоқлари ва 106,7 километр газ қувури тармоқлари ўтказилди.

Бундан ташқари, ўтган йилда "Пахта Банк"нинг ўз кредит ресурслари ҳисобидан қурилиш ташкилотларига қурилиш материаллари сотиб олиш учун 1104 миллион сўм миқдорида қисқа муддатли кредит ажратилди.

Қишлоқ жойларидаги хўжалик субъектларига банк хизматларини кенгайтириш мақсадида, "Пахта Банк" томонидан 7 та лойиҳа бўйича 199,7 миллион сўмлик лизинг хизматлари кўрсатилди. Масалан, Андижон вилояти хўжаликлари 31,2 миллион сўмлик 3 та, Сурхондарё вилояти хўжаликлари 24,4 миллион сўмлик 2 та "ТТЗ-100" русумли тракторлари, Фарғона вилояти хўжаликлари 14,4 миллион сўмлик 1 та "ТТЗ-80" русумли трактор ва 2 та прицепни лизингга олишди.

Бир сўз билан айтганда, шу йилнинг 1 январ ҳолатига "Пахта Банк" муассасалари томонидан кўрсатиладиган лизинг хизматлари ҳажми 120 лойиҳа бўйича 800 миллион сўмни ташкил этди.

"ПАХТА БАНК"НИНГ ПЛАСТИК КАРТЛАРИ

Мамлакатимизда банк тизимини янада ривожлантириш юзасидан белгиланган устувор вазифалар қаторида банкларнинг ахборот-телекоммуникация тизимини ривожлантириш, тўлов тизимини янада такомиллаштириш лозимлиги ҳам алоҳида кўрсатиб ўтилган. Шулардан келиб чиққан ҳолда, банклар олдига ягона вакиллик ҳисоб варағи тизимига ўтиш ва бошқарув ахборот тизимини (СИУ) жорий қилиш масалалари қўйилган.

"Пахта Банк" ахборот тизимининг замонавий талабларга жавоб беришини таъминлаш учун янги автоматлаштирилган банк дастурини жорий қилиш ишлари олиб борилди. Ўтган йили банкнинг Ахборот технологиялари маркази, ишчи гуруҳи ва вилоят мутахассислари томонидан дастурнинг тўлиқ "Пахта Банк" хусусиятларини ҳисобга олиши текширилди, барча модулларнинг кенг кўламли синови олиб борилди.

Натижада банкнинг бизнес жараёнларини оптималлаштириш – кредит тармоқлари ишини такомиллаштириш, банк ишини фронт ва бэк-офис функцияларига ажратиш, фоиз ставкаларининг ягона базасини қўллаш, кунлик фоизлар кўчирилиши бўйича ўзгаришлар, кредитлар фоизларининг кўчирилиши ва тўланиши учун ягона фоиз даври ўрнатилиши бўйича таклифлар берилиб, улар банк филиаллари иш фаолиятига қўлланилди. Дастлабки тажрибалар эса ушбу тадбирларнинг келажакда улкан самаралар беришини кўрсатмоқда.

Ҳозирги кунда банкда мавжуд филиалларини ягона вакиллик ҳисоб варағи асосида тўлов тизимига ўтказиш, ягона балансни таъминловчи ахборотлар базасини ишга тушириш, марказлашган ахборот-аналитик тизимини жорий қилиш масалалари устида ҳам амалий ишлар олиб борилмоқда.

Акциядорлик тижорат "Пахта Банк"нинг ягона вакиллик ҳисоб варағи ва ягона база тизимига ўтиши иш жараёнларида катта ўзгаришларга олиб келиши, шубҳасиз. Муҳими, банкнинг ресурс, кредит ва молиявий бошқариш сиёсатини марказлашган ҳолда олиб бориш имконияти туғилади. Натижада филиаллар фаолиятини бир неча кун олдинги баланс маълумотлари орқали эмас, айнан ўша дақиқадаги молиявий-иқтисодий ҳолатига қараб бошқариш, оператив ўзгартириш киритиш, ресурс билан таъминлаш мумкин бўлади.

Шунингдек, банкда пластик картлар асосида тўлов тизимини кенг жорий қилиш давом эттирилди. 2002 йилда банкнинг Тошкент шаҳри бўлимларида DUET (BGS SmartCard Systems) дастури инсталяция қилиниб, ходимларга иш ҳақини пластик картлар асосида бериш лойиҳаси амалга оширилди ҳамда маҳаллий банклараро тўлов тизимига қатнашчи-банк сифатида уланди. Ходимларга ва мижозларга хизмат кўрсатиш мақсадида банкомат ва касса терминали ўрнатилди.

Аҳолидан бўш пул маблағларини жалб қилиш мақсадида "Пахта Банк"да пластик карт омонат тури йиллик 42 фоиз тўлаш шарти билан таклиф қилиняпти.

Банкнинг Чилонзор ва Бектемир бўлимларида ҳамда вилоятлар бошқармаларида пластик карт хизмат турини ташкил қилиш бўйича ишлар олиб борилмоқда. Шу билан бирга банкнинг йирик мижозлари бўлган корхоналар учун иш ҳақини пластик картлар орқали бериш ва савдо шохобчаларида терминалларни ўрнатиш режалаштирилган. Шу мақсадда банкнинг йирик мижозлари бўлган 3 корхонада ("Ўзпахтасаноат" уюшмаси, Агрегат заводи, Тошкент давлат Аграр университети) банкомат ўрнатилиб, иш ҳақи лойиҳаси амалга оширилмоқда. "Пахта Банк"нинг Қашқадарё, Наманган ва Самарқанд вилоят банклари ҳам пластик карт асосида нақд пулсиз тўлов тизимига уланди.

"Пахта Банк"да тўлов пластик картлари тизмини ривожлантириш учун маиший хизмат кўрсатиш ва савдо шохобчаларида терминаллар тармоғини кенгайтириш, йирик мижозлар учун банкомат ўрнатиш орқали иш ҳақи лойиҳаларини амалга ошириш, пластик карт асосидаги омонат турларини таклиф қилиш орқали аҳолининг бўш пул маблағини банкка жалб қилиш, кредит пластик картларини жорий қилиш, банк пластик картларини халқаро тўлов тизимлари билан ишлашини таъминлаш ишлари олиб борилмоқда.

Жаҳонгир ҒАФУРОВ

КАМОЛ ЭТ КАСБКИМ...

“Кадрлар тайёрлаш миллий дастури”га мувофиқ чекка туманларда ҳам замонавий касб-ҳунар коллежлари, академик лицейлар барпо этилиб, ёшларимизнинг касб-ҳунар олишга, илмли бўлишига шарт-шароитлар яратилаяпти.

Шуниси диққатга сазоворки, барча қулайликларга эга бўлган бу биноларда замонавий ўқув қуроллари, касб ўргатиш мосламалари, синфхоналар, лабораториялар, компьютерлар ёшлар ихтиёрида. Ҳозирги кунда минглаб ёшларимиз ўзлари танлаган ҳолда турли хил ихтисосликлар, йўналишлар бўйича ўрта махсус билим олиб, касб-ҳунар ўрганиб, янги лицейларда ўқиб, олийгоҳларга тайёрланишлари мумкин.

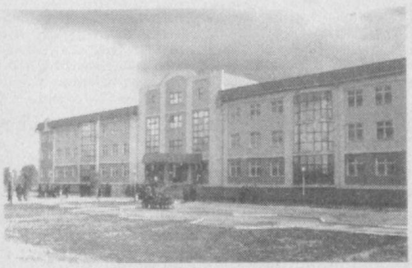

Сирдарё вилояти ўрта махсус, касб-ҳунар таълими бошқармаси тасарруфида 30 та ўқув муассасаси мавжуд бўлиб, шундан 2 та академик лицей, 17 та касб-ҳунар коллежи, 5 та касб-ҳунар лицейи ва 6 та ўрта махсус билим юртлари фаолият кўрсатмоқда.

Янги технологияларни жорий этиш мақсадида ўқитувчиларимиз Япония, Голландия, АҚШ, Жанубий Корея каби бир қатор хорижий давлатларда малака ошириб келмоқда. Шундан 107 нафари Осиё Тараққиёт Банки лойиҳаси бўйича "Ўқитиш самарадорлигини ошириш йўллари" мавзусида Янгиер қурилиш ва коммунал хўжалик касб-ҳунар коллежида ўқиб, сертификатлар олдилар.

ТАЪЛИМ

Вилоятда асосан қишлоқ хўжалиги, саноат, қурилиш, иқтисод йўналишлари бўйича касб-ҳунар коллежлари мавжуд.

Замонавий информацион технологияларни ўқув муас-

сасаларига жорий этиш мақсадида 2 та академик лицей ва 12 та касб-ҳунар коллежлари Интернет тизими тармоқларига уланган. Ҳозирги кунда ўқитувчи ва ўқувчилар ундан фойдаланмоқдалар. Бундан ташқари барча ўқув муассасалари билан электрон алоқа ўрнатилган. Гулистон академик лицейида педагог кадрларни масофадан ўқитиш методи жорий этилган.

Корея ҳукумати кредити лойиҳаси доирасида 10 та касб-ҳунар коллежлари учун 420,1 миллион сўм, ТАСИС лойиҳаси доирасида 1 та касб-ҳунар коллежи 20,6 миллион сўмга тенг ўқув лаборатория жиҳозлари ва кўргазмали қўлланмалар билан жиҳозланган.

-Барча коллеж ва лицейлар замонавий биноларда жойлашган бўлиб, янги технологиядаги ўқув қуроллари билан таъминланган, - дейди вилоят ўрта махсус, касб-ҳунар таълими бошқармаси бошлиғи Халил Тўраев. - Келажак ёшларники, шунинг учун ҳам ҳукуматимиз уларни ўқитишга, тарбиялашга маблағларни аямаяпти. Ўқувчилар ўртасида маънавий-маърифий, тарбиявий тадбирлар ўтказишга, тўгараклар фаолиятига катта аҳамият бераяпмиз. Айниқса, спорт ишларига эътиборни кучайтирганмиз.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг роли ва аҳамияти ўргатилмоқда. "Миллий истиқлол ғояси" асосий тушунча ва тамойиллар мавзусида учрашув ва маърузалар ташкил этганмиз. Ўқувчиларнинг 13 нафари "Соғлом авлод учун" миллий кураш бўйича республика беллашувида иштирок этиб, 1 та кумуш ва 3 та бронза медалларига сазовор бўлдилар.

Вилоятда танилган Янгиер қурилиш-коммунал хўжалиги коллежи, Мирзаобод ижтимоий-иқтисодиёт коллежи, Боёвут ижтимоий- иқтисодиёт, 3-Боёвут саноат касб-ҳунар коллежлари, Оқолтин касб-ҳунар коллежлари эришган ютуқлар диққатга сазовордир. Бу ўқув даргоҳларини битирган ёшлар турли корхона ва ташкилотларда ишлаб, олган билим ва маҳоратларини намоён этишмоқда. Аксарияти эса олий ўқув юртларига кириб билимларини оширяптилар.

-Ўқув лабораторияларимиз, айниқса автомобилларнинг тузилиши хоналари Жанубий Кореядан олиб келинган стендлар, автомобиллар билан жиҳозланиши кўпчилик талабаларимизда катта қизиқиш уйғотмоқда, - дейди техника фанлари номзоди, Янгиер қурилиш коммунал хўжалик касб-ҳунар коллежи директори Расул Хожиев.

-Кеча Англиядан қайтдим, - дейди Оқолтин касб-ҳунар коллежи директори, педагогика фанлари доктори Е.Ҳайдаров, - булар ҳаммаси Мустақиллик туфайли. Кўп нарсаларни кўрдик, ўрганиб келдик. Эндиги вазифа кўрганларимизни ўзимизда ҳаётга тадбиқ этишда.

-Чекка туманда шундай бир замонавий коллежнинг ишга тушиши қишлоқ ёшлари учун байрам совғаси бўлди, катта бир ғамхўрликдан нишона, - дейди Мирзаобод тумани ижтимоий-иқтисодиёт коллежи директори Ўткир Бўронов. - Бугунги қутлуғ айём арафасида барча сирдарёлик зиёлиларни, олов қалб ёшларни Наврўзи олам билан муборакбод этиб, юртимиз равнақи йўлидаги хайрли ишларида зафарлар тилаймиз.

Ш.МУРОДОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

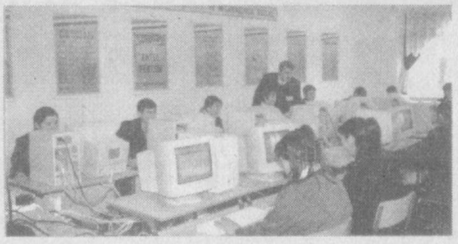

“ҚОРАКЎЛТЕКС” МАҲСУЛОТИГА ЖАҲОН ТАЛАБГОР

Қўшма корхоналарни ишга тушириш орқали аҳолини янги ишчи ўринлари билан таъминлаш муҳим ҳаётий заруратга айланмоқда. Мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг тури кўпайиб, сифати тобора яхшиланиб боряпти.

Бухоро вилоятидаги "Қоракўлтекс" Ўзбекистон – Америка қўшма корхонаси бу борада ўзига хос тажриба орттирди. Бу ерда хорижга олий сифатли калава иплар экспорт қилинади. 2001 йили 3400 тонна пахта толаси қайта ишланиб, 2935 тонна жаҳон анозаларига жавоб берадиган саноатбоп калава ип ишлаб чиқарилди. 2002 йилда эса 3052 тонна саноатбоп калава ип тайёрланди. Маҳсулот ишлаб чиқариш баробарида корхонанинг иккинчи навбати қурилиши ҳам бошлаб юборилди.

-Ўтган йили ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг қиймати амалдаги нархларда 3123905 минг сўм ёки солиштирма нархларда 2562623 минг сўмга тенг бўлди, - дейди қўшма корхона директори Меҳриддин Мансуров. - Ўрнатилган дастгоҳлар қуввати тўқсон тўрт фоиз атрофида ўзлаштирилди. Ички бозорга сотилган маҳсулот улгуржи баҳоларда 3599190 минг сўмни ва экспортга сотилган маҳсулот қиймати 386,9 минг АҚШ долларига тенг бўлди. Шундай қилиб корхонамиз 2002 йилда асосий ишлаб чиқариш фаолияти юзасидан 461,7 миллион сўм фойда олди.

Бу ердаги иш жараёнлари бошқа корхоналардагидан фарқ қилади. Негаки, цехлар Германия ҳамда Чехиядан келтирилган замонавий дастгоҳлар билан жиҳозланган. Хомашё, мутахассислар етарли. Мақсад - мамлакатимиз иқтисодиёти ривожига ҳисса қўшиш.

Қўшма корхонада 510 нафар ишчи-хизматчи тер тўкмоқда. Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, ўтган йилнинг ўзида ишчи-хизматчиларнинг озиқ-овқати учун 50 миллион сўмдан ошиқ маблағ сарфлади. Бундан ташқари ишловчиларга 2002 йилда 8 миллион сўм миқдорида моддий ёрдам кўрсатилди. 2003 йили тайёрланган маҳсулотларни Россия, Германия, Туркия ҳамда бошқа хорижий мамлакатларга экспорт қилиш бўйича шартномалар бор. Бу йил маҳсулотнинг етмиш фоизини экспортга чиқариш кўзда тутилган.

ЭКСПОРТ

Биз йигирув, бўяш ва бошқа цехларда бўлиб, иш жараёнларини кузатдик. Ҳамма жой янги тушган келинчакнинг уйидек тоза, ораста. Ишчилар ўзбек қиз-жувонлари. Улар замонавий компьютерларда, дастгоҳларда ишлашни мукаммал ўзлаштириб олишган. Кувончли томони шундаки, ишчиларнинг ҳаммаси компьютерларга инглиз тилида топшириқ бера олади. Барча юмушлар машиналар ёрдамида бажарилади.

Корхона юқори унум билан ишлаяпти. Цехлар тўла одам. Баъзи ишчилар билан суҳбатлашдик.

-Мен Шокир Хўжақулов бўламан, - дея ўзини таништирди ўрта бўйли, қотмадан келган йигит. - Ушбу корхонада цех бошлиғи бўлиб ишлайман. Бу ердаги дастгоҳларда ишлашнинг ўзи қандайдир завқ бағишлайди одамға.

-Аслида компьютерда ишлаш менинг тушимгаям кирмаган, - дейди корхона йигирувчиси Феруза Шаропова. – Истиқлол сабаб шундай корхонада ишлаяпмиз. Маошларимиз ҳам 40 минг сўмдан кам эмас Ишчилар 6-10 ойгача сабоқ олишади. Бу юмушларга хорижлик малакали мутахассислар жалб этилган. Шу сабабдан корхонага ишга киришни хоҳловчилар жудаям кўп.

Бу фикрларни корхона йигирувчилари Дилором Нуруллаева, Дилфуза Зиёева, Юлдуз Наврўзова ҳамда муҳандис Шуҳрат Расулов, чилангар уста Мўмин Сатторовлар ҳам тасдиқлашди.

"Қоракўлтекс" қўшма корхонаси "Ўзбекенгилсаноат" давлат уюшмасининг "Бухоротекс" ҳиссадорлик жамияти ҳамда Американинг "Дельфи ЛЛС" компанияси ҳамкорлигида ташкил этилган. Низом жамғармаси 4761052 АҚШ долларига тенг бўлган мазкур қўшма корхонага чет эл компаниясининг сармояси киритилган. Бундан ташқари, корхонага 1249 минг АҚШ долларига технологик дастгоҳлар ҳамда 234 минг АҚШ долларига лаборатория ускуналари олинди. Шундай қилиб жами 6455 минг АҚШ доллари миқдоридаги сармоя ишлатилди. Шунингдек, 298148 АҚШ доллари миқдорида қурилиш ишлари бажарилди.

Қўшма корхонадан қайтаётиб, замонавий дастгоҳларда чаққон, эмин-эркин ишлаётган юзлаб қиз-жувонларни, оловқалб ёшларни кўриб, фахрландик. "Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган" тамғаси босилган газламаларга жаҳон бозорида талабгорлар янада кўпайишига шак-шубҳа йўқ.

Улуғбек ЖУМАЕВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.
СУРАТДА: қўшма корхонанинг умумий экстерьери.

БАНКНИ МИЖОЗ ТАНЛАЙДИ

ДАВР

-"Пахта Банк" билан ҳамкорликда ишлаб ютқизмадим, - дейди Гулистон туманидаги "Абу-Хурайро" фермер хўжалиги раҳбари А.Қобулов.

– Мисол учун 2001 йилда МХ-135 русумли трактор сотиб олиш учун 12,6 миллион сўм, 2002 йилнинг январ ойида эса экскаваторга яна 10 миллион сўм кредит олдим. Бу техника воситалари ёрдамида ўзимизга қарашли 174 гектар майдонни, 11 та фермер хўжалиги билан шартнома тузиб, 1155 гектар ерни ҳайдаб бердик ва 13144 минг сўмлик хизмат кўрсатдик, қилинадиган харажатлардан 3028 минг сўм тежаб қолдик. Фермер хўжалигимиз харид қилинган техникалар ҳисобига 16424 минг сўм даромад олди ва 4 та янги ишчи ўрни яратди. Буларнинг ҳаммаси банк берган кредит шарофати билан бўлди.

Банклар иқтисодиётимизнинг қон томири, асосий бўғинларидан бири. Бўлаётган туб ўзгаришлар, ислоҳотларни банкларсиз тасаввур қилиш қийин. Кейинги йилларда Гулистон шаҳрининг қиёфаси тамоман ўзгариб кетди, пастқам уйлар, тор кўчалар ўрнига равон йўллар, замонавий бинолар қад кўтарди. Янги турар-жой бинолари, спорт иншоотлари, никоҳ уйлари, бошқа бинолар фойдаланишга топширилди. Бўлаётган ижобий ишларда банкларнинг ҳам ҳиссаси катта.

Акциядорлик тижорат "Пахта Банк"нинг Сирдарё вилоят бошқармаси ва унинг туман, шаҳар бўлимлари қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларини чуқурлаштириш, кичик ва ўрта бизнес субъектларини ривожлантиришга ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиб келяптилар. Банк ходимлари Президентимизнинг "Хусусий тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнесни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"-ги Фармони, Вазирлар Маҳкамасининг, "Кичик ва ўрта тадбиркорликни рағбатлантириш механизмини такомиллаштириш тўғрисида"ги қарорини ҳаётга татбиқ қилиш борасида кўзга кўринадиган ишларни амалга оширдилар.

Бугунги кунда банк бўлимлари 3156 кичик ва ўрта бизнес, 2241 деҳқон ва фермер хўжаликларига хизмат кўрсатиб келмоқда. Тадбиркорлар қўллаб-қувватланиб, уларнинг бизнес режалари инобатга олинган ҳолда кейинги уч йил мобайнида 1161 та кичик ва ўрта бизнес субъектларига жами 1473,6 миллион сўмлик кредит ажратилди. Жумладан, 2002 йили 293 та кичик ва ўрта бизнес субъектларига жами 667,3 миллион сўм кредит берилди.

Қисқа муддатли кредитлар корхоналарнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга ажратилган бўлса, ўрта муддатли қарзлар фермер хўжаликлари чорва моллар сонини ошириш, техникалар ва уларга эҳтиёт қисмлар сотиб олиш учун берилмоқда.

-Вилоят агросаноат комплексига қарашли ташкилот ва корхоналарга банк хизмати кўрсатилиб, пахта, ғалла, шоли ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш учун агротехника тадбирларини бажаришга кераkли бўлган тўловлар амалга оширилмоқда, - дейди "Пахта Банк" вилоят бошқармаси бошлиғи вазифасини бажарувчи Жаҳонгир Бекбоев. – Маълумки, зарар билан ишлаётган ширкатлар фермер хўжаликларига айлантирилди. Меҳнатобод туманидаги 7 та, Мирзаобод туманида 8 та ва Сирдарё туманида битта ширкат тўлиқ фермер хўжалигига айлантирилди. Қарорда кўзда тутилган Мини банклар очиш ва банк хизматини фермерларга яқинлаштириш ишлари тўлиқ бажарилди. Тарқатилган 16 та хўжаликда жами 14 та "Мини банк" очилган бўлса, шундан 9 таси "Пахта Банк" бўлимлари томонидан ташкил этилди. Фермерлар туманлар марказига қатнаб сарсон бўлмасликлари учун банк хизматлари ўша ернинг ўзида кўрсатилмоқда. Бу ҳам фермерларга яна бир қулайликдир. Шу билан биргаликда фермерларга ўз фаолиятини юргизиш учун банк ўз кредитлари билан яқиндан ёрдам бераяпти. 46 фермерга кредит берилган бўлса, 38 тасига бошланғич сармоя ажратилди. Янги фермерларга жами берилган кредитлар 62650 минг сўмни ташкил этди.

Шуниси диққатга сазоворки, банклар фермерларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга эътиборни кучайтиришмоқда. 2002 йил давомида банк бўлимлари томонидан деҳқон ва фермер хўжаликларига ажратилган кредитлар ҳисобига 48 та қишлоқ хўжалиги техникаси харид қилинган бўлиб, шундан 17 тасини "Алтай-Т-4" русумли тракторлар ташкил қилди.

Мисол учун Сайхунобод туманидаги "Каркидон" фермер хўжалиги раҳбари Б.Бозоровга "Алтай-Т-4" русумли трактор сотиб олиш учун банк маблағи ҳисобидан 15500 минг сўмлик ўрта муддатли кредит берилган. Олинган техника ҳисобига ўзига қарашли бўлган 87 гектар ер майдонини ва 9 та фермер хўжалиги билан шартнома тузиб, 2950 минг сўмлик техника хизмати кўрсатилган. Фермер хўжалиги қўшимча 5 та ишчи ўрни яратиб, олинган техника ҳисобидан 4035 минг сўм даромад олган. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Шуни эътироф этиш керакки, фақатгина ўтган йилнинг ўзида ўрта ва кичик бизнес субъектлари ҳисобига янгидан 531 та ишчи ўринлари яратилди.

Сирдарёда банклар кўп. Энди мижоз учун улар орасида ҳақиқий рақобат бошланган. Мижоз билан яхши муносабатда бўлиш, унинг муаммоларини тушуниш, ечиш учун маслаҳатлар бериш, хоҳиш-истакларини қонун ва ўрнатилган тартиблар доирасида вақтида бажариш банк обрўсини, мижозлар сафини оширади. Деҳқон ва фермер хўжаликларига қулайлик яратиш мақсадида туманларда 2002 йили 9 та мини банк очилиб, уларнинг сони бугунги кунда 11 тага етди. Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 22 январдаги қарорига асосан ширкат хўжаликлари ўрнига ташкил этилаётган деҳқон ва фермер хўжаликларига яқин жойларда 12 та мини банк очилиши режалаштирилган.

Банк тизимида кўп йиллардан бери ишлаб келаётган ходимлар талайгина. Бўлим бошлиқлари Абдукарим Мусаев, Маҳмуд Худоёров, Алишер Расулов каби тажрибали мутахассислардан ёшлар ибрат олишмоқда. Ёш банк ходимларининг касб маҳоратини, малакасини оширишга, мижозлар билан муомала маданиятини яхшилашга бу ерда катта эътибор берилаяпти. Бозор иқтисоди шароити, рақобат ҳар бир ишни сифатли, ўз вақтида бажаришни тақозо этаяпти.

Шомурод ХОЛМУРОДОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Сув ва ер

ЗАҲМАТКАШЛАРИ

Чунки бизлар фақат мустақилликка эришганимиздан кейингина ишлатилаётган сувнинг сарфи билан қизиқа бошладик. Буни ҳам хорижликлардан ўргандик. Агар аввалроқ ота-боболаримизнинг сувга қандай муносабатда бўлганлигини ўрганганимизда, ҳар томчи сувнинг ҳисоб-китобини қилганимизда бугун Орол муаммосини қандай ҳал қиламиз, деб юрмаган бўлармидик.

Ҳозирги вақтда Сирдарёда мукаммал сув тақсимлаш иншоотларини барпо қилишга жиддий киришилган. Масалан, Жанубий Мирзачўл каналини модернизациялаш ишларининг биринчи этапи тугаб, иккинчи этапи бошланган.

2003 йилда вилоятда 10947 та сув ўлчаш иншоотлари қурилиб, таъмирланади. Ўтган йили Мирзаобод туманидаги "Қўшқулоқ" ва Меҳнатобод туманидаги "Оққоя" сувдан фойдаланувчилар уюшмасига АҚШнинг "ЮСАИД" агентлиги томонидан 10 та сув

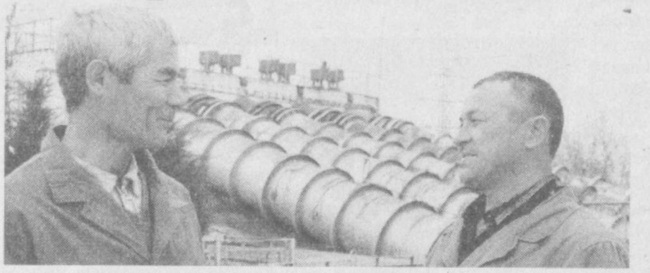

ўлчаш қурилмалари ва 9 та сув тақсимлаш иншоотлари қуриб берилди.

Экинзорларни суғоришда амалга жорий этилаётган ушбу тадбирлар сувнинг исроф бўлишини камайтириш билан бирга суғориш техникаси коэффициентини кўтариш имконини беради.

Бундай такомиллашган суғориш воситаларини ишлаб чиқаришга жорий этиш бугунги куннинг энг долзарб масаласидир. "Сув сероб", деган гапнинг нисбийлигини бугун қишлоқ хўжалигида ишлаётган ҳар бир инсон англаб етиши керак. Ҳозирги кунда тугатилган хўжаликлар негизида ташкил этилаётган СФУ (сувдан фойдаланувчилар уюшмаси)лар айнан сувдан фойданувчилар билан бевосита мулоқотда бўлувчилардир. Экинни парваришлаш ва ерларнинг шўрини ювиш даврида сувнинг ортиқча ёки меъёрдаги сарфи кўп жиҳатдан СФУлар фаолиятига боғлиқ. Ҳозирги кунда вилоятда 15 та ана шундай уюшма деҳқонларга хизмат кўрсатаётир. Йил охиригача яна 34 та СФУлар ташкил этиш мўлжалланаётир.

Сирдарё вилоятининг ерларида деҳқончилик қилиш анча мураккаб. Чунки салкам 70 минг гектар ер насослар орқали сув ичади.

Йил давомида далаларни оби ҳаёт билан таъминлашда яна ирригаторларнинг деҳқонларга берадиган ёрдами қўл келади. Айниқса, айни саратонда сув тўхтаб қолса борми, деҳқоннинг йил бўйи қилган меҳнати ҳавога совурилди, дейаверинг.

Шунинг учун насос станцияларида ишловчилар доимо хушёр ва ўз ишларига масъулият билан ёндашадилар. Вилоятда 46 та насос станцияси мавжуд бўлиб, 128 та агрегат орқали сув юқорига кўтарилиб, далаларга тақсимланади.

- Бизнинг ишимиз анча мураккаб, - дейди 3-насос станцияси бошлиғи, республикада хизмат кўрсатган ирригатор Рустам Иброҳимов. - Чунки биз тайёр оқиб келаётган сувни тақсимламаймиз. Каналдаги сувни агрегатлар орқали кўтариб, деҳқонларга етказамиз. Демак, ишимиз кўп жиҳатдан станциядаги мавжуд агрегат ва дастгоҳларнинг ишлаш даражасига, умумишига, техник жиҳатдан созлигига боғлиқ. Агар битта агрегат тўхтаб қолса, беш куб метр секунд сув кам бўлади. Бунинг жабрини эса кўпроқ деҳқонлар тортишади. Шунинг учун биз доимо агрегатларнинг соз ва меъёрий даражада ишлашига ҳаракат қиламиз. Деҳқонларимиз йиллик режаларини уддалаб, мўл ҳосил етиштирса, биз ҳам улар билан бирга қувонамиз. Чунки уларнинг яратган хирмонларида бизларнинг ҳам ҳиссамиз бор.

Халқимиз ризқини бут, дастурхонини тўкин қиладиган ерларни асраш керак. Айниқса суғориладиган ерлар қимматли хазинамиз. Сир эмас, кейинги йилларда бирқанча ерлар кучли шўрланиши оқибатида яроқсиз ҳолга келиб қолди.

Сирдарёда эса сизот сувлари ер юзасига жуда яқин. Шунинг учун ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш учун доимий равишда иш олиб бориш зарур.

Ернинг касали ошиб кетса, яъни шўрланса, бузилса, уни даволаш қимматга тушади, - дейди Сирдарё вилояти гидрогеология ва мелиоратив экспедицияси бошлиғи Акром Самиев. - Шунинг учун касалнинг олдини олган яхши. Бизлар ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш учун имкон даражасида ишлар олиб бормоқдамиз. Вилоят бўйича ер ости сизот сувларининг сатҳи бўйича мелиоратив хавфли майдонлар 2002 йилга келиб 104 минг гектарга етди. Бу эса олдинги йилга нисбатан 45,6 минг гектарга кўпайди, деганидир. Бунга асосий сабаб каналлардан деярли узлуксиз сув олинганлиги туфайли ер ости сизот сувларининг сатҳи йил давомида бир текис бўлиб қолмоқда.

Ерлар шўрланишининг олдини олиш учун мавжуд имкониятлардан фойдаланилган ҳолда ишлар қилинаётир. 300 гектар суғориладиган, 460 гектар мелиоратив нобоп ерлар қайта тикланди. Вилоятдаги мавжуд 617 чақиримлик хўжаликлараро каналларнинг 316 чақирими, 450 чақирим ички каналлар тозаланди. Ўтган йили 150 чақирим ёпиқ-ётиқ зовурлар таъмирланди. 6,7 чақрим лоток ариқлар қурилди. Марказий Мирзачўл зовурида ҳозирги кунда иккита одимловчи экскаватор ишлаётган бўлиб, зовурнинг 35 чақирими тозаланиб бўлинди. Жанубий Мирзачўл каналининг ўнг тармоғида эса таъмирлаш ишлари бошлаб юборилган.

-Бизни тўйинтирувчи, кийинтирувчи ердан бор меҳримизни ва меҳнатимизни аямаслигимиз керак, - дейди сирдарёлик таниқли ирригатор Аваз Мустақов. – Бизнинг эътиборсизлигимиз, лоқайдлигимиз келгуси авлодларга қимматга тушиши мумкин. Биздан уларга бўлиқ ва унумдор ерлар, боғу роғлар, тоза сув мерос бўлиб қолиши керак. Фарзандининг эртанги тақдирини ўйлайдиган одам бугун бу масалага жиддий эътибор бериши лозим.

Ҳа, Аваз ака мироблaрга хос бўлган аччиқ, лекин ҳақ гапни айтди. Ер, сув инсоният бойлиги. Усиз дунёда тараққиёт ҳам, ҳаёт ҳам бўлмайди. Буни мироблар яхши биладилар.

Чунки қадим-қадимдан миробларни подшоҳлар ҳам эъзозлаб келишган. Ер билан сувни ўз ҳолига ташлаб қўйган ҳукмдорнинг мамлакати инқирозга юз тутган. Экинзорлар қовжираган, боғ-роғлар қуриган. Ер билан сувга эътибор бермагани учун Бобил каби улкан давлат ер юзидан йўқолган. Канал қазиб, сув чиқарган боғ-роғлар яратган подшоҳларнинг толеи порлаган, келажак авлодлар ҳам уларнинг номини ҳурмат билан тилга олган.

Мирзачўлни ўзлаштириш жараёнида Сирдарёда миробчиликнинг намунали тажриба мактаби яратилган, десак муболаға қилмаган бўламиз. Ташна чўл бағрига оби ҳаёт келтирган шундай миробларнинг номини тилга олиб ўтсак ўлганларининг руҳлари, тирикларининг кўнгиллари шод бўлади, деган умиддамиз. Турди Вафоев, Машраб Турсунов, Содиқ Расулов, Василий Титов, Роман Панков каби инсонлар Мирзачўлнинг Мирзагулистон бўлишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшганлар.

Бугун уларнинг шогирдлари бутун табиатга жон ато қиладиган сув билан боғлиқ ишларда фидойилик билан меҳнат қилишаётир. Уларнинг қилаётган саъй-ҳаракатлари элимиз дастурхонини тўкин, юртимизни фаровон бўлишига хизмат қилади.

Абдураззоқ КАРИМОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.
Бахтиёр АКРАМОВ олган суратлар.

Кўм-кўк,
Кўм-кўк, Кўм-кўк,
Кўклам қуёшидан
Кўкарган қирлар;
Пўлат яғринларни
Кўтарган ерлар кўм-кўк,
Салқин саҳарларда
уйқудан турган;
Булоқ сувларига
юзини ювган,
Мармар ҳаволарнинг
қўйнига чўмган,
Зилол бўшлиқларга
кенг қулоч қўйган,
Истиқлолнинг ишқи билан
Ёнган далалар кўм-кўк...

Ҳамид ОЛИМЖОН

ТЎЁНА

Уйга ҳовлиқиб кириб келган эрини Гулсара ҳайрон бўлиб кутиб олди.

-Ҳой, даласи, тинчликми, намунча довдирайсиз?

Бекмурод мақсадга ўтиб қўя қолди:

-Тўғриси, хотин, хафа бўлмайсан, озроқ тўёна керак бўлиб қолди. Кел, гапни кўпайтирмайлик-да, анови "Эсмеральда" кўйлагингта деб йиғиб юрган пулингдан бериб тур, бир яқин ошнамнинг тўйига бормасам бўлмайди. Яқин борди-келдимиз бор, ахир.

Бу пулларни рўзғордан қисиб-қимтиб йиққанлиги тўғрисидаги Гулсаранинг жаврашларига ҳам қулоқ солмай, барини қоқиб олди-ю, тўйга борадиган бўлди. Тўёна пулини ўнг чўнтакка, қистир-қистирга кетадиган пулларни чап чўнтакка солиб, тўйга шошилди.

Бекмурод кўпчиликнинг орасига кирди-ю, омонатимни бериб қўяй, дея шошилиб қолиб, қўлини ўнг чўнтагига эмас, чап чўнтагига тиқиб, бир сиқим пулни тўй эгасининг қўйнига солиб қўйди. Тўғриси, иззату ҳурмат ҳам тўёнага яраша бўлди-да, ўзиям. Ҳали норин, ҳали қази-қарта, паловхонтўра, ичимликларнинг ўн хилидан бор. Хуллас, Бекмурод берган тўёнасига рози бўлиб қайтди. Ҳатто дўстининг сийлаганини хотинига узоқ мақтанди.

Пешонасидан чиқаётган реза-реза терларини артиш учун ўнг чўнтагига қўлини солди-ю, қотиб қолди. Не кўз билан кўрсинки, бир тахлам бўлиб тўёна чиқиб турибди-да. Азбаройи ҳаяжонланганидан тўйхонада майда-чуйда пулини ошнасига узатган экан. Бекмуроддан совуқ тер чиқиб кетди. У энди тўйда роса сийланганини хотинига мақтанганидан хижолат чекар, хотини эса, аксинча, "Эсмеральда" кўйлаги учун йиққан пулларининг ўзига қайтганидан қувонар ва эрининг соддалигидан кулар эди.

Муҳаммадали КАРИМОВ

ЖАНЖАЛ ВА АЛАМ

Яна жанжал. Олим бақиради. Хотини Хумор қарғайди. Болалари жим-жим уйга кириб кетишди. Биров бировидан ўтишади.

-Аҳмоқсан! Фаросатинг бўлса, шкафнинг ойнаси синмасди. Ҳа!!

-Эркак зотини ер ютсин! Ўша кун айтдим, шкафни бошқа уйга олинг, деб. Қушмиясиз, ҳе-е, қушмия!

-Бир мушт туширсам, ерга кириб кетасан!

-Қани уринг! Уринг...

Хотин тортқилади, эр турткилади. Шу пайт Берди шайтон келиб қолди... Эр-хотинни ажратиш керак. Йўқса, Хумор аччиқ устида Олимнинг юзини тимдалаб ташлайди. Берди шайтон "Э-э, ундай қилманглар" деб, бориб Хуморнинг қўлидан тортди. Хумор эса шартакилик қилиб, эрига баттар ташланди. Берди шайтон жанжал-шовқин аралаш Хуморни қучоқлаб, маҳкам ушлаб "Қўйинглар энди" дея орқага олди. Эри Олим қараб турибди. Қараса Берди Хуморни қучоқлаб қўйиб юбормаяпти. Жони бўғзига келди:

-Ҳей, шайтон, иблис! Нега хотинимни қучоқлайсан! – Олим чопиб келди.

-Қўйиб юборсам, жанжаллашиб кетасилар-да...

-Э-э... қўлингни торт! Нега белимдан ушлайсан, - ўшқирди Хумор Берди Шайтонга...

-Мана-я... Хўп, хўп! Айириб қўйсам ҳам... – шайтон кетди. У кейин пинҳона гурунгда айтади: "Хуморни бир қучоқлаганман". Олимга ҳамон алам қилади. "Уйинг куйгур, Берди шайтон хотинимни кўз олдимда қучоқлади-я..." Дарди ичида, тилини тишлайди. Шу-шу... жанжал йўқ. Алам бор. Алам...

Менгнор ОЛЛОМУРОДОВ

"МАМАТРАИМ ЎРАГА ТУШГАН"

Раҳмонберди ота ҳар гал дастурхон атрофида янги саргузаштларни гапириб беради. Ўғиллари "бунисини эшитганмиз, олдин ҳам айтиб бергансиз" деб, давом эттириб қўйишади.

-Маматраим билан разведкага борганимизда... - отанинг навбатдаги ҳикояси ҳам оғзида қолиб, катта ўғли Ёқубжон уни давом эттиради.

-"Учта немисни учратиб қолдик..."

-Буниям айтиб берувдимми? - ҳайрон бўлиб сўради Раҳмонберди ота.

-Буни уч марта айтиб бергансиз. Келинг, энди бошқа нарса ҳақида гаплашайлик, дада. Нуқул урушдан гапирасиз.

-Бобо шунисини айтиб беринг, - кутилмаганда отанинг невараси Азимжон ялинишга тушади. – Разведка ҳақида мен эшитмаган эканман.

Раҳмонберди ота катта ўғлига бир қарайди-да "ана кўрдингми" дегандай ҳикоясини яна ўша жойидан бошлайди. Разведкага боришганда учта немиснинг учрагани, душманни кўриб, қўшниси Маматраимнинг ўрага тушиб олгани, кейин эса бир ўзи уч немисга қарши урушиб, уларни асирга туширганини айтиб берди.

-Тўхтанг, тўхтанг. Бу ҳикояни мен эшитган эканман, - Азимжон ниманидир эслаб кўрди. – Ҳа бўлди. Буни Маматраим бувам айтиб берган эканлар. Лекин, у киши сизни ўрага тушиб олди дедилар-ку бобо. Учта немисни ҳам ўша киши асирга олиб, кейин сизни чақирган эканлар. Киммики тўғри? Душманни кўриб сиз ўрага тушиб олганмисиз ёки Маматраим бувами?

Невараси ҳикоянинг нозик жойини топиб ушлаган бўлса ҳамки, ота вазиятдан бир амаллаб қутилди.

-Ўзинг ўйлаб кўр-чи. Маматраим бувангни гапи тўғрими ёки сенга ҳар куни гузардан учта хўрозқанд олиб келадиган бобонгни гапи тўғрими?

-Сизники тўғри.

-Унда Маматраим ўрага тушиб олган... Билдингми?

Шавкат ОРТИҚОВ.

КЕНГЛИКЛАРГА ЁЙИЛГАН БОЙЛИК

Борлиқ гул-гул яшнади. Табиат бор сеҳрини, меҳрини, ранглар жилосини кўз-кўз қилди. Уйғониш, янгиланиш, яшариш, улғайиш байрами – Наврўзи олам бугун.

Бу кунга Ҳамал кирди – амал кирди, деб бежизга айтишмаган. Баҳор ёмғирининг марварид томчисидан игнабарг майсалар, дарахтлардаги ранго-ранг гуллар, япроқлар қувончига сиғмай исирға тақди.

Мустақил юрт баҳори бу! Озод, дунё мамлакатлари билан бўйлашган, улар сафида ўз белгили ўрни бўлган, тупроғи зар, бахти кулган Ватан бу! Кўзимиз нури, қалбимиз ғурури Ўзбекистон баҳори бу!

Ривоят қилишларича, қадим-қадимда Қизилқум кенгликларида авлиё Қарақота ўтган экан. Айтишларича, у киши яшаган макон кейинчалик карвонсаройга айланган. Маккага ҳаж сафарига отланганлар бир йўлда жойлашган Нурота, Қалқонота, Қалъа-ота, Дархонота сингари карвонсаройлар ҳамиша гавжум бўлган. Айниқса, олам зумрад либосга бурканган пайтда бу жойларда Наврўз зўр шодиёналик билан байрам қилинган.

-Биз, - дейди 96 ёшли Алмат Наримбетов, - кўкламда ҳамиша кенгликларда кураш тушиб, от чоптириб, гулхан ёқиб, бир-биримизникига меҳмондорчиликка бориб, кўк ўтлардан турли таом тайёрлаб, термалар айтиб байрам ўтказганмиз. Кўчкўлонни, чорва молини дашту далаларга олиб чиққанмиз.

Юзларида қувонч балқиган отахоннинг дўстлари Тошпўлат Аширбоев, Норбой Абдираҳимов сингари қариялар замонага шукрона айтиб, халқнинг тинчлиги, юртнинг фаровонлигини тилаб, Қарақота қўрғонида ҳаёт нашидасини сурдилар.

Конимехдаги "Қарақата" ширкат хўжалигининг Шўнтибой, Кўлепбойқулуқ, Шенгелди, Балаққароқ ва бошқа қўрғонлари аҳолиси ҳуррият офтобидан баҳра олиб, қадимий ва ҳамиша навқирон байрамни шоду ҳуррамлик билан кутиб олдилар. Қишлоқлардаги хонадонларда дўмбира овози эшилиб-эшилиб эшитилади.

Ширкатнинг 480 минг гектарлик яйлови узра қўй-қўзининг ёқимли маъраши эшитилади. Майсазорда қизғалдоқлар ял-ял ёнади.

-Хўжалигимизда, - дейди бош чорвашунос Ерғали Тўлегенов, - ҳозир 25,5 минг бош қўй боқиляпти. Шунинг 12 минг бошини совлиқлар ташкил этади.

Кайфияти чоғ, кўнгли тоғ каби баланд яйлов баҳодирлари билан гурунглашдик. Мирза Сулейманов, Нурғали Сулейманов, Нағашбой Соғибаев, Қаршигул Ойботирова, Жалғаш Қилирбаев, Абай Турманов каби чўпонларнинг ошиғи олчи. Улар ҳозир қўзилатиш мавсумини намунали ўтказмоқдалар.

Қўй келади қўзи билан, деганларидек яйловлар табиат мўъжизасидан янада жозибали, сеҳрли тус олди.

Елкадор, адл қоматли чўпон йигит билан яйловда учрашдик. Атрофдаги яйлов қизил рангда эди.

-Бу не ҳол? – сўраймиз.

Бош чўпон Усмон Раманов "қурр-ҳейт, қурр-ҳейтт!"лаб аста сўз бошлади:

-Бу табиат сеҳри. Лолақизғалдоқларга эътибор қилинг, майса ичида аранг ажратасиз, - деди Усмон, - бу яйловларни Қизилқоқ деб атайдилар. Ери қип-қизил. Қарийб эллик километр диаметрдаги яйлов шу рангда.

Мавсум

Яйлов узра онаси ортидан эргашган қўзичоқларга меҳр билан боқар экан:

-Наврўз байрами кирар чоғида, - деди чўпон, - уйимизда қозон тўлдир қилдик. Унга тўққиз хил масаллиқ солиб, ёрма пиширдик. Қўшниларимизга бир табоқдан тарқатдик. Ахир, бу халқимизнинг удуми-ку.

Донгдор қўйчивон Усмон Раманов ҳар юз бош қўйдан 115 тадан қўзи олиб, ҳар бош совлиққа биттадан қўзини ўстиришга қолдирмоқчи.

Чўпонзодалар гурунги кўк барқутдан кийим кийган яйлов узра роса қизиди.

-Иқтисодий ислоҳотлар, - дейди ширкат хўжалиги бошқаруви раиси Қалбой Боисов, - ўзининг ҳосиласини бермоқда. Пудратчи билан хўжалик ўртасидаги шартноманинг бажарилишида изчил ҳолат мавжуд. Бу хўжалик қаддини ростлашга, туёқ сони ва даромадини кўпайтиришга имкон яратди.

-Ҳаётнинг ўзи инсонга сабоқ берар экан, - дейди Боисов, - устозлардан ўрганган тажрибамни ишга солмоқдаман. Эндиликда ширкат омбори унга тўла. Ҳар ойда чўпон оилаларига элтиб берилади. Ўтган йили Қизилқум бағрида тўрт гектар ерга қовун-тарвуз экиб, 20 тонна ҳосил олдик ва чўпон-чўлиқларимизга тарқатдик. Моллар маҳсулдорлигини кўпайтириш наслчилик ишларига боғлиқ. Кейинги йилларда бу борада хайрли иш қилинди.

Иқтисоди издан чиққан бу хўжаликка ишга келган Қалбой Боисов аввало одамлар фикрини олди. Уларга суянди. Мана шунга ҳам тўрт йил бўлибди.

У чўлда ишсиз юрганларга иш излади. Бу орада Қизилқумда фосфорит комбинати ишга тушди. Белтов олтин конлари раҳбарлари билан дўстлик алоқалари ўрнатилди. Хўжалик ҳудудида янги темир йўл ётқизилди.

-Бу жойларда ишлаш учун юз кишини ишга жойлаштирдик, - дейди Боисов. – Шу ҳисобдан уларнинг рўзғори обод бўлди.

Янги раҳбар чўпон–чўлиқ қалбига қўл солиб, уларнинг истакларини ўрганди. Сифатли қоракўл тери ва кўп жун топширган оилалар даромади ошди. Илгари ҳар юз бош совлиқ ҳисобига қўзини ўстиришга қолдириш 70 фоиз бўлса, у буни 90 фоизга етказди. Оқибатда йил якунида кўпчилик чўпонлар 70 тадан қўзини мукофотга олдилар. Шу тариқа у қабул қилган вақтда хўжаликда туёқ сони 15 минг бошни ташкил этган бўлса, эндиликда 25,5 минг бошга етди. Ният бу миқдорни келгусида яна ва яна ўстиришдир.

Бутун йил давомида ҳар бир отарга 500 минг сўмлик ёнилғи-мойлаш маҳсулотлари, ем-хашак ажратилади. Тадбиркор чўпонлар ишнинг кўзини билиб, кам харажат қилмоқдалар. Натижаси қувонарли: йил якунида уларнинг ҳар бири 300 минг сўм атрофида қўшимча даромад олмоқдалар.

Яна бир мисол: қўшни ширкатлар бир килограмм жунни харидорга 200 сўмдан сотсалар, бу ерда 400 сўмни ташкил этаяпти. Қандай қилиб дерсиз? Маҳсулот тозалаб берилярпти.

Жонкуяр раис Навоий тоғ-металлургия комбинатининг бош директори Николай Иванович Кучерскийга хат билан мурожаат этди. Натижада катта корхона раҳбари ҳар йили мактабни битирган ёшлардан 20 нафарини Зарафшон шаҳридаги коллежга қабул қилишга рухсат этди.

Хўжаликда ҳар бир иш режали, аниқ мақсадни кўзлаган ҳолда олиб боріляпти. Янгидан очилган Омонтойтов олтин конига 100 кишини ишга қабул қилишда вилоят ва туман ҳокимликлари мадад кўрсатдилар.

Ширкатдаги фойдаланилмай келинаётган 180 минг гектар яйлов заҳирага олинди ва унга солиқ тўланмайди. Узоқ отарлардаги чўпон-чўлиқларга ичимлик сув ҳамда қўй суғориш учун оби ҳаёт ташиб берилади. Бу харажатнинг кўпайишига олиб келади. Лекин шундай шароитда ҳам хўжалик қаддини ростлаб олди. Бу йил 50 миллион сўм кредит олиниб, унга қўй харид қилинади ва бу билан туёқ сонини кўпайтириш кўзда тутиляпти. Йил якунида 100 миллион сўм соф фойда олиш ният қилиняпти. Яқинда 30 ўринли болалар боғчаси, 2 та чўпон уйи, 2 та қўра қурилади.

"Қарақата" ширкати жамоаси Наврўз айёмини яратиш завқ-шавқи билан кутиб олди.

Х.ЭШОНОВ

АЖДОДЛАР МЕРОСИ

Наманган тумани 1926 йил 29 сентябрда ташкил этилган. Таркибида 68 та маҳалла фуқаролар йиғини, 15 та ширкат хўжалиги мавжуд. Маркази Тошбулоқ шаҳарчаси.

Бу масканда кўҳна қишлоқлар кўп: Қиёт, Қурама, Ғалча, Элатан, Олахамак, Мулла Қудунг, Бешкапа... Ғирвонга эса Абдулла Қодирийнинг назари тушган, "Ғирвонлик Маллавой ака" очерки кўп машҳур. Ғирвон аҳли Зарбулмасал даражасидаги соддалик билан шуҳрат топган. Латифагўйлар айтганларидай, харсиллаб "толиққан" паровозни кўк беда билан "сийлаган", лайлак жонинорни серқаймоқ қатиқ билан "боққан", пайкални пайхонлаган туянинг тўрт оёғини боғлаб (азбаройи экинни нобуд қилмаслик учун) судраб чиққан, эшак устида тандирни "кийиб" ташиган... ҳам Ғирвонлик эканига шаҳодатлар бисёр. Бу биров ишонадиган, бошқаси ишонмайдиган беғараз ҳазиллар...

Сўзнинг жиддийсини сўрасангиз, вилоят марказидан бошланиб, Сирдарёнинг ўнг соҳилига оёқ узатган бу замин ниҳоятда табаррук. Унга Мирзо Бобур ва Шоҳи Машраб каби кўп улуғларнинг пойқадами теккан. Ҳозир ҳам Ҳазрати Алининг, Аҳмад Яссавийнинг шарофатли авлодлари яшамоқдалар. Пахтачилик тарихига ўзининг гўзал дастхатини битган Иброҳим Раҳматов, Тожихон Асқарова, Ҳасанбой Сойиббоев, Абдураҳмон Жўраев (туманнинг ҳозирги ҳокими Мўминжон Жўраевнинг отаси) сингари ўнлаб аллома деҳқонлар ёди ҳамиша барҳаёт...

"Ўзбекистон" ширкат хўжалиги ҳудуди чорроқ бўлса-да, ютуқлар салмоғи илгаридан баланд бўлиб келган. Ўтган йили бор-йўғи 1400 тоннадан мўлроқ пахта етиштирилди, аммо даромади 300 миллион сўмдан ошиб кетди. "Ўзбекистон"дагина эмас, ҳамма хўжаликларда ҳам ернинг ҳисоби қаттиқ. Боз устига шаҳар кенгайиб, далаларни "ишғол" қилмоқда. Начора, бугун йўлнинг бир тарафи пахтазор бўлса, иккинчи томони Наманган шаҳрининг қаватли уйлари. "Ижодкор", "Зарбдор", "Соҳибкор", "Ғайрат", "Шербулоқ", "Самарқанд" ширкат хўжаликларида аксарият шаҳарликлар ишлашади.

ТАНТИ ОДАМЛАР

"ҒАЙРАТ"НИНГ ҒАЙРАТЛИ ОДАМЛАРИ

Шаҳарга уйқашиб кетган жамоалардан бири "Ғайрат" ширкат хўжалиги. Ўтган йили ғалла ва пахта бўйича шартнома режалари анча ошириб бажарилди. Соф фойда 64 миллион сўмдан ошиб кетди.

-Қумқўрғонда ва шаҳардаги маҳаллаларимизда гузар қурдик, - дейди "Ғайрат"нинг серғайрат раисаси Фарида Аҳмедова. – Йил бўйи аъзоларнинг иссиқ овқатига 50 фоиз чегирма белгиланган. Янги стадион қурмоқчимиз. Яқинда бир миллион сўмни Болалар спортини ривожлантириш жамғармасига ўтказиб бердик.

Асосий гап бунда ҳам эмас. Баҳорий юмушлар адо этилиб, Наврўзи оламга 12 та дала шийпони обдон таъмирланган. Бари бугун келинлар уйидай ораста, саришта. "Қумқўрғон" участкасидаги Юсуфжон Каримов бош пудратида плёнка остига илк уруғ ташланганига роса бир ой бўлди. Пушта олишдаёқ йиллик мўлжалнинг 30 фоизи миқдоридаги минерал ўғит солинган, бош пудрат тасарруфидаги 50 гектарнинг барига плёнка тортилган. Биз кўрган 16 гектарлик пайкалда яганалаш тутаб, биринчи комплекс ишлов ҳам якунланган эди.

"Ғайрат"ни аввалроқ "Олти қаҳрамон" деб аташган. Сабаби бу хўжаликдан шунча Меҳнат Қаҳрамони етишиб чиққанди. Хаёлга келадики, ўша деҳқон бувалар ҳам март ойида яганадан чиқиб, биринчи ишловни еган ғўзани кўрган эмасдирлар. Режадаги 632 гектар пахта майдонининг 450 гектарида уруғ плёнка остига жойлаштириб бўлинди. Сувдан тежамли фойдаланиш учун 38 та ўлчагич (гидропост) қурилди.

"Ғайрат" ширкат хўжалигининг 2003 йил баҳорги экиш мавсумини қисқа муддатларда ва сифатли ўтказиш бўйича белгиланган тадбирлари туман ҳокимлиги томонидан маъқулланди. Айни кунларда барча хўжаликларда шу асосда иш олиб борилмоқда.

АГАР МУЛКДОР САХИЙ БЎЛСА...

Сўнгги беш йилда тумандаги фермерлар сони 42 тадан 276 тага етди. Шунинг ҳисобига 2,1 мингдан зиёд иш ўрни бунёд этилди. Бугун ерга, мулкка бўлган хусусий муносабат ўзининг иқтисодий афзаллигини яққол кўрсатиб турибди. Чунончи, 2584 гектар ерга эгалик қилаётган фермерларнинг умумий рентабеллик даражаси 36 фоизга бориб қолди. Пешқадам фермер хўжаликларида ғалла ҳосилдорлиги гектар бошига 70-80 центнердан ортиб кетди. "Ниёзмирза" фермер хўжалиги 56, "Ишонч" 43,3, "Шаҳрибону" 41,6, "Нортожи" 40,6 центнердан пахта йиғиштириб олди.

Рўзибой Жўраевга энг заҳкаш ерлар берилган. Лекин яхши меҳнат қилиб, 35 центнердан пахта ва 52 центнердан буғдой етиштирди. Айни кунларда 1,5 гектар ерни анжирзор қилди, ўз сармояси ҳисобидан қурилган макарон ва қандолат цехини ишга тушириш арафасида турибди. Фермернинг ўзи ҳам, ўғли Толибжон ҳам ашаддий спорт мухлиси.

Иштиёқ

-Юртбошимизнинг ташаббуслари билан Болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг ташкил этилиши айни муддао бўлди, - дейди у. – Ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Ҳамма бир жон, бир тан бўлиб ҳаракат қилса, қолаверса, мулкдор одамлар сахий бўлса, кўп яхши ишларни қилиш мумкин.

"ИНТЕРТОЛА" ДОВРУҒИ

Ўтган йили туманда 200 га яқин кичик ва ўрта бизнес субъектлари ташкил этилиб, 1150 дан зиёд иш жойи яратилди. Уларга ажратилган 496,7 миллион сўм кредит эса 2001 йилдагига нисбатан қарийб 2,9 баравар кўп. Саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш 29 фоизга ўсган бўлса-да, қишлоққа саноатни олиб кириш бўйича қилинадиган ишлар ҳали талайгина. "Миришкор" МЧЖ Ўзбекистон – Франция қўшма корхонасининг ишга солиниши бу борадаги салмоқли қадамлардан бири бўлди.

"Миришкор" МЧЖ Франциянинг машҳур "СФДТ" компанияси билан ҳамкорликда ташкил этилган бўлиб, унувчанлиги 98 фоиздан юқори бўлган туксизлантирилган сара уруғ тайёрламоқда. У йилига 1,6 миллион АҚШ доллари қийматида маҳсулот экспорт қилиш имконига эга, 800 миллион сўмлик уруғ эса ички бозорда реализация қилинади. Франциянинг мамлакатимиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси жаноб Жан Андре Костие ҳам қўшма корхонада бўлиб, амалга оширилаётган хайрли ишларнинг яна ҳам юксакроқ поғоналарга кўтарилишига умид билдирди.

Истиқлолнинг ўн бир йиллиги нишонланаётган кунлари Юқори Ровустон қишлоғида юз минг тонна пахта толасини сақлаш ва экспорт қилиш кувватига эга бўлган "Интертола" терминали ишга тушди. Қўшалоқ темир йўл тармоғи, "Кальмар" тепловози, порт крани, япон юклагич каралари, "Мерседес-Бенц" юк автомобиллари, контейнер ва замонавий муҳандислик коммуникациялари билан тўла таъминланган базанинг имкониятлари жуда кенг. Бу ердан Фарғона водийсидаги экспортга мўлжалланган барча толани хорижга жўнатиш мумкин. Наманган "Интертола"сига чет элдаги 60 дан зиёд манфаатдор компанияларнинг вакиллари ташриф буюрдиларки, бу ҳам жаҳон пахта бозорида мустаҳкам ўрин эгаллашимиз учун катта аҳамиятга эга.

Наврўз арафасида ишга туширилган "Наманган-2" автоматик газ тақсимлаш станцияси 7,5 мингдан зиёд оиланинг таъминотини тубдан яхшилади. Бу тумандаги жами газлашган хонадонларнинг қарийб учдан бирига баробар эканини таъкидласак, янги иншоот нечоғли катта аҳамият касб этишини англаб олиш қийин эмас.

"ШАРҚ ГЎЗАЛИ"

Паст Ровустон қишлоғида яшовчи Замира Жамолова Америка халқаро ривожланиш агентлигининг грантини қўлга киритди. Қишлоқда уй бекалари кўп, аммо уларни ишга, касб-ҳунарга ўрганишга жалб этувчи жонкуяр йўқ эди. Зоҳиран бу ҳолнинг Замирахонга дахли ҳам йўқроқ. Қолаверса, аллақачон фан номзоди бўлиб, Наманган Давлат университетининг доценти мартабасига ҳам етганки, бундай ғам-ташвишлар унга сира зарурмас. Лекин аёл кўнглини аёл биларкан-да...

З.Жамолова дастлаб "Каунтерпарт-консорциум"нинг Намангандаги Фуқаролик жамиятини қўллаб-қувватлаш марказига учраб, мувофиқлаштирувчи семинарларда қатнашди, лойиҳа тайёрлашни ўрганди. Хуллас, унинг "Шарқ гўзали" номли лойиҳаси "Каунтерпарт-консорциум"нинг бош офисида маъқулланиб, кичик грантга муносиб топилди. Унга бино ва тегишли анжомлар ажратиб берилди. Айни чоғда 70 га яқин қиз-жувон ҳунар ўрганмоқда.

З.Жамолова бошлиқ "Шарқ гўзали"нинг мақсади уй бекаларига касб-ҳунар ўргатиб, ишсизликни камайтириш ва қишлоқ кишилари турмуш даражасини кўтариш. Унинг бу иши ҳар қанча таҳсинга лойиқ.

***

Наманган тумани ҳудудий жиҳатдан ниҳоятда ихчам, аммо аҳоли зич. Қишлоқлардаги кишилар асосан деҳқончилик билан шуғулланадиларки, иқтисодиёт аграр соҳа билан чамбарчас боғлиқ. Элнинг ризқи 13,5 минг гектарга яқин далада ва ҳамиша обод томорқаларда яралади. Иссиқхоналарда 2003 йилнинг иккинчи ҳосили (!) йиғиштириладиган кунлар келиб қолди. "Соҳибкор" ширкат хўжалигида бунинг гувоҳи бўлдик: дастлабки кўкат сотилиб бўлди, унинг ўрнига экилган помидор кўчати бир ҳафта-ўн кун ичида бозорга чиқарилади.

Плёнка остида деҳқончилик қилинадиган пахта майдонларининг (4250 гектар) сўнгги гектарлари экилмоқда. Меҳнат суронi қайнаган далалар сайлгоҳ, шийпонлар эса тўйхона тусини олган. Чунки Наманганга ҳам Наврўзи олам ташриф буюрди.

Рустамжон УММАТОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.
Суратлар муаллифи
А.АКБАРОВ,
Х.МАМАДАЛИЕВ.

Мирзачўл ўз номи билан чўл. Бир вақтлар бу чўл саҳросининг бағри-тош эди. Бу ерда бир томчи сув олтинга тенг бўлган. Мирзачўл ҳақида халқнинг азалдан тўқиб келган эртакларидан ҳам қанчадан-қанча орзу умидлари чиппакка чиққанини биласиз. “Фарҳод ва Ширин” афсонасини инсоннинг бу нотанти чўл билан олишувини тасвирловчи энг ажойиб афсона, деса бўлади. Буюк ипак йўлидан Мағрибдан Машриққа ва бошқа томонларга манзил тутган карвонлар шу чўлда ташназир бўлиб ҳолдан тойганлар.

Ташналикда томчи сув олмосдан қиммат. Олам сув билан мунаввар. Серқуёш ўлкамизнинг гўзаллиги сув билан, қадимдан деҳқончиликнинг юксак даражада ривожлангани ҳам сув билан боғлиқ. Албатта

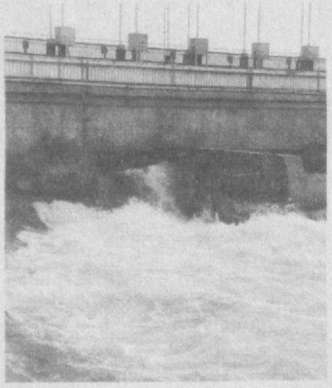

илгарилари ҳам дарёлар тўлиб-тошиб оқарди. Қадимдан ҳам Марказий Осиё дарёларидан оққан 110 миллиард кубометр сувнинг 73,3 миллиард кубометри Амударёга, 34,1 миллиард кубометри Сирдарёга тўғри келган.

Лекин табиат инъом этган бу бойликдан Мирзачўл бебаҳра эди.

Бир замонлар Мирзо Улуғбек навкарлари билан кимсасиз чўлга кийик овлаш учун чиқибди. Бир маҳал султон Сирдарё ёқасига келиб қолибди. Шунда у навкарларига қараб "Биз Сирдарё билан Зарафшонни бир-бирига туташтирмоғимиз лозим. Шунда кийик овлайдиган жойларимиз боғ-роғларга айланади" дебди.

Сирдарёни чўлга буриш учун ҳаракат бошланибди. Афсуски, барча уринишлар зое кетибди. Аммо “Мирзанинг чўли” деган гап ўшандан қолган экан.

Балким бу ҳам бир ривоятдир. Лекин бу ривоят ва афсоналар ҳақиқатга яқин. Чунки кўплаб подшоҳлар Мирзачўлга сув чиқаришга ҳаракат қилганлиги рост.

Бунга Сирдарё вилояти Шароф Рашидов туманидаги кўҳна сардоба тарихий далил.

XVI асрда Бухоро амири Абдуллахон Жиззах-Туркистон йўлларида кўплаб сардобалар қурган. Бизнинг давримизгача етиб келган ушбу сардоба ҳам Абдуллахон даврида қурилган.

Мирзачўлнинг унумдор бўлиқ ерларидан фойдаланиш учун тарихда кўп ҳаракатлар бўлган. Сирдарё эса ташна чўлга бир томчи ҳам сув бермай денгизга шошар эди. Мирзачўлдаги дастлабки текширув ишларини 1869 йилда ҳарбий топограф Г.Аминов бошлаб берди. У чўлга Зарафшондан сув чиқаришни таклиф қилди. Бироқ чўлни ўзлаштиришга Зарафшоннинг қурби етмас эди.

Шундан сўнг Туркистон генерал-губернатори фон Кауфманнинг буйруғи билан 1872 йили инженер-технолог Н.Ульянов бошчилигида текшириш олиб борилди. Бу инженер Сирдарёдан Мирзаработ станциясигача, яъни 150 минг гектар ерни суғорса бўладиган канал лойиҳасини тузди. Аммо лойиҳанинг пухта эмаслиги кейинчалик амалда маълум бўлди. Лойиҳанинг энг катта камчилиги, унда техникавий жиҳатлар ҳисобга олинмаган эди.

Канални Тошкент, Хўжанд ва Қурама уездлари аҳолисининг кучи билан қазиш мўлжалланган эди.

Саккиз йиллик уриниш 1880 йили Кауфманнинг ўлими сабабли тўхтаб қолди. Бу пайтгача атиги 13,5 чақирим канал қазилган эди, холос.

Чор Россиясининг пахта хом ашёсига талаби кучли бўлганлиги учун 1894 йили чўлни ўзлаштириш масаласи яна қайта кўтарилади.

1895 йили "Николай ариғи" деб номланган ушбу каналдан сув оқизилади.

1910 йилда қайта ишлаб чиқилган анчагина пухта лойиҳа тасдиқдан ўтади. Қазиш ишларига Путилов

заводидан 70 тоннали бир ковшли йирик котлованлар, ер қазиш учун эса Любенск машинасозлик заводидан кўп ковшли экскаваторлар олиб келинади. Ниҳоят 1913 йилнинг 4 октябрида канални очиш маросими бўлиб ўтади. Дарҳақиқат, ўлкамиздаги бу воқеа ирригация иншоотлари қурилиши борасидаги катта ғалаба эди.

Ўшанда 84 чақиримлик ушбу каналдан секундига 47 куб метр сув ўтган ва бу канал орқали 7600 гектар экин майдонлари суғорилган.

Ушбу канал турли даврларда ҳар хил номлар билан аталиб келинган. Аввалига Романов номли, кейин Шимолий Мирзачўл канали, собиқ шўролар даврида Киров номи билан аталди.

Ҳозирги вақтда “Дўстлик” номи билан аталган ушбу каналдан 230 метр куб секунд сув ўтади. Узунлиги 116 чақирим. Ушбу канал орқали 225 минг гектар ерга оби ҳаёт берилади.

Сирдарё вилоятининг Сирдарё, Гулистон ва Сайхунобод туманларидаги 50 минг гектарлик экин майдонлари ҳам шу каналдан олинган сув орқали суғорилади.

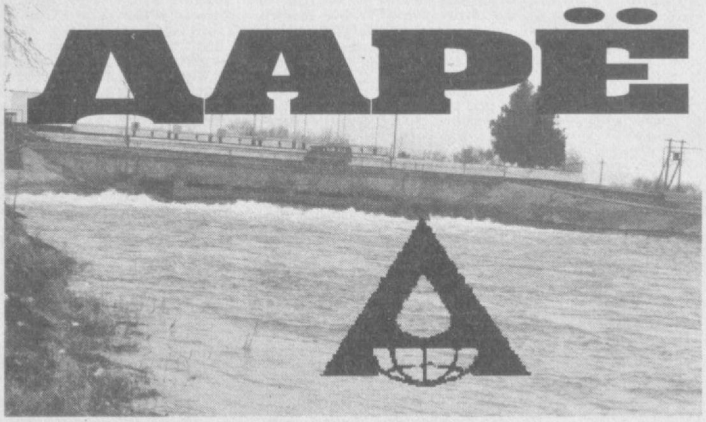

-Мирзачўллик ирригаторларнинг тажрибасини вақти келганда кўплаб мамлакатлар ўрганган, - дейди “Дўстлик” каналининг 2-бўлими бошлиғи, тажрибали мироб Маматқул Очилов. – Сирдарёда сув иншоотларининг фаолиятисиз вилоят равнақини кўриб бўлмайди. Чунки қишлоқ хўжалигида эришадиган ютуқларимиз аввалambor сув билан боғлиқ.

Умуман сув ҳақида гапириш ҳам, ёзиш ҳам осон, ҳам қийин. Дарёлар оқаяпти, демак сув бор ва сув ҳақида истаганча сўз айтиш мумкин. Лекин сув билан боғлиқ муаммоларнинг ичига кириб борсангиз, шунчалик сўз айтиш қийин.

Тарихнинг кейинги йилларида суғориш ишларида кескин жадаллик бўлди. Янги ерлар очилди, экинзорлар кўпайди. Лекин булар ягона денгизимиз Оролнинг насибасидан қирқилганини ҳам ҳаммамиз биламиз.

Ҳозирги вақтда миробларга жуда катта бир масъулият – сувни тежаб, оқилона фойдаланиш юклатилди.

Сувнинг маълум қисми суғориш пайтида исроф бўлаётгани ҳам сир эмас. Ўз навбатида сувнинг анча қисми ерости сувларига қўшилиб, унинг юқорига кўтарилишига сабаб бўлмоқда.

-Ҳозирги вақтда мукаммал сув иншоотларини барпо қилиш орқали сувни тежаш, сувнинг аниқ ҳисоб-китобини олиб бориш керак, -дейди Сирдарё вилояти қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари Жўрабой Шарипов.

- Биз вилоятимиздаги мавжуд каналларнинг сувини тақсимловчи иншоотларни энг замонавий жиҳозлар билан қайта барпо қилмоқдамиз. Масалан, Жанубий Мирзачўл каналидаги 145-пикет сув тақсимловчи иншоотдаги иш фаолияти франциялик мутахассислар билан ҳамкорликда тўлиқ компьютерлаштирилди. Бў ердаги барча ишлар, яъни сув бекитгич ва очқичлар автоматлаштирилган. Каналдаги сувнинг сатҳи, миқдори ва тақсимотини компьютерлар назорат қилиб боради. Умуман нафақат бизнинг вилоятимизда, бутун республикамизда суғориш ишларини такомиллаштириш орқали сувни тежашга эришишимиз мумкин.

Кўҳна тарих саҳифаларида қайд этилишича, заҳматкаш ота-боболаримиз жуда қадимдан бошлаб ҳар томчи сувдан ҳисобли ва оқилона фойдаланиб келишган. Ўтмишда бир қўш ерга бериладиган сув “Мўнди” билан ўлчанган. Қолган сув ўлчамлари қуйидаги атамалар билан номланган. “Бир сув” (ариқда бир кеча-кундузда оқиб ўтган сув), “бир тегирмон” (бир дул донни тегирмонда тортгунча кетадиган сув), “бир қўш” (бир қўш хўкиз билан ҳайдаладиган ерни суғориш учун етадиган сув) ва “бир булоқ” (ариқдан оқаётган сувнинг бешдан бир бўлаги).

Жанубий Мирзачўл каналидаги 624-сув тарқатиш иншоотида бўлганимизда, шу бўлимнинг бошлиғи Зулқайнар Давидов бизни Франциянинг “BRL” компанияси ўрнатган сув ўлчовчи дастгоҳлар билан таништирганди. Мен ана шунда ота-боболаримиз мирobчиликда бундан юз йиллар аввал сув тақсимоти бўйича жуда мукаммал даражага етганларига яна бир карра амин бўлдим.

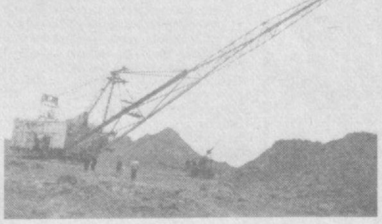

Гуллар ичида биринчи бўлиб, совуқ забтига ҳам дош бериб униб чиқадиган бойчечакни биз кўпроқ қир ва адирларда, тоғ ёнбағирларида кўрамиз. Лекин баҳор элчиси бўлган бойчечак чўл далаларига ҳам гўзал бир ярашиқ берар экан.

Буни биз Мирзачўл тумани ҳудудидаги “Ўзбекистон” ширкат хўжалиги марказига қараб кетаётган йўл бўйидаги эски бедазорда кўрдик. Ҳаво бироз совуқ бўлишига қарамасдан, кенг далада униб чиққан нозик-ниҳол бойчечаклар чўлда ҳам баҳор бошланганидан далолат берарди.

Бойчечаклар одатда гўзал ва файзли жойларда ўсади. Демак, Мирзачўл ҳам фидойи инсонларнинг саъй-ҳаракатлари, яратувчанлик қудратлари, эзгу ишлари туфайли обод масканга айланганлигига шу бойчечак

шоҳид бўлса, ажабмас. Чунки олдинлари минг йиллар давомида қақраб ётган чўлда ҳаёт аломати сезилмасди. Лекин бу заминда битмас-туганмас бойлик инсонлар кўзидан яшириниб ётарди.

Вақти келиб, ўзбекистонлик турли миллат вакилларининг жасорати ва матонати туфайли бепоён чўлу биёбонларга обиҳаёт келтирилди. Одамлар бу ерларга ўтроқ яшаш учун кўчиб кела бошладилар. Янги-янги қишлоқлар пайдо бўлди. Кўркам-кўркам бинолар қад ростлади. Инсон меҳнатининг ҳосиласи сифатида бунёд қилинган боғларга булбуллар ва бошқа қушлар учиб келиб қўним топишди. Чўлда ҳаёт жонланди. Замин ҳам ўз саховатини инсонларга инъом этишда тантилик қилди.

Бугунги кунда биргина кўрикнинг гултожи бўлган Мирзачўл туманида 50 мингдан ортиқ аҳоли истиқомат қилади. Уларнинг кўпчилигининг ота-оналари турли жойлардан чўлни ўзлаш-

тириш ва шу ерда абадий макон қуриш учун келишган бўлса, бугун уларнинг фарзандлари, яъни Мирзачўлда туғилганлар бу ерни ота маскан сифатида эътироф этишиб, ўзларини ҳақиқий мирзачўлликман, деб аташмоқда.

Улар ҳам оталари каби чўлни янада обод қилиш ва келгуси авлодга янада гўзал бир диёрни қолдириш учун бор куч-ғайратларини аямаётир. Ҳа, Мирзачўлда юрт фаровонлиги, эл дарди билан ёниб яшайдиган инсонлар сони ортиб бормоқда. Улар бор шиддатларини, меҳнатларини, эзгу мақсадлари-

ни туман истиқболи учун бахшида қилмоқдалар.

Туман иқтисодиётида ривожланиш бўлса, бу аввалambor шу туманда яшовчи инсонларнинг турмуш даражаси юксалишига, тўқ ва фаровон яшашларига имкон ва имтиёз яратади. Мамлакатимизда кечаётган иқтисодий ислоҳотларнинг асл моҳиятини, мақсад маъносини, унинг келажакдаги самарасини мирзачўлликлар ҳам яхши англаб етишган. Шунинг учун улар бозор иқтисодиёти тамойилларига мос иш тутумини юритишга ҳаракат қилмоқдалар.

Қишлоқда ислоҳотларни амалга ошириш жараёнида одамларнинг меҳнатга муносабати тубдан ўзгара бошлади. Айниқса, ерга эгаликнинг ширкат, ижара шакллари, деҳқон ва фермер хўжаликларининг вужудга келиши қишлоқ аҳлида мулкка эгалик туйғусининг ўсиши, ишга нисбатан янгича муносабатларнинг тубдан ўзгаришига кескин таъсир қилди.

Натижада бугунги кунда қишлоқ хўжалигида етиштириладиган ялпи маҳсулотнинг асосий қисми нодавлат сектори зиммасига тўғри келмоқда. Чунки, ҳозирги кунда туманда 800 дан ошиқ фермер хўжаликлари фаолият кўрсатаётир. Уларга йигирма олти минг гектарга яқин ер майдонлари узоқ муддатга ижарага берилган. Қишлоқ хўжалигини босқичма-босқич бозор иқтисодиётига ўтказишда фермерлик усули қўл келаётир. Чунки, бу усулда ер ўз эгасини топмоқда. Қолаверса, туманда ҳам қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг ташкилий, иқтисодий ва ҳуқуқий шарт-шароити яратилган. Бугунги кунда фермерлар ҳосил салмоғи ва сифатини яхшилаш, ердан унумли фойдаланиш, ҳосилдорликда юқори кўрсаткичларга эришиш учун бор мавжуд имкониятларни ишга солмоқдалар.

Фермер бугун чин маънода ернинг ҳақиқий эгаси. Қишлоқ мулкдорлар синфини шакллан-

тиришни ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, фермерларнинг ижтимоий, иқтисодий ва ҳуқуқий билимларини ошириш, молия-

вий иш юритишнинг услуб ва механизмларини ривожлантириш, шартномавий муносабатларда уйғунликни таъминлаш аграр соҳада ўтказилаётган ислоҳотларнинг самарасини таъминловчи асосий тамойиллардир.

-Туманимиз меҳнаткашлари шўро даврининг асоратлари бўлган боқибеғамлик, ўзибўларчилик ва бошқа салбий хислатлардан аста-секинлик билан озод бўлмоқдалар, - дейди туман ҳокими Муса Анорбоев. – Кўпроқ ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш, яъни жойлардаги мавжуд хомашё ҳисобига ишлайдиган корхоналарни барпо қилиш керак. Шунингдек, ҳунармандчиликни ривожлантириш зарур. Ахир ота-боболаримиз моҳир тўқувчи, косиб, чилангар уста, наққош бўлишганку...

Туманда ўрта ва кичик бизнесни ривожлантириш бўйича ҳам бирмунча ишлар қилинаётир. Чунки бугунги кунда тадбиркорликни ривожлантирмасдан туриб, кишиларни бой қилиб бўлмайди. Мирзачўл туманида ҳозирги вақтда мингга яқин кичик ва ўрта бизнес субъектла-

ри, олтмишга яқин хусусий фирмалар фаолият кўрсатмоқда. Шунингдек, зардўзлик, дурадгорлик, ёғоч ўймакорлиги ва бошқа ҳунармандчилик турлари ривожланиб бормоқда.

Кейинги йилларда туман иқтисодиётида янги йўналиш – ташқи дунё билан иқтисодий ҳамкорликни йўлга қўйишга интилиш кучаяётир. Хорижий сармоядорлар билан ҳамкорликда қўшма корхоналар ташкил қилиш учун имконият изланаётир.

Тумандаги “Иржар-Текстил” Ўзбекистон – Покистон қўшма корхонаси ўтган йили инвестиция дастурига киритилди. Бундан ташқари, яқин вақт ичида тумандаги “Ғалаба” фермер хўжалиги ҳамкорлигида Россия Федерациясининг “Мель-Инвест” корхонаси билан суткасига 50 тонна сифатли ун маҳсулотлари ишлаб чиқаришга мўлжалланган тегирмон комплекси қурилади. Туманда қўшма корхоналарнинг барпо этилиши нафақат харидоргир маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтиришга, шу билан бирга янги иш жойларининг очилишида муҳим рол ўйнаши шубҳасиз.

Уйғунлик

Мирзачўл туманида турли миллат вакиллари яшашади. Улар ўртасидаги тотувлик мустаҳкам қарор топган. Бу ерда яшаган инсонлар, қайси миллат вакили бўлишидан қатъи назар, ягона Ўзбекистон учун, унинг шаъни, шуҳрати ва қудрати учун фидойидирлар.

Айнан шу туманда республикамиздаги ягона Анорқул Кулмонов номли Жиззах вилоят қозоқ мусиқали драма театри фаолият кўрсатади.

-Бизнинг театримиз жамоаси икки миллат вакилларининг азалий дўстлигини мустаҳкамлашга хизмат қилади, - дейди театр директори Тоспўлат Пармонов. – Биз ўзбек драматургларининг асарларини саҳналаштириб, қўшни Қозоғистон республикасида намойиш этиб, ўзбек халқининг миллий қадриятлари, урф-одатлари билан таништирмоқдамиз.

Биз театрда бўлганимизда, у ерда Наврўз байрамига бағишланган оқинларнинг айтишуви ўтказилаётган экан. Бу айтишувда бир неча бор республика кўрик-танловларида ҳам ғолиб бўлган тумандаги 18-мактаб директори Бўтакўз Алихонова энг яхши термалари билан ҳаммани лол қолдирди.

Торлет, Наурыз!
Мерекелі жыл басы
Қарттарымның қадірмеді,
совғасы
Боз баланың үкіленген үміті
Бой жеткеннің сыңғыр
қаққан сырғасы.

Бугун Мирзачўлда Наврўз. Эзгу мақсадлар йўлида яшаб, меҳнат қилаётган туман аҳли учун ҳар қандай байрам ҳам ярашади.

Муҳтарам Президентимиз айтганларидек, “...ягона Ватанимизнинг равнақи, юртимиз тинчлиги ва фаровон келажагимиз фақатгина ўзимизнинг қўлимиздадир”.

Дарҳақиқат, заҳматкаш ва

фидойи Мирзачўл тумани халқи ҳам ўз меҳнати ва эзгу интилишлари билан ана шундай одим ташламоқда.

Раззоқ БОТИРОВ.
Б. АКРАМОВ олган суратлар.

“ПАХТА БАНК” –

Республика Президенти Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йилдаги ижтимоий-иқтисодий ривожланиш якунлари, ислоҳотларнинг бориши ҳамда 2003 йилнинг долзарб вазифаларига бағишланган йиғилишида сўзлаган нутқида аграр тармоқ аҳволи масаласига атрофлича тўхталди. Бу бежиз эмас, албатта.

Ҳозирги кунда қишлоқда бозор муносабатларига оид қандай ижобий ўзгаришлар юз бермоқда? Қишлоқ хўжалик ширкатлари шаклланмоқда. Уларнинг аъзолари мол-мулк пайлари эгаларига айланмоқда. Зарар кўриб ишлаган ва паст рентабелли хўжаликлар негизида фермер хўжаликларини ташкил қилиш давом этмоқда.

Ширкат ва фермер хўжаликлари, тайёрлов ва қайта ишлаш корхоналари ўртасидаги ўзаро муносабат ва ҳисоб-китоблар тизими тубдан ўзгармоқда. Барча мол-мулк шаклидаги қишлоқ хўжалик корхоналарида молия ҳисоб марказлари ташкил этилди. Сарф-харажатларни назорат ва ҳисоб-китоб қилиш ишлари чек тизими асосида олиб борилмоқда. 2002 йилда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирувчилар фаолиятини молиявий жиҳатдан соғломлаштиришга қаратилган кенг кўламли чора-тадбирлар амалга оширилди.

Ушбу масалаларнинг ҳар томонлама муваффақиятли ҳал этилиши бутун банк тизимининг ва биринчи навбатда “Пахта-Банк”нинг хизматига бевосита боғлиқдир. Зеро, Республикадаги энг йирик акциядорлик тижорат банки бўлган “Пахта-банк” аграр соҳадаги ислоҳотларни жадаллаштириш ва чуқурлаштиришнинг молиявий воситачиси бўлиб хизмат қилмоқда.

Қишлоқ хўжалик корхоналарининг асосий қисмига хизмат кўрсатаётган Пахта Банк бугунги кунда устав капитали ва активлари салмоғи бўйича Ўзбекистондаги йирик универсал банк даражасига кўтарилди.

Акционерлар сафи ҳам аввалги йилдагига нисбатан анча кенгайди. Уларнинг сони 56 мингдан 69 мингтага етди. Шулардан 54 минги жисмоний шахслардир. Банкнинг йирик муассислари сафида “Ўзпахтасаноат” акциядорлик Ассоциацияси, “Ўзқишлоқхўжаликкимё” Давлат акциядорлик корпорацияси, Агромашсервис, Ўзагросуғурта компанияси ва бошқа нуфузли ташкилотлар бор.

Ўтган йили акциядорларнинг банк фаолиятини бошқаришдаги роли банкнинг молиявий мустақиллиги янада кенгайиши билан уйғун холда ўсиб борди. Кредит, инвестиция ва кадрлар сиёсатининг асосий йўналишлари бўйича келишилган ҳолда қарорлар қабул қилинаётгани, банк бошқаруви ва кенгаши йиғилишларида банк фаолияти якунлари мунтазам кўриб борилаётгани корпоратив бошқарув тизимини янада мустаҳкамлади ва ишнинг самарали давом этишига ёрдам бермоқда.

ХУСУСИЙ ТАДБИРКОРЛИККА КЕНГ ЙЎЛ

“Пахта Банк” томонидан бозор иқтисодиётининг таянч нуқталаридан бири бўлган хусусий тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнесни молиявий қўллаб қувватлаш, уларнинг банк кредит ресурсларидан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш, банк ва тадбиркорлар ўртасида ўзаро ҳамкорлик алоқаларини янада яхшилаш борасида ҳам кўплаб чора-тадбирлар амалга оширилиб келинмоқда.

Буларнинг натижасида банк мижозлари ўртасида хусусий тадбиркорлар, кичик ва ўрта бизнес субъектлари ҳамда деҳқон-фермер хўжаликларининг сони сезиларли даражада ортганини кўриш мумкин. Мисол учун, 2003 йил давомида ана шундай мижозлар сони 13607 тага кўпайиб, жами 59084 тани ташкил этди. Мана шу далилнинг ўзиёқ “Пахта Банк”ка нисбатан ишонч нечоғли мустаҳкамланиб бораётганидан яққол далолат бериб турибди. Ўз навбатида, кичик ва ўрта бизнес субъектларига ажратилган кредитлар ҳисобига 2002 йил давомида 11632 та янги ишчи ўринлари ташкил этилиб, 8647,5 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган.

Ўтган йил давомида банк томонидан деҳқон ва фермер хўжаликларини молиявий қўллаб-қувватлашга ҳам алоҳида эътибор қаратилган. Деҳқон ва фермер хўжаликларига ажратилган кредитлар миқдори 5310,9 миллион сўмни ёки жами ажратилган кредитларнинг 37 фоизини ташкил қилди. Микрофирмалар, кичик корхоналар, деҳқон ва фермер хўжаликларининг дастлабки (бошланғич) сармоясини шакллантириш мақсадида “Бизнес Фонд” жамғармаси томонидан ажратилган 696 миллион сўм ва Республика Деҳқон ва фермер хўжаликларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси томонидан ажратилган 75,9 миллион сўм маблағ ўз муддатида тўлиқ ўзлаштирилган.

Микрокредитлашни янада ривожлантириш, банк ресурс базасини ошириш мақсадида халқаро молиявий институтлар билан ҳамкорлик олиб борилиши натижасида “Пахта Банк” ҳамда Европа тикланиш ва тараққиёт банки ўртасида 2002 йилнинг сентябр ойида 7,0 миллион АҚШ доллари миқдоридаги кредит шартномаси имзоланган эди. Ушбу шартномага асосан ажратилган дастлабки 300 минг АҚШ доллари банкнинг 6 та филиали томонидан тўлиқ ўзлаштирилди.

МИНИ-БАНКЛАР – ФЕРМЕРЛАР ХИЗМАТИДА

Иқтисодий тараққиётнинг жаҳон тажрибаси шуни кўрсатадики, аграр тармоқнинг жадал ўсиши мамлакатда ялпи иқтисодий ўсишнинг асосий омилларидан бири бўлиб хизмат қилади. Мустақилликдан кейинги йилларга назар солар эканмиз, мамлакатимизда қишлоқ хўжалигини тубдан ислоҳ қилиш борасида салмоқли ишлар амалга оширилганлигига яна бир бор амин бўламиз.

Қишлоқда ҳақиқий мулкдорлар синфини вужудга келтириш, қишлоқ хўжалигини замонавий техника, товар-моддий бойликлари билан таъминлаш механизмларини янада такомиллаштириш, ерларнинг сифатини яхшилаш, аҳолини ва қайта ишловчи корхоналарни қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ва хомашё билан таъминлаш, тармоқнинг экспорт салоҳиятини юксалтиришдек мақсадларга эришиш бугунги кунда долзарб аҳамиятга эга.

“Пахта Банк” томонидан ўтган йил давомида 641 та ширкат (жамоа) хўжалигига 6,3 миллиард сўм кредит ажратилди. Кредит қўйилмасининг 64,4 фоизини эҳтиёт қисм ва техника воситалари, 10,4 фоизини уруғлик, 9,9 фоизини қорамол ва ем-хашак, 15,3 фоизини минерал ўғит, ёнилғи-мойлаш маҳсулотлари ва шу каби эҳтиёжлар учун берилган кредитлар ташкил қилади.

Қишлоқ хўжалигига хизмат кўрсатувчи корхоналарнинг маблағлар айланишида юзага келадиган узилишлар олдини олиш мақсадида банк томонидан “Ўзагромашсервис” уюшмасига 4,8 миллиард сўм, “Ўзқишлоқхўжаликкимё” ДАК корхоналарига 5,8 миллиард сўм, жами 10,6 миллиард сўмлик факторинг операциялари амалга оширилди. Шунингдек, қишлоқ хўжалиги техникаларига эҳтиёт қисмлар сотиб олиш учун “Ўзагромашсервис” уюшмасига 1,8 миллиард сўм, “Ўзқишлоқхўжаликкимё” ДАК тизимидаги корхоналарга хомашё ва минерал ўғит харид қилиш учун 314,8 миллион сўм кредит ажратилди.

Тармоқда қишлоқ хўжалиги техникаларига бўлган эҳтиёж кун сайин ортиб бормоқда. Лекин ҳар қандай корхона ҳам бундай эҳтиёжни ўз ҳисобидан қондириш имкониятига эга эмас. Шундан келиб чиқиб, республика қишлоқ хўжалиги банк маблағлари ҳисобидан лизинг шартлари асосида 544,1 миллион сўмлик трактор, прицеп ва бошқа қишлоқ хўжалиги техникалари билан таъминланди. Шунингдек, жорий йилда “Қишлоқни қишлоқ хўжалиги техникалари билан таъминлашни давлат томонидан рағбатлантириш жамғармаси” билан биргаликда қишлоқ хўжалиги корхоналарига 1805 та трактор лизинг асосида етказиб берилди.

Қишлоқ хўжалик корхоналарига Молия вазирлиги ҳузуридаги “Давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ҳисоб-китоб Жамғармаси” маблағлари ҳисобидан 2002 йилги пахта ҳосили учун ажратилган 333,7 миллиард сўм, 2002 йилги ғалла ҳосили учун ажратилган 124,8 миллиард сўм маблағ, 2003 йил ғалла ҳосили учун йўналтирилган 24,9 миллиард сўмлик бўнаклар нафақат ишлаб чиқаришни айланма маблағлар билан таъминлаш, балки соҳада дебитор-кредитор қарзларни қисқартириш имконини ҳам беради.

Ўтган йилнинг 5 январида Вазирлар Маҳкамасининг “Қишлоқ хўжалиги корхоналарини фермер хўжаликларига айлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 8-сонли қарори қабул қилиниб, унда 83 та хўжаликни, хусусан, Сирдарё вилоятидаги Меҳнатобод ва Мирзаобод, Фарғона вилоятидаги Ёзёвон туманларида тўлиқ фермер хўжаликларига айлантириш белгиланган эди. Шунингдек, янги ташкил этиладиган фермер хўжаликларига қулай шароит яратиш мақсадида тижорат банкларига мини-банклар очиш вазифаси ҳам юклатилганди. Унгача ҳам банк томонидан республикамизнинг турли ҳудудларида мини-банклар очиш ишлари олиб борилаётган эди. Ҳукуматнинг навбатдаги қароридан сўнг эса уларнинг сони 58 тага кўпайиб, жами 162 тани ташкил қилди. Бугунги кунда улар орқали 7,5 мингга яқин фермер хўжалигига хизмат кўрсатилмоқда.

Жорий йилда банк иштирокида қишлоқ хўжалигини молиявий қўллаб-кувватлашга оид қатор чора-тадбирларни амалга ошириш

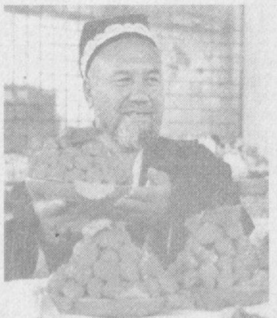

мўлжалланмоқда. Халқаро тараққиёт ва тикланиш банки кредит линияси ҳисобидан Қорақалпоғистон Республикасидаги Элликқалъа, Қаш-қадарё вилоятидаги Нишон, Андижон вилоятидаги Марҳамат, Сурхондарё вилоятидаги Шеробод ва Тошкент вилоятидаги Оҳангарон туманларида қишлоқ хўжалигини молиялаштириш ана шу тадбирлар сирасига киради. Бу борадаги ишларни мувофиқлаштириш ҳамда лойиҳани бошқариш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 19 августдаги 356-сонли қарорига асосан Республика Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги қошида Халқаро тараққиёт ва тикланиш банки иштирокида “Қишлоқ хўжалик корхоналарини таркибий қайта тузиш” лойиҳаси учун махсус Агентлик ташкил этилди.

Лойиҳанинг умумий миқдори 43,5 миллион АҚШ долларини ташкил этиб, у 4 йил давомида амалга оширилади. Лойиҳа 5 та – “Қишлоқ бизнеси учун маслаҳат хизмати”, “Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчиларини молиявий қўллаб-қувватлаш”, “Ирригация ва дренаж тармоқларини яхшилаш”, “Хусусий машина-трактор паркларини ривожлантириш” ва ниҳоят “Лойиҳани бошқариш” йўналишларидан иборат. Яқинда Республика Молия вазирлиги, қишлоқ хўжалигини таркибий қайта тузиш агентлиги билан қарз маблағларининг 600 минг АҚШ долларилик биринчи босқичини ўзлаштириш бўйича қайта кредитлаш шартномаси имзоланди.

Шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 7 ноябрдаги 383-сонли қарорига асосан, Бухоро, Наманган, Фарғона ва Хоразм вилоятларида амалдаги аванс бериш механизми ўрнига, фермер хўжаликларининг давлат эҳтиёжлари учун пахта хомашёси ва ғалла ишлаб чиқариш харажатларини уларга хизмат кўрсатувчи тижорат банклари орқали тўғридан-тўғри имтиёзли кредитлаш механизмини синаб кўришга розилик берилди. Ушбу қарорга мувофиқ, “Давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган пахта хомашёси ва ғалла етиштириш бўйича фермер хўжаликларининг харажатларини кредитлашнинг вақтинчалик тартиби” ишлаб чиқилди.

Мазкур тартибга мувофиқ, Молия вазирлиги ҳузуридаги “Давлат эҳтиёжлари учун харид қилинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ҳисоб-китоб жамғармаси” билан биргаликда тайёрлов корхоналари билан шартнома имзолаган фермер хўжаликлари аниқланиб, уларнинг кредитга бўлган эҳтиёжлари ҳисоб-китоб қилинди. Шунингдек, тегишли вилоятлардаги банк бўлимларида фермер хўжаликларига мазкур механизм тўғрисида тушунчалар бериш, улар билан кредит ресурсларига бўлган ойлик талабларни ҳисоблаш ишлари олиб борилмоқда.

Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, 2003 йилни фойда билан якунлайдиган хўжаликлар сони 2002 йилга нисбатан сезиларли даражада кўпайиши кутилмоқда. Бу эса ўз навбатида кредитга лаёқатли мижозлар сонини ошириб, тармоқда банк кредит қўйилмаларининг ортишига имкон яратади. Шунингдек, жойларда туман марказларидан узоқда жойлашган фермер хўжаликларига қулай шароит яратиш учун мини-банклар тизимини кенгайтириш ҳам кўзда тутилган.

БУНЁДКОРЛИК – ТАРАҚҚИЁТ АСОСИ

“Пахта Банк” кичик ва хусусий тадбиркорлик субъектларига, давлат корхоналари ва ҳиссадорлик жамиятларига, компанияларга ўрта ва узоқ муддатли кредитлар бериш, шу билан бир қаторда халқ хўжалигининг муҳим қурилиш иншоотларини бюджет маблағлари ҳисобидан молиялаштириш орқали Ўзбекистон Республикаси инвестиция Дастурини бажаришда ҳам фаол қатнашиб келаяпти. Хусусан, 2002 йил учун тасдиқланган қурилиш иншоотлари манзил рўйхатига кўра, “Пахта Банк” муассасалари томонидан капитал қўйилмаларни молиялаштириш манбалари бўйича 299 объектни 24725,7 миллион сўмга молиялаштириш режалаштирилган эди. Жумладан, бюджет маблағлари ҳисобидан 294 объектни – 21478,0 миллион сўмга, тижорат кредитлари ҳисобидан 2 объектни – 614,8 миллион сўмга ва корхоналарнинг хусусий маблағлари ҳисобидан 3 объектни – 2492,9 миллион сўмга молиялаштириш кўзда тутилган эди. Амалда капитал қўйилмаларни молиялаштириш манбалари бўйича 23083,8 миллион сўм миқдорида, шу жумладан, бюджет маблағлари ҳисобидан 20647,6 миллион сўмга, марказлашган кредитлар ҳисобидан 140 миллион сўмга, тижорат кредитлари ҳисобидан 760,2 миллион сўмга ва хўжаликларнинг хусусий маблағлари ҳисобидан 1536 миллион сўмга молиялаштирилди.

2002 йилда “Пахта Банк” муассасалари томонидан бюджет маблағлари ҳисобидан 14852,1 миллион сўмга Фарғона вилояти ҳокимлиги объектлари, 2572 миллион сўмга Нукус “Оролбўйи” БД объектлари, 509,6 миллион сўмга Бухоро “Оролбўйи” БД объектлари, 166,1 миллион сўмга Давлат ўрмон қўмитаси объектлари ва бошқалар молиялаштирилган.

Ўтган йили Андижон вилоятининг Ойим қишлоғида ип-йигирув фабрикасининг давом этаётган қурилиши

ХАЛҚ БАНКИ - ФУҚАРОЛАР ХИЗМАТИДА

Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил октябр ойидаги "Ўзжамғармабанк"ни Ўзбекистон Республикаси давлат-тижорат Халқ банкига айлантириш тўғрисида"ги қароридан кейин тизим фаолиятида катта ўзгаришлар содир бўлди.

Илгари асосан аҳолининг жамғарма пулларини сақлаш ҳамда шунга ўхшаш бир неча хизмат турлари билан шуғулланиб келган ушбу молия муассасасининг иш кўлами тобора кенгайиб, обрў-нуфузи ошиб бормоқда. Айни чоғда тизимнинг 14 та ҳудудий бошқармаси, 204 та туман ва шаҳар филиаллари ҳамда 3000 тага яқин шохобчасида ўн икки мингга яқин мутахассислар мижозларга хизмат кўрсатиб келмоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг "Обод маҳалла йили" дастури тўғрисида"-ги қарори талабларини бажариш юзасидан Халқ банки тизимида амалга оширилиши лозим бўлган чора-тадбирлар режаси ишлаб чиқилган. Улар шу йўналишдаги ишларнинг давоми бўлади. 2003 йил 1 феврал ҳолатига кўра 7000 га яқин маҳалла қўмиталари ва қишлоқ фуқаролар йиғинлари Халқ банкида ҳисоб рақамларини очишган. Президент фармони ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг қарори ижросини таъминлаш юзасидан маҳаллаларда кам таъминланган оилаларга ёрдам пуллари, оналарга белгиланган нафақаларни тарқатиш мақсадида банк муассасалари орқали махсус фондда ҳисоб рақамлари очилди. Маҳаллаларда филиал ва шохобчалар сони кескин ортиб, аҳоли ҳамда хўжалик субъектларининг банк хизматларидан фойдаланиш имкониятлари кенгайтирилди.

«Халқ банкини 2005 йилгача ривожлантириш Дастури»да унинг фаолиятини универсаллаштириш, «Оила банки»га айлантириш сингари стратегик мақсадлар ўз ифодасини топган. Аҳоли қўлидаги бўш пул маблағларини банк депозитларига жалб қилишнинг янгича услуби - «Оила» ҳисоб рақамларини очиш орқали хизмат кўрсатиш амалиётга киритилди. Мижозлар ҳисоб рақамдан пул кўчириш йўли билан корхона, савдо дўконидан товарлар сотиб олиш, электр энергияси, газ, телефон алоқаси ва бошқа хизматлар учун тўловларни амалга ошириш имкониятига эгалар.

-Аҳоли маблағлари иқтисодиётнинг реал секторига - ишлаб чиқаришни кенгайтириш, тадбиркорликни ривожлантириш, ижтимоий масалаларни ҳал этиш, истеъмол бозорини кредитлаш каби соҳаларга йўналтирилмоқда, - дейди Халқ банки бошқаруви раиси вазифасини бажарувчи Адҳам Ҳайдаров. – Бир сўз билан айтганда, бугун банкнинг ҳар бир омонатчиси - мамлакатимиз иқтисодиётининг сармоядори, десак, асло муболаға бўлмайди.

Кичик ва ўрта бизнес субъктларига ажратилган кредитлар хажми 2002 йил 1 январь ҳолатига 3 миллиард сўмга яқин эди. Бу кўрсаткич 2003 йил 1 январга келиб 5,5 миллиард сўмдан ортди.

Истеъмол бозорини кредитлаш аҳолининг турли маҳсулотлар ва хизматларга бўлган эҳтиёжини қондиришда муҳим аҳамият касб этмоқда. «Тўёна», «Комфорт», «Таъмирлаш», «Талаба», «Таҳсил», «Абитуриент», «Авто-кредит» ҳамда бошқа турдаги истеъмол кредитлари ёш оилаларга тўй, тантана маросимларини ўтказиш, олий ва ўрта-махсус ўқув юртларида тўлов-контракт асосида таҳсил олиш, уй-рўзғор буюмлари ва бошқа анжомларни харид қилиш, уй-жой қуриш, таъмирлаш, ўзимизда ишлаб чиқарилаётган автомобилларни харид қилиш имкониятини яратмоқда.

Банк томонидан 8 миллиард сўмга яқин истеъмол кредитлари ажратилган. Шунингдек, кўплаб талабаларга банкнинг «Абитуриент», «Талаба» ва «Таҳсил» каби имтиёзли таълим кредитлари ажратилган бўлиб, унинг ҳажми 463 миллион сўмни ташкил этмоқда.

Халқаро молия институтлари билан ҳамкорлик алоқалари ўрнатилмоқда. «ЖП Морган Чейз» (АҚШ), «Коммерцбанк», «Берлинербанк», «Дрезднер банк» (Германия) каби нуфузли банк муассасалари билан корреспондентлик алоқалари ўрнатилиб, хорижий кредит линияларини жалб қилишга замин яратилди. Ўз навбатида Халқ банки Жаҳон жамғарма банклари Институтига аъзо бўлиб кирди.

Американинг WESTERN UNION халқаро пул ўтказиш тизими билан ҳамкорлик шартномаси тузилганлиги қўл келмоқда. Бундай шохобчалар сони 22 та бўлиб, мижозлар учун зарур шароитлар яратилган. Бундан ташқари SWIFT-халқаро тўловлар тизими имкониятларидан ҳам фойдаланилмоқда.

Ўз номи билан Халқ банки деб аталаётган мазкур молия муассасаси доимо фуқаролар хизматида бўлишини тилаймиз. Унинг кўп минг сонли жамоасини яшариш ҳамда янгиланиш палласи - Наврўзи олам билан самимий муборакбод этамиз.

Улуғбек ЖУМАЕВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

Сиз бунга нима дейсиз?

МИЛЛИЙЛИКНИ УНУТМАСАК ҚАНИЙДИ...

Кейинги пайтларда ўзбек эстрада қўшиқчилиги анчагина ривожланмоқда.

Радио ва телеканаллар орқали кунора бўлса-да, янги-янги қўшиқлар, янги-янги номлар жарангламоқда. Бу яхши, албатта. Аммо иш бор жойда хато бор, деганларидек, баъзан айни шу соҳага оид айрим муаммолар кишини ўйга толдиради. Эътибор берган бўлсангиз, бугунги кунда яратилаётган кўплаб қўшиқлар фақат ёшларбоп бўлиб қолаётир. Тўғри, мамлакатимиз аҳолисининг аксарият қисмини ёшлар ташкил қилади. Лекин шу билан бирга, шовқин-сурон, тарақа-турук "шоу"ларга тоқати йўқ, бу шоулардан қулоқлари шовуллаб қоладиган қарияларни, ўрта яшар кишиларни ҳам унутмаслик керак-да...

"Сени кўрсам қанийди,
Бир бор кўрсам қанийди,
Ҳеч бўлмаса чанг бўлиб,
Сенда қолсам қанийди,
Кўриб ўлсам қанийди..."

қабилидаги тумтароқ қўшиқларни биз ёшлар бемалол ҳазм қилишимиз, айрим ўринларда уларга жўровоз бўлишимиз табиий ҳол. Бироқ элликдан ҳатлаб олтмишга яқинлашган, ҳаётнинг унча-мунча аччиқ-чучугини "тотиб" кўйган кишиларга юқоридаги сатрлар қандай маъно касб этаркин?

Мусиқа борасида ҳам бироз эътирозларимиз бор. Баъзи бир қўшиқчиларнинг яратган "асар"лари кўпинча ўзбекча матну бошқа миллат вакилига тегишли мусиқадан иборатлиги кишини ҳайратга солади. Ахир, "муаллифлик ҳуқуқи" деган қонун нима учун қабул қилинган? Агар ўша бастакорлар эртами-индин ўзбек ҳамкасбларининг бу қилмишларидан огоҳ топсалар, оқибати аянчли бўлиб қолмасмикин?! Ҳайратланарлиси эса, ажодларимиз яратган мумтоз қўшиқлар, чуқур фалсафий мушоҳадага ундовчи, руҳий озуқа берувчи ғазаллар асосида ижро этиладиган ашулаларимиз бутун дунёни лол қолдирса-ю, биз Ғарбнинг "даңгирдунғир"дангина иборат мусиқаларини (!) афзал кўриб тингласак... Ўзимизга уят эмасми?

Юртимизда истеъдодли бастакорлар, маҳоратли қўшиқчи-ҳофизлар истаганча топилади. Лекин улар ҳам Ғарбга тақлид қилаётгандек, назаримизда. Тўғри, фойдали илмни ўрганиш, унга тақлид қилишнинг ёмон жиҳати йўқ. Шундай бўлсада, бастакору қўшиқчиларимиз миллий йўналишдаям ижод қилишни унутиб қўйишмаса қанийди...

Ҳ. ТОШХЎЖАЕВ

МУБОРАККА БАЙРАМ МУБОРАК!

Вилоятнинг қайси бурчагига борманг, одамларнинг кайфияти аъло.

Биз шу куни Муборакда ҳам бўлдик. Ободончилик борасида амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг ҳисоби йўқдай туюлади. Туман маркази Боғи Эрамни эслатади. Гулзор дейсизми, боғ-роғ дейсизми - ҳаммаси гўзал, ҳаммаси бетакрор. Муборакликлар гулни жондан севишади. Шу боисдан ҳам ҳар қадамда гулзор барпо этишган. Ён-атрофдаги ранг-баранг гулларни санаб саноғига етмайсиз. Ҳар бир гулнинг ўз эгаси бор. Қани бир туп гулни "чертиб" кўринг!.. Шунда сиз ҳам гулнинг қадрига етасиз. Гул шайдоси бўлганингизни билмай қоласиз.

Муборакда гул кўп, гулчи кўп. Улар яна кўпайсин, деймиз. Гул ўсган жойнинг тароватти, малоҳати ўзгача бўлади. Гулзор оралаб юриб роҳатланасиз, руҳингиз равшан тортади. Бу ҳақиқатни муборакликлар теран англашади.

Туман ҳокимиятида кўп бор бўлганмиз. Олдинлари ён-атроф беҳисоб бетон тўсиқлар билан ўраб олинганди. Бугун эса... Ўша бетон тўсиқлардан ном-нишон қолмаган. Бугун ҳокимият тевараги анвойи гуллар билан ўралган. Ям-яшил ниҳолларни кўриб баҳри дилингиз очилади. Бу ҳолни бошқа ташкилотлар мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Мактабларни айтмайсизми? Марат Чўлиев раҳбарлигидаги умумтаълим мактаби ҳовлисига кирсангиз, атрофга боқиб, яйраб кетасиз. Сизга яна ажиб чаманзорлар пешвоз чиқади. Бу йил янги гулзор барпо қилинди. 200 туп турли хил гул кўчатлари экилди. 650 туп ниҳол ўтқазилиб, боғлар чиройига чирой қўшилди. Мактаб ҳовлисидан чиқиб кетгинг келмайди, киши!

Мактаб – таълим-тарбия маскани. Бу масала мактаб жамоасининг ҳаёт тарзига айланган, десак муболаға бўлмас. Бултур мактабни 120 ўқувчи битириб чиқди. Уларнинг деярли ҳаммаси олий ўқув юртларига ўқишга киришган. Демак, бу илм масканида қалби қайноқ, меҳри дарё фидойи муаллимлар ишлашади. Улар омон бўлишса, мактабнинг чиройи, ўқувчиларнинг эса йўли очилаверади. Китобга, илм-фанга ихлос қўйган ўқувчилар сафи янада кенгаяверади.

Бундан бир неча йил олдин Муборакда бўлган киши, бир пайтлар чор-атроф қум барханларидан иборат бўлганига сира ишонгиси келмайди. Теваракда битта-яримта юлғун ва саксовулдан бўлак гиёҳ учрамасди. Ичишга бир қултум сув топилмасди. Ҳозирги боғу роғлар қаёқда эди! Кўкка туташ бинолар-чи? Ҳозирги ажойиб спорт иншоотлари!.. Эҳ-ҳе, инсон нималарга қодир эмас? Ўзгаришлар катта. Юксалиш кўп. Муборак яшараяпти, яшнаяпти.

Дарвоқе, ўзим ҳам ҳайратта, ҳаёжонга берилиб кетибман. Бир томонида оқ чойшаб ёпинган азим тоғлар, бир ёнда зангори гилам тўшалган қир-адирлар. Қизиқ, қиш билан баҳор ёнма-ён. Бу манзарани фақат шу гўшада, Қашқадарёда учратасиз. Сенга кўз тегмасин кўркам, бағрикенг фусункор диёр!

Бозор ЭРҚОРОВ

СОҲИБЛИК ҲИССИ РУҲЛАНТИРАДИ

Ширкат хўжалиги бошқаруви бош чўпон Қосим Шодиевнинг Пўстаклик яйловидаги қудуқни қўл кучи билан таъмирлашга оид таклифига бажонидил қўшилди. Цемент, ғишт, ишчи кучи ажратилди.

Яйловдаги қудуқларни таъмирловчи ташкилотнинг имкониятлари хийла чекланганлиги сабабли шундай йўл тутилди.

-Ота-боболаримизнинг қадимий тажрибасига таяндик, - дейди Бухоро вилояти Жондор туманидаги Амир Темур номли ширкат хўжалиги етакчиси Шохон Юсупов. – Эски қудуқ обдон таъмирланди. Ҳозир Пўстаклик яйловида бир эмас, икки отар қўй-қўзи боқилаяпти. Мабодо, хўжаликнинг сўнгги уч йиллик фаолиятида нимани алоҳида ажратиб кўрсаттан бўлур эдингиз, деб сўрашса ерга, мулкка муносабат ўзгарганини айтардим.

Бу нималарда ўз ифодасини топаяпти? Пахтадан, ғалладан кўзда тутилганидан зиёд ҳосил олинаяпти. 100 гектар ери шўрхок Мохонкўлда бўлган хўжалик учун бу чакки натижа эмас. Сирож Ғуломов 5 гектар ердан салкам 40 центнердан пахта, Тўхта Саидов деган пудратчи ғалладан 50 центнердан ҳосил олгани деҳқонда ерга эгалик ҳисси шаклланаётганидан далолатдир. Бу ерда ҳар қатра сув ҳисобда, минерал ўғит ҳам.

Жараён

Асосий тармоқ – қоракўлчиликдаги ишлар қай аҳволда? Умуман, хўжалик иқтисодий кўрсаткичлари қандай? Хўжалик молия маркази маълумотларига кўра кейинги тўрт йилда туёқ сони ўттиз фоизга кўпайди. 1999 йил якуни бўйича хўжалик тўққиз миллион 60 минг сўм соф фойда кўрганди. 2002 йил якунида олинган соф фойда эса 85 миллион сўмдан ошди. Энг муҳими, чўпон-чўлиқларнинг меҳнатга бўлган иштиёқи кучайди. Мана бир мисол. Ҳошим Жўраев бош пудратчи бўлган отарда бултур ҳар юз бош совлиқдан 121 талан қўзи олинди. 390 бош қўзи ўстиришга қолдирилди. 149 та қоракўл тери, 1280 килограмм жун топширилди. Отар чўпонлари йил давомида жами 595 минг сўм иш ҳақи олишди. Йил якуни бўйича улар қўлига 143 минг сўм қўшимча ҳақ тегди. Ўн бош қўзи, 48 дона қоракўл тери натура ҳолида берилди. Бундан ташқари, 44 минг 100 сўм дивиденд ҳисобланди. Иди Ибодов бош пудратчи бўлган отарда ҳам шунга ўхшаш натижалар қайд этилди.

Хўжаликнинг асосий ютуғи шундаки, ажратилаётган дивиденд миқдори йил сайин ошаяпти. Масалан, 2000 йилда ҳар бир сўмга ўртача 66 тийиндан, 2002 йилда эса 2 сўм 9 тийиндан дивиденд ҳисобланди. Бу ҳар бир ширкат аъзосида мулкка эгалик ҳиссининг тўлиқ шаклланишида қўл келади, албатта.

Мутахассислар фикрича, қурғоқчилик, яйловларда ўт-ўланнинг кам бўлиши қоракўл терисиси сифатига салбий таъсир этади. Шу боисдан хўжалик Самарқанд қишлоқ хўжалик институти билан шартнома тузиб, наслчилик ишларини яхшилаш тадбирларини кўраяпти. Навоий вилоятининг "Нурота", Абай номли ширкат хўжаликларидан наслдор қўчқорлар келтирилди. Қолаверса, халқ селекцияси имкониятларидан ҳам фойдаланиляпти. Шу мақсадда хўжалик ва бош пудратчилар ўртасида тузилган шартномада "Ширкат хўжалиги фақат биринчи навли қоракўл терисини қабул қилади" деган банд пайдо бўлди. Хўжалик чўпонлари яхши ният билан "Қоракўлнинг аслини Жондордан топасиз" дейишмоқда. Бу орзу ижобат бўлишига тилакдошмиз. Зеро, Наврўз айёмида қилинган эзгу ниятлар албатта ушалади, дейишади-ку!

Истам ИБРОҲИМОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

ТЎКИНЛИККА НЕ ЕТСИН

Бозорга хўжаи Хизр назар ташлаган, дейишади.

Нукус шаҳар марказий бозорини айланар экансиз, бу нақлнинг нақадар тўғрилигига амин бўласиз. Юртдаги тўкин-сочинлик бозорда ўз аксини топганидек. Расталарда деҳқончилик маҳсулотлари худди ёз пайтидагидек сероб.

-Бозоримизда 1910 та савдо ўрни бор, - дея бизга тушунтиради "Нукус бозори" акциядорлик жамияти бошқарув раиси А.Незаматов. - 2002 йилда бозорларимизда ялпи даромад 161472 минг сўмни ташкил этиб, белгиланган режа 125 фоизга бажарилди. Шундан 51336 минг сўм соф фойда кўрдик, рентабеллик даражаси 14,2 фоизга етди.

Бозор шаҳар марказида жойлашган бўлса-да, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари баҳоси чекка туманлардагидан фарқланмайди. Бу эса шаҳарликлар учун бирмунча қулайликларни юзага келтиради, албатта.

Байрам арафасида нукусликлар байрам дастурхонига ноз-неъматлар харид қилишмоқда. Фурсатдан фойдаланиб, бозор бошқаруви раисининг халқимизга байрам тилакларини сўрадик.

- Бу йилги Наврўз бозорларимизга ҳам тўкин-сочинлик, файз-барака олиб кирсин. Ҳеч бир ватандошимизнинг хонадонидан шод-ҳуррамлик аримасин. Наврўз барчангизга қутлуғ бўлсин, азизлар!

Шамангул ТУРЕМУРАТОВА

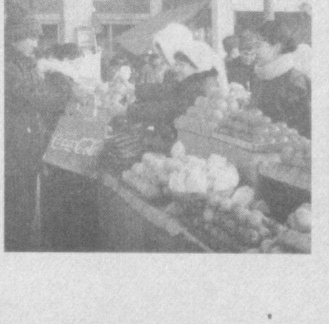

Шажара

ЗАНГИОТАНИНГ ТАБАРРУК УДУМИ

Урф-одатлар ва анъаналарнинг фазилати беқиёсдир. Унда миллатнинг қадри, ўзлигини англаши, ўтмиши ва келажаги ётади. Чунки улар халқнинг миллий ва маънавий оламига озуқа бериб турадиган муҳим омилдир. Уларсиз ҳаётимиз маъносиз ва ғариб бўлиб қолади.

Мамлакатимиз мустақил экан, миллий урф-одатларимиз бўй-басти билан тикланиши ва замонамизнинг янги удумлари билан бойиб бориши лозим. Қадимий ва навқирон наврўз асрлар мобайнида кишилар онгида ҳаётбахш руҳ уйғотиб, замонлар синовидан ўтган.

Бу не ҳолким, ёшарибдур
само ҳам, ер ҳам?
Ёшартирмиш қалбларни
Наврўзи олам!

деганида шоир қанчалар ҳақ сўзни айтган.

Умуман Наврўз байрами кўкламда юз берадиган табиат уйғониши, бутун борлиқ жисмида юз берадиган янгиланиш, сарин еллар нафаси билан йўғрилган яшаш нашидасининг ажойиб тимсолидир.

Қиш изғиринлари чекиниб, оппоқ қорли либосларини ечган қирадирларда кўклам элчиси бойчечак юз кўришди. Она-Ўзбекистонимизда янги йил, яна Наврўз кириб келди. Бу йил серёғин келган қиш, заминимизда сув мўл бўлишлигини таъминлаб хурсанд қилган бўлса, баҳорнинг илк кунларидан бошлаб ёққан кўклам ёмғирлари бободеҳқонларимизга олам-олам қувонч келтирди.

Бугун юртимизнинг барча гўшаларида Наврўз байрами нишонланаётир. Бу байрам барчага руҳий кўтаринкилик, ҳаётга интилиш, ҳаётни, оламни янада гўзал қилишга ундамоқда.

Пойтахт вилоятининг Зангиота туманида ҳам бу йил Наврўз янада ўзгача бир гўзаллик ва тароват билан нишонланмоқда. Чунки зангиоталиклар пок ниятларни дилга тугиб, буюк келажак сари, яъни авлодларга буюк ва қудратли заминни мерос қолдириш учун мустақилликка эришганимизнинг илк йилларидан бошлаб катта шижоат, умид ва ишонч билан меҳнат қилиб келмоқдалар ва кўзлаган мақсадларига эришмоқдалар.

Уларнинг қилаётган эзгу ишларига ва ўзларига улуғ мутафаккир ва мутасаввуф донишмандлардан бири бўлган Зангиотанинг руҳи мададкордир. Чунки исмлари Ойхўжа ибн Тошхўжа бўлган Зангиота шу туман ҳудудида умргузаронлик қилганлар.

Буюк соҳибқирон Амир Темур ҳам бу пири комил инсонга алоҳида ҳурмат ва эътибор билан қараган. Шундан бўлса керак, Зангиота мақбарасини ҳам Амир Темур қурдирган. Ҳозир бу табаррук масканга бутун ислом оламидан зиёратчилар келиб турибдилар.

Муҳтарам Президентимиз ҳам туман ҳудудида шундай буюк зотларнинг қадамжолари борлигини айтиб: "Бутун ислом дунёсида маълум ва машҳур Зангиота мажмуининг кейинги йилларда тубдан қайта таъмирланиб, гўзал ва обод зиёратгоҳга айлантирилгани савобли ишлардан бири" эканлигини таъкидлаган эдилар.

Зангиота туманининг ерлари ниҳоятда унумдор, деҳқонлари уста миришкор. Туман қишлоқ хўжалиги кўпроқ сабзавот, полиз ва боғдорчилик маҳсулотлари етиштиришга ихтисослаштирилган. Тошкент шаҳри аҳолиси зангиоталик деҳқонлар етиштирган сабзавот ва полиз маҳсулотларидан қишин-ёзин баҳраманд бўладилар.

Тумандаги "Ўзбекистон", Алишер Навоий номли, "Тошкент", "Зангиота" ширкат хўжаликлари, "Бўзсув" деҳқон-фермерлар уюшмаси деҳқонлари сабзавотлардан

республикамизда энг юқори ҳосил олишга эришмоқдалар.

"Қўйлиқ" хусусий иссиқхонаси эса мамлакатимиздаги энг йирик сабзавот фабрикаларидан биридир. 23,5 гектар майдонни эгаллаган ойнаванд далаларда куз ва қиш мавсумида йилига икки минг тоннадан зиёд сархил сабзавот ва резаворлар етиштирилади.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида иқтисодий ислоҳотларни ўтказишда Зангиота туманининг ўзига хос тажрибаси яратилаётир.

Аввалamбор мулк шаклидаги ўзгаришлар қишлоқ хўжалигининг жадал ривожланиши учун мустаҳкам замин яратди. Эндиликда ҳар бир фермер ва ширкат хўжалиги ижарачилари шахсий меҳнатидан келиб чиққан ҳолда, қилаётган меҳнатларига муносабатларини ўзгартирдилар. Натижада турли хилдаги мулкчилик кўринишларига асосланган иқтисо-

диётни барпо этишмоқда. Бугун баъзи бир ўз ишини пухта биладиган зангиоталик деҳқонлар учун 5-10 миллионлик йиллик даромадлар чўт бўлмай қолди. Чунки улар ўзлари мулк эгаси бўлгач, имкон қадар ердан унумли фойдаланиб, ҳосилдорликни кўпайтириш эвазига эса катта даромад қилиш учун қатъий ҳаракат қилмоқдалар.

Бугун деҳқонман, деган зангиоталикларни фақат далада учратасиз. Қайсидир бири картошка ёки карам экаётир, яна бири яқин кунларда бозорларимиз кўрки бўла-

диган қулупнайни парваришлаш билан банд. Кимдир эса етиштирган резаворларини йиғиштирмоқда.

Айниқса, кўкламда Зангиота боғларига келсангиз, баҳор гўзаллигини, табиат инъомини, турли мевали дарахтларнинг камалак мисол гўзаллигини шу ерда кўрасиз ва баҳорга яна бир бор ошуфта бўласиз.

Илгарилари Зангиота асосан қишлоқ хўжалигига ихтисослаштирилган туман бўлган. Бугунги кунда эса у ўн йил олдинги тумандан батамом фарқ қилади. Туман иқтисодиёти мустақиллик йилларида беқиёс даражада ўсди ва янада ривожланиш сари дадил бормоқда.

Саноат, ўрта ва кичик бизнес ривожланиб, туман иқтисодиёти йилдан-йилга юксалиб бораётир. "Излаган имкон топади", дейдилар. Мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланиш натижасида бугун саноат туманнинг етакчи тармоғига айланди. Бугунги кунда туман ҳудудида жойлашган саноат корхоналарида жаҳон андозаларига мос қишлоқ хўжалик техникалари, сув насослари, полиэтилен плёнкалари ва бошқа кўплаб турдаги маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда. Бугунги кунда "Фаровон" масъулияти чекланган жамият корхонасида турли хил ичимликлар тайёрланмоқда ва улар ўз маҳсулотларини экспортга ҳам чиқаришаётир. Шунингдек, чет эл инвестициялари жалб этилиб, хорижликлар билан янги-янги қўшма корхоналар, янги линиялар ва кичик корхоналар барпо этилмоқда.

Ушбу корхоналарнинг ишга туширилиши туман иқтисодиётини

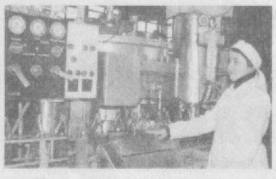

юксалтириш билан бирга, янги иш ўринларини барпо этмоқда.

Зангиота туман ҳудудидаги қўрғон ва қишлоқлар қиёфаси ҳам йилдан-йилга гўзаллашиб, янги-янги иншоотлар – маданий, маиший, тиббий масканлар қурилиши ҳисобига чирой очиб бормоқда. Энг замонавий лойиҳалар асосида қурилган Қатортол қишлоғи ва туман марказини Назарбек ва Иттифоқ қишлоқлари билан боғловчи "Шойимкўприк", Эркин қишлоғидаги "Ёнғоқ", Назарбек қишлоғидаги "Назарбек" гузарлари, янги мактаб ва яқинда ишга туширилган ва бугунда 200 дан ортиқ бўлғуси тиббиёт ходимлари таҳсил олаётган Зангиота тиббиёт коллежи шулар жумласидандир.

Туманда маориф ва маърифат ишларини юксалтиришда "Фаровон" МЧЖ корхонасининг ҳам муносиб улуши бўлаётир. Ушбу корхонанинг кўмаги билан тумандаги Алишер Навоий номли хўжалик ҳудудида 500 ўринли замонавий мактаб қуриб берилди.

Маълумки, кейинги йилларда республикамизда спортни, айниқса, болалар спортини ривожлантиришга устувор вазифа сифатида қаралмоқда. Зангиота туманида ҳам ёшларни нафақат маънавий, балки жисмоний бақувват қилиб тарбиялаш, саломатлигини тиклаш ҳам доимий эътиборда. Ҳозирги кунда туманда бешта ўйингоҳ, сув ҳавзаси, икки теннис корти, 36 та футбол майдонлари, 28 та спорт залларида спортнинг бир қатор турлари бўйича машғулотлар ўтказилмоқда. Бундан ташқари туман ҳудудида соғломлаштириш, болалар ва ўсмирлар мактаби ишлаб турибди. Ўтган йили ишга тушган "Олтин тақа" спорт мажмуаси республикамиздаги ягона спорт клуби, десак бўлади. Бу ерда икки юз-

дан ортиқ ёшлар спортнинг бокс, кикбокс турлари билан шуғулланиш билан бирга от спорти билан ҳам шуғулланадилар. Етмишдан ортиқ зотли отлар улар ихтиёрига бериб қўйилган.

Зангиота туманининг обод ва кўркам бўлиб боришида албатта маҳаллаларнинг беқиёс ўрни бор. Айниқса обод маҳалла йилида тумандаги маҳаллаларда жуда катта ишлар олиб борилаётир. Айниқса, шундоққина пойтахт биқинида жойлашган Хонобод қишлоғини ортиқча таърифлашга ҳожат йўқ. Хонободда Наврўз байрамига алоҳида тараддуд кўрилди. Кўчалар чиннидек қилиб тозаланди. Минглаб турли дарахт кўчатлари экилди. Байрам арафасида маҳаллалардаги боқувчисини йўқотган ва ногиронларнинг аҳволидан хабар олиниб, совға-саломлар топширилди.

Ҳа, бугун зангиоталик бағрикенг, шижоатли, саховатли инсонлар ҳар йили янги йил – Наврўзни жуда кўтаринки руҳ билан кутиб оладилар. Чунки келаётган йилнинг яхши келиши кўп жиҳатдан инсонларнинг эзгу ишлари, мақсадлари, интилишлари билан боғлиқ.

Абдураззоқ КАРИМОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.
Нурмамат АЛМУРОДОВ
олган суратлар.

Ризқ

НОН – НЕЪМАТЛАР СУЛТОНИ

Фарғона водийсида қайси бир ёши улуғ билан суҳбат қурмайлик, дуога қўл очишади: Тинчлик-осойишталикда яшаётганидан, дастурхонлари нозу неъматлар билан тўлиб-тошганидан, энг асосийси ҳамма хонадонда нон борлигидан шукроналик йўғрилган сўзларни тилга олишади.

Тўғри-да, дунёда қорни тўйиб нон емаган юз миллионлаб одамлар борлигини кўз олдимизга келтирар бўлсак, шукур қилмасликнинг ўзи инсофдан эмас.

Савдо пештахталаридаги бир-биридан хуштаъм, дастурхонга қўйсанг кўрк бағишловчи турли-туман

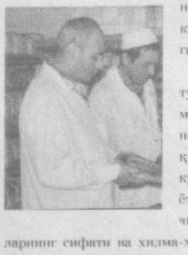

нон маҳсулотларини кўриб кўз қувнайди. Кўнгилларга хотиржамлик тушади.

"Марғилоннон" очиқ турдаги акциядорлик жамиятида тайёрланаётган нон, булочка, макарон ва қандолат маҳсулотлари кўпчиликка манзур бўлаётир. Акциядорлар ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг сифати ва хилма-хиллигига эътибор қаратаётир. Натижада 61 хил нон ва булочка, 3 хил макарон, 16 хил қандолат маҳсулотлари эл дастурхонига тортиқ этилаётир. Макарон ва қандолатга бўлган талаб-истакларни инобатта олиб шундай маҳсулотларни тайёрлаш кўпайтирилди. Ноннинг ширмой нон, оби нон, оширма нон, туркмен чуреги, пиёзли ва майизли нон турлари аҳоли томонидан суйиб харид қилинаётир.

Жамоада 170 нафар киши ишлайди. Уларнинг ярмига яқини аёллар. Аёл бор жойда покизалик, саришталик бўлади. Яқинда халқаро хотин-қизлар байрами билан уларга совға-саломлар улашилди. Наврўзи оламга эса ҳар йилгидан бошқача тайёргарлик кўрилган.

-Маҳсулот таннархини пасайтириш учун харажатларни камайтириш йўлидан борганлар доғда қолмайди, - дейди акциядорлик жамияти раиси Баҳодир ака Тошматов. – Биргина унни қопсиз келтиришнинг ўзидан 800 минг сўм тежалди. Газ, сув, электр энергияси ва ёнилғи-мойлаш материалларидан ҳам тежаб-терғаб фойдаланиш муҳити вужудга келтирилди. Ҳамма цехларга ўлчагичлар ўрнатилди. Ҳисобини билганнинг ҳамёнига барака киради. Бир сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга ўтган йили 88 тийин сарфланди. Бозор иқтисодиётида рақобат кучайиб бораётгани жуда кўнгилдагидек ҳол, - дея сўзини давом эттиради акциядорлар сардори. – Айрим ҳолатларда ноҳолис рақобат вужудга келаётир. Марғилон кўчаларида ўнлаб хусусий тадбиркорлар томонидан бир қарашда жуда чиройли булка нонлар сотилаётир. Аммо шундай булка нон ишлаб чиқарувчиларнинг аксарияти сертификатсиз фаолият кўрсатаётгани ташвишли. Стандарт талабларига жавоб бермайдиган, одамлар саломатлигига салбий таъсир кўрсатиши эҳтимоли юқори бўлган нонлар тайёрланаётган хонадонларда бўлсангиз, у ердаги санитария аҳволидан кўнглингиз ранжийди. Булка ва булочка нонларини нон корхоналари дўконларидан харид қилганларнинг соғлигига зиён етмаслиги кафолати бор.

Баҳодир ака ишчиларга яратилаётган шарт-шароитлар хусусида фахр билан гапирди. Дивидендлар йил сайин ортиб бораётгани, ойлик маошлар миқдорлари кўпайиб бораётгани айни муддао. Ўтган йили ишчи-хизматчиларга 12 миллион 337 минг сўм моддий ёрдам берилди. 42 миллион сўм мукофот пуллари тарқатилди. Ёрдамчи хўжаликда етиштирилган асал, лимон маҳсулотларини ишчилар бепул олишди. Акциядорларнинг 20 нафар фарзандларини имтиёзли дам олишлари ташкил этилди. Ходимлар дам олиш уйларига юборилди.

Наврўз байрами арафасида корхона томонидан жуда катта хайрия ишлари қилинди. Марғилондаги кўзи ожизлар мактаби, меҳрибонлик уйи тарбияланувчилари, ўнлаб меҳнат ва уруш фахрийлари, маҳалладаги кам таъминланган оилалар ва муҳтож қарияларга мурувват кўрсатилди.

Нонни неъматлар султони, дейишади. Эл дастурхонига сифатли ва мазали нон маҳсулотлари тайёрлаб бераётганларнинг ўзлари ҳам нондек азизу мукаррам бўлиб юраверишсин. Шодликлар элчиси Наврўзингиз муборак, азиз ҳамюртлар!

Гавҳар ДИЛМУРОДОВА

УРГУТ ТОҒЛАРИГА БАЙРАМ ЯРАШАР

Ургутда оқ кулоҳли тоғларга туташган Тўпхона аталмиш бир мавзе бор. Кексаларнинг гувоҳлик беришича, минг йиллардан бери Наврўз ана шу қадимий адирлар бағрида байрам қилинади.

Бу тепаликлар Ватанимиз тарихидаги кўплаб яхши-ёмон кунларнинг шоҳиди бўлди. Кўпгина олимлар улуғ фалакиётшунос олим, темурий ҳукмдор Мирзо Улуғбек айнан Тўпхона этакларида шаҳид этилган, деган тахминни илгари сурадилар.

1868 йил 11 май куни генерал Абрамов бошчилигидаги чор армияси қўшинлари Ургутга бостириб кирадилар. Ана шу Тўпхона этакларида минглаб юртдошларимиз Ватан озодлиги учун курашиб шаҳид бўладилар. Ҳа, Тўпхона ургутликларнинг яна қанчадан-қанча шонли ва қонли кунларининг гувоҳи бўлмаган, дейсиз.

Шу боис маҳаллий аҳоли бу гўшани муқаддас билади. Ҳар йили Наврўз кунлари шодиёна, ўйин-кулги билан бирга, юрт учун жон фидо қилган мард, жасур ўғлонларни хотирлайди.

-Баҳор келдими, Наврўз яқинлашдими, кўпкари мавсуми келди, деяверинг, - дейди биз билан суҳбат чоғида туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Улаш ака Пўлатов. – Чавандоз зоти борки, Камангарон қишлоғига, Қуруқсой этаклари томон от чоптиради. Биз томонларда кўпкарига қизиқмайдиган, ҳеч бўлмаса бир мартагина наврўз арафасида Қуруқсойга бориб, улоқ ўйинини томоша қилиб завқланмаган кишиларни топиш қийин. Бир пайтлар ўзимиз ҳам ўша кенгликларда от чоптириб улоқ талашганмиз.

Рост, Қуруқсой этаклари баҳор кунлари ўзгача тароват касб этиб, чавандозлару ишқибозларни ўз бағрига чорлайди. Отларнинг кишнаши, томошабинлар олқиши, чавандозлар ҳайқириқлари Аллаёрон қояларига урилиб акс садо беради. Айни кунларда ҳам Камангарон катта тўйхонага айланган. Нафақат Ургут ёки Самарқанд, балки қўшни вилоятлардаги моҳир чавандозлар ҳам бу томонга ошиқмоқда.

Янги келин тушган ҳар бир хонадонда Наврўз кунлари қариндош-уруғ, қўни-қўшни жамланишади. Айниқса, қизалоқлар баҳорги либосларда ял-ял ёниб "келин кўрди"га келишади. Миллий кийимларда, бошига тиллақош тақиб сарандоз ёпинган гўзал келинчаклар қўлрўмолча тутиб, таъзим билан меҳмонларга чой узатади. Ёши улуғ онахонлар баҳор неъматлари билан тўлиб-тошган дастурхонлар бошида ўтириб, ёшларнинг бахту тахтини, юрт тинчлигию халқ омонлигини тилаб дуога қўл очишади.

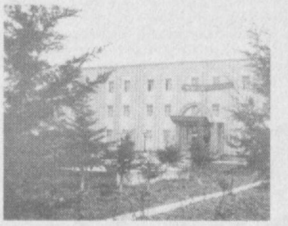

Ургутликларда халқимизнинг азалий қадриятларидан яна бири ўз мавқеини сақлаб қолган. Бу удум халқ тилида "дарвешона" ёки "деги дарвешон" (дарвешлар қозони) деб юритилади.

-"Деги дарвешон" ҳар йили баҳорнинг бошларида ҳар бир маҳаллала ўзгача шоду хуррамлик, тантана билан ўтказилади, -дейди, туман ҳокими ўринбосари, Ургут шаҳар ҳокими Шуҳрат Алиев. – Таомилга кўра бундай тантаналарнинг бошида маҳалла оқсоқоллари туришади. Маҳалладаги ҳар бир оила қурби етганича ўтказилажак байрам харажатларига ўз улушини қўшади. Тўпланган маблағ ҳисобидан қўйлар сўйилиб, қозонларда ош дамланади, сумалаклар қайнайди. Кўпкари, кураш, хўроз уриштириш каби халқ ўйинлари ҳаммани хушнуд этади. Хуллас... минг бор эшитгандан бир бор кўрган афзал.

Эҳ-ҳе, Ургутнинг Наврўз билан боғлиқ қадимий ва гўзал қадриятлари ҳақида гапирган билан гап тугамайди.

Бу йилги Наврўзда юртимиз мустақиллигининг мучал тўйи ҳам нишонланади, десак янглишмаймиз. Шу боис ургутликлар бу йилги наврўзни айрича ният ва истаклар билан кутяптилар. Айни кунларда далаларда ургутлик деҳқонлар ҳамални амал билан қарши олишмоқда. Ўтган йили туман ғаллакорлари давлатга 24 минг тонна сара дон етказиб бериб, режани 120 фоизга етказиб бажаришганди. Жорий йилда улар яна шунча ғалла тайёрлашни ўз зиммаларига олишган. Ўтган йили туманнинг кумуш тола ижодкорлари ҳам режани 119 фоизга етказиб, давлат хирмонига 200 тоннага яқин пилла топширишди. Сўнгги йилларда табиий шарт-шароитлардан келиб чиқиб, туман далаларида кунгабоқар етиштириш йўлга қўйилаётир. Гарчи ўтган йили кўзланган натижаларга эришилмаган бўлса-да, жорий йилда туман деҳқонларининг саъй-ҳаракатлари, чеккан заҳматлари беҳуда кетмаслиги аниқ.

Маълумки, қишлоқ туманлари ичида аҳоли сони бўйича Ургут етакчи ўринда туради. Ҳозирда аҳоли сони 360 минг кишига яқинлашиб қолди.

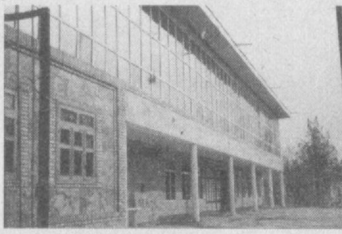

Шу боисдан туман раҳбарияти аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, иш билан таъминлаш, ёшлар таълим-тарбияси каби масалалар ижросига жиддий эътибор қаратаётир. Ҳар йили наврўз кунларида кам таъминланган оилаларни моддий ва маънавий томондан қўллаб-қувватлаш анъана тусини олган. Бу йилги тантаналарда 2000 га яқин ана шундай оилалар ҳолидан хабар олиш, 20 дан ортиқ кичкинтойларнинг суннат тўйини ҳам айнан наврўз куни турли ташкилотлар ва саховатпеша тадбиркорлар ҳомийлигида ўтказиш кўзда тутилган.

Удум

Туманда ҳозирги кунда 3 та қўшма корхона фаолият кўрсатмоқда. Тез кунларда уларнинг сони янада ортади. Ургутлик ва туркиялик тадбиркорлар ҳамкорлигидаги гилам тўқиб чиқарувчи қўшма корхона тез кунда ишга тушади. Қолаверса, Италия билан ҳамкорликда йилига 40 минг тонна мева-сабзавот маҳсулотларини қайта ишлаш қувватига эга бўлган яна битта корхона очиш режага киритилган. Қисқаси, йил давомида уларнинг сонини 6 тага етказиш мўлжалланмоқда. Бу эса 5000 та қўшимча иш ўринларини яратишга имкон беради.

–Ургутда ким кўп қўли гул ҳунарманду, қўли очиқ тадбиркор кўп, - дейди туман ҳокими, Олий Мажлис депутати Холмаҳмад Нуруллаев. – Айниқса, эзгулик байрами арафаларида уларнинг ҳиммати янада жўшиб-тошади. Ғўс қишлоғидаги 660 ўринга мўжалланган мактаб ва қўшимча синфхоналарнинг фойдаланишга топширилишида ҳам ғўслик тадбиркорларнинг ҳиссаси катта. Шунингдек, бу қишлоқда хашар йўли билан қурилаётган тиббий-маиший мажмуада ҳам бугунга қадар 72 миллион сўмлик иш бажарилди. Йилнинг охиригача "Оққўрғон" ширкат хўжалиги ва унга яқин ҳудудларда 2000 ўринга мўлжалланган бешта мактаб ва қўшимча синфхоналар қуриш ниятидамиз.

Юртбошимиз томонидан 2003 йилнинг Обод маҳалла йили дея эълон қилиниши ургутликлар томонидан ижобий қаршиланди. Маҳаллаларни ободонлаштиришга эътибор янада кучайтирилди. Ҳозирги кунда туманда уларнинг сони 102 тани ташкил этади. Маҳалла фаоллари ўз ҳудудларида тинчлик-осойишталик, тартиб-интизомни сақлаш, ободончиликни ривожлантиришга, маънавият ва маърифатни ривожлантиришга эътибор қаратишмоқда.

Ургут шаҳридаги Ғузни маҳалласида бўлганимизда бунга яна бир карра амин бўлдик. Маҳалла фуқаролар йиғини раиси Рофе ака Носировни каттаю кичик бирдек ҳурмат қилади. Унинг маҳаллада олиб бораётган ишлари эл эътирофига сазовор бўлди. Маҳалланинг равон кўчалари, масжиду чойхоналари, ҳашаматли иморатлари, шифо масканлари шаҳар ичида кичик бир шаҳарчани эсга солади.

-Ўтган йили фуқаролар йиғинининг собиқ раиси, халққа узоқ йиллар хизмати сингган инсон, марҳум Меҳрож ака Амонов хотирасига маҳалламиз марказида кичик бир ёдгорлик ўрнатдик. Ҳашар йўли билан кўчаларимизни, маҳалла ҳудудидаги жамоат иншоотларини қайта таъмирладик. Яқинда яна бир хайрли ишга қўл урдик. Ҳашар йўли билан, тадбиркорларимиз кўмаги билан маҳалламиз ёшлари учун 200 ўринли спорт мажмуаси қуришни режалаштирганмиз. Дастлабки ишлар бошлаб юборилган. Насиб этса, ушбу спорт мажмуасини ёшларимизга мустақиллигимизнинг 12 йиллиги арафасида байрам туҳфаси сифатида топширмоқчимиз.

-Бу йилги Наврўзни қандай кутиб оляпсиз, - сўраймиз маҳалла оқсоқолидан.

-Бизнинг маҳалла ҳам Наврўз каби қадимий. Бинобарин, азал-азалдан ғузниликлар Наврўзи оламни қувонч ва шодлик билан кутиб олишган. Бу йил ҳам одатдагидек. Маҳалламизда "деги дарвешона" уюштирилади, ёши улуғ кексалар, беморлар, кам таъминланган оилалардан хабар оламиз. Хуллас... э, гапираверсак, мақтанчоқликка йўясиз-да!

Маҳалладаги ўзгаришларнинг ўзиёқ Рофе аканинг ваъдага вафодорлиги, серҳаракат ва фидойилигини кўрсатиб турибди. Акс ҳолда у Юртбошимизнинг Фармонига мувофиқ "Мустақилликнинг 10 йиллиги" кўкрак нишони билан тақдирланмаган бўларди.

Ургут ҳақида гап кетар экан, ундаги қутлуғ зиёратгоҳлар, тарихий обидалар ҳақида гапирмай иложимиз йўқ. Туманга ташриф буюрган меҳмонларнинг аксари Чорчинордаги Эшони Валихон, Камангарондаги Хожа Аҳрори Вали, Хўжадўкдаги Ширвоқ ота, Ғўсдаги Ғавсул аъзам каби муборак қадамжоларни зиёрат қилиб кетади.

Ўтган йили мустақиллик арафасида нақшбанлия сулукининг сўнгги буюк намояндаси Эшони Валихон бобо даҳмаси устида муҳташам мақбара қад кўтарди, - дейди "Олтин мерос" халқаро хайрия жамғармаси Ургут туман бўлими раиси Улфат Саидов. - Ҳозирда Ғавсул аъзам қадамжоларини қайта тиклаш устида иш олиб борилмоқда. Бу ўринда ҳам Ғўснинг тадбиркор, серҳиммат халқининг ташаббускорлигини эътироф этиш жоиз. Шу кунга қадар мазкур ёдгорлик мажмуаси қурилишидаги сарф-харажатлар ҳажми 30 миллион сўмдан ошди. Маълумотларга кўра, яқин кунларда мажмуанинг очилиш маросимини кенг миқёсда нишонлаш кўзда тутилган.

Хуллас, бу йилги Наврўзни ургутликлар одатдагича меҳнат ва фаоллик, қувонч ва кўтаринкилик, умид ва шукроналик билан кутиб олишмоқда. Такрор бўлса-да, айтайлик: Ургутда Наврўз барибир бошқача нишонланади. Ишонмасангиз, ўзингиз бу қадимий ва навқирон туманга ташриф буюринг. Ургутликлар шодиёнасига, хурсандчилигига шерик бўлинг. Шунда... Шунда ортиқча таърифу тавсифга ҳожат ҳам қолмайди.

Рустам ЖАББОРОВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

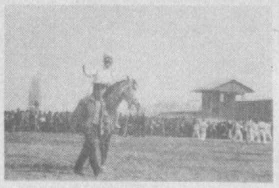

БАЙРАМИНГИЗ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН, ВАТАНДОШЛАР!

Табиат уйғонди сени соғиниб,
Ялпиз, кўкатлардан сомсалар ёпиб,
Сумалак таъмини қўмсаб, энтикиб
Наврўзим мен сени соғиндим бу кун!

АКЦИЯДОРЛИК-ТИЖОРАТ "ТАДБИРКОРБАНК",
унинг барча бўлимлари жамоалари мамлакатимиз аҳлини
умумхалқ байрами –
НАВРЎЗИ ОЛАМ БИЛАН
чин дилдан самимий табриклайдилар.
Улар барча юртдошларимизнинг чеҳралари баҳор қуёшидек чароғон,
кайфиятлари доимо кўтаринки бўлишини,
кўнгиллари эзгу ҳис-туйғуларга лиммо-лим тўлишини ният қиладилар.

ИСТИҚЛОЛ БЕРГАН ИМКОН

Йўлингиз тушиб Янгийўл томонларга ўтсангиз, одамлар билан суҳбатлашсангиз, "Ҳожиакбар" кичик корхонаси ва унинг раҳбари Зулқайнар Туропов ҳақида илиқ гапларни эшитмай иложингиз йўқ.

Чунки ғишт ишлаб чиқарувчи бу кичик заводнинг З.Туропов ташаббуси билан қисқа вақт ичида ишга туширилиши бир томондан аҳолининг ғиштга бўлган эҳтиёжини қондираётган бўлса, иккинчидан ўнлаб одамларни иш билан таъминланишига асос бўлди. Корхонани очиш, ишларни йўлга қўйиб олиш осон кечгани йўқ, албатта. Дастлабки пайтлари асосий ишлар қўл кучи билан бажариларди. Ҳатто, қуйилган ғиштлар қуёш нурида қуритиларди. Ўшанда бундай иш жараёнини кўрган кўпчилик кишилар корхонанинг ўзаро рақобатга бардош беролмай, "синиш"ини башорат қилишганди. Аммо бундай бўлиб чиқмади.

Жамоа мутахассислари, ишчи ва хизматчилар ўз фаолиятларини такомиллаштириб бордилар. Тинмай изланиш, бир сўмни икки сўм қилиш учун астойдил қилинган машаққатли меҳнат ўз самарасини берди. Секинлик билан бўлсада, корхона ҳисоб рақамидаги маблағ кўпая борди. Топилган пул эса ишчиларни рағбатлантириш билан биргаликда ишлаб чиқаришни механизациялаштиришга, қўл меҳнатини иложи борича қисқартиришга, маҳсулот сифатини яхшилашга қаратилди. Натижада кичик завод йилига 1,5-2 миллион дона ғишт ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган янги печлар билан жиҳозланди. Кейинчалик эса 6 та қуритиш камералари харид қилинди, механика цехи очилди, дизель ёнилғиси, хом-ашё ва бошқа материаллар сақланадиган омборхоналар қурилди. Вагонеткалар, пресслар сотиб олинди. Айни пайтда "Ҳожиакбар" корхонаси ихтиёрида "КамАЗ" русумли автотранспортлар, тракторлар мавжуд.

Шуниси эътиборга лойиқки, авваллари ишлар мавсумий бўлган бўлса, ҳозирда кичик корхонада иш йил-ўн икки ой авж паллада. Шу боис ҳар ойда 160 минг дона сифатли ғишт тайёрланиб сотилаяпти. Ишчиларнинг ойлик маоши эса ўртача 50 минг сўмни ташкил этяпти.

Корхонанинг унум билан ишлашида маҳаллий хомашёдан фойдаланиш қўл келяпти. Тумандаги "Ниёзбош" ширкат хўжалиги билан тузилган шартномага кўра ўзлаштирилмаган ерлардан олинган тупроқ заводга келтирилиб, ғиштга айлантирилмоқда.

-Ҳозир корхонамизда 40 нафар ишчи меҳнат қилади, - дейди Зулқайнар Туропов. – Улар учун нонушта ва тушлик ташкил қилинган. Самарали ишлаган 2 нафар ишчи уй-жой билан таъминланди. Жамоамиз ўзининг замонавий маъмурий биносига эга. Ётоқхона, чойхонамиз бор. Маданий-маиший, савдо мажмуимиз аҳоли хизматида. Корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни қишлоқ аҳолисига имтиёзли нархларда сотмоқдамиз.

Кейинги икки йил ичида Сирдарё, Тошкент вилоятларидаги академик лицей, коллежлар, маданий-маиший, савдо иншоотлари қурилишига "Ҳожиакбар" кичик корхонасида ишлаб чиқарилган сифатли ғиштлар ишлатилганлиги, мижозлар сони тобора ортиб бориши корхонанинг оёққа туриб олганидан далолат бермоқда. Дарвоқе, Зулқайнар Туропов кичик корхонани очиш ва ишларни йўлга қўйиш учун кўпчилик сингари давлатдан қарз кўтармади. Бисотидаги маблағни омилкорлик билан ишлатиб, корхонани туманда кўзга кўринган заводлар сафига олиб чиқди.

Интилиш

Табиатан саховатпеша бўлган Зулқайнар Туропов олинган фойда ҳисобидан ногиронлар жамиятига, Меҳрибонлик уйларига, кам таъминланган оилаларга баҳоли қудрат ёрдам бериб келаётир. Айни дамларда эса ишчи-хизматчилар, ходимлар, қолаверса, юртдошлари учун спорт зали ва ўйингоҳ қуриш ташвиши билан яшамоқда.

-Республикамизда, - дейди корхона раҳбари Зулқайнар Туропов, - кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, тадбиркорлик ҳаракатини ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга алоҳида эътибор берилмоқда. Бундай шароитда ишлаш кишига завқ беради. Шу боис ишларимиз самарасидан баҳраманд бўлаяпмиз.

Истиқлол бизлар учун эркин ишлаш имконини берди. Ана шундай ҳуқуқдан унумли фойдаланган "Ҳожиакбар" кичик корхонаси оёққа турди ва ўз мижозларини топди. Бу эса унинг истиқболи янада порлоқ эканидан далолатдир.

Ҳ.ШАМШИЕВА

МЕҲР БУЛОҒИ

Нигора опа эътиборли аёл экан. Ҳеч иккиланмай, тез фурсатларда газетага мақола тайёрлашимиз учун зарур ахборотларни тақдим этди.

"Янгийўлёғмой" ҳиссадорлик жамияти режалаштириш бўлими бошлиғи Нигора Тўлаганова имзо чеккан маълумотномага кўз югуртирамиз.

Иқтисодий таҳлиллар шуни кўрсатадики, ҳиссадорлик жамиятида рентабеллик 20,08 фоизни ташкил этган. Режадаги 870 миллион ўрнига 1 миллиард 265 миллион 742 минг сўм фойда олинди.

Бозор иқтисодиёти чўнтакни ковлашдан бошланади. Ишчи-хизматчиларнинг ўртача ойлик маоши 80 минг 781 сўмни ташкил этгани айни муддао бўлибди.

-Энг юқори ойлик маошлари-чи? – сўраймиз Нигора опадан.

-Юз эллик минг сўмдан ошириб маош оладиган ишчи-хизматчилар ҳам бор. Меҳнати ҳам шунга яраша – анча оғир.

Ишни кўзини билганлар доғда қолмайди. Бир сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш учун 83 сўм 28 тийин сарфланган. Технологик жараёнларни жаҳон андозалари даражасига яқинлаштириш учун ташланган одимлар, чигитни қайта ишлаш ва маҳсулотлар олиш учун ишлатиладиган электр энергияси ва ёқилғини тежаш, назорат ишларини кучайтириш ҳисобига харажатлар камайди. Умуман, ўтган йил ва жорий йилнинг дастлабки икки ойида ишлаб чиқарилган маҳсулотлар сифати бўйича эътироз бўлмади.

Дарҳақиқат, республикамизнинг деярли ҳамма вилоятларида "Янгийўлёғмой" ҳиссадорлик жамиятида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларга талабгорлар кўплигини гувоҳи бўлганмиз. Айниқса, 920 граммлик ва 4,2 килограммлик полиэтилен идишларга қадоқланган ўсимлик ёғини харидорлар суйиб олишаётир. Янгийўлнинг хўжалик совунига гап йўқ.

Ёдингизда бўлса, газетамизда "Янгийўлёғмой" ҳиссадорлик жамияти хўжаликлар, фермерлар ва аҳолидан кунгабоқар уруғи қабул қилаётгани хусусида эълон берилганди. Ўтган йили корхона ишлаб чиқариш қувватларидан унумлироқ фойдаланиш учун тажриба-синов тариқасида кунгабоқар дони қайта ишланиб, 1

минг 300 килограмм оқланган кунгабоқар ёғи етказиб берилди.

"Ўзёғмойтамакисаноат" тизимидаги ёғ-мой корхоналарида аввалги йиллари фермер хўжаликлари билан тузилган ўзаро шартномаларнинг шартлари бажарилмай қолаётгани, оқибатда пахта етиштирган деҳқон-фермерлар сарсон бўлаётгани юқори идоралар ва назорат органлари томонидан қаттиқ танқид қилинган эди. Кўрилган чоралар самара берди. Деҳқон кўкрагига офтоб тегди. Шартномаларнинг бажарилиши ҳиссадорлик жамияти раҳбарининг доимий назорати остида. Фермер ва жамоа хўжаликларига ўтган йили 6 минг 841 тонна пахта ёғи, 261 минг 32 тонна кунжара, 17 минг 131 тонна шелуха етказиб берилди.

Ҳиссадорлик жамиятида ажойиб анъаналар қарор топган. Корхона маъмурияти ва касаба уюшмасининг барча саъй-ҳаракатлари ишчи-хизматчиларнинг ижтимоий ҳимоясига, хайрия тадбирларини ўтказишга қаратилган.

Мустақиллик, Наврўз, янги йил ва Ҳайит байрамлари арафасида корхонада меҳнат қилаётганларнинг барчаси ва корхона равнақи йўлида ёшлигини, шижоатини ва бор иқтидорини сарфлаб, шу жамоадан нафақага чиққан 239 нафар нуроний отахон, муниса онахонларга байрам совғаси сифатида беш килограммдан пахта ёғи, 10 донадан хўжалик совуни берилади. Жуда арзон баҳода икки килограммдан гўшт тарқатилади. Ноз-неъматлар билан безатилган байрам дастурхонларини айтмайсизми? Айниқса, шундай тантаналарда иштирок этган 28 нафар уруш қатнашчиларию 7 нафар байналмилал жангчиларнинг дил-дилдан қувонганини тасаввур қилинг-а! Уруш кўрганлар дуолари ижобат бўлади, дейишади. Чунки уларга гуруч, оқ қанд, печенье, чой, конфет, макарон, ўсимлик ёғи, хўжалик совуни, гўшт каби маҳсулотлар совға тариқасида берилади.

Бу галги "Наврўз" байрами арафасида ҳам жамоа аъзолари ва пенсионерларга совға-саломлар билан бирга бир олам меҳр-мурувват улашилди. Дейдиларки, бир кўнгил иморати, минг Макка зиёрати. Шундай экан, жамоанинг тинимсиз меҳнатларию, корхона раҳбарларининг тадбиркорлиги эвазига бунёд этилган бойликлардан хайр-эҳсон қилиш жуда олийжаноб иш. Шундай улуғ айём кунларида барчанинг хонадонига қувонч кирганига нима етсин!

Ҳиссадорлик жамияти раиси Мирҳабиб ака Толиповнинг айтганлари ёдга тушди: "Меҳр булоғини, қалб ҳароратини одамлардан аямайдиган инсонлар кишилар ўртасида қадр топаверади".

Дилмурод КЕНЖАЕВ,
"Қишлоқ ҳаёти" мухбири.

ТИЗМАЛАРДА ҚОТГАН ТИЛСИМЛАР

Қўшработнинг Нурота тизмалари билан туташиб кетган пурвиқор тоғлари, бепоён қир-адирлари бағрида юртимизнинг бебаҳо бойликлари яширинган.

М.Каримов бош директор бўлган "Самарқандгеология" Давлат геология корхонасига қарашли 1965 йилдан буён фаолият кўрсатиб келаётган Зармитан дала-геология қидирув экспедицияси ходимлари зиммасига бебаҳо бойликларнинг энг сараси – олтин заҳираларини аниқлашдек масъулиятли ва машаққатли вазифа юкланган. Аниқроғи, бу экспедиция жамоаси Қўшработ тумани ва Нурота тоғ тизмалари ҳудудидаги Тегирмон, Қоравулхона – Қоратош, Сартоқчи, Мавлон, Болғали – Темиркон, Товчиноқ каби истиқболли майдонлардаги геология-қидирув, излаш ва қазиш ишларини олиб боради.

Амалга оширилаётган ишлар таҳсинга сазовор. Хазинатопарлар қимматбаҳо материаллар заҳирасини ўстиришнинг 1997-2002 йиллардаги режаларини 1,5-2 ҳиссага бажардилар. 2000-2002 йиллардаги давлат режасини 100-120 фоизга уддаладилар.

-Ўтган йилнинг ўзида 950 миллион сўмлик геологик, 450 миллион сўмлик шартнома ишларини бажардик. Йил якуни билан 37 миллион сўм соф фойда олдик, - дейди Зармитан геология дала қидирув экспедицияси бошлиғи Юсуф ака Мўминов. – Бундай ютуқларга эришишимизда жамоамиздаги тажрибали мутахассисларнинг ҳиссаси катта бўлди. Шундайлардан бири экспедиция бош геологи, геология-минерология фанлари номзоди Илҳом Ҳамроевдир. У мустақилликкача бўлган даврда Нурота тоғларида олиб борилган геологик-излаш ишлари материалларини қайта таҳлил қилиб, Қоравулхона – Қоратош, Гужумсой, Мавлон, Болғали – Темиркон майдонларининг истиқболли эканлигини, Чормитан маъданли майдони конларининг заҳиралари Муринтовдан кейин Республикада иккинчи ўринда туришини исботлаб берди.

Муваффақиятларнинг қўлга киритилишида В.Ф.Егорова, А.Эргашев, Ж.Ўрозқулов, М.Очилов, А.Ширинов каби муҳандис-геологларнинг ҳамда Н.Товбоев, Ш.Абдураҳмонов каби ишчиларнинг ҳиссаси катта.

Зармитанлик хазинакорлар 2002 йилда 10 тонна олтин заҳирасини аниқлаб берган бўлсалар, 2003 йилда бу кўрсаткични 23 тоннага етказишни режалаштиришган. Ўтган йили жамоада 550 нафар ходимнинг ўртача иш ҳақи 45 мингни ташкил этган бўлса, бу йил 70-80 минг сўм атрофида бўлаяпти. Яна шуниси қувончлики, бу даргоҳда ишловчилар ҳар томонлама ғамхўрлик қуршовида. Ўтган йили 32 нафар ходимнинг "Чотқол" санаторийсида даволаниб дам олиши учун экспедициядан 4,5 миллион сўм ажратилди. Экспедиция қошидаги ёрдамчи хўжалик ҳисобидан байрамларда гўшт тарқатилди. 2002 йилда 110 тонна буғдой ишчиларга арзон нархда берилди. Геологлар истиқомат қиладиган Зармитан қўрғонидаги уйларни, боғча, мактабни таъмирлашга, қишлоқ даволаш пунктига оталиқ ёрдами кўрсатишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ҳар бир ходимга байрамларда ва меҳнат таътили ёки даволаниш пайтида бир ойлик маоши миқдорида моддий ёрдам бериш одатий тусга айланган.

Ана шундай қувончли ютуқларга эришаётган Зармитан дала-геология экспедицияси ходимлари Наврўз айёмини ёруғ юз билан кутиб олдилар.

Мамадиёр ЗИЁДИНОВ

ТОҚҚА ЧИҚҚАН ЧЎҚҚИНИ КЎЗЛАР

Камолиддин Сайфиддинов қишлоқ ҳудудида жойлашган ферманинг кундан-кунга харобага айланиб бораётганлигини кўраркан, ҳар сафар дили хуфтон бўлиб уйга қайтарди.

Баъзи бир фермерларга фермани сотиб олиб, иш юритиш тўғрисида маслаҳат ҳам берди. Аммо негадир ҳеч кимда бундай истак туғилмади. Ўйлаб қараса, ўзи ҳам фермер бўлиши, фермани сотиб олиши мумкин. Бир неча кун бизнес-режа тузди. Сўнгра туман ҳокимлигига фермер хўжалиги очиш тўғрисида мурожаат қилди. Махсус комиссия Камолиддин Сайфиддиновнинг режаси ва иқтисодий аҳволи билан танишиб чиққач, фермер хўжалигини очишга рухсат берди. Шу тариқа "Саховатли диёр" фермер хўжалиги ташкил топди.

Фермер дастлаб ишни фермани таъмирлашдан бошлади. Шу билан бирга мол сотиб олишни ҳам бошлаб юборди. Тез орада қишлоқ ҳуснига доғ бўлиб турган ферма тўлиқ таъмирдан чиқарилиб, мол боқила бошлади. Ем-хашак йиғиш, молларни боқиш учун 25 нафар киши ишга қабул қилинди.

-Ферма таъмирдан чиққач моллар бош сонини 150 тага етказдик, - дейди фермер. – Чорва старлича озиқлантирилганлиги туфайли ўртача ҳар бир бош сигирдан 15 литрдан сут соғиб олдик. Топширган ва сотилган сутнинг ёғлилик даражаси қарийб 5 фоизни ташкил этгани харидорларимизнинг ортишига сабаб бўлди. Моллар сонини ошириш учун бузоқ олишни кўпайтиришни ҳам ёдимиздан чиқармадик. Ҳозир олинган бузоқлар ҳисобига қорамолларимиз сони 220 бошга етди.

Фахр

Фермер моллар туёғини ошириш билан бирга от, қўй ва эчкилар боқишни режалаштирганди. Айни пайтда отлар сони 50 тани, қўй ва эчкилар 51 тани ташкил этмоқда. Бу соҳалардан ҳам фермернинг чўнтагига маблағ келиб туша бошлади.

Тоққа чиққан чўққини кўзлар, деганларидек, Камолиддин ака Сайфиддинов туман фермерлар вакиллиги билан келишиб, ўзи ишлаб чиқараётган маҳсулотларни қайта ишловчи цех қуришга киришди. 8 турдаги сут ва сут маҳсулотларини қайта ишловчи бу мини-завод ёз фаслига бориб тўлиқ қувват билан ишлай бошлайди.

Фермер хўжалиги ишчилари асосан ҳамқишлоқларидан иборат. Чорвадорлар иссиқ овқат, махсус кийим-бош билан таъминланган, ойлик маошлари 30-35 минг сўм атрофида. Ишда алоҳида жонбозлик кўрсатаётган Роза Ўролова, Зайниддин Холмирзаев, Мурод Равшанов ва бошқалар деярли ҳар ой моддий ва маънавий рағбатлантирилмоқда.

-Фермер хўжалигимизда, - дейди Камолиддин Сайфиддинов. – Бу йил дастлабки чорва қишловини яхши натижалар билан якунладик. Фермага ветеринар шифокорнинг жалб этилиши бу ишда бизга қўл келди. Чорвани озуқасиз тасаввур этиб бўлмайди. Туманимиз ҳокими Йўлдош ака Тожибоевнинг йўл-йўриқ маслаҳатларига ҳам амал қилдик. Кўриб турганингиздек, натижалар ёмон эмас.

Фермер хўжалиги иши билан танишар эканмиз, ҳар бир иш аниқ ҳисоб-китоб асосида келажакни кўзлаб олиб борилаётганлиги бизни қувонтирди. Камолиддин Сайфиддинов ҳам тадбиркор, уддабурон бўлиш билан бирга ҳуқуқий саводхон инсон. Ва бу фермер хўжалигининг эртанги куни янада нурафшон бўлишидан далолатдир.

Наврўзни йил боши, дейдилар. Янгийўл туманига ташриф буюрган кезимиз – баҳорнинг илк кунлари янгийўлликлар чеҳрасида келажак кунларга умид, янги йил ҳосили учун ғайрат-шижоат, яна баҳор байрами учун алоҳида тайёргарликни пайқадик. Улар билан, хусусан, фермер хўжалиги раҳбари Камолиддин ака билан Наврўз байрамингиз қутлуғ бўлсин, ўйлаган эзгу орзу-умидларингиз рўёбга чиқсин, деб хайрлашдик.

Ф.КАЛОНОВ

Қору музлар эришди,
Тоғлар суви оқишди.
Кўкда кўкчил булутлар
Қайиқ янглиғ сузишди.

Ёмғир ёғиб сочилди
Турфа чечак очилди.
Инжу қопи очилди
Ер ифорга қорилди.

Маҳмуд ҚОШҒАРИЙ

Замон

БОРЛИҚ ЯНА УЙҒОНДИ...

Айни дамларда мамлакатимизнинг қай бурчагига борманг, ҳамма ерда баҳор нафаси, байрам кайфияти кезиб юрганининг гувоҳи бўласиз.

Чунки, ўзбек халқи азалдан қадимий янги йилни – Наврўзи оламни яна шундай кўтаринкилик, шоду хуррамлик билан қаршилайди. Шуни ҳам таъкидлаш жоизки, Наврўз фақат ўйин-кулги, хурсандчилик эмас, куч-ғайрат, шижоат, меҳнат дегани ҳамдир. Самарқанд вилоятининг кенжа тумани – Тойлоқда бўлганимизда ҳам янгиланиш ва яшариш, ҳам серғайрат меҳнат самарасиға, у туфайли юз

бераётган ўзгаришларга гувоҳ бўлдик. Мавжуд имкониятлардан келиб чиқиб кўрган-билганларимизнинг бир қисмини сиз билан баҳамлашсак, нима дейсиз?

ТАДБИРКОР ТАДБИР ТОПСА...

Тойлоқликларда бир анъана бор: Меҳнат қилганни улуғлаш, рағбатлантириш ва бошқаларни ҳам шунга даъват қилиш. Шу мақсадда туманда тез-тез турли танловлар ўтказиб турилади. Айниқса, бу хусусда туман товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасининг ташаббускорлигини эътироф этмоқ жоиз. Туманда шижоатли фермерлар, узоқни кўзлайдиган тадбиркорлар, халқ амалий санъати, миллий ҳунармандчиликнинг қўли гул вакиллари фаолият кўрсатаётирки, уларнинг туман довруғини таратиш, равнақ топтиришдаги ҳиссасидан кўз юмиб бўлмайди.

Яқинда бўлиб ўтган "Ташаббус-2003" танлови ҳам жуда қизиқарли кечди. Унда "Энг яхши фермер" номинацияси бўйича биринчи ўрин "Шомирза бобо" фермер хўжалиги раиси Гулсабо Худойбердиевага, энг яхши тадбиркор номинацияси бўйича биринчи ўрин "Ниҳол" хусусий корхонаси раҳбари Ориф Илёсовга, "Энг яхши ҳунарманд" номинацияси бўйича биринчи ўрин зардўз Мўътабар Ҳожиевага насиб қилди. Ғолиблар қимматбаҳо совғалар билан тақдирландилар. Қувончли томони шундаки, Тойлоқда қадимий урф-одат, анъаналарни давом эттирувчи ҳунармандлар жуда кўп ва улар доимий эътиборда. Айниқса, дурадгорлик, ёғоч ўймакорлиги, зардўзлик каби чуқур илдизга эга ҳунармандчилик тармоқлари бу туманда юксак даражада тараққий этган.

-Туманда тадбиркорликни ривожлантириш натижасида 2002 йилнинг ўзида 278 та иш ўрни яратилди, - дейди палата раиси Одилхон Бақоев.

-Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка кредитлар ажратиш тизими сезиларли даражада яхшиланди, - дея суҳбатни давом эттирди туман ҳокими Жамшид Ашуров. – 2002 йили ажратилган кредитлар ҳажми 1,2 баробарга ўсиб, 833,4 миллион сўмни ташкил этди.

Туманда фаолият кўрсатаётган хўжалик субъектлари томонидан 1303,3 минг АҚШ доллари қийматидаги экспорт ва 1330,9 минг доллар қийматидаги импорт операциялари амалга оширилиб, 2001 йилга нисбатан экспорт ҳажми 14 мартага, импорт ҳажми эса 2,8 мартага ошди.

Бу далиллардан кўриниб турибдики, бу борада ҳам дадил қадамлар ташланаяпти.

"ФАРЗАНДЛАРИ СОҒЛОМ ЮРТ ҚУДРАТЛИ БЎЛУР"

Давлат сиёсати даражасига кўтарилган асосий масалалардан бири ёш авлодни ҳар томонлама баркамол этиб тарбиялашдан иборат. Хусусан, болалар спортини ривожлантиришга ҳукуматимиз томонидан алоҳида эътибор қаратилган. Яқинда Юртбошимизнинг "Болалар спортини ривожлантириш жамғармасини тузиш тўғрисида"ги Фармонининг эълон қилиниши фикримизнинг яққол далилидир. Тойлоқда ҳам бу борада қилинаётган ибратли ишлар ҳақида кўп ва хўб ёзиш мумкин. Бу ерда Ўзбекистон номини дунёга танитаётган спортчилар ҳам кўп. Ана шундай чиниққан полвонларни тайёрлаб бераётган бир даргоҳ бор. Бу –Олимпия заҳиралари касб-ҳунар коллежи. Ўрта-махсус, касб-ҳунар таълими маркази томонидан республикада илк бор спорт йўналиши бўйича ушбу билим юрти коллежга айлантирилган. Бу ерда спорт йўналишидаги коллежлар учун махсус таълим стандартлари ва ўқув-режа дастурлари тайёрлаб берилаётир.

Коллежнинг 7 та – эркин кураш, самбо кураши, миллий кураш, турон якка кураши, футбол, академик эшкак эшиш, байдарка ва каноэда эшкак эшиш гуруҳларида 510 нафар талаба таҳсил олмоқда. Ушбу даргоҳда кейинги 10 йил ичида 6 киши халқаро тоифадаги спорт устаси, 109 киши спорт устаси, 360 киши спорт усталигига номзод, 450 дан ортиқ талабалар биринчи разрядли спортчи даражасига эришдилар. Коллеж талабаларидан 16 нафари республика терма жамоаларига аъзо, 40 нафари эса терма жамоаларнинг аъзолигига номзоддирлар.

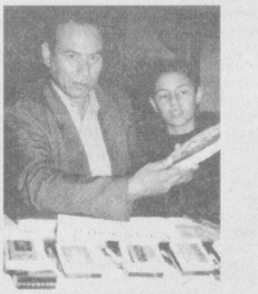

1996 йили байдарка ва каноэда эшкак эшиш бўлимининг 6 нафар битирувчилари АҚШда ўтказилган олимпиада ўйинларида иштирок этдилар. Антон Ряхов 2000 йил Сиднейда ўтказилган олимпиада ўйинларида иштирок этиб, фахрли ўринлардан бирини эгаллади.

Аввал шу даргоҳнинг самбо бўлимини, кейин Самарқанд Давлат университетини тугатиб, айни пайтда коллежда мураббийлик қилаётган Шавкат Жўраев 2000 йил Тошкентда ўтказилган жаҳон чемпионатида самбо бўйича кумуш медал совриндори бўлди. Шунингдек, коллежнинг самбо бўлимида таълим олган 6 нафар талаба ҳам жаҳон чемпионатининг совриндорлари бўлишган. 2001 йилда қизлар ўртасида ўтказилган Осиё чемпионатида талабалардан М.Шамсиева – иккинчи ўринни, Ш.Бербер фахрли учинчи ўринни эгалладилар.

Шу даргоҳдан чиққан Дилшод Мансуров эркин кураш бўйича ёшлар ўртасидаги жаҳон чемпионатида олтин медални қўлга киритди. Дилшод Мансуровга "Ўзбекистон ифтихори" унвони берилган. Мазкур коллеж талабалари орасидан ўзбекнинг довруғини дунёга ёядиган забардаст спортчилар етишиб чиқишига шак-шубҳа йўқ.

ИШ ВА ИЗЛАНИШ САМАРАСИ

Тумандаги "ADAS ACRO INVEST" Ўзбекистон – Америка қўшма корхонаси қисқа фурсат ичида сифатли маҳсулотлари билан харидорлар эътиборини ўзига жалб қила олди.

Бу йилги қутлуғ айёмни қўшма корхона жамоаси ҳам ёруғ юз билан кутиб олди. Шу ўринда бу корхона тарихи ҳақида икки оғиз сўз.

1961 йил бу корхона Самарқанддаги Ховренко номли вино заводи пункти бўлган. 1976 йилдан ҳозирги Саидназаров номли ширкат хўжалиги ихтиёрига ўтказилган. 1999 йилдан мустақил Адас шароб ишлаб чиқариш корхонасига айланган. Ўтган 2002 йил апрел ойидан бошлаб эса қўшма корхонага айлантирилган. Корхона илгари гоҳ ишлаб, гоҳ тўхтаб қолиб, етарлича фаолият кўрсата олмаган. Шу боис, бу корхона яқинидаги узумчилик хўжалигида етиштирилган маҳсулотни деҳқонлар қаерга топширишини билмай овораи сарсон эдилар. Корхонанинг иқтисодий аҳволи ҳам ночор эди. Бу ночорликдан чиқиш йўли изланди ва топилди. Яъни, Низом жамғармаси 430 минг АҚШ доллари миқдорига тенг "Адасагроинвест" Ўзбекистон – Америка қўшма корхонаси ташкил қилиниб, 2002 йилнинг ўзида 396 минг АҚШ доллари миқдорида вино маҳсулотлари экспорт қилинди. 40 нафар киши доимий иш билан таъминланди.

Яна бир қувончли томони шундаки, 2001 йилда корхона бор-йўғи 920 тонна узум қабул қилган бўлса, 2002 йилда қўшма корхонага айлангач, бу кўрсаткич қарийб олти баробарга ортди. 5503 тонна узумни қабул қилиб, қайта ишлади.

2003 йилда 7000 тонна узумни қабул қилиш режалаштирилган. Ўтган йили 373 минг декалитр вино маҳсулотлари ишлаб чиқарилиб, шундан 220 минг декалитри сотилган.

-Хуллас, жамоамизда яхши ишлаш учун имконият яратилди, - дейди корхона ҳисобчиси Илҳом Воҳидов.

Биз Тойлоқ туманини айланар эканмиз, қисқа давр мобайнида бу ерда қўлга киритилган ютуқ ва муваффақиятлар талайгина эканига ишонч ҳосил қилдик. Тўғри, ҳали қайсидир соҳада ниҳоясига етмаган ишлар, амалга ошмаган орзу-истаклар, камчилик ва муаммолар ҳам йўқ эмас. Бугунги қутлуғ айём арафасида туманнинг зафарли одимлари, унинг бу галги баҳорга, Наврўзга пешвози ҳақида қисқача сўз юритдик, холос. Зеро, баҳор ҳам, Наврўз ҳам ҳар йили ўзгача тароват, ўзгача нафосат билан ташриф буюради. Мулки борлиқ ҳар гал унинг пойига янги, оҳори тўкилмаган ям-яшил гиламларини тўшайди. Табиат янгиланаверади, яшнайверади. Истагимиз: яшариш ва янгиланиш бу гўша аҳлини ҳеч қачон тарк этмасин.

Зиёд ДИЁРОВ

ДЎСТ ҲАЗИЛИ

Бешта курсдош. Бир пайтлар Тошкентда бирга ўқишган. Иккитаси сурхондарёлик. Ўктам Қашқадарёдан. Жиззахга собиқ курсдоши Собиржонникига тўйга боришди.

Тўй қизиди. Гурунг авжида. Арoқ ичилаётир. Гоҳида ўйин... Фақат Зокиржон хомуш. Рулда қайтади. Арoқ ичолмай ўтирибди. Ҳамма кулганда, зўрма-зўраки жилмайиб қўяди. Жиззахлик Собиржон шўх ва ҳазилкаш. Дўстлар йўлга отланиб қайтаётганида машинага катта тугун солди. Рулда кетадиган Зокиржон тугунга бир қаради: "Қашқадарёга етайлик, курсдошлар билан тўлдириб бир "қўл" оламан..."

Туш пайтида Самарқанд довонидан ўтишди. Атроф кўм-кўк. Мойчечаклар гуллаган. Ўтлоқзорда турналар юришибди. "Максима" катта йўлдан адирликка бурилди. Анча юришди. Қишлоғу шаҳарлар орқада, узоқда қолди. Чўпонларнинг отарларидан ҳам ўтишди. Ҳақиқий "маёвка"...

Зокиржон машинани тўхтатди. Тушди. Кайфияти баланд. Майсазорда қулочини ёзди. Ҳайқирди...

-Ў-ў! Мана гўзаллик! Яйранглар! Тугунни олинглар! Дўстлик учун, баҳор учун ичамиз. Қани, ҳа!!

Боши оғриб келаётган Чори тугунни очди:

-Кока-Кола!! – уни Зокирга отди. У илиб олди.

-Жиззахнинг олмаси-и!! – Чори битта катта қизил олмани осмонга отди...

-Қовурилган гў-шт!! – овозини дўриллатиб, бош чайқади Чори...

-Ў-ў, но-он! Но-он!! – Чори иккита нонни кўзига суртди.

-Конфетла-ар! – чангалини тўлдириб, Зокирга узатди... Тугунда ҳеч нарса қолмади...

-Тамом... -хафароқ қаради Чори.

-Арoқ-чи? А-а? – Зокирнинг кўзи интиқ тикилди.

-Йўқ! Йўқ... – шалпайди Чори. Ҳамма лол.

-Ў-ў, уккағарнинг ули Соби-и-р! Доим бизни боплайди!

Курсдош дўстлар нонни катта-катта тишлаб, гўшт еб, бошлари оғриб, хомуш ортга қайтишди. Катта йўлгача, биринчи қишлоққача жим келишди...

Менгнор ОЛЛОМУРОДОВ

РАҲМАТ, АФАНДИМ

Қадим Нуротанинг чекка қишлоқларидан бирдаги масжидга ёшгина мулла йигит имом бўлиб келади. Кўп ўтмай масжид яқинидаги хонадоннинг қизи билан мулланинг пинҳона учрашиб туриши ҳақидаги миш-мишлар тарқалиб қолади. Айримлар ёшгина қизни никоҳсиз ҳомила орттирганга ҳам чиқаришади.

Тоғликларнинг ўта қаттиқ тартибларига кўра суд бошланади. Мулла ё ўзининг "сўфи"лигини исботлаши ёки шафқатсиз калтакланиши, қувилиши лозим эди. Ниҳоят, имом жилдлик китобни қўлига олиб, оломон олдида "агар ёлғон гапираётган бўлсам, мана шу китоб урсин, ўртамизда ҳеч гап бўлган эмас" дея қасам ичади. Одамлар ҳовуридан тушишади.

Шунча гап-сўзлардан сўнг имомнинг бу ерда қолиши хавфли эканлигини англаган мулло Қамариддин бобо уни отда кузатиб қўйишга қарор қилди. Қишлоқдан узоқлашгач, хомуш қиёфадаги йигитга "Қани болам, энди дардингни ёз" дейди. "Ўша қизни яхши кўриб қолганим рост" дея жавоб беради йигит. "Унда нега китоб билан қасам ичдинг, охиратни ўйламадингми?" яна сўрабди бобо. Йигит кулимсирабди ва шундай жавоб берибди: жилддаги китоб Қуръону карим ҳам, Ҳадису шариф ҳам эмас эди. "Афанди латифалари" эди, бобожон. Иложсиз қолдим, вазият шуни тақозо этди-да...

Ўша имом йигит, ўша "гап" бўлган қиз ҳозир ҳам бор, нуроний бўлиб қолишган. Фарзандлари, набиралари қучоқ-қучоқ. Ҳаммаси китобсевар. Улар айниқса, "Афанди латифалари"ни суюб-суюб ўқишади.

Ўктам ҚУРБОНОВ

ОШНОЛИГИНГ БОР БЎЛСИН

Саксонинчи йилларнинг бошларида оила қуриб шаҳарга кўчиб келгач, қишлоққа камқатноврoқ бўлдим. Йўлкира ҳам, вақт ҳам бироз тежалди. Бу ҳолат фақат онамга жиндек оғир ботди.

-Ёзув-чизувни қишлоқда яшаб ҳам бемалол давом эттирса бўлади-ку, - дердилар менинг уйда кам бўлишимга ростмана куйиниб.

-Ўғлинг ишлайдиган вилоят газетаси таҳририяти шаҳардада, - деб босиқлик билан тушунтирардилар отам.

Нима бўлди-ю, кечқурун корректура ўқийдиган аёл бетоб бўлиб қолиб, мени корректурага ёрдамга ўтказишди. Икки-уч ҳафта қишлоққа боролмадим. Кейин билишимча, онамнинг сабри тугаб, шаҳарга бораман деб харҳаша қилибдилар. Талаба укам йўл бошлабди. Кампир бир тандир нон ёпиб, сумкага жийда, ғўлин солиб, юкни оғирлаштиргач, укам дами ичига тушиб йўлкирани мўлроқ олишларини тайинлабди.

Шаҳар бош бекатидан мен яшайдиган манзилгача таксида олиб боришни у ўшандаёқ ўйлаб қўйган-да. Шофиркон - Бухоро йўловчи автобусида Бухорога етиб келгач, укам елдек учиб бораётган таксига қўл кўтаради. Такси онам билан укамнинг ёнгинасига келиб тўхтайди. Юклар ортилгач, онам орқа ўриндиққа, укам шофёрнинг ёнидаги ўринга ўтиради. Йўлда кетаётиб соддафеъл онам таксичи йигитни узундан-узоқ дуо қилади. Ҳожатмандлигини қишлоғимиздаги Эркин шофёрга қиёс қилиб роса мақтайди. Унинг хонадонига Ҳасан-Ҳусан ўғиллар тилайди. Таксичини укамнинг яқин таниши, деб ўйлаб узоқдаги уруғдан, яқиндаги ҳамсоя афзаллигини уқтиради. Хушмуомала шофёрнинг ширин муомаласига қараб ҳақиқий ошночилик ҳар лаҳзада асқотишини, бундай ошночилик умрбоқий бўлишини тилайди.

Менинг яшаш манзилимга етган пайт онамнинг қўллари дуога банд бўлади. Табиийки, укам онамдан шофёрнинг ҳақини бериш учун пул сўрайди.

Онам бир лаҳза лол қараб қолади. Бечора талаба укам иккинчи бор илтижосини қайтаради. Онам ғижим рўмолининг учини очиб, айтилган пулни санаб беради.

Такси ортга қайтади. Укам олдинда, раҳматли онам эса унинг ортидан "ошнолигинг бор бўлсин-да", деганча ғудраниб борармиш.

Дилмурод ЖАББОР

ЎЗБОШИМЧАЛИК КЕТМАЙДИ

Таъминот

-Ишга келган кунларим идора атрофидаги автомашиналарнинг сон-саноғи йўқ эди, - ҳикоя қилади Нишон туманидаги ёнилғи таъминоти идораси раҳбари Усмонхон Ҳошимов, - суриштириб билсам, ҳаммаси ёнилғи учун келган экан.

Айрим автомашиналар икки-уч кундан буён навбат кутиб турганини айтишди. Заҳира бўм-бўш. Бу аҳволда ишлаб бўлмайди. Барибир ёнилғи топиш керак. Тегишли ташкилот раҳбари билан боғланиб, уларга аҳволни айтдим. Хайрият, улар мени тўғри тушунишди. Орадан кўп ўтмай идорамизга маҳсулот кела бошлади. Ишни шартномадан бошладик. Кимда-ким биз билан шартнома тузмаган бўлса, ёнилғи ололмайди. Олдинлари бу оддийгина қоида қўпол равишда бузиб келинган. Юқоридан қўнғироқ қилдириб, таниш-билишчилик қилиб маҳсулот олаверишган, биз эса бундай ўзбошимчаликка нуқта қўйдик. Натижада ёнилғи тежалди. Ҳисоб билан ишлашга нима етсин.

Тумандаги деярли барча фермер хўжаликлари билан шартнома тузганмиз. Шартномада у ёки бу хўжалик биздан қанча ёнилғи олиши аниқ-равшан кўрсатилган. Биз эса уларга буюртмани ўз вақтида етказиб беришга келишиб олганмиз.

Кейин яна бир гап: Олдинлари ташкилотимиздан маблағи бўлмаганлар ҳам ёнилғи олиб кетаверишган. Натижада қарз кўпайиб кетган. Ойлаб-йиллаб қарзини тўламаётган ташкилотларнинг ҳисоби йўқ эди. Ҳозирга келиб бу масала ҳам ўз ечимини топаяпти. Эндиликда ташкилотимизда қарздорларни деярли учратмайсиз.

Туманимизда минглаб транспорт воситалари, қишлоқ хўжалиги машиналари бор. Бири билан шудгор ишлари бажарилади. Ҳаммасига ёнилғи керак. Акс ҳолда иш юришмайди. Бу каби мураккаб масъулият ёнилғи тарқатувчи идораларнинг жамоаси зиммасига юкланган. Кўриб турибсиз, ишимиз осон эмас. Нима бўлганда ҳам ёнилғи масаласини ҳал қилишимиз лозим. Айрим кунлари 40-50 тоннагача ёнилғи маҳсулотлари тарқатилади. Бу ишни амалга ошириш қанчалик оғир бўлмасин, барибир уни уддалаймиз. Жамоада 75 киши меҳнат қилади. Ҳамма ўзига топширилган вазифани бекаму кўст бажаришга ҳаракат қилади.

Бу ўринда муҳандис Шуҳрат Расулов, ҳисобчи Алишер Узоқов, ёнилғини тақсимлаш бўлими бошлиғи Ўткир Нуриддинов, лаборатория ходими Холбой Жўраевларнинг номларини ҳурмат билан тилга оламиз. Чунки, улар меҳнатда бошқаларга ибрат бўлишаяпти.

-Иш ҳақи масаласида нима дея оласиз?

-Албатта, моддий манфаатдорлик бўлмаса, иш юришадими? Жамоамиз аъзолари ҳар ойнинг белгиланган куни меҳнат ҳақларини олишади. Одамларимизнинг ўртача ойлик иш ҳақлари 30-35 минг сўмдан кам эмас. Бизда ишлаб кетган ва ҳозирда кексалик гаштини сураётганларни ҳам эсдан чиқармаймиз. Байрам арафасида уларнинг уйларига бориб совға-саломлар билан кўнгилларини хушнуд этамиз. Наврўз байрамида биз томонларга келсангиз, ажойиб томошанинг устидан чиқасиз. Қозонларда сумалак қайнайди. Катта дастурхон безатилади, созанда-ю хонандалар хизматда бўлишади. Хуллас, жамоамиз аъзолари ўзларига топширилган вазифани сидқидилдан бажаришаяпти. Автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчалари кеча-ю кундуз ишлаб турибди.

-Кўп жойларда ёнилғининг сифатсизлиги ҳақида гап-сўзлар қулоққа чалинади. Сизларда аҳвол қандай? - сўраймиз Усмонхон Ҳошимовдан.

-Ўзингиз яхши биласиз, ёнилғининг нарх-навоси осмонда. Шундай пайтда маҳсулот сифати бузилса, бундан ёмони йўқ. Бизга одамлар ишонмай қўяди. Бир куни қайсидир хўжалик раҳбари бензин сифатсизлигидан нолиб қолди. Суриштириб билсак, ёнилғи биздан олинган. Дарҳол ўша хўжаликка бориб бензин қайси транспортда ташиб келтирилганлигини аниқладим. Маълум бўлишича, солярка ташиб юрган автомашина билан бензин олиб келинган. Автомашина юкхонасида илгаридан қолган 50 литрга яқин солярка бўлган. Натижада бензин сифати бузилган. Хуллас, калаванинг учи топилди. Шундан сўнг бу хусусдаги эътирозлар анча камайди.

Бизда махсус лаборатория ишлаб турибди. Лаборатория ўз ишининг сир-асрорларини яхши билиб олган Холбой Жўраев ихтиёрига топширилган. Инсоф билан иш олиб боряпти.

-Мижозлар хурсанд денг?

-Ҳа. Шунинг учун биз ҳам хурсандмиз-да!

(Ўз мухбиримиз)

“ЗАРКЕНТ” БУЛОҚ СУВЛАРИ

Сувнинг онаси – булоқ. Тоғнинг шундоқ биқинидан қайнаб чиқаётган булоқ сувларидан татиб кўрганмисиз? Тоғдан чиқаётган бундай оби ҳаёт ўзининг мўъжизавий шифобахшлигию, танга роҳат бағишловчи хуштаъмлиги, кўзларни яшнатиб юборувчи шаффоф-зилоллиги билан ажралиб туради.

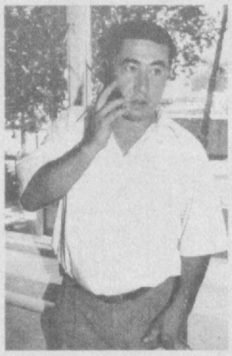

Булоқ сувларининг илоҳий сифатлари борлиги бизгача исботини топган. Қадимдан бундай булоқлар сувидан баҳраманд бўлиш учун узоқ-узоқлардан беморлар келишган, дардлардан фориғ бўлиш нияти билан икки кафти орасидан сув ичишган. Шифо топишган.

Паркент азал-азалдан Аллоҳнинг назари тушган гўша. У ернинг узумларию мева-чевалари таърифи узоқ-узоқларга кетган. Бу ерликлар “Валигул”, деган авлиё руҳини шод этиб унинг номини тез-тез эслаб,

дуои фотиҳалар қилишади. Авлиёнинг ўткир нафасию кўрсатган мўъжизаларининг ўзи бир достон. Унинг муборак қабри Чотқол тоғ тизмалари ёнбағридан абадий қўним топган. Авлиё қабрининг шундоқ ёнидан эса азиз булоқ қайнаб чиқаётир.

Тиббиётчи олимларнинг хулосасига кўра “Валигул” булоғи суви таркибида инсон саломатлиги учун фойдали калий, магний, калий-натрий, гидрокарбонатлар, сульфатлар, карбонатлар мавжуд. Мутахассисларнинг берган тавсияларига кўра, “Валигул” булоқ суви ичак хасталиклари ва сариқ касалликларини даволаш учун қўлланилмоқда.

Шифо

Катта бир байрам тадбирида “Заркент” деб номланган булоқ сувидан ичган эдик. Даврадагиларнинг барчасига бу сув маъқул келганидан, суҳбат мавзуси ҳам шу томонга бурилди. Айрим фирмалар чиқараётган минералли сувларнинг нарх-навоси жуда юқорилаб кетганидан эътироз билдирганлар ҳам бўлди. “Заркент” суви эса арзон ва дилларга роҳат бағишлайдиган мазали ва юмшоқ ютумлилиги билан ажралиб туришини айтишди.

Наврўз байрами арафасида Паркентнинг Заркент қишлоғига бордик. “Валигул” масъулияти чекланган жамиятдамиз.

Корхона таъсисчиларидан бири тадбиркор Фурқат Маъруфов билан мулоқотда бўлдик. Унинг айтишича, корхонани ишга тушириш мақсадида 2001 йил Паркент тумани “Пахта Банк” бўлими тадбиркорларга 130 миллион сўм миқдорида кредит берган. Кредит маблағи эвазига минерал сув қуйиш цехи биноси қурилиб, асбоб-ускуналар сотиб олинган. Ўтган йилнинг июн ойида корхона тўлиқ ишга тушди. Ярим йилда эллик миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Жамиятга келаётган буюртмачиларнинг талаб-истакларини кўриб, шу нарсага амин бўлдикки, “Заркент” булоқ сувларидан тайёрланаётган минерал сувлар, яхна ичимликлар республикамиз истеъмол бозорига тўлиқ кириб борган. Айниқса, Қорақалпоғистон Республикаси, Хоразм, Бухоро, Жиззах, Сирдарё вилоятларида бу ерда тайёрланаётган маҳсулотларга харидор истаганча топилади. Булоқ сувининг қадри баланд.

Корхонада булоқ сувидан фойдаланиб, бир литрли ҳажмдаги полиэтилен идишларда Германиянинг “Дохлер” компанияси табиий концентратидан тайёрланаётган “Олма”, “Дюшес”, “Апельсин”, “Малина” ва “Кола” яхна ичимликларини ишлаб чиқариш йўлга қўйилган. Бундай ичимликларга истеъмолчиларда катта қизиқиш пайдо бўлди.

Корхона қурилиши маҳаллий аҳолига ҳам қўл келди. У жойда йигирма киши меҳнат қилаётир. Ойлик маошларнинг миқдоридан ҳам кўнгиллари тўқ.

Цехларнинг озодалиги ва барча санитария-гигиена қоидаларига риоя этилаётганини кўриб кўзимиз қувонди.

-Қуйиш цехи механиги Руфат Йўлдошев, оператор Дилшод Ашрапов, ёрлиқ ёпиштирувчи Эътибор Ризаева, қадоқловчи Венера Тўраеваларнинг фаолияти бошқаларга ибрат намунаси бўлаётир, - дейди ҳамсуҳбатимиз Фурқат Маъруфов. – Ахир соатига жаҳон андозалари даражасидаги икки минг дона идишга маҳсулот қадоқлашнинг ўзи бўладими?

Заркентнинг мусаффо ҳавосию, тоғларнинг бетакрор табиатидан бир ҳузур олсангиз, булоқ сувларидан тайёрланган маҳсулотлардан татиб кўриб яна бир лаззат оласиз.

Дилмурод КЕНЖАЕВ

ЯХШИ ЎҚИГАН ҚИЙНАЛМАЙДИ

Янгийўл туманидаги Гулбаҳор саноат касб-ҳунар коллежи 2001-2002- ўқув йилида ишга туширилди.

Айни пайтда бу ерда 9 та мутахассисликлар бўйича кадрлар тайёрланяпти. 3 нафар фан номзоди етакчилигида фаолият кўрсатаётган 76 нафар мураббийлар 1478 нафар талабага билим сирларидан сабоқ бермоқда. Коллежда ўқув-методик ишлар бўйича бир қатор янгиликлар яратилди. Хусусан, янги педагог-технологлар уюшмаси, ёш мураббийлар мактаби, тест маркази ташкил этилиб, энг яхши маъруза матнлари тўплам ҳолига келтирилди.

Ёш авлодни соғлом фикрли, юксак маънавиятли, билимли, миллий истиқлол мафкураси ғояларига содиқлик руҳида тарбиялаш жамоанинг асосий вазифаси қилиб қўйилган. Шу мақсад йўлида мураббийлар ва ўқувчилар ўртасида соғлом маънавий муҳит вужудга келтирилиб, машғулотлар юқори самара берувчи турли усул ва услублар асосида ташкил этилмоқда. Ҳар бир ўқитувчи ва педагог-муҳандислар зиммасига юкланган вазифалар йиллик ўқув режаларидан ўрин олган.

Бугунги кун мустақил фикрлашга ўргатишни, ижодий қобилиятни ривожлантиришни талаб этмоқда. Шу боис коллежда таълим мазмунига янги педагогик ва ахборот технологиялар сингдирилган. Ўқув жараёнининг кўрсаткичларини баҳолашда рейтинг тизимидан унумли фойдаланилмоқда. Ўқув дастурлари материалларининг йирик мавзулари бўйича ўзлаштириш даражасини баҳолашда оралиқ баҳолаш, тест синови, ёзма иш шакли йўлга қўйилган. Борди-ю талаба синовлардан ўтолмаса, ўзлаштира олмаган асосий назорат топшириқларига боғлиқ бўлмаган қўшимча вазифалар олиб, шу мавзуларни такрорлашга қайтади. Бу ҳол ўқувчидан ўтилган ҳар бир дарс соатини ўзлаштиришни талаб этади.

Талабалар олдига юксак вазифаларни қўйиш, ҳар бир дарс соатининг самарадорлигига эришиш ўз натижаларини бера бошлади. Ўтган йилнинг декабр ойида бўлиб ўтган фанлар олимпиадасининг туман босқичида 14 нафар ўқувчи қатнашиб, шулардан 6 нафари биринчи ўринни эгаллаб,

вилоят олимпиадасида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритди. Айниқса, ҳакамлар ҳайъати аъзолари томонидан Акмал Қодиров, Аброр Алимов, Ҳамид Аҳмедовларнинг билим савияси юқори баҳоланди.

Коллеж директори, “Шуҳрат” медали соҳиби Хидирали Илалов

ташаббуси билан ўқувчи-ёшларга яратиб берилган шарт-шароитлар, маънавий-маърифий дастурлар, спорт тўгараклари ва касбий машғулотлар талабаларнинг бўш вақтларини мароқли ўтказишига қаратилган. Йил давомида ёзувчи ва шоирлардан Ҳалима Худойбердиева, Маҳмуджон Тоиров, Улуғбек Мустафоқулов, Ўзбекистон халқ артисти Ҳусан Шарипов, “Маржон” гуруҳи аъзолари, Валижон Шамшиев ва бошқа кўпгина санъаткорлар билан учрашувлар ташкил этилди. Шунингдек, талабалар ўртасида мунтазам равишда

Таълим

“Қувноқлар ва зукколар”, “Сиз қонунни биласизми?”, “XXI аср ёшлари ОИТС (СПИД)га қарши” мавзуларида кўрик-танловлар уюштирилмоқда. Шу боис бўлса керак, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 10 йиллигига бағишлаб ўтказилган “Конституция – бахтимиз пойдевори” кўрик-танловининг вилоят миқёсида коллеж талабалари 1-ўринни, 2002 йилнинг 5 декабр куни ўтказилган республика танловида эса фахрли 3-ўринни эгаллашга мушарраф бўлишди.

Коллежда амалий машғулотлар ўтказиш учун барча шароитлар муҳайё этилган. Хусусан, тикувчилик ишлаб чиқариш технологияси йўналиши бўйича цех ташкил этилган бўлиб, йигирмадан ортиқ тикув машинаси ишлаб турибди. Қандолат, нон, макарон технологияси йўналиши бўйича ҳам цех очилиб, талабалар учун етарли шароит яратиб берилган. Иккита компьютер хоналари мавжуд. Компьютерлар Интернет тармоғига уланган.

-Туманимизда саноат коллежининг ташкил топиши бежиз эмас, - дейди коллеж директори Хидирали Илалов. – Чунки Янгийўл тобора саноатлашиб бораётган гўшалардан бири. Биз халқ хўжалигига тикув ишлаб чиқариши, қандолат, нон-булка ва макарон маҳсулотларини ишлаб чиқариш технологияси, ҳуқуқий хўжалик фаолияти, компьютер ва офис жиҳозларини таъмирлаш, молия, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини консервалаш, қишлоқ хўжалик машиналарини таъмирлаш ва ишлатиш, ЭҲМ операторлари, вино технологияси бўйича мутахассислар тайёрлаб берамиз. Малакали кадрлар тайёрлашда жамоамизнинг фахри ҳисобланмиш фан номзодлари Орифжон Абдухалилов, Сарвар Қўчқоров, Мансур Бойировлар билан бирга барча мураббийларимиз бир жону бир тан бўлиб фаолият кўрсатмоқда.

Ҳ.ШАМШИЕВА

ИЗИНГДАН БОҒ УНМАСА...

-...Ўзингдан яхши ном қолмаса, яшашнинг мазмуни йўқ, - дейди Хонқа туманидаги “Наврўз” фермер хўжалиги бошлиғи Машариф ота Қаландаров.

Мурувват

Ҳамал арафасида деҳқон юмушлари юз чандон ортган, ташвишлари кўпайган бўлсада, Машариф ота чарчаш нималигини билмайди. Боиси, ўзи қилаётган ишлари самарасидан лаззатланади. Ҳорғинликни бир нафасда унутади. Отахоннинг ўзи бироз ҳазилга буриб айтганидай, “чарчашга ҳам қўли тегмайди”. Ахир у мустақил равишда ишлаб, халққа кўпроқ наф келтиришни бутун фаолияти даврида орзу қилганди. Ёши бироз ўтиб бўлса-да, ана шу орзулари ушалганидан хурсанд. Бўлмаса 53 гектар ери бўла туриб, ўнқир-чўнқирликлар ўрнини боғ қиламан, деб ўртага чиқармиди!

Ўшанда унинг бу ишни эплолмаслигини каромат қилганлар, ҳатто ошкора кулиб қўйганлар ҳам оз эмасди. Боғ қиламан, десанг еринг каммиди, нима қиласан шунча юмушнинг орасига бу ташвишни ҳам қўшиб, деб маслаҳат берган яқинлари ҳам бўлди. Машариф ота эса “кўпдан кенгашиб, ўз билганидан қолмади”.

Кеч куз ойлари бошланган боғ ўрнини текислаш ишлари қиш ўртасида ниҳояланди. Кўчат экиш вақтигача шўри ювилди, тупроқ экин экиш ҳолатига келтирилди. Ажабланарлиси шу бўлдики, ўтказилган 800 туп олма, нашвати, ўрик сингари мевали дарахт ниҳолларининг деярли барчаси кўкариб кетди. Ўтган йил эса ана шу боғ мевага кирди. Шу тариқа ширкат марказига кираверишдаги йўлнинг ўнг томонида каттагина боғ пайдо бўлди. Қишлоқ жамоли ўзгарди.

“Наврўз” қалдирғоч фермер хўжаликларидан. У ташкил бўлган 1993 йилда 30 бош қорамолга эга бўлиб, 15 гектар ер ажратиб берилганди. Машариф ота бошлиқ фермерларнинг фидокорона меҳнатлари, ишининг самараси ҳисобга олиниб, ўтган йилларда уларнинг ери 55 гектарга етказилган. 2002 йилда ихтиёридаги далаларнинг 34 гектарига пахта, 15 гектарига буғдой уруғи қадаган фермер пахтадан 35, буғдойдан 65 центнердан хирмон уйди. Воҳа деҳқончилиги учун ўта мураккаб келган 2002 йилда бундай ҳосил олишни фақат жасорат, деб аташ мумкин. Даромад ҳам салмоқли – салкам 40 миллион сўм бўлиб, унинг тўртдан бир қисмига яқини соф фойдадир. Воҳадаги ширкат хўжаликларидан айримлари чорвани зарарли тармоқ ҳисоблаб, бутқул тугатганлари ҳам сир эмас. “Наврўз” жамоаси кўраётган фойданинг бир қисми эса қорамолчиликдан келмоқда. Қорамоллар сони 63 бошга етказилиб, шулар ҳисобидан шартнома бўйича 46 тонна серқаймоқ сут сотилди.

Бойликни саховат безайди, деган экан донолар. Машариф ота ҳам саховатли, савобталаб инсонлардан. У киши “Обод маҳалла йили”да ўз маҳаллаларини ободонлаштириш, у ерда яшаётган кишиларга моддий ёрдам бериш учун 5 миллион сўм ажратди.

Бу йил об-ҳавонинг қулай келиши, сувнинг мўл бўлаётганлиги “Наврўз” фермер хўжалиги аъзоларининг кайфиятини янада оширмоқда.

(Ўз мухбиримиз)

САХИЙЛИК АЗИЗЛИК МАРТАБАСИГА ЕТКАЗУР

Ота-боболаримиздан қолган ҳикмат бор: “Кийган тўнинг эскирар, кийдирганинг эскирмас”.

Бундай сўзлар одамни саховатга, сахийликка ундаб туради. Бир мискин ёки мусофирни, ногирон ёки беморни, меҳрибонларидан айрилган сағир ёки бошига мушкулот тушган бечоранинг кўнглини кўтариб, унга ёрдам қўлини чўзиш ниҳоятда савобли иш. Одамларга меҳрибон ва раҳмдил инсонларнинг сўзидан ҳам эзгулик нафаси келиб тураверади.

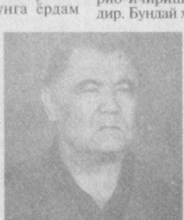

Марғилонлик Ўктам ака Эшматов шундай саховатли, қалби фақат яхшилигу, эзгуликларга тўла инсон. Марғилонда илму ҳикмат ва меҳр-шафқат соҳиблари бисёр. Уларнинг меҳр-оқибатлилиги, водийча мулозаматлилигини айтмайсизми? У ерлик давлатмандларнинг кўпи саховатли, мурувватли, иймон-эътиқодли. Бундай инсонлар билан бир гаплашсангиз, яна шунақа суҳбатнинг хумори тутади. Ўктам ака билан бизни Марғилонда “Обком тақсир” дея улуғланувчи беназир инсон, ҳидоят йўлида кўп савоблар қилган раҳматли Зайнобиддин ака Сайдаматов таништирган эдилар.

Улар биргаликда нафақат Марғилонда, балки мамлакатимизнинг кўп жойларига номи кетган “Ўрам” чойхонасини обод қилган. У жойни саховат гулшанига айлантиришган.

Одамлар бор тирноққа зор, фарзанд кўрсам, ўғилли, қизли бўлсам, уларни вояга етказиб, орзу ҳавасларини кўрсам, дея яшайдилар.

Ҳидоят

Ҳаётда шундай ҳам бўладики, норасида гўдаклар ота-онадан эрта етим қолади, баъзан эса улар тирик етимлик азобига дучор бўлади. Уларни едириб-ичириш, ҳолидан хабар олиш олижаноблик-дир. Бундай хайрли ишларни амалга ошириш Ўктам аканинг ҳаёти мазмунига айланган.

Ўктам ака бу йил Наврўзда йигирма олти нафар болаларга суннат тўйи қилиб берди. Уларнинг ҳар бирига банкда ҳисоб рақами очиб, ўн минг сўмдан ёрдам пули ўтказди. Ҳамма тўй болаларга бошдан оёқ сарпо кийдирди.

Қадим ривоятларда ёзилишича, Ҳотам деган сахий киши бўлган. Унинг номи яхшилик ила қиёматгача ёд қилинур, деб ёзилган. Дейдиларки, сахийлик азизлик мартабасига етказур.

Юраги меҳр-шафқатга тўлиб тошган Ўктам ака ҳақида ёзишга ундан жуда кўп саховат кўрган, оғир хасталикдан озор чеккан бемор ёзган миннатдорчиликка тўла қалб изҳори - хати туртки бўлди.

Муборак Пайғамбаримиз ёши арафасида турган, яхши амалларни кўп қилаётган, эҳсони кучли Ўктам ака Эшматовдек ҳотамтойлар бор бўлсин. Уларга ҳам эзгуликлар ёр бўлсин!

Ўринбой КЕНЖАЕВ

БОҒ ЯРАТГАН ЭЛДА АЗИЗ

Пайариқнинг “Халқобод” жамоа хўжалиги Тўсинсой қишлоғида яшовчи Жўра Сатторовни шу тумандаги ва қўшни Қўшработда кўпчилик яхши танийди.

Уни эъзозлаб ардоқлашади. Негаки, бобо фидокорона меҳнатию одамларга меҳрибонлиги билан танилган.

Бобо урушнинг бутун даҳшати-ю алам-изтиробларини ҳам бошидан кечирган. “Урушдан эсон-омон қайтсам, боғ-роғ яратаман, одамларга фақат яхшилик қиламан”, деб аҳд қилган. Бобонинг бу аҳди кейинчалик фронтдан қайтгач, эзгу ниятга айланди ва бир умр шунга амал қилиб яшади.

Асли қудуқчалик бўлган Жўрақул Сатторовнинг Тўсинсойга кўчиб боришига ҳам унинг боғ-роғ яратиш иштиёқи сабаб бўлган. Тўсинсойда сув кўпроқ, боғ-роғ яратишга қулай, деб шу қишлоққа кўчиб келган. Кейинчалик ўз ниятига етган. Ҳатто насос ёрдамида сув чиқариб, лалми ерларда боғ яратишдек машаққатли ишни уддалади. Унинг ташаббуси билан 3 гектар теракзор, 15 гектар боғ, 32 гектар токзор барпо этилган.

Эзгулик

Отахоннинг яна бир фазилати шундаки, унинг дўстлари, ошна-оғайнилари кўп. Жўрақул бобони бир кўрган киши, албатта у билан бир умр дўст бўлгиси келади. Бунинг сабаби оддий. Жўрақул бобо жуда дилкаш, айни пайтда меҳрибон, кўпчилик таъбири билан айтганда, “фариштаси бор инсон”.

Жўрақул бобо бу йил 80 ёшни қоралади. Лекин ҳали бардам, бақувват. Невара, чеваралар билан боғ-роғларни айланиб, қайсидир юмуш билан куймаланиб юришни канда қилмайди. Айтганча, отахоннинг 8 нафар фарзанди, 35 нафар невараси, 15 нафардан зиёд чевараси бор. Ўғли Каромат ота изидан борди. У қўшни Қўшработ туманидаги Зармитан геология қидирув экспедициясининг Пайариқдаги ёрдамчи хўжалиги бошлиғи бўлиб ишлайди. У ҳам боғ-роғ яратишни, эзгуликни одат қилиб олган инсон сифатида танилди. Бошқа фарзандлар ҳам эл-юрт корига яраб, отахонга қўшқанот бўлишаётир.

МУҲАММАД ЁР

САРА УРУҒ - ҲОСИЛ БЎЛИҚ

Сифатли ва мўл ҳосил олишнинг асосий гарови уруғни танлай билишда эканини ҳеч кимга сир эмас.

Бу ҳақиқат, айниқса, ўзбек деҳқонига азал-азалдан маълум. Қолаверса, аграр соҳани ривожлантиришга қаратилган ислоҳотларнинг из-

чил амалга оширилиши ҳам биринчи навбатда уруғчилик тизимини такомиллаштиришни тақозо этади. Ана шу мақсадни кўзлаб, 1998 йилда республика Вазирлар Маҳкамасининг қарорига асосан Ўрта Чирчиқ туманида "Ҳақиқат" уруғчилик корпорацияси ҳамда Германиянинг "Петкус Вута" фирмаси билан ҳамкорликда "Hagipet" қўшма корхонаси ташкил этилганди. Қисқа фурсат ичида кўзда тутилган асосий ишлар бажарилди. Қўшма корхонанинг ишлаб чиқариш салоҳиятини янада юксалтириш мақсадида 2000 йилда Жаҳон Банки томонидан 2720 минг доллар миқдорда узоқ муддатли кредит ажратилди. Мазкур маблағ ҳисобидан Германияда "Глобал Процессинг", "Петкус Вута" фирмаларидан энг замонавий асбоб-ускуналар олиб келинди.

Ўтган йили тажриба тариқасида корхонада қайта ишланган 60 тонна уруғлик чигит Янгийўл, Юқори Чирчиқ, Ўрта Чирчиқ туманлари далаларида синовдан ўтказилди. Натижалар кутилганидан ҳам аъло чиқди. Ҳозирга келиб қўшма корхонада йилига беш минг тонна туксизлантирилган чигит, 2 минг тонна тукли чигит, шунингдек, 15 минг тонна буғдой, шоли ва бошқа дон экинлари уруғлари юқори сифат билан тайёрлаб чиқарилмоқда. Айни пайтда корхонада қайта ишланаётган уруғликларга республикамизнинг барча вилоятларида талаб катта. Чунки, корхона маҳсулотлари юқори сифати билан буюртмачиларга маъқул келяпти. Уруғларнинг ўртача тозалиги 99,5, намлиги эса 11 фоиздан иборат. Бу эса юқори кўрсаткичдир.

-Корхонанинг ишга туширилиши уруғчиликни сифат жиҳатдан янги босқичга кўтаришда муҳим қадам бўлди, - дейди бош директор Абдукарим Тошматов, - уруғларни тайёрлаш илғор хорижий технологиялар асосида амалга оширилмоқда. Барча технологик жараёнлар тўла-тўкис компьютерлашган тизим орқали бошқарилади.

Биз корхона раҳбаридан бажарилаётган иш ҳажми ҳақида гапириб беришларини сўрадик.

НИЯТ

-Ўтган 2002 йилда 106 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилганди. Жорий йилнинг ўтган икки ойи мобайнида 1200 тонна чигит кимёвий усулда туксизлантирилди. Маҳсулотларимиз тез орада мижозларга етказиб берилади. Яқин орада корхонамизда туксизлантиришнинг янги

камхарж усулларини жорий этиш ниятидамиз. Шунингдек, уруғларни қайта ишлашда ҳосил бўладиган чиқиндилардан ҳам унумли фойдаланиш, ундан чорва озуқаси тайёрлашни режалаштирганмиз. Турли қурилиш буёқлари тайёрланадиган техник мой тайёрлашни ҳам йўлга қўйиш мумкин. Маҳсулотларимизни келгусида узоқ хорижий давлатларга ҳам экспорт қилиш режалаштирилмоқда. Айни пайтда бир тонна сифатли уруғнинг нархи 1500 дан 5000 долларгача боради. Бироқ, ҳозирда маҳсулотларимизга ички бозорда ҳам талаб юқори. Асосий гап эса, деҳқонда, аниқроғи, уруғларни нес-нобуд қилмай, исрофгарчиликка йўл қўймай ундириш ва ундан кўзланган ҳосилни ола билишда.

Корхонада 22 нафар ишчи-хизматчи меҳнат қилмоқда. Ўртача ойлик маош 60-65 минг сўмни ташкил этади. Ходимлар уч маҳал бепул иссиқ овқат, коржомалар ва транспорт хизмати билан таъминланганлар.

-Яқин орада ишчиларимизни дам олиш сиҳатгоҳларига юбориш, уларни яна қўшимча равишда моддий рағбатлантиришни йўлга қўймоқчимиз, - дейди корхона раҳбари. – Шунингдек, олинаётган даромаднинг маълум қисмини хайрия ишларига сарфлаш анъана тусини олган. Ўтган йили тумандаги

кам таъминланган оилалар, мактаб ва боғчаларга моддий ёрдам кўрсатиш мақсадида 1,5 миллион сўмдан ортиқроқ маблағ ажратилди.

-Корхонадаги техник ускуналар ҳолати сизни қониқтирадими? - дея сўраймиз.

-Албатта, - дейди суҳбатдошим. - Уруғликларни тайёрлаш жараёни ҳали мамлакатимиздаги бирорта турдош корхонада учрамайдиган камёб лаборатория ускуналари воситасида назорат қилиб борилади. Лабораториядаги махсус мосламалар ёрдамида ҳар қандай уруғликнинг сифатини икки дақиқа ичида аниқлаш имкониятига эгамиз.

Ишчиларимиздан Турдиали Усмонов, Абдурашид Тошматов, Ҳусан Эшматов, Муҳиддин Эгамбердиев, Солиҳа Пайзиева, Татьяна Шевченколар меҳнатлари билан бошқаларга намуна бўлишмоқда.

Корхонага Наврўз арафасида борганимиз учун Абдукарим аканинг байрам туйғуларидан ўртоқлашишини сўрадик.

-Наврўз – йил боши, - дейди у баҳорий кайфиятда. - Деҳқончиликни бошланиш палласи. Ана шу қутлуғ кун арафасида қадалган уруғлар мўл ҳосил беришига шубҳа йўқ. Тилагимиз Наврўз бу йил деҳқонларимиз учун ҳам барака олиб кирсин.

Биз ҳам корхона раҳбарининг самимий тилакларига қўшиламиз.

**Ҳ.ШАМШИЕВА,
Р.ЖАББОРОВ.**

БОҒОТ БАҲОРИ

...Бу йил анча тароватли келаяпти. Икки йил муттасил сув тақчиллигини бошдан кечирган эл аҳлининг ҳозирги кайфияти анча юқори. Қайси бир деҳқон билан суҳбатлашманг, об-ҳавонинг яхшилигидан сувнинг мўллигидан сўз бошлайди.

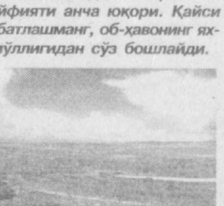

Туманнинг янги раҳбари Рўзибой Бекжонов Боғотни воҳанинг энг илғор, гўзал масканларидан бирига айлантиришга бел боғлаганликларини алоҳида таъкидлади. У киши мақсадимизни англагач эса, "Тошкент" ширкат хўжалиги ҳақида ёзишимизни маслаҳат берди.

-Ширкат раиси Мақсуд Саидов биринчи йилдаёқ ўзини кўрсатди, - сўз бошлади ҳоким. – Ўтган йилда ҳам улар барча соҳалар бўйича шартномавий режаларни ошиғи билан уддаладилар.

2002 йилда вилоят бўйича бармоқ билан санарли хўжаликлар бундай муваффақиятга эришганлигини назарда тутсак, "Тошкент"лик деҳқонлар эришган ютуқнинг аҳамияти яққолроқ намоён бўлади. Яна бир томони ширкат далаларининг бир қисми Қорақум чўлларига туташ. Ерлари камҳосил, шўрхок. Ишнинг кўзини билиб қилинган меҳнат эвазига ҳосил етиштирилади бу ерда. 604 гектар пахта майдони ҳисобидан давлатга 1486 тонна юқори навли маҳсулот сотилди. Оллоёр Ҳайитбоев, Шермат Эшмуродов, Ҳамид Жумабоев каби оилавий ижарачилар ўзларига бириктирилган майдондан 41-43 центнердан хирмон уйишиб, йил бўйи олган даромадларидан ташқари 120-150 минг сўмдан устама ҳақ, 150-200 килограммгача пахта ёғи, шунга яраша мол еми олдилар.

170 гектар ерга экилган буғдойдан 731 тонна дон ишлаб чиқилиб, 284 тоннаси давлатга сотилди. Ижарачиларнинг деярли барчаси шартномавий режани бажариб, ўзларига 3,5-4 тоннадан буғдой олдилар.

Ўтган йилги ишларимиз самараси бу йил ўз мевасини беряпти. Одамларимизда ерга эгалик туйғуси кучайди. Шу боис барча далалар экишга тахт қилиб қўйилди. Майсалар ривожи авжида. Деҳқонларимиз қалбидаги ана шундай кўтаринкилик "Наврўз" байрамига уланиб кетди.

ОҚТОШ УНИНИНГ ТАЪРИФИ

Иштихон-у Қўшработ, Каттақўрғон-у Нарпайда, хуллас, Самарқанднинг кўпгина туманларида Оқтош уни алоҳида таърифланади.

Оддий мисол. Харидорлар магазинга кириб, ун сотиб олишмоқчи бўлишса, даставвал сотувчига шундай савол беришади:

-Оқтош уни борми?

Ҳа, кўпдан бери Оқтош унининг ўз ўрни бор. Яқинда "Оқтошдон" акциядорлик жамиятида бўлганимизда ана шундай ютуқнинг боиси билан қизиқдик.

-Ҳамма гап, ишни ташкил эта билишда, - дейди корхона бош иқтисодчиси Исматулло Рўзимуродов. – Бизда биринчи галда меҳнат интизомига қатъий риоя қилинади. Раҳбаримиз Қаршибой ака Ибодов талабчан одам. Шу соҳада 20 йилдан буён ишлайди. "Дон маҳсулотлари соҳаси аълочиси" нишони таъсис этилгандан кейин вилоятда биринчи бўлиб шу киши сазовор бўлганлар. Одатлари шундай: ҳар куни эрта билан соат 7 да ишга келадилар. Корхонани айланиб, ҳамма ёқни кўздан кечиради. Асбоб-ускуналарнинг қандай ишлаётгани-ю, буғдойнинг намлик даражаси, атрофнинг тоза-озодалиги, барча-барчаси у кишининг назоратидан ўтади. Ҳатто, буғдойнинг намлик даражасини билиш учун тишлаб кўради. Шундан кейин намлиги кам бўлса камлигини, зиёд бўлса зиёдини айтади. Палапартишликка йўл қўймайдилар. Сифат учун жон-жаҳди билан тиришадилар. Ишни тўхтатса, тўхтатади, лекин сифатсиз маҳсулот чиқаришга йўл қўймайди.

Дарҳақиқат, биз бу гапларни раҳбарни улуғлаш, унга ҳамду-сано айтиш мақсадида айтаётганимиз йўқ. Қолаверса, юқоридаги таъриф фақат бош иқтисодчига тегишли эмас. Оқтош унини билган борки, бу унни таърифлайди. Қаршибой Ибодовни билган борки, инсоф ва диёнатли, яхши инсон дея фахр билан гапиради.

Фикримизнинг исботи сифатида аниқ мисоллар келтирамиз. Кўлбола тегирмон унининг 50 килосини бозордан беш ёки беш ярим минг сўмга харид қилсангиз, магазиннинг 45 кило уни 7 мингдан зиёд. Табиийки, бундай пайтда тегирмон уни танланади. Ўтган 2002 йилда буғдой кўп бўлганлиги боис, ҳозир айрим ун заводларида иш тўхтаб қолган. Сабаби, буғдой мўл, кўлбола тегирмон варанглаб ишлаб турибди, арзонгина.

Лекин "Оқтошдон"да аҳвол бошқача. Ун сифатли бўлгани учун тегирмонникидан қиммат бўлса ҳам кетаяпти. 2002 йилда бу корхонада 35804 тонна ун, 15454 тонна омухта ем чиқарилиб, режа ортиғи билан бажарилди. 60 миллион 987 минг сўм соф фойда олинди. Даромадга яраша буромад, деган нақл бор. "Оқтошдон" корхонасида ишловчи 578 нафар кишининг меҳнат қилиш ва хордиқ чиқариши учун барча шарт-шароит муҳайё. Улар ҳар томонлама ғамхўрлик қуршовида. Байрамларда ёрдамчи хўжалик ҳисобидан гўшт, тухум текин берилади. Таътилга чиқувчи кишига моддий ёрдам ажратилади. Корхона қошида арзон ва сифатли ошхона доимо фаолият кўрсатмоқда.

НАВРЎЗ ТАОМЛАРИ

КЎК ЧУЧВАРА

500 г ун, жами кўклардан 1 кг, 500 г пиёз, 1 боғ кўк пиёз, 150 г думба ёғи, туз, қалампир.

Қийма откулоқ, жағ-жағ, йўнғичқа, шўра, ялпиз, исмалоқ, қоқи ўт, кашнич, кўк пиёз, думба ёғ аралашмасидан тайёрланади. Ҳамма масаллиқни майдалаб чопасиз-да, туз ва қалампир қўшиб миж-ғиб, қизиб турган қозонга солиб қовуриб оласиз. Сўнгра хамирдан жилд ясаб, тайёрланган кўк қиймани солиб чучвара тугасиз. Чучвара қайноқ сувда пиширилади.

КЎК СОМСА

1 кг ун, 2 стакан сув, 2 та тухум, 60 г ўсимлик мойи, 2 кг ҳар хил кўкатлар, 100 г думба ёғи, 2 боғ кўк пиёз, 4 бош оқ пиёз, туз, мурч, зира.

Думба ёғи, туз, зиравор, ошкўкларни аралаштириб, қийма тайёрлайсиз. Илиқ сувда туз эритилгач, қаттиқ хамир қорасиз ва бир неча минут уни ўраб қўясиз. Сўнгра 50 г ли зувалачалар ясайсиз ва бу зувалачалардан жўвада бир қаватли жилд ясайсиз. Ҳар бир жилдга ошкўклардан тайёрланган қиймадан солиб, сомса тугасиз.

Сомса газ шкафида пиширилади.

ҲАЛИМ

1 кг буғдой, 600 г гўшт, 400 г мой, 1 л сут, туз ва долчин.

Буғдойни келида сув солиб туйиб, пўстини чиқарасиз. Ҳар бир дон 2-3 бўлакка бўлингунча туйилади. Сўнгра буғдойни 5-6 соат қайноқ сувга бўктириб, устини ёпиб қўясиз.

Мойни қозонда доғлаб, 50-60 г қилиб кесилган гўштни солиб қовурасиз. Сўнгра буғдойни солиб устидан сув, сут қуясиз ва 1,5 соат милдиратиб қайнатиш давомида ковлаб турасиз.

Пишган халимнинг буғдойи эзилган, гўшти эса хил-хил бўлиб кетади, уни лаганга сузиб, бетига мурч ва бир оз туйилган долчин сепасиз.

КОВАТОК (ТОК БАРГЛИ) ПАЛОВ

1 кг гуруч, 500 г гўшт, 350 г мой, 800 г сабзи, 3 пиёз, 85-90 та ток барги, туз ва зираворлар.

Гўштни иккига бўласиз, бир қисмини қовуриш учун тўғрайсиз, иккинчи қисмини пиёз қўшиб қийма қиласиз. Ток баргини ювиб, қийма солиб тугасиз. Ҳаммасини тугиб бўлгач, коватокни игнадан ўтказиб ипга тизасиз ва алоҳида идишга солиб бир бор қайнатиб оласиз.

Бу таомни "қовурма палов" усулида тайёрлайсиз. Гуруч солиш олдидан зирвакка коватокни соласиз. Пишгач уни паловнинг бетига қўйиб, дастурхонга тортасиз.

"НАВРЎЗ" ГАЗАГИ

200 г қизил редиска ёки бодринг, 1 дона тухум, 1 боғ кўк пиёз, ярим боғ укроп, бир боғ кашнич, 2 барг латук салати, 225 г пишлоқ, 200 г сметана.

Тайёрланган редиска ёки бодринг, пиширилган тухум, латук салатини майда сомон шаклида тўғрайсиз, кўк пиёзни қиймалайсиз, укропни майда тўғраб, ҳаммасини аралаштирасиз ва сметананинг ярмисини қўшасиз.

Дастурхонга қўйиш олдидан қолган сметанани қуясиз ва устига қирғичдан ўтказилган пишлоқни сепасиз.

БАЙРАМ ТАОМНОМАСИ

Ҳар биримиз байрамни тўкин дастурхон атрофида нишонлашни хуш кўрамиз. Тўкин дастурхон эса уй бекалари хизмати, ҳиммати ва пазандалиги билан яралади.

Бошқа байрамлардан фарқли ўлароқ Наврўзнинг ўз таомлари бор ва барча уй бекалари Наврўз таомларини рисоладагидай тайёрлашга интиладилар.

Сумалак, ҳалим, қовурма чуч-

вара, қатлама, қуштили, ширинликлардан ҳолва, чак-чак, муҳими, баҳор нафаси билан унган шифобахш кўкатлар, ялпиз, исмалоқ солиб тайёрланадиган кўк сомса, манти, ҳоним сингари таомлар Наврўз дастурхонига хос.

Қизиғи, Наврўз айёмида юртимизнинг айрим нуқталарида бу таомлардан ташқари яна бошқа хил таомлар ҳам қилинарканки, бу ҳам ўша ерлик аҳолининг ўзига хос Наврўз удумларидан ҳисобланади.

Масалан, мирзачўлликлар Наврўзни "Наврўз гўжаси"сиз кутиб олишмайди.

"Наврўз гўжа"си қандай таом эканлиги сизни ҳам қизиқтирса керак.

Бу туйимли, тез ҳазм бўладиган ва организмга зарур кўплаб витаминларга бой таомдир. Қолаверса, унинг тайёрланиши ҳам осон, ҳам кўп вақтни олмайди.

Гўжа жўхоридан қилинади. Бунда жўхори яхшилаб янчилади ва сувга солиб қайнатилади. Қайнаб чиққач, озроқ гўшт майдаланиб солинади.

Таом пишиб, меъёрига келгунча ўртача оловда қайнатилади. Пишгач, бироз совутилиб, сўнг унга сузма аралаштирилади. Таъбга қараб зираворлар солинса, таом янада тотли ва хуштаъм бўлади. Шунингдек, бу таомни тайёрлашда жўхори ўрнига буғдойдан ҳам фойдаланиш мумкин.

Эътибор берсангиз, Наврўз таомлари шунчаки тотлилиги биланмас, балки инсон организмига зарур витаминларга бойлиги билан ҳам ажралиб туради. Ҳар ҳолда, қишдан чиқиб, "йўғон чўзиладиган" пайтда бу таомларнинг тайёрланиши ҳам бежизмас.

Ф. МАҲКАМОВА

Азиз юртдошлар!

Ҳурматли ишбилармон ва тадбиркор жаноблар, хорижлик сармоядорлар!

Республика Кўчмас мулк биржаси Бошқаруви ва жамоаси Сиз азизларни баҳор ва гўзаллик элчиси — "Наврўзи олам" билан муборакбод этади.

Ўзбекистоннинг барча вилоятлари, Тошкент шаҳри ва Қорақалпоғистон Республикасида, Республика Кўчмас мулк биржасининг ташкилий тузилмалари мавжуд бўлиб, улар ўзларининг 9 йиллик фаолиятлари давомида республикамизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларда фаол иштирок этиб келмоқдалар.

Сиз, Кўчмас мулк биржасида ташкил этилаётган АУКЦИОН, ТАНЛОВ ВА БИРЖА савдоларидан ўз хоҳишингизга кўра республикамизнинг барча ҳудудларида жойлашган барча турдаги кўчмас мулклар, қурилиши тугалланмаган иншоотлар, жисмоний ва юридик шахсларга тегишли уй-жойлар, хусусийлаштирилган квартиралар, уй-жой қуриш, шахсий томорқа хўжалиги юритиш учун ер майдонларининг умрбод эгалик қилиш ва мерос қилиб қолдириш ҳуқуқи, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш объектлари қуриш учун ер майдонларидан фойдаланиш ҳуқуқини сотиб олиш имкониятига эгасиз.

Азизлар, Республика Кўчмас мулк биржаси бундан буён ҳам ҳукуматимиз томонидан мамлакатимиз иқтисодий тизимида хусусий мулк улушини ошириш, юртимизда изчиллик билан амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларнинг устувор йўналишларидан бири — хусусийлаштиришни чуқурлаштириш, мулкдорлар манфаатини ҳар томонлама ҳимоя қилиш, кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлаш жараёнларида юртдошларимиз, ишбилармон ва тадбиркорлар, хорижлик сармоядорларга ишончли ва сифатли хизмат кўрсатишдан мамнунлигини билдиради.

Азизлар! Сизларни "Наврўзи олам" кайфияти, жўшқин ҳаёт нафаси ҳеч қачон тарк этмасин.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Бухоро кўчаси, 10-уй.

Республика Биржа маркази биноси, Республика Кўчмас мулк биржаси, 3-қават, 44-хона. Республика Кўчмас мулк биржаси.

Телефонлар: 136-26-26; 136-28-75;
Факс: 136-06-17

www.uzkmb.com

ГЎЗАЛЛИК ҚИЗЛАРДА...

Ўсма қўяётган қизни кузатганмисиз? Кўзгуга боқиб турган кўзларида сир яширинган. Лаблари қимтинган. Нозик бармоқлар қош бўйлаб нозик чизиқлар туширади. Қизнинг хассос юрагидек нозик чизиқлар...

Билмадим, дунёда кўзгуга боқиб ўсма қўяётган қиздек гўзал, сирли хилқат бўлмаса керак. Сўнг юзини муздай сувга чайгач, ўсма инган қошлар қизнинг юрагига ҳам қандайдир ажиб туйғу из солганини ошкор қилаётгандек.

Момоларимиз бежиз ўсма — қизнинг зийнати, дейишмайди-да.

Айниқса, байрамларда гулгун ёниб, оҳорли либосларда янада гўзаллашган қиз-жувонларнинг ойдай юзларига боқиб, беихтиёр камон қошлардан ўсманинг, юзлардан сурманинг "из"ларини излайсиз. Ҳа, излайсиз!

Таассуфки, ҳозир ўсмаю сурма ўрнини аксар ҳолларда "химикат"лардан иборат бўёқ қаламлари эгаллаганига гувоҳ бўласиз, холос.

Шаҳарда таълим олаётган бир талаба қиз шундай деганди:

-Момом қошимга ўсма қўй, қуюқлашади, қораяди. Қошнинг озиғи ўсма, дейди. Лекин ўсма қўйишга уяламан-да... шаҳарда юрсам...

Бу иқрордан ҳайратланасан: наҳот момолардан қолган мерос уят бўлса?! Ёки ҳозир "замонавийлашган" аёлларимиз ўсмаю сурмага кунт ва тоқат қилолмайдиларми?

Зулхумор ая, 68 ёшда:

-Болалигимни эслайман. Иккинчи жаҳон уруши арафаси. У пайтлари Наврўз ҳозиргидек байрам қилинмасди. Аммо ёши улуғ аялар бошчилигида яширинча сумалак қайнатардик ёки ҳалим пиширардик. Ҳозиргидек тўкин сочинчилик қаёқда дейсиз?! Лекин ердан ялпиз, исмалоқ унди, дегунча кўк сомсаю чучваралар билан ғариб дастурхонимизни безардик.

Бугун Наврўз, янги йил кирди, деган куни эрта тонгда оналаримиз қошларимизга ўсма қўярди. Чунки, тонгда қўйилган ўсма яхши инади-да. Эндигина куртаклари барг очган тол новдаларидан сочларимизга толбаргак қилиб тақиб олардик.

Мавжуда ая, 75 ёшда:

-Баҳор байрами — Наврўзда ўсма, сурма билан ўзига оро бермаган қиз-жувонларни кўрмасдик. Ҳатто кексайиб қолган момоларимиз ҳам қошларига ўсма қўйиб "Наврўз — ёшларни байрамида" деб кулардилар. Бўй етган қизлар эса қуритилган хиналарни (байрам учун, албатта, хина сақланарди) янчиб, қўлларига қўйишарди. Баъзан хина ёки ўсма билан соч ювишарди. Бу оналаримиз қизалоқларга толбаргаклар қилиб беришарди.

Дарвоқе, гўзаллик зийнати кўп, сочларга табиий воситалар — ўсма, хина ва кўзга сурманинг шифобахшлиги ҳам илмий асосланган. Шундай экан, момолардан қолган бу "мерос"ни лоақал байрам кунлари ёдга олишни, қишдан бироз ҳорғинлашган чеҳрамизга оро беришда бу гиёҳлардан фойдаланишни унутмайлик, азиз опа-сингиллар!

Кўп йиллик тарихга эга бўлган анъанавий ўзбек цирк санъатининг довруғи бутун дунёга машҳур. Бугунги кунда ҳам ўзбек цирки деганда, ўзида миллий анъаналар ва замонавий цирк санъатининг ютуқларини мужассам этган Тошкент Давлат цирки кўз олдимизга келади. Яқинда мазкур цирк бош директори ҳамда жамоа бадиий раҳбари Баҳром Мажидов билан айнан шу кундаги ўзбек циркининг фаолияти ҳақида суҳбатлашдик.

-Баҳром ака, назаримда ўзбек цирки мустақилликдан кейин ўзига хос янги даврни бошидан кечираяпти.

-Гапингизга қўшиламан. Юртимиз мустақилликка эришгач, ўзбек цирк санъатини дунё миқёсига чиқиши учун йўл очилди. Айниқса, 1992 йилда ташкил этилган "Ўзбекдавлатцирк" уюшмаси қисқа давр ичида жуда кўп ютуқларни қўлга киритди. Мамлакатимиз цирк артистларининг бир қанча хорижий давлатларда гастроль сафарида бўлиб, халқаро миқёсдаги фестивалларда фахрли ўринларни қўлга киритаётгани ҳам бунга мисол бўла олади. Цирк артистлари Ҳиндистон, Покистон, Бирлашган Араб Амирлиги, Сурия, Иордания, Исроил, Эрон, Туркия, Германия, Россия, Украина, Қозоғистон ва бошқа бир қатор мамлакатларда ўзбек миллий цирк санъатининг ўзига хос намуналарини юқори даражада намойиш қилмоқдалар.

-Ўзбек цирк усталарининг чиқишларини хорижий мамлакатларда қандай кутиб олишаяпти?

-Хорижда ўзбек цирк усталарига бўлган ҳурмат-эътибор жуда юқори даражада. Бу муболаға эмас, албатта. Сабаби, юқорида айтиб ўтганимдек, артистларимиз халқаро миқёсдаги фестивалларда қатнашиб, ўзларининг нималарга қодир эканликларини намойиш этишмоқда. Хусусан, 1996 йили 40 дан ортиқ мамлакат цирк жамоалари иштирокида Москвада ўтказилган биринчи халқаро фестивал-танловида "Туя устидаги акробатлар" номли дастур билан қатнашган Э.Арзуманов раҳбарлигидаги ўзбек санъаткорлари фестивалнинг бронза медалини қўлга киритишди. 1999 йили март ойида Бирлашган Араб Амирликлари Дубай шаҳрида ўтказилган халқаро цирк фестивалида К.Караев раҳбарлигидаги "Ўзбекистон чавандозлари" номли дастур фахрли иккинчи ўринга сазовор бўлди. 2000 йил ноябр ойида Хитойнинг Ухань шаҳрида ўтказилган 4-халқаро цирк фестивалида Н.Алиева раҳбарлигидаги "Икки қаватли дор" номли дастур иккинчи ўринга муносиб деб топилди ва кумуш "Сариқ турна" совринига сазовор бўлди. 2001 йилнинг октябр ойида Хитойда ўтказилган, қарийб 120 га яқин мамлакатлардан ташриф буюрган цирк санъати усталари иштирок этган Бутун дунё цирк фестивалида қатнашиб, фахрли учинчи ўринни қўлга киритдик. Мазкур фестивалда бизнинг циркчиларимизга "Бронза айиқ" совриниг насиб этди. Бу ҳам ўзбек циркининг қай даражада мавқега эга эканлигига бир мисол.

-Эришаётган ютуқларингизнинг асосий сабаби нимада деб ўйлайсиз?

-Ютуқларимизнинг асосий сабаби, ҳукуматимиз томонидан бизга кўрсатилаётган эътиборда. Янгидан таъмирдан чиқарилган Тошкент Давлат цирки биносидаги шароит юқори даражада. Қулай ўриндиқлар, барча шароитга эга цирк зали - ҳаммаси ҳукуматимизнинг бизга кўрсатаётган ёрдами эвазига бўлмоқда. Дунёнинг кўпгина давлатларида бўлиб, у ердаги цирклар фаолияти билан танишдим. Гапнинг очиғи, Европа шаҳарларида ҳам бунақанги ажойиб ва муҳташам цирк зали йўқ. Шундай эътибор бўлгандан кейин, цирк усталари зиммасига ҳам катта масъулият юкланади. Биз ана шу ишончни оқлаш мақсадида ҳам тинимсиз изланишдамиз.

-Айни кунларда цирк томошабинларига қандай байрам туҳфалари намойиш этилаяпти?

-Март ойидаги томошаларимизнинг асосий қисмини "Евро цирк" деб номладик. Сабаби, шу пайтгача бундай томоша намойиш этилмаган. Чироқлар, мусиқалар, ғаройиб декорация, қизиқарли ва антиқа чиқишлар... Артистлар Москва, Украина ва ўзимизнинг ўзбекистонлик циркчилар. "Евро цирк"да томошабинлар ўргатилган ҳайвонларнинг чиқишларини, масалан, дискотекада айиқнинг рақсга тушиши, чавандоз маймунлар, хуллас, ажойиб томошалар гувоҳи бўлишади. Бундан ташқари бугундан, яъни 21 мартдан токи 30 мартгача "Золушка" деб номланган спектакл ҳам намойиш этилади.

-Юртдошларимизга байрам тилакларингиз?

-Бугун гўзаллик ва баҳор айёми Наврўз байрами юртимизда нишонланаяпти. Фурсатдан фойдаланиб, Тошкент Давлат цирки жамоаси ва ўзим номимдан Ўзбекистон халқини ана шу байрам билан самимий муборакбод этаман. Юртимизда ҳамиша тинчлик ва осойишталик ҳукмрон бўлсин. Ҳар бир хонадонга худойим қут-барака инъом этсин. Байрам баҳона самимийлик, нафосат ва меҳр-мурувват ҳеч бирингизни тарк этмасин.

-Суҳбатингиз учун раҳмат.

Суҳбатдош: Шавкат ОРТИҚОВ

Бош муҳаррир Ўткир РАҲМАТ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

Саид АҲМАД, Ағитай АДИЛОВ, Комилжон МАМАЖОНОВ, Суннат САЙДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), **Ҳабиб ТЕМИРОВ** (Бош муҳаррир биринчи ўринбосари), **Ғафур ШЕРМУҲАММАД** (масъул котиб), **Озод ШАРОФИДДИНОВ.**

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Республикаси Агросаноат комплекси таркибидаги ҳамда шу тармоққа дахлдор вазирликлар ва идоралар

ТЕЛЕФОНЛАР:

Қабулхона – **133-09-93** (факс); **133-40-87** (факс); Бош муҳаррир ўринбосарлари – **133-16-27; 133-44-43;** Котибият – **136-56-26;** Ижодий гуруҳлар – **136-54-44; 136-56-21; 136-56-25; 136-54-42;** Реклама ва эълонлар – **136-56-30.**

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:

Қорақалпоғистон Республикаси – **512-17;**
Андижон – **25-32-23;**
Бухоро – **648-22;**
Жиззах – **648-72;**
Навоий – **588-56;**
Наманган – **311-81;**
Фарғона – **221-97;**
Самарқанд – **33-00-52;**
Сурхондарё - **526-61;**
Сирдарё - **25-41-73;**
Тошкент – **136-56-21;**
Хоразм – **623-50;**
Қашқадарё - **517-65.**

МАНЗИЛИМИЗ:

700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

Газета сешанба, пайшанба, жума кунлари чиқади.

E-mail: kishlokhayoti@yahoo.com

"Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Манзили: Тошкент шаҳри, «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Реклама ва эълонлар учун буюртмачи жавобгар

Навбатчилар: Х.ТОШХЎЖАЕВ, Д.УЛУҒМУРОДОВ

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси томонидан 2002 йил 18 февралда №00694-рақам билан рўйхатдан ўтказилган.

Буюртма Г-205

Адади 18236

Газета таҳририятнинг ўзида компьютерда терилди ва саҳифаланди.

Дизайн устаси: Абдурасул НАРМАНОВ

Газетанинг навбатдаги сони 2003 йил 22 март, шанба куни чиқади.